https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

LUCREȚIA MĂNESCU

ORAȘUL BUZĂU
I ZONA SA DE INFLUENȚĂ
STUDIU GEOGRAFIC

EDITURA UNIVERSITĂȚII DIN BUCUREȘTI
1999

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Referenți științifici: Prof. dr. GEORGE ERDELI
Prof. dr. ION IANOȘ

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ
BUCUREȘTI
IV 516436

B.C.U. Bucureşti
C199905212

© Editura Universității din București
Șos. Panduri, 90-92, București - 76235; Telefon/Fax 410.23.84

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale
MĂNESCU, LUCREȚIA
Orașul Buzău și zona sa de influență: studiu geografic / Lucreția Mănescu
București: Editura Universității din București, 1999
204 p.; 28 cm.
Bibliogr.
ISBN 973-575-375-8
I. Buzău

913(498 Buzău)

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

CUVÂNT ÎNAINTE

Lucrarea de faţă reprezintă un studiu de geografie regională, ce a urmărit să evidenţieze rolul factorilor de mediu geografic, al condiţiilor istorice şi economice în evoluţia oraşului Buzău şi a zonei sale de influenţă. O atenţie deosebită s-a acordat schimbărilor recente, intervenite în primul rând în activitatea economică. Acestea au creat un nou context ce va influenţa dezvoltarea zonei în perspectivă, în conformitate cu cerinţele economiei de piaţă în curs de constituire.

Lucrarea este rezultatul cercetărilor proprii de teren şi a prelucrării unui bogat material documentar şi statistic ce a putut fi utilizat şi prin amabilitatea instituţiilor din municipiul Buzău (Comisia judeţeană de statistică, Primăria municipiului Buzău, Direcţia agricolă, Muzeul de istorie, conducători de întreprinderi economice etc.).

Doresc ca pe această cale să le exprim tuturor mulţumirile mele.

Lucreţia Mănescu

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

CUPRINS

INTRODUCERE **5**

PARTEA I **9**

COMPONENTELE CADRULUI NATURAL **9**

Capitolul 1. Geologia şi alcătuirea litologică **9**

Capitolul 2. Relieful **13**

2.1. Dealurile subcarpatice ***13***

2.1.1. Dealurile situate la est de valea Buzăului *13*

2.1.2. Dealurile situate la vest de valea Buzăului *17*

2.1.3. Procesele de degradare *18*

2.2. Regiunea de câmpie ***19***

2.2.1. Câmpia de glacis *19*

2.2.2. Câmpia de subsidenţă *21*

2.2.3. Câmpia piemontan - tabulară *24*

Capitolul 3. Condiţiile climatice **25**

Capitolul 4. Resursele de apă **33**

4.1. Apele subterane ***33***

4.2. Apele de suprafaţă ***35***

4.3. Utilizarea resurselor de apă ***39***

Capitolul 5. Vegetaţia şi fauna **41**

5.1. Vegetaţia ***41***

5.2. Fauna ***45***

Capitolul 6. Solurile **46**

6.1. Condiţiile de solificare ***46***

6.2. Răspândirea şi caracterizarea principalelor tipuri de sol ***47***

6.2.1. Clasa molisolurilor *47*

6.2.2. Clasa argiluvisolurilor *49*

6.2.3. Clasa cambisoluri *49*

6.2.4. Clasa solurilor hidromorfe *50*

6.2.5. Clasa solurilor halomorfe *50*

6.2.6. Clasa solurilor neevoluate, desfundate şi trunchiate *50*

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

PARTEA II-A 53

ORAŞUL BUZĂU 53

Capitolul 7. Consideraţii istorico-geografice 53

Capitolul 8. Evoluţia teritorială 58

Capitolul 9. Populaţia 62

9.1. Evoluţia numărului de locuitori 62

9.2. Componentele dinamicii numărului de locuitori 65

9.2.1. Mişcarea naturală 66

9.2.2. Mobilitatea teritorială a populaţiei 67

9.3. Structura populaţiei 73

9.3.1. Structura populaţiei pe sexe şi grupe de vârstă 73

9.3.2. Structura populaţiei active 75

9.4. Densitatea populaţiei 78

Capitolul 10. Funcţiile oraşului 81

10.1. Funcţia industrială 82

10.1.1. Consideraţii privind apariţia şi dezvoltarea industriei 82

10.1.2. Factorii de localizare a industriei 83

10.1.3. Dinamica producţiei industriale 83

10.1.4. Structura industriei 85

10.1.5. Ramurile industriale 89

10.1.6. Zonele industriale 94

10.2. Funcţia de transporturi 96

10.3. Funcţia comercială 100

10.4. Funcţia de învăţământ şi culturală 105

10.5. Alte funcţii ..... 1[illegible]

10.6. Zonarea funcţională ..... 1[illegible]

Capitolul 11. Fizionomia oraşului ..... 1[illegible]

Capitolul 12. Probleme edilitar-urbanistice şi de poluare a mediului 120

PARTEA III-A 125

ZONA DE INFLUENŢĂ A ORAŞULUI BUZĂU ..... 1[illegible]

Capitolul 13. Evoluţia zonei de influenţă. Relaţiile oraş-zonă înconjurătoare 127

13.1. Evoluţia zonei de influenţă a oraşului Buzău ..... 1[illegible]

13.2. Relaţiile oraşului cu zona de influenţă ..... 1[illegible]

Capitolul 14. Populaţia ..... 1[illegible]

14.1. Evoluţia numerică a populaţiei ..... 1[illegible]

14.2. Densitatea populaţiei ..... 1[illegible]

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

14.3. Mişcarea naturală şi migratorie *142*
14.4. Structura populaţiei *149*
14.4.1. Structura populaţiei pe sexe şi grupe de vârstă *149*
14.4.2. Structura populaţiei active *150*
Capitolul 15. Aşezările rurale **154**
15.1. Geneza şi evoluţia aşezărilor *154*
15.2. Mărimea aşezărilor *161*
15.3. Tipurile morfostructurale de aşezări *165*
15.4. Tipurile funcţionale de aşezări rurale *170*
Capitolul 16. Economia **175**
16.1. Agricultura *175*
16.1.1. Consideraţii istorice. Caracterizare generală *175*
16.1.2. Utilizarea şi structura terenurilor *177*
16.1.3. Cultura plantelor *181*
16.1.4. Creşterea animalelor *185*
16.2. Industria *185*
16.3. Căile de comunicaţii şi transporturile *187*
16.4. Activitatea turistică *187*
CONCLUZII **189**
BIBLIOGRAFIE **192**

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

INTRODUCERE

Studiile de geografie urbană s-au impus ca una din direcţiile fundamentale ale cercetării geografice contemporane. Oraşul constituie în prezent una din verigile importante ale sistemului economic naţional, iar nivelul său de dezvoltare este o expresie a gradului de integrare în acest sistem. În acelaşi timp, prin funcţiile sale complexe, este unul din factorii esenţiali care influenţează evoluţia şi dinamica fenomenelor economico-geografice ce se desfăşoară în spaţiul geografic aferent.

Studiul oraşelor constituie o direcţie bine conturată în geografia românească, ce s-a concretizat în preocupările cu caracter teoretic şi metodologic, în lucrările de ansamblu ce au abordat fenomenul urban la nivel naţional sau pe plan regional şi în studiile monografice realizate asupra oraşelor mari.

Între lucrările ce şi-au adus o contribuţie deosebită la conturarea studiilor de geografie urbană, ca o nouă direcţie de cercetare în literatura românească de specialitate, sunt de subliniat cele realizate în perioada interbelică de V. Mihăilescu, N. Al. Rădulescu, V. Tufescu, Al. Th. Obreja, I. Gugiuman ş.a.

În perioada contemporană studiile de geografie urbană au devenit tot mai numeroase şi mai complexe. Prin metodologia utilizată, prin modul de abordare şi problematica propusă se impun lucrările elaborate de I. Şandru, V. Cucu, Al. Ungureanu, D. Oancea, I. Ianoş ş.a. De asemenea, cercetarea geografică a oraşului a constituit subiectul multor teze de doctorat concretizate în lucrări ştiinţifice publicate în revistele de specialitate (vezi şi partea a III-a).

Pe linia acestor preocupări se înscrie şi lucrarea de faţă, care a urmărit să desprindă evoluţia, stadiul actual de dezvoltare şi perspectivele oraşului Buzău, unul dintre centrele urbane cele mai importante apărute la exteriorul Subcarpaţilor de Curbură.

De asemenea, o altă preocupare a fost legată de studiul zonei de influenţă, ce a apărut ca o necesitate obiectivă în vederea evidenţierii raporturilor spaţiale stabilite între oraş şi cadrul rural înconjurător.

În ansamblu, zona studiată ocupă un teritoriu de 1333,6 km^2, respectiv 1/5 din suprafaţa judeţului Buzău, în care alături de oraş reţeaua de localităţi cuprinde 111 sate grupate în 21 de comune, aşa cum se poate vedea în figura alăturată. Populaţia însumează cca. 253.000 de locuitori, (din care cca. 150.000 în mediul urban şi cca. 103.000 în mediul rural), ceea ce reprezintă aproape jumătate din populaţia judeţului.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

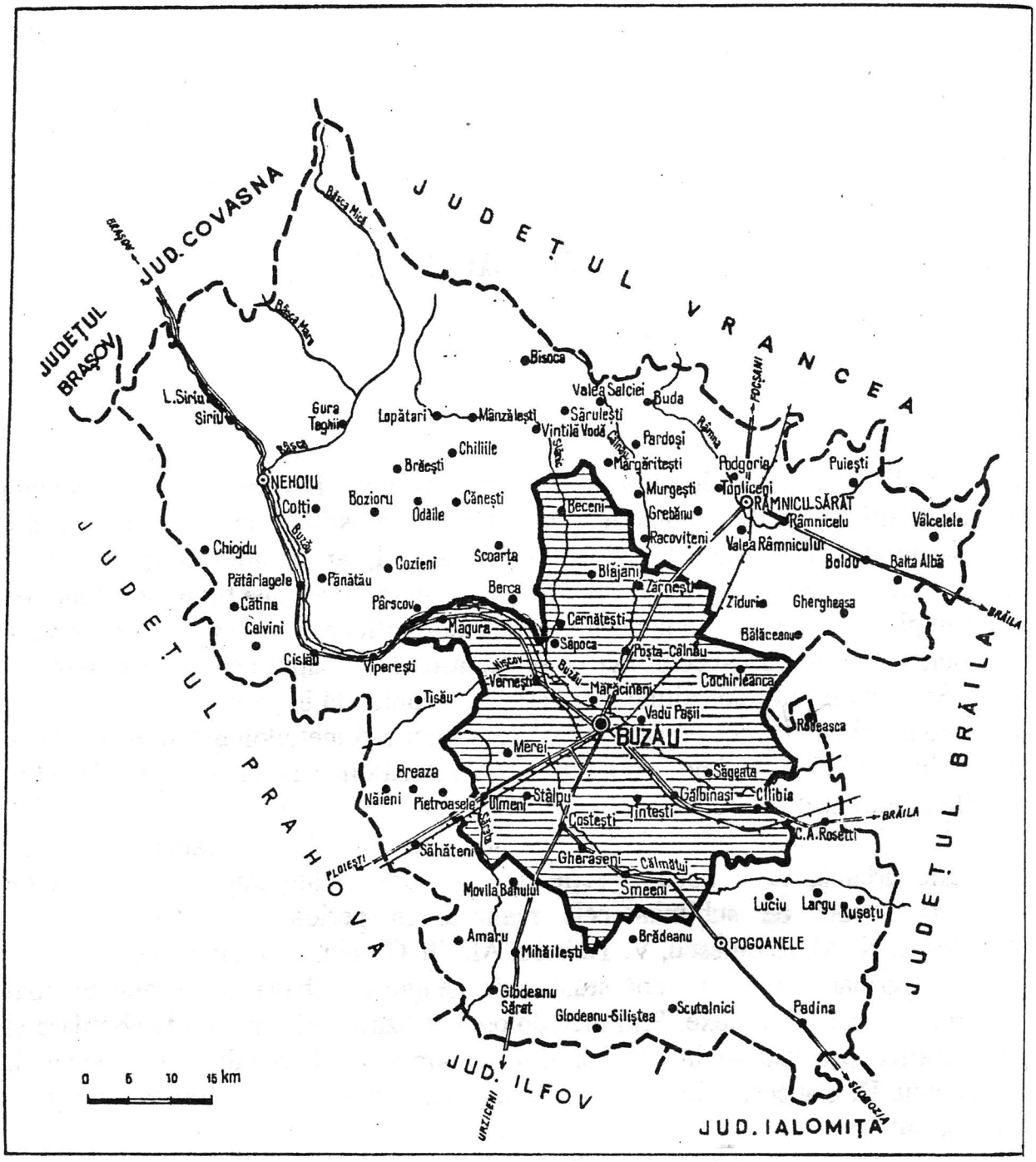

Poziția geografică a municipiului Buzău și a zonei de influență a acestuia.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Lucrarea este structurată în trei părţi. În prima parte s-a acordat o atenţie deosebită componentelor cadrului natural, urmărindu-se evidenţierea caracteristicilor cu influenţă pregnantă asupra utilizării antropice.

Arealul Buzăului cuprinde o zonă deluroasă ce aparţine unor subunităţi ale Subcarpaţilor de Curbură, şi care ocupă o pondere de numai 30% din suprafaţă, şi o zonă de câmpie mult mai extinsă şi mai diversă din punct de vedere al tipurilor prezente în zonă.

În ansamblu, cadrul fizico-geografic prezintă o mare diversitate şi complexitate, care s-au manifestat diferenţiat de la o zonă la alta.

În unele situaţii caracteristicile fizico-geografice au constituit o premisă favorabilă pentru dezvoltarea reţelei de aşezări şi a utilizării agricole, în alte cazuri au avut însă un rol limitativ. De asemenea, s-au avut în vedere şi efectele activităţii antropice asupra unor componente ale cadrului natural.

Partea a doua cuprinde studiul oraşului Buzău sub aspectul evoluţiei, populaţiei, funcţiilor, fizionomiei. Preocuparea principală a fost de a surprinde schimbările calitative petrecute în evoluţia Buzăului şi mai ales corelaţiile dintre dezvoltarea funcţională, tendinţele noi apărute în modul de manifestare al fenomenelor demografice, modificările petrecute în fizionomia urbană, creşterea gradului de influenţă în teritoriu.

O atenţie deosebită s-a acordat evoluţiei din ultimele trei decenii, perioadă în care funcţiile urbane au înregistrat un important salt calitativ, şi celei recente, după decembrie 1989, când noile conjuncturi specifice perioadei de trecere la economia de piaţă s-au reflectat şi asupra oraşului Buzău.

În partea a treia s-a urmărit evidenţierea relaţiilor stabilite între oraş şi arealul înconjurător, criteriile pe baza cărora s-a stabilit zona de influenţă şi principalele caracteristici economico-geografice ce o definesc.

Opţiunea pentru abordarea acestui subiect a fost legată de convingerea că studiul oraşului Buzău va aduce elemente noi în aprecierea rolului şi importanţei sale atât pe plan regional cât şi în sistemul reţelei urbane naţionale. Ea s-a impus cu atât mai mult cu cât studiile efectuate până în prezent asupra Buzăului sunt relativ puţine, iar exemplificările din literatura de specialitate sunt, de asemenea, destul de rare şi succinte, ceea ce ar putea crea impresia că acesta ar fi un oraş de mai mică importanţă comparativ cu alte oraşe mari ale ţării.

Lucrarea se bazează în cea mai mare parte pe cercetările proprii de teren, efectuate în oraş şi în zona de influenţă, pe o documentare largă care s-a realizat începând de la nivelul celor mai importante instituţii locale până la întreprinderile industriale. De asemenea, a fost utilizat un bogat material statistic a cărui prelucrare a dat posibilitatea evidenţierii unor aspecte cantitative absolut necesare pentru evaluarea corectă a fenomenelor economico-geografice precum şi pentru elaborarea unui material cartografic original.

În acelaşi timp, s-a impus necesitatea unei bune cunoaşteri a rezultatelor cercetărilor efectuate până în prezent asupra diferitelor componente fizico şi economico geografice ale spaţiului geografic în care se încadrează şi zona studiată.

Se remarcă studiile efectuate asupra reliefului de către Gr. Posea (1967, 1971, 1973, 1996, 1997), L. Badea (1964, 1967), Gh. Niculescu (1964, 1974),

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Dida Popescu (1970, 1971), M. Ielenicz (1978, 1979), D. Bălteanu (1974, 1975). La aceste cercetări, care abordează preponderent relieful din Subcarpaţii Buzăului, sunt de adăugat şi lucrările de ansamblu referitoare la Câmpia Română, respectiv cele realizate de G. Vâlsan (1916) şi P. Coteţ (1976). Între lucrările de sinteză care abordează problemele de geografie fizică la nivel naţional, cuprinzând şi aprecieri asupra zonei studiate, se numără cele elaborate de V. Mihăilescu (1966), V. Tufescu (1966), Valeria Velcea şi Al. Savu (1972), Al. Roşu (1980) ş.a.

Alte lucrări au abordat probleme referitoare la climă, cum este cea a colectivului Octavia Bogdan, Elena Mihai, Elena Teodoreanu (1974) sau din domeniul biogeografiei - Maria Pătroescu (1997).

În ceea ce priveşte studiile de geografie economică se remarcă cele întreprinse asupra unor subdiviziuni ale Subcarpaţilor de Curbură de către Ioana Ştefănescu (1972), I. Petrescu-Burloiu (1977) şi C. Popescu (1979). Preocupări legate de oraşul Buzău au avut G. M. Zagoriţ (1915), I. Petrescu-Burloiu (1944, 1971) şi Alexandra Ghenovici (1968).

De asemenea, sunt de semnalat şi publicaţiile ce cuprind lucrările susţinute în cadrul sesiunilor de comunicări organizate de filiala Societăţii de Geografie Buzău apărute în 1971, 1973 şi 1986.

Consider necesar de subliniat că oraşul Buzău şi zona de câmpie, care deţin, de altfel, şi cea mai mare pondere în teritoriul studiat, au făcut în mică măsură obiectul unor studii de amploare.

Este unul dintre motivele pentru care această lucrare, rezultat al unor cercetări îndelungate şi sistematice, şi-a propus să desprindă şi să pună în evidenţă, cu cât mai multă rigoare ştiinţifică, aspectele caracteristice ce definesc evoluţia şi perspectivele oraşului Buzău şi a zonei sale de influenţă.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

PARTEA I

COMPONENTELE CADRULUI NATURAL

Capitolul 1. Geologia şi alcătuirea litologică

Zona de influenţă a municipiului Buzău se extinde asupra unui teritoriu care din punct de vedere structural geologic aparţine avanfosei şi Platformei Moesice.

Avanfosa a luat naştere în urma mişcărilor savice şi stirice vechi şi corespunde reliefului de dealuri şi depresiuni subcarpatice.

Până la sfârşitul miocenului mediu avanfosa se limita la marginea externă a ariei carpatice, alcătuind depresiunea marginală sau subcarpatică. În tortonianul superior noi mişcări (stirice târzii) au dus la o extindere a avanfosei şi peste marginea Platformei Moesice, flancul extern. Sedimentele depuse în avanpost sunt de tip molasă.

Individualizarea zonei de molasă ca unitate structurală carpatică (unitatea pericarpatică) s-a realizat în două etape. Prima se încheie cu mişcările stirice târzii, care au dus la o ridicare a ansamblului carpatic şi avansarea tectonică a zonei flişului peste depozitele avanfosei interne. Totodată, formaţiunile din avanfosă, împreună cu fundamentul de fliş paleogen, au fost intens cutate. Mişcările moldavice duc la încălecarea zonei de molasă peste vorland, iar la exteriorul zonei de molasă, se crează o nouă zonă depresionară cu o subsidenţă foarte activă în care s-a depus molasa sarmato-pliocenă. Limita dintre cele două fâşii ale avanfosei este dată de falia pericarpatică, ce trece cam pe la Buzău.

La est de valea Slănicului de Buzău molasa sarmato-pliocenă prezintă o structură de monoclin cu înclinări constante spre exterior. La vest apare o structură diferită, legată de prezenţa masivelor de sare; acestea au determinat apariţia unor cute anticlinale de tip diapir caracterizate prin cute anticlinale înguste separate de sinclinale largi, ocupate de depozite sarmato-pliocene.

Platforma moesică, cealaltă unitate majoră din zonă, este formată dintr-un fundament cristalin, fragmentat şi scufundat la peste 5000 m adâncime. Acesta suportă o stivă groasă de depozite paleozoice, mezozoice şi neozoice.

În pleistocen avanfosa externă a suferit mişcări de coborâre, devenind zonă cu subsidenţă foarte activă, acoperită de ape lacustre.

În ceea ce priveşte *succesiunea stratigrafică,* în zona studiată sarmaţianul este cea mai veche formaţiune, care apare la zi în axul anticlinalului Sărata Monteoru (culmea Istriţa). Este alcătuit din marne, argile, nisipuri şi calcare lumaşelice (fig. 1.1). Prezenţa calcarelor oolitice lumaşelice sau recifale, aminteşte

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

de faciesul epicontinental al zonelor de platformă punând în evidenţă caracterul neritic-litoral al sarmaţianului. Forajele au identificat prezenţa sarmaţianului sub depozitele pliocenului şi cuaternarului, formând la est de valea Slănicului de Buzău, împreună cu acestea, o zonă monclină, iar la vest participând la structura cutelor diapire.

Termenii pliocenului (meoţian, ponţian, dacian, romanian) sunt prezenţi în zonă pe flancurile anticlinalelor Monteoru, Măgura, în nord-estul dealului Ciolanu şi în anticlinalul Berca-Arbănaşi. În axul principal al culmii Blăjani, pliocenul este reprezentat numai prin romanian.

Meoţianul este alcătuit dintr-o alternanţă de nisipuri şi marne, la care se adaugă uneori şi gresii (în valea Buzăului).

Ponţianul cuprinde depozite predominant marnoase, cu slabe intercalaţii de nisipuri, iar local chiar depozite mai grosiere. Grosimea depozitelor ponţiene atinge maximum 2000 m în zona de curbură, ceea ce dovedeşte că aceasta a continuat să reprezinte un sector foarte mobil comparativ cu arealele vecine. În zona cutelor diapire depozitele ponţianului conţin o faună cu congerii de talie mare. Succesiunea stratigrafică cuprinde un orizont predominant marnos, urmat de al doilea orizont cu depozite marnoase şi intercalaţii de nisipuri fine, iar ultimul orizont, superior, este reprezentat prin argile nisipoase şi nisipuri.

Depozitele dacianului sunt prezente printr-o alternanţă de nisipuri şi gresii cu intercalaţii subordonate de marne şi argile. La nord-est de valea Buzăului depozitele daciene sunt dezvoltate în faciesul stratelor de Milcov, printr-o alternanţă de argilă micacee şi gresii slab cimentate. Dacianul are o dezvoltare mai mare în anticlinalul Berca-Arbănaşi.

Romanianul închide succesiunea stratelor pliocene iar în zona cutelor diapire revine predominant conglomeratic, prezentând un facies asemănător cu cel al stratelor de Cândeşti. Variaţia faciesurilor pe verticală şi prezenţa intercalaţiilor de cărbuni arată, pentru zona Subcarpaţilor de Curbură în ansamblu, o reducere tot mai accentuată a subsidenţei şi tendinţa de colmatare ce se va desăvârşi în cuaternar.

În cadrul cuaternarului, pleistocenul inferior prezintă o mare dezvoltare şi are o importanţă deosebită în geologia zonei, alcătuind "complexul stratelor de Cândeşti". Acest complex apare în deschidere la zi în dreptul localităţii Cândeşti. Partea bazală este constituită din pietrişuri mărunte şi nisipuri fin şi mediu granulate, între care se intercalează strate groase de argilă şi argile nisipoase. Spre partea superioară pietrişurile sunt din ce în ce mai grosiere pentru ca orizontul superior să fie constituit din bolovani cu diametre ce ating 150 mm. Grosimea întregului pachet de strate atinge în regiunea văii Buzău 250-300 m.

Stratele de Cândeşti ocupă cea mai mare parte a bazinului inferior al rîului Nişcov, apărând şi pe versantul estic al Dealului Istriţa.

Forajele hidrogeologice executate la Verneşti şi la sud de Buzău au pus în evidenţă că stratele de Cândeşti se afundă lent de la nord spre sud şi de la vest spre est, iar elementele psefitice îşi reduc treptat dimensiunile.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

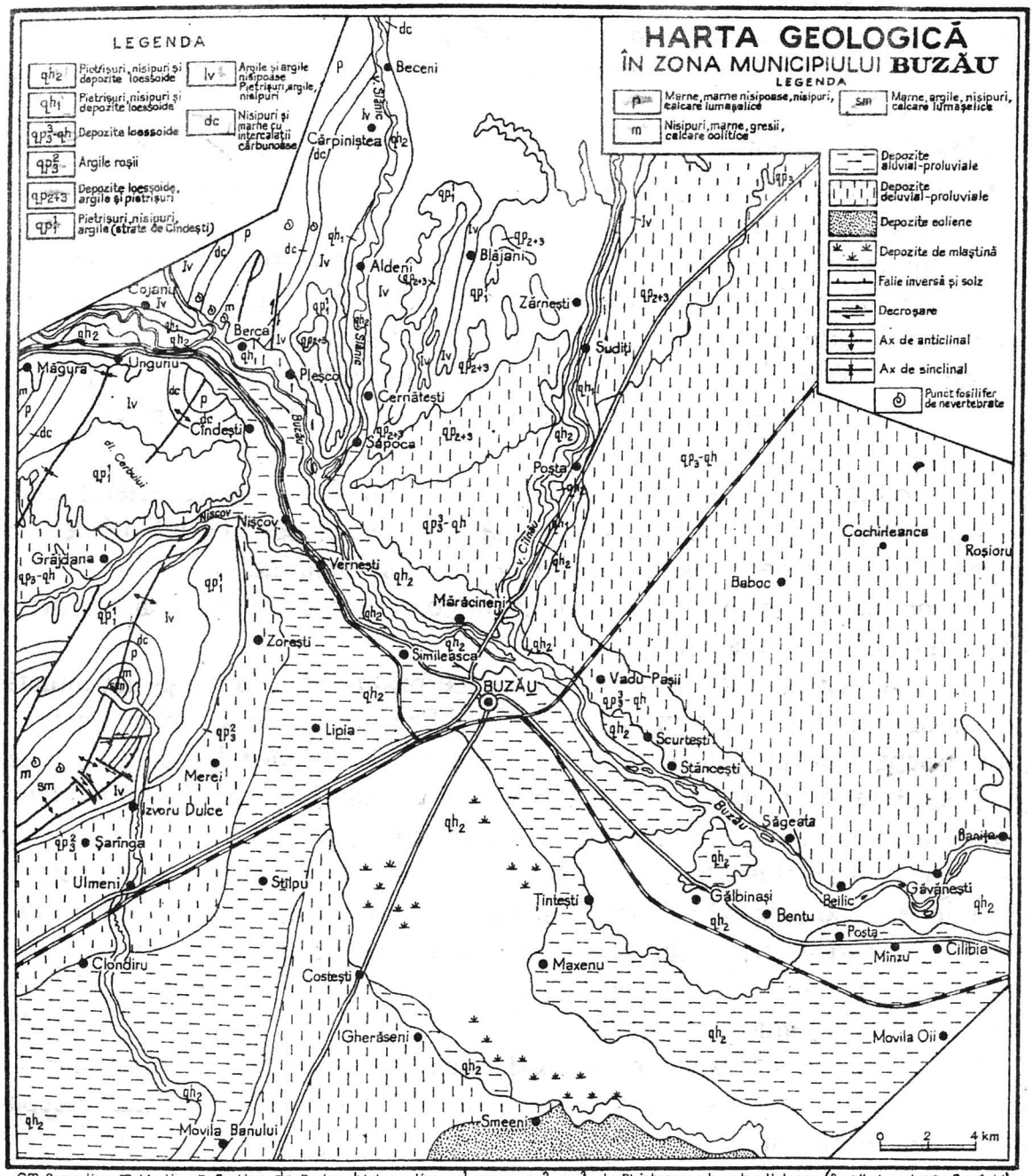

SM-Sarmațian; M-Meoțian; P-Pontian; dc-Dacian; lv-Levantin; qp_1^1, qp_{2+3}, qp_3^2, qp_3^3-qh-Pleistocen; qh_1, qh_2-Holocen (*După Harta geologică a României*)
Scara 1:200000

Fig. 1.1

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Pleistocenul mediu este reprezentat printr-un complex predominant argilos, situat între circa 25-40 m adâncime, peste care cantonează depozite loessoide cu grosimi de 10-15 m. Acest complex este bine reprezentat în interfluviul Slănic - Călnău.

Pleistocenul superior este constituit din pietrişurile, nisipurile şi depozitele loessoide din alcătuirea teraselor. Acestei etape i s-au atribuit şi depozitele de argile roşii din zona de contact morfologic dintre coline şi câmpie respectiv cea corespunzătoare glacisului Istriţei.

Holocenul inferior este reprezentat prin acumulările de pietrişuri şi nisipuri din cadrul terasei joase cu grosimi de 5-10 m şi din depozitele loessoide care acoperă terasele inferioare.

În holocenul superior s-au format luncile, cu depozite alcătuite la partea superioră din nisipuri fine, argiloase, şi spre bază din pietrişuri cu stratificaţie torenţială, cu lentile subţiri de nisipuri grosiere şi mărunte. Acestea au o grosime apreciabilă (16 m) în lunca râului Buzău, în zona municipiului fiind constituite din nisipuri grosiere cu pietrişuri şi bolovănişuri, situate direct peste pietrişurile de Cândeşti.

Depozitele loessoide, cu largă răspândire în zonă, se caracterizează în câmpia piemontană şi în interfluviul Călmăţui-Sărata printr-un conţinut de 2-5% nisip grosier, în timp ce în restul câmpiei sunt predominant luto-argiloase.

Raportând cele expuse anterior la unităţile majore de relief situate în arealul Buzău rezultă câteva caractere specifice.

Zona dealurilor subcarpatice se distinge printr-o concordanţă accentuată a formelor de relief cu structurile geologice. Face excepţie doar butoniera de anticlinal săpată de pârâul Sărata în partea estică a dealului Istriţa, care este o inversiune de relief. Culmile deluroase corespund anticlinalelor (dealul Ciolanul), sau unor complexe de anticlinale faliate (dealul Istriţa) şi prezintă versanţi alcătuiţi din gresii nisipoase şi argile, iar în partea superioară sunt constituite din roci mai vechi, miocene, ce cuprind orizonturi de calcare sarmaţiene şi tufuri, ajunse la zi. Extremităţile estice ale ambelor dealuri sunt acoperite de pietrişuri de tip piemontan, de vârstă villafranchiană, dispuse în straturi de grosimi apreciabile şi local modificate tectonic.

Văile s-au suprapus unor sinclinale lungi, umplute cu depozite mai noi, nisipoase, ale pliocenului şi prezintă 1-4 nivele de terase ce s-au format începând cu mijlocul cuaternarului.

Zona câmpiilor corespunde, în cea mai mare parte, unităţii de platformă cu strate nederanjate tectonic. Deşi variate ca tipuri genetice ele au ca element comun o notă generală de monotonie prin marea extindere a suprafeţelor pe care le ocupă, dar şi prin aspectul litologiei. Astfel, loessurile sau depozitele loessoide, ce prezintă grosimi variabile, acoperă total sau parţial diferitele subunităţi ale câmpiei, respectiv câmpia tabulară şi câmpia de glacis. În schimb, fâşia de subsidenţă are drept caracteristică litologică prezenţa pietrişurilor, din care s-a format, începând cu mijlocul cuaternarului, marele con de dejecţie al Buzăului.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Capitolul 2. Relieful

Zona studiată prezintă un relief de dealuri şi câmpii bine diferenţiate atât din punct de vedere genetic cât şi morfologic.

Dealurile subcarpatice ocupă partea de nord şi nord - vest. La est de valea Buzăului se individualizează culmea Blăjani (ce aparţine grupei dealurilor Câlnăului), şi dealul Păclele Mari, iar la vest, dealul Ciolanul (versantul nordic şi estic) şi extremitatea estică a dealului Istriţa şi a depresiunii Nişcovului.

Câmpiile reprezintă forma de relief cea mai extinsă. Pe stânga râului Buzău este prezentă o singură unitate mare de câmpie ce aparţine Glacisului Râmnicului. Pe dreapta, se înregistrează o situaţie mai complexă, ca urmare a prezenţei mai multor categorii de câmpii bine diferenţiate din punct de vedere genetic. Cea mai extinsă este câmpia Buzău - Călmăţui; ei i se alătură porţiuni ce aparţin Glacisului Istriţei, Câmpiei Sărata şi Câmpiei Bărăganului Central (fig. 2.1).

2.1. Dealurile subcarpatice

2.1.1. Dealurile situate la est de valea Buzăului

Culmea Blăjani, subunitatea cea mai sudică a Dealurilor Câlnăului, este cuprinsă între valea Slănicului la vest şi valea Câlnăului la est, având o orientare generală nord-sud.

Relieful din bazinul Slănicului este rezultatul unei evoluţii îndelungate, care în partea centrală şi sudică corespunde etapei de modelare romanian - cuaternară.

Din punct de vedere geologic formaţiunile caracteristice sunt nisipo-argiloase, nisipoase şi pietrişuri ce dezvoltă un larg monoclin.

Culmea Blăjani se înscrie altimetric în nivelul general de 350-500 m. În nord - est doar în două puncte se depăşeşte altitudinea de 500 m, în apropiere de satul Floreşti (522,0 m, cota cea mai înaltă) în timp ce în partea centrală apar frecvent cote de peste 400 m (fig. 2.2).

Orientarea culmilor este în strânsă corelaţie cu cea a reţelei hidrografice. În jumătatea nordică culmile se orientează predominant spre est şi vest. Începând din partea centrală, aproximativ din arealul satului Blăjani, ele capătă treptat o orientare clară spre sud.

Culmile cu orientare sudică sunt prelungi, cu aspect plat ce a permis o utilizare agricolă intensă. Ele însoţesc principalele văi ce fragmentează latura sudică a Culmii Blăjani, cum sunt valea Blăjanca, pârâul Valea Largă (care pătrunde cel mai adânc în zona dealurilor), valea Cheia (care separă culmea netedă ce poartă denumirea sugestivă de Podul Cheii de Culmea Zărneşti).

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

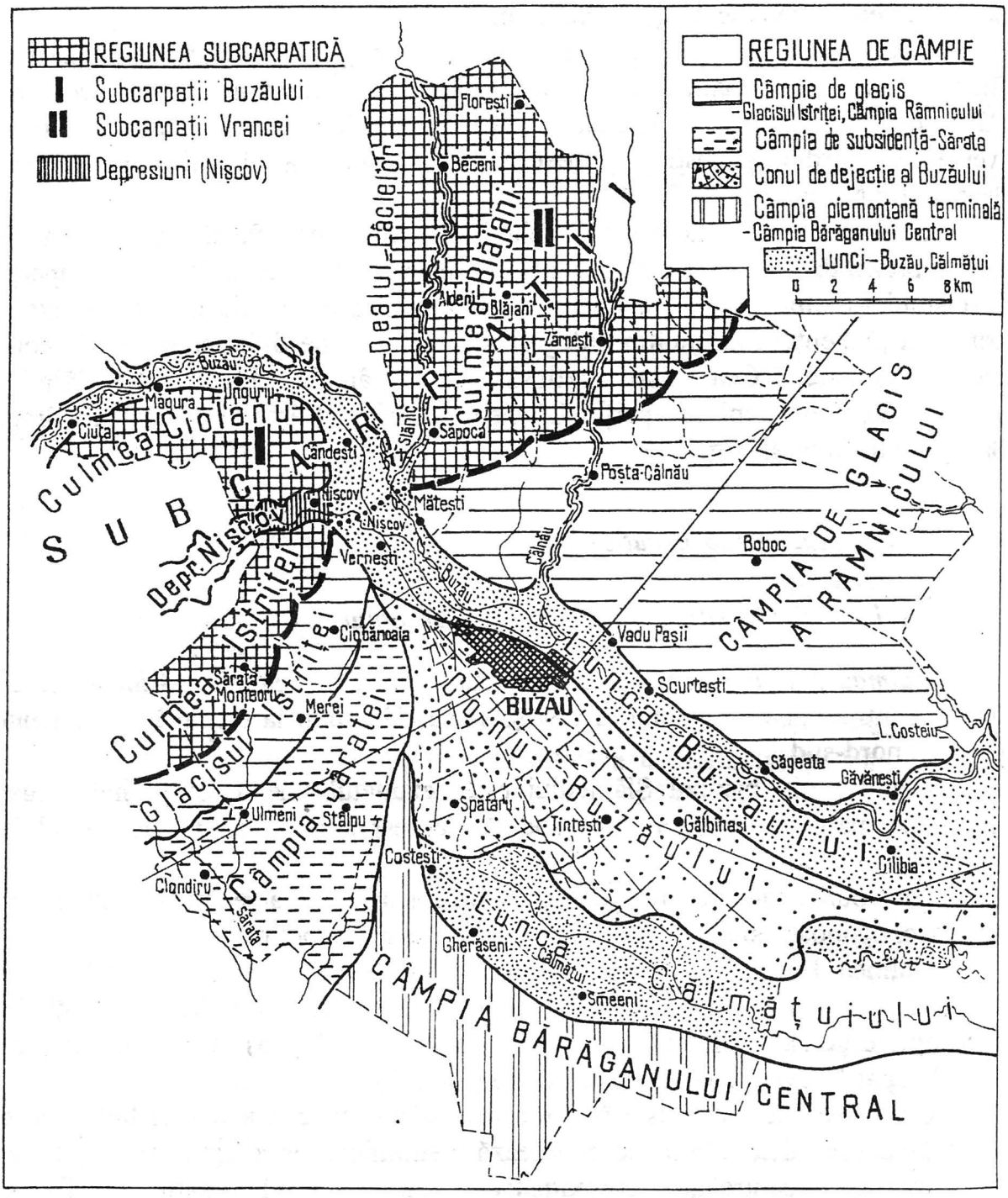

Fig.2.1. Harta unităților de relief.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Datorită caracteristicilor acestor culmi trecerea spre zona de câmpie este foarte lină.

Energia de relief are frecvent valori cuprinse între 180 şi 240 m scăzând la 140 m în zona de confluenţă a Slănicului cu Buzăul.

Densitatea fragmentării înregistrează frecvent 3-4 km / km^2 iar în unele areale situate în apropierea văilor principale Slănic şi Câlnău, depăşeşte 5 km/km^2.

Pantele prezintă un factor important în asigurarea unui anumit potenţial dinamic al terenurilor. Pe frunţile teraselor şi pe malurile concave ale Slănicului şi cele abrupte ale Câlnăului ating valori între 10^0 - 25^0, în timp ce pe podurile interfluviale se înregistrează cele mai mici declivităţi sub 10^0 (M. Ielenicz, 1979, p.134).

Cele două văi care încadrează culmea Blăjani reprezintă subunităţi de relief bine individualizate.

Valea Slănicului se înscrie altimetric între curbele de 120-200 m. Albia se lărgeşte treptat spre sud, atingând lăţimi de 150 m şi tot pe această direcţie se produce o creştere a gradului de meandrare, care atinge un indice de 1,8 între Beceni şi Săpoca. În acest sector, cu frecvente despletiri, materialele transportate, sau de provenienţă laterală, dau ostroave extinse, renii, conuri aplatisate, iar la viituri lunca este acoperită de apă aproape în întregime.

O altă caracteristică importantă este dată de prezenţa teraselor, care capătă o extensie mare, fiind bine exprimate în relief, la sud de localitatea Gura Dimieni. Sunt două terase aluviale, la care se adaugă 1 - 2 terase de luncă. Podul lor intens coluvionat sau acoperit de conuri de dejecţie, reprezintă suprafeţe ce au favorizat dezvoltarea aşezărilor.

Terasa superioară urcă la Aldeni la 25 - 35 m pentru ca apoi, spre sud, să scadă la 15 - 20 m, concomitent cu lărgirea podului la peste 0,5 km, mai ales pe dreapta Slănicului.

Terasa inferioră apare în aval de Aldeni, la altitudine relativă de 5 - 7 m şi se racordează cu terasa similară a Buzăului.

Terasele de luncă au o dezvoltare mare în buclele de meandre largi, formate în aval de Gura Dimieni. Ele apar fragmentar la altitudini de 1,5 - 2 m sau 3,5 - 4 m. Fruntea teraselor suferă modificări însemnate la viiturile mai mari ale Slănicului (M. Ielenicz, 1978 p.130).

Valea Câlnăului, situată între Culmea Blăjani şi ultimele prelungiri sudice ale dealurilor Budei, se desfăşoară altitudinal între curbele de 120-200 m. În sectorul analizat valea se lărgeşte spre sud fiind încadrată de maluri abrupte ce ating înălţimi până la 5 m.

Terasele I-III sunt dezvoltate pe stânga văii favorizând dezvoltarea aşezărilor.

Dealul Pâclele Mari se găseşte la vest de valea Slănicului şi aparţine grupei mai mari a *Dealurilor Pâclelor*. Acestea sunt dealuri conforme cu structura şi s-au dezvoltat pe anticlinalul Berca - Arbănaşi.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Orientarea generală este nord - sud, iar cele două şiruri principale (Pâclele Mici şi Pâclele Mari) se unesc în Dealul Tocilei (597,8 m), situat în extremitatea nord - vestică a zonei studiate.

Dealul Pâclele Mari a fost sculptat mai ales în depozite friabile (marno-argile nisipoase) şi, datorită unei înălţări tectonice recente, prezintă altitudini ce ajung la 500-550 m (506 m în vf. Pâclele Mari). Dealul domină valea Slănicului cu 200-300 m şi prezintă valori ale declivităţii cuprinse între 5^0-15^0.

2.1.2. Dealurile situate la vest de valea Buzăului

Dealul Ciolanul, situat între valea Buzăului la nord şi Depresiunea Nişcovului la sud, reprezintă una dintre unităţile cele mai masive din cadrul subcarpaţilor buzoieni.

Din punct de vedere structural corespund unui mare anticlinal orientat SV-NE, în parte faliat longitudinal şi transversal (L. Badea, 1964, p. 94). Aspectul de masivitate este legat şi de apariţia sarmaţianului calcaros şi gresos, rezistent la eroziune, situat în apropierea axului anticlinalului şi care explică prezenţa înălţimilor mai mari de 600 m. (Gr. Posea, M. Ielenicz, 1971, p.26).

În zona studiată apar însă numai unele subunităţi ale masivului Ciolanu situate în nord-est şi est, respectiv Dealul Cerbului (539,5 m), Dealul Liliacului (430,9 m), Plaiul Hodob (361,6 m), Pădurea Solniţa (374,9 m). Ele sunt alcătuite din formaţiuni romaniene (argile, nisipuri şi pietrişuri) peste care se dispun stratele de Cândeşti. Această constituţie petrografică a favorizat dezvoltarea proceselor de degradare a terenurilor.

Masivul Istriţa reprezintă o altă unitate deluroasă bine individualizată. Caracterul de masivitate este dat de prezenţa formaţiunilor gresoase şi calcaroase sarmaţiene, care apar pe axul anticlinalului principal (ce străbate dealul Istriţa).

Ca urmare, dealul Istriţa se prezintă ca o culme unitară, cu fragmentare redusă, ce depăşeşte frecvent 600 m şi atinge altitudinea maximă în vf. Istriţa (754 m).

Masivul domină şi se profilează clar în raport cu zona aferentă a Câmpiei Române datorită contactului deosebit de brusc, prin linii de falie, dar şi căderii monocline a flancului sudic al anticlinalului (Gr. Posea, M. Ielenicz, 1971, p.25).

În raport cu aceste caractersitici generale partea estică, care intră de fapt în spaţiul analizat, înregistrează o serie de modficări semnificative. Ele se datorează afundării celor două anticlinale spre văile Sărata şi Nişcov, ce atrage după sine coborârea reliefului pe această direcţie.

În bazinul văii Sărata şi în Dealurile Nişcovului, situate în est, altitudinile maxime sunt de 300 - 400 m, cel mai înalt fiind vf. Corbului (430,1 m). În bazinul acestei văi şi la sud de vf. Corbului culmile prezintă o desfăşurare în trepte şi sunt orientate spre vale sau spre sud.

De-a lungul bordurii externe, orientată spre câmpie, se remarcă prezenţa unor organisme torenţiale bine dezvolate (Nişcovelul, Nenciu, Valea Teancului, Valea Puţului Merei etc.), iar la izvoarele Săratei s-a dezvoltat depresiunea de anticlinal de tip butonieră Sărata - Monteoru.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Între cele două masive deluroase se află *Depresiunea Nişcovului,* prezentă în zona studiată numai prin compartimentul situat la est de localitatea Mierea. Ea este axată pe un sinclinal intersectat de falii trasversale ce determină o cădere în trepte pe direcţia vest - est (Dida Popescu, 1971). Din punct de vedere litologic, în est predomină pietrişurile, fapt ce a determinat ca această parte să prezinte o fragmentare mult mai mare comparativ cu jumătatea vestică.

În cadrul depresiunii au fost depistate *5 nivele de terasă,* mai dezvoltate pe stânga văii Nişcovului. În partea estică terasele superioare sunt foarte fragmentate şi apar frecvent sub forma unor petice izolate, fapt ce face dificilă reconstituirea lor în unele sectoare (valea Mierea).

Terasele inferioare T_2 şi T_1 se dezvoltă mai unitar, prezentând poduri largi cu lăţimi de 100 - 500 m şi frunţi bine exprimate. Terasa I a Nişcovului, în aval de localitatea Gura Nişcovului, apare sub forma unui mare con de dejecţie, ce se pierde în terasa a 2-a a Buzăului şi se continuă în suprafaţa conului pe care Buzăul îl formează la ieşirea din dealuri.

Ca un aspect aparte *lunca* Nişcovului este foarte îngustă, dar se deschide larg spre est, fiind mărginită de maluri abrupte săpate în terasele joase ale Buzăului.

2.1.3. Procesele de degradare

Regiunea subcarpatică a Buzăului este cunoscută ca având printre cele mai active procese de modelare actuală. Aici predomină formaţiuni puţin rezistente, care permit o puternică adâncire a reţelei torenţiale, mai ales la ploi abundente. Intensitatea acestor procese este cu atât mai mare cu cât gradul de acoperire cu vegetaţie este mai redus. Păşunatul intens şi utilizarea neadecvată a terenurilor cu folosinţă agricolă au contribuit şi ele la degradarea unor importante suprafeţe.

Procesele de modelare se desfăşoară cu intensitate mai mare primăvara, cînd acoperirea cu vegetaţie ierbacee este încă slabă, şi toamna, mai ales în perioadele cu ploi abundente.

Un rol important în declanşarea şi reactivarea acestor procese îl au evenimentele (fenomenele) seismice şi cantităţile excepţionale de precipitaţii, ca de exemplu cele care s-au înregistrat în anii 1970-1975.

În această zonă deluroasă întâlnim toată gama de procese de modelare, de la şiroire şi torenţialitate până la alunecări de teren şi curgeri noroioase.

Alunecările sunt recente sau reactivate, asociate uneori cu formarea unor curgeri noroioase. Pe versanţii văii Câlnăului alunecările puternice au cuprins suprafeţe agricole (culturi cerealiere, vii, pomi, păşuni) şi au produs mari pagube aşezărilor şi căilor de comunicaţie.

În bazinul Slănicului multe alunecări s-au produs sau reactivat în urma ploilor din 1970 şi 1975, afectând suprafeţe întinse din arealul localităţilor Gura Dimienii, Cernăteşti şi Fulga.

În dealurile Ciolanu şi Istriţa alunecările sunt mai puţin numeroase datorită gradului mai ridicat de împădurire. În această parte alunecările sunt în general

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

vechi, fixate, iar cele actuale se produc mai ales în partea inferioară a versantului. Pe versantul estic al Dealului Ciolanu se formează şi torenţi noroioşi.

Terenurile afectate de alunecări sau cu potenţial de alunecare se extind pe o suprafaţă de 50-60% din cea a bazinelor hidrografice situate în zonă. Alunecările se produc, în special, primăvara şi în timpul averselor de ploaie (Gr. Posea, 1996).

Ravenarea şi *torenţialitatea* apar în timpul ploilor şi averselor şi au fost accelerate de despădurirea ce a afectat în unele situaţii până la 70 - 80% din suprafaţa dealurilor. Torenţii şi alunecările funcţionează frecvent în cuplu, în sensul că în bazinul unui torent se pot declanşa alunecări, sau unele alunecări înaintează sub formă de limbă şi determină instalarea torenţilor. Formele de ogaş apar mai ales în pietrişurile piemontane din Dealul Ciolanu, iar ravenele în locurile în care aflorează marnele şi argilele.

Procesele de albie sunt vizibile tot timpul anului de-a lungul principalelor văi (Nişcov, Slănic, Călnău). Ele se concretizează în transportul masiv de aluviuni şi depunerea lor în lungul albiilor. La viituri au loc şi prăbuşiri şi surpări ale malurilor, iar materialul este depus în aval. Astfel, se formează frecvent depuneri în albie (ostroave, renii) însoţite de meandrări şi despletiri. Practic, la fiecare viitură poziţia şi forma despletirilor albiei se modifică. Uneori aceste modificări pot afecta terenurile din luncă pe care se practică legumicultura.

În bazinul Nişcovului sunt foarte active şi distrugerile de maluri şi retragerea acestora.

Albia Buzăului prezintă numeroase despletiri, iar pe ostroave apar păduri de arin, plop sau salcie, care la viiturile mari au fost aluvionate sau chiar distruse (1969, 1975).

Procesele antropice au favorizat în mare măsură accelerarea degradării terenurilor, în special prin despăduririle ce au cuprins de-a lungul timpului suprafeţe tot mai extinse. Utilizarea acestor terenuri ca păşuni, fâneţe sau pentru arături a avut de multe ori un caracter excesiv şi a favorizat intensificarea proceselor de degradare, mai ales în bazinele Slănicului şi Călnăului.

Pentru diminuarea proceselor de degradare s-au luat o serie de măsuri, cum sunt reîmpădurirea unor suprafeţe (Dealul Arbănaşi, bazinul Slănicului), lucrări de fixare a versanţilor şi consolidarea malurilor, terasarea versanţilor (Dealul Istriţa). Dar, pentru a obţine efectul scontat, aceste lucrări trebuie întreţinute şi refăcute sistematic.

2.2. Regiunea de câmpie

Se compune din mai multe unităţi şi tipuri genetice de câmpii.

2.2.1. Câmpia de glacis

a. *Glacisul Râmnicului* constituie o combinare între glacis de eroziune şi glacis piemontan şi se suprapune, în parte, pe pietrişuri villafranchiene ce nu au fost cuprinse în cutările subcarpatice (Gr. Posea, 1996). Este format din pietrişuri de Cândeşti cu structură torenţială, pe latura nordică, şi din nisipuri mai fine spre

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

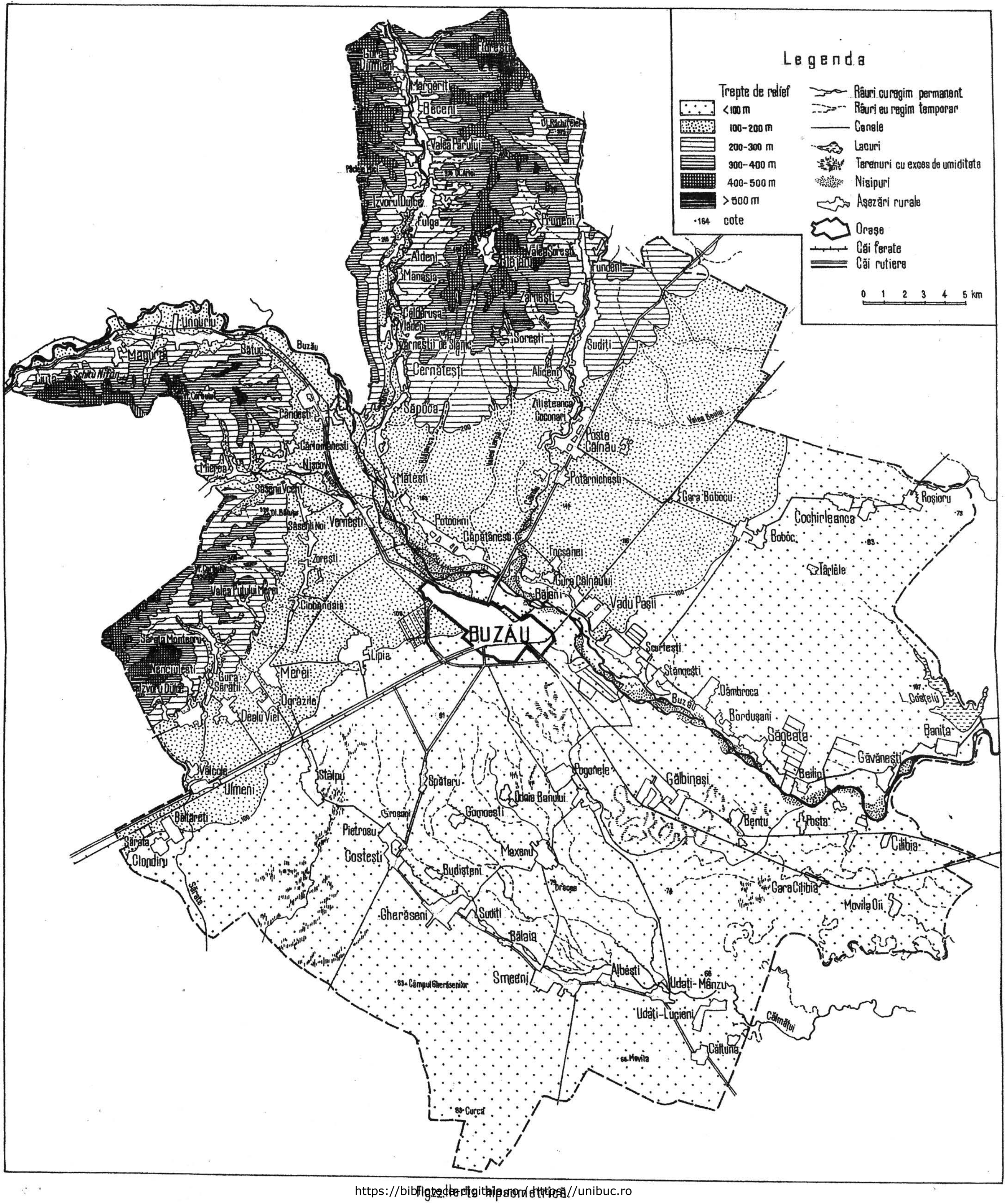

Fig.2. Harta hipsometrică.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

sud, acoperite de o pătură de loess care se îngroaşă pe măsură ce se înaintează spre sud.

Limita nordică urmăreşte curba de 200 m, dar poate înainta în zona dealurilor şi până la 300 m, ca în cazul pârâului Valea Largă. În sud câmpia coboară până aproape de lunca Buzăului.

În cadrul său se individualizează *valea Câlnăului*, cu o luncă îngustă, maluri abrupte, de 5-20 m, şi 3 terase ce se pierd în profil longitudinal în apropiere de albia Buzăului, (Gr. Posea. 1996).

Interfluviul situat între valea Câlnăului şi valea Slănicului prezintă o înclinare generală de la nord spre sud, sud-est, iar altitudinile scad de la 250 - 300 m la 120 m în valea Buzăului (fig. 2.2). În cadrul său se distinge o treaptă nordică mai extinsă şi uşor înclinată şi o treaptă sudică mai restrânsă ca suprafaţă, care se suprapune podului terasei de 10 - 15 m altitudine relativă a Buzăului. Trecerea între cele două trepte se realizează printr-un abrupt de 15 - 20 m.

Principalele văi care străbat acest interfluviu sunt valea Blăjanca şi Valea Largă cu obârşiile în Subcarpaţi.

Energia reliefului înregistrează valori cuprinse între 80-6 m/km.p. Cele mai ridicate valori se întâlnesc la contactul cu Subcarpaţii şi la contactul între câmpii şi terasă, iar cele mai scăzute în cadrul podurilor terasei de 10 - 15 m. Densitatea fragmentării prezintă valori de 0,1 - 0,5 km/km.p. la nivelul interfluviului şi poate ajunge la 0,6 - 1 km/km.p. în zonele de confluenţă.

În corelaţie cu aceste caracteristici morfologice, panta înregistrează valori foarte scăzute pe interfluviu, de circa 1^0, şi poate ajunge la 3^0 sau chiar mai mult pe versanţii văilor şi în zonele de contact.

Interfluviul situat *la est* de valea Câlnăului prezintă caractere mai unitare. Acesta are aspectul unei suprafeţe uşor înclinate pe direcţia nord-vest -- sud-est şi coboară de la 180 m la 80 - 70 m spre valea Buzăului, pe care o domină cu 5 - 20 m.

Reţeaua hidrografică este formată dintr-un număr redus de văi tinere, cu profile transversale în forma literei V larg deschis, unele cursuri mici aflându-se într-un stadiu incipient de evoluţie. Cele mai importante văi ocupă o poziţie periferică: valea Viţelului, valea Boului, valea Cochirleanca. Văile sunt alimentate din izvoare cu debite variabile, situate la contactul cu zona subcarpatică sau chiar în câmpie. Aflate sub directa influenţă a climei, vara pot seca complet.

Adâncimea şi densitatea fragmentării reliefului prezintă în general valori scăzute, de 0-15 m/km.p. şi respectiv de 0-1 m/km.p. Panta medie înregistrează valori sub 1^0, doar în zona văilor amintite atingând 3^0.

Către lunca Buzăului, versantul interfluviului este supus unor intense procese de ablaţiune, torenţialitate şi de năruire, rezultate din remanierea loess-ului, frecvente în perimetrul localităţilor Stănceşti, Borduşani, Săgeata.

b. *Glacisul Istriţei* se desfăşoară la periferia Dealului Istriţa, cu baza pornind aproximativ de la curba de 105 m şi urcând la 180 m în est şi 200-230 m pe latura

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

vestică. Este un glacis de eroziune ce s-a format prin retragerea versantului subcarpatic urmată de suprapunerea unor formaţiuni coluvio-proluviale transportate de pâraie cu izvoarele în zona deluroasă sau coborând în pânză prin pluvio-denudare. Grosimea formaţiunilor poate atinge între 20-40 m, iar la suprafaţă apar pe alocuri loessuri sau depozite loessoide cu grosimi variabile.

Glacisul Istriţei are forma unei fâşii cu lăţime de 2-4 km. Contactul cu dealul propriu-zis este net şi clar, fiind pus în evidenţă printr-un versant ce domină glacisul cu 50-80 m. În schimb trecerea spre zonele de câmpie învecinate este practic imperceptibilă.

Glacisul Istriţei prezintă în ansamblu o pantă lină, întreruptă pe alocuri de suprafeţe cu aspect aproape plan ce au favorizat dezvoltarea aşezărilor.

Văile au caracter torenţial iar cele mai dezvoltate prezintă maluri cu înălţimi ce pot atinge 5 m. Cea mai importantă este valea Sărata, singura cu regim de scurgere permanent, cu maluri abrupte ce ajung la 20 m.

Glacisul este acoperit cu plantaţii de viţă de vie, ce aparţin uneia dintre cele mai extinse şi mai vechi zone viticole din ţară, Dealu Mare-Istriţa.

2.2.2. Câmpia de subsidenţă

a. *Câmpia Săratei* se desfăşoară imediat sub câmpiile de glacis-piemontan din nordul Câmpiei Române. Drenată de râul Sărata, are aspect de pâlnie ce înaintează în nord până la 100-105 m în zona localităţii Stâlpu. Ea se interpune în acest fel între Glacisul Istriţei şi Câmpia Buzău-Călmăţui. Prezintă o mare netezime, cu o uşoară înclinare spre sud unde coboară la 70-80 m.

În zona Stâlpu se evidenţiază o linie de izvoare. Pânza freatică este foarte apropiată de suprafaţă având adâncimi de 1-4 m. În anotimpul ploios apar mlaştini şi mustiri ce se extind pe suprafeţe mari, iar în anotimpul secetos se formează crăpături poligonale specifice mâlurilor de mlaştină uscate. Există şi sărături rezultate în urma evapotranspiraţiei intense, care aduce săruri din substrat, sau datorate sărurilor cărate din cutele diapire subcarpatice de către râul Sărata. Aceste fenomene afectează suprafeţe extinse în estul localitaţii Stâlpu şi de-a lungul pârâului Leoteasca, afluent al Săratei.

b. *Câmpia Buzău-Călmăţui* este situată în extremitatea sud-vestică a Câmpiei Siret-Buzău şi constituie o unitate bine individualizată din punct de vedere genetic şi al caracteristicilor morfo-structurale.

Limitele sunt date,în mare parte, de cele două văi, Buzăul în nord şi Călmăţuiul în sud-vest şi sud. Câmpia începe, la nord, în apropierea localităţii Verneşti, unde este dominată de ultimele dealuri subcarpatice şi de terasa de 20 - 25 m a Buzăului. Contactul faţă de terasă şi Glacisul Istriţa, în vest, este la început foarte clar, dar pe măsura apropierii de câmpia Săratei devine tot mai estompat. Pe latura sud-vestică şi sudică Valea Călmăţuiului se conturează în aval de Costeşti, malul său drept fiind tot mai clar exprimat în relief pe măsura înaintării spre est şi constituind limita faţă de Câmpia Bărăganului Central. Latura nordică este limitată

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

de valea Buzăului, care, pe stânga, prezintă pe tot parcursul un mal prin care se delimitează net de Câmpia Râmnicului. În est limita spre Câmpia Brăilei este mai dificil de urmărit, desfăşurându-se aproximativ până în dreptul unui aliniament situat între localităţile Cilibia şi Udaţi Mânzu (M. Ielenicz, 1994 - manuscris)

Geneza câmpiei este în bună măsură legată de poziţia sa la marginea avanfosei carpatice, unde s-a produs un intens proces de subsidenţă ce s-a manifestat până în holocen. În acelaşi timp esenţială a fost şi poziţia la ieşirea din dealuri a unui mare organism fluvial încărcat cu un volum important de materiale, care au format un enorm con de dejecţie. Acest con al râului Buzău s-a format spre sfârşitul pleistocenului şi pe tot parcursul holocenului, suprafaţa sa aflându-se azi la nivelul T_1 (de 5-7 m) din Subcarpaţi (Gr. Posea, L. Badea 1996).

Pe acest con Buzăul a oscilat la marile viituri, curgând altădată chiar pe actuala vale a Călmăţuiului. Într-o etapă anterioară Buzăul a curs şi pe valea Sărata. Deşi Buzăul a oscilat pe acest con se remarcă tendinţa continuă de deplasare spre stânga. Ca urmare, malul stâng este rectiliniu şi abrupt, iar pe dreapta a lăsat meandre divagante, cum este meandrul părăsit din zona localităţilor Tăbărăşti şi Gălbinaşi, care cuprinde în interior o mare popină cu înălţimi relative de peste 10 m.

La suprafaţă conul este acoperit cu un depozit loessoid nisipos subţire, sub care se succed nisipuri fine argiloase, pietrişuri şi un orizont argilos cu grosimi de 2 - 3 m în nord şi 8-10 m în sud şi est. Urmează un complex considerat de geologi ca reprezentând depozitele conului propriu-zis. În nord, până la aliniamentul Stâlpu-Scurteşti, are o grosime de circa 30 m, fiind alcătuit din pietriş, nisip, bolovăniş şi intercalaţii de lentile de argile şi argile nisipoase. În baza acestuia, complexul Pietrişurilor de Cândeşti (150 m), format din bolovănişuri si pietrişuri cu intercalaţii de argilă şi nisipuri, prezintă o structură încrucişată. Spre sud şi est ambele complexe trec într-o formaţiune nisipo-argiloasă cu fâşii de nisipuri şi pietrişuri cu grosimi ce depăşesc 170 m.

Toate aceste depozite au vârstă cuaternară, iar sub ele se desfăşoară formaţiunile pliocene cu grosimi mari, acumulate în regim de subsidenţă.

Relieful acestei câmpii (Buzău-Călmăţui) este format de văile celor două râuri principale şi de câmpul propriu-zis cuprins între ele.

- *Lunca Buzăului* se desfăşoară frecvent pe ambele maluri ale râului, între altitudinile de 115 m (Verneşti) şi 45-50 m (Baniţa). Între Verneşti şi Săgeata, ea se pune în evidenţă, faţă de unităţile limitrofe, prin pante abrupte cu diferenţe de nivel de 3-10 m. În cadrul ei se diferenţiază două trepte. Treapta superioară cu înălţimi de 2-3 m, are dimensiuni mari, mai ales pe stânga râului până la Slănic, unde podul supraînălţat de conuri atinge 7 km lungime şi 2,5 km lăţime. În aval se desfăşoară alternativ pe cele două maluri, iar la sud-est de oraşul Buzău în nivelul ei se poate identifica un paleocurs care fragmentează câmpia.

Treapta inferioară, situată la 0,5-1,5 m, apare ca o fâşie mai îngustă ce nu depăşeşte în general 800 m lăţime. În cadrul ei, Buzăul are o albie larg meandrată şi puternic despletită ca urmare a faptului că râul aduce, în acest loc, un volum

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

important de materiale grosiere pe care le depune pe măsură ce panta se reduce. În acest sector sunt bine dezvoltate ostroavele şi fenomenele de părăsire a albiei şi crearea altor talveguri.

În aval de Săgeata treapta înaltă a luncii, bine conturată în amonte, trece în nivelul câmpului. În cadrul ei pot fi reconstituite albiile vechi ale Buzăului. În schimb treapta joasă apare mai extinsă, atingând lăţimi cuprinse între 1,5-3 km. Înălţimea acestei lunci atinge 0,5-2 m. Este în general acoperită cu pâlcuri de pădure şi prezintă numeroase sectoare cu exces de umiditate.

- *Lunca Călmăţuiului* prezintă, de-a lungul său, o serie de caracteristici distincte.

În zona de obârşie, situată la 2 - 3 km în sudul localităţii Lipia, peisajul este dominat de un câmp mlăştinos după ploi, şi uscat, cu sărături, în perioadele secetoase. Călmăţuiul are un curs ezitant, dependent, ca regim de apă, de conul Buzăului. Sectorul ce urmează, până la localitatea Sudiţi, se caracterizează printr-o albie îngustă, dar cu maluri mai bine conturate şi un început de luncă bilaterală. În vedera asigurării drenajului apei albia a fost regularizată, adâncită şi parţial îndiguită. În al treilea sector, cuprins între Sudiţi şi Udaţi Mânzu, albia este aproape lipsită de meandre, ceva mai largă, iar malurile se ridică la 1-2 m înălţime. Lunca ce o însoţeşte se dezvoltă în lăţime spre est, înregistrând 0,5 km la Sudiţi şi 2,5 km în dreptul localităţii Albeşti. În sud este dominată de Bărăgan printr-o frunte de 5 - 10 m, în schimb trecerea la câmpie, spre nord, se produce lin şi limita este greu de stabilit.

Reţeaua de vâlcele afluente Călmăţuiului evidenţiază existenţa unor aliniamente de izvoare situate probabil la exteriorul unor microconuri aluviale, sau la periferia marelui con al Buzăului.

Câmpul propriu-zis cuprinde, în zona studiată, două sectoare distincte, Câmpul Buzăului şi Câmpul Pogonele - Cilibia.

• *Câmpul Buzăului* se desfăşoară în nord până la aliniamentul Spătaru-Vadu Paşii, suprapunându-se peste cea mai mare parte a conului de psefite al Buzăului. Altitudinile coboară de la 120 m la 85 m spre sud şi sud-est, cu o valoare medie de 3 m/km. Lăţimea sa variază între 2,5 km în nord şi 12 km în sud. In flancul estic (stâng) al conului, Buzăul s-a adâncit cu circa 2 m în nord şi 7-8 m în sud, imprimând acestuia caracter de terasă. Adâncimea mare a pânzei freatice (15 m în nord, 8-10 m în centru, 2-3 m în sud) face ca cea mai mare parte a conului să prezinte aspectul unui interfluviu larg, svântat şi puţin fragmentat. Doar în sud se observă începutul organizării unei reţele de văi mici alimentate din câteva izvoare.

Pe latura estică a conului s-a dezvoltat vatra oraşului Buzău. Suprafaţa conului are aici un caracter plan, uşor înclinat de la nord-vest spre sud-est.

Altitudinea medie este de 95-96 m şi se regăseşte în partea centrală a oraşului (95 m în faţa Palatului Comunal). Altitudinile cele mai mari apar în partea nord-vestică, atingând 101 m în strada Răscoalei. În sud-vest se înregistrează valori în jur

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

de 90 m (88 m în capătul străzii Dorobanți,lângă cantonul C.F.R. şi 91 m în cartierul Mihai Viteazu). Diferența de nivel de numai 10 m pe o distanță de 4 km ilustrează energia de relief foarte mică (2,5-3 m/km).

Cele două trepte ale complexului de luncă apar şi în cadrul vetrei oraşului. Treapta superioară se desfăşoară aproape în paralel cu strada Dobrogeanu Gherea şi se prelungeşte în zona Stațiunii experimentale legumicole, pe marginea iazului, până la Bariera Brăilei. Treapta inferioară apare în extremitatea sud-estică şi este acoperită cu soluri fertile aluvionare, cu toate că foarte rar este inundabilă. Aici s-au dezvoltat din vremuri îndepărtate cultura zarzavaturilor, de unde şi vechea denumire de " cartier sârbesc" dată extremității sud-estice a oraşului.

• *Câmpul Pogonele-Cilibia* ocupă sectorul central al Câmpiei Buzău - Călmățui între aliniamentele Spătaru-Vadu Paşii în nord-vest şi Cilibia-Udați Mânzu în est. În acest spațiu se conturează secțiunea inferioară a conului Buzăului şi generații mai noi de aluvionări sub formă de con. În partea sudică a câmpului se remarcă prezența unor văiugi orientate nord-vest -- sud-est, cu o desfăşurare aproape rectilinie şi adâncite cu 0,5-2 m. Interfluviile sunt înguste, paralele şi coboară de la 80 m la 65-70 m. Principalii colectori ai pâraielor din zonă sunt Negreasca şi Ruşavățu.

În nordul şi estul câmpului, morfologia este mai complexă, determinată de deplasările Buzăului în ultimele secole. Caracteristică este prezența numeroaselor cursuri părăsite, puternic meandrate, care înconjoară popine. Acestea permit reconstituirea unui vechi pat de meandre situat la sud de Tăbărăşti,Gălbinaşi, Bentu şi care s-ar părea că se prelungeşte la sud de Gara Cilibia-Movila Oii. În partea estică, Câmpul Buzoelelor, cu altitudinea maximă de 57 m este alcătuit din două cursuri cu regim de scurgere semipermanent, Buzoelul şi Strâmbul şi din trei interfluvii plate. Buzoelul şi Strâmbul reprezintă albii mai vechi ale Buzăului (M. Ielenicz 1994).

2.2.3. Câmpia piemontan - tabulară

Câmpia Bărăganului Central, de tip piemontan - tabulară (Gr. Posea), este prezentă parțial în sudul zonei studiate, însoțind pe dreapta valea Călmățuiului şi prelungindu-se, ca un pinten, între Câmpia Săratei şi Câmpia Buzău-Călmățui.

La origine reprezintă un vechi con de dejecție al Buzăului, format în cuaternarul mediu la nivelul teraselor III-IV din Subcarpați (Gr. Posea, L. Badea, 1996). Atinge altitudini cuprinse între 85-70 m, este mai uscată în comparație cu câmpiile învecinate şi acoperită cu depozite loessoide. Pe acestea apar şi crovuri răzlețe de dimensiuni reduse. Latura sa nordică (pe dreapta Călmățuiului) este ocupată de o fâşie lată de nisipuri, care începe de la Smeeni şi se dezvoltă în continuare spre est.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Capitolul 3. Condiţiile climatice

Acţiunea conjugată a factorilor radiativi, dinamici şi fizico-geografici, generează în regiunea oraşului Buzău condiţii climatice care se particularizează întrucâtva atât faţă de regiunile deluroase dispre NV, cât şi faţă de regiunile de câmpie din SE.

Radiaţia globală înregistrează la Buzău sume medii anuale de peste 125 Kcal/cm^2. Această valoare înscrie sectorul analizat printre cele cu cel mai înalt potenţial radiativ de pe teritoriul României.

Circulaţia generală a atmosferei se caracterizează prin advecţii frecvente de aer temperat-oceanic din V şi NV (care ajunge însă puternic transformat) mai ales în semestrul cald, prin advecţii, de asemenea frecvente, de aer temperat continental din E şi NE, mai ales în semestrul rece, prin pătrunderi mai puţin frecvente ale aerului tropical din S şi SV şi prin advecţii relativ rare de aer arctic din N.

Suprafaţa activă-subiacentă este reprezentată printr-un relief plat de câmpie, cu altitudinea absolută de circa 100 m şi cu o evidentă omogenitate a învelişului vegetal, a solurilor şi apelor.

Temperatura aerului. Potenţialul radiativ ridicat, propriu sectorului de câmpie în care este amplasat oraşul Buzău, face ca temperatura medie anuală să se cifreze la 10,5^0 C.

Regimul anual al temperaturilor medii lunare (fig. 3.1) indică o creştere din ianuarie, luna cea mai rece (-2,4^{0}C), până în iulie, luna cea mai caldă (22,5^{0}C), şi o scădere neîncetată din iulie până în ianuarie. Cele mai mari creşteri de temperatură de la o lună la alta se înregistrează între martie şi aprilie (6,3^{0}C), deoarece în această din urmă lună au loc schimbări importante în regimul circulaţiei atmosferice, iar intensitatea radiaţiei globale creşte substanţial. În a doua jumătate a anului, cele mai importante descreşteri ale temperaturii aerului se constată între lunile octombrie şi noiembrie (6,5^{0}C), întrucât spre sfârşitul toamnei sporeşte frecvenţa advecţiilor reci din N şi NE şi slăbeşte intensitatea radiaţiei globale.

În afara variaţiilor periodice (diurne şi anuale) temperatura aerului înregistrează şi oscilaţii neperiodice (de la un an la altul şi fluctuaţii de lungă durată) determinate de schimbările de frecvenţă şi intensitate ale advecţiilor de aer din diferite direcţii.

Cea mai mare medie termică anuală înregistrată la staţia meteorologică Buzău a fost de 12,2^{0}C (1951), iar cea mai mică de 8,6^{0}C (1933).

Însumând abaterea pozitivă maximă (1,7^{0}C) cu abaterea negativă maximă (1,9^{0}C) rezultă o diferenţă de numai 3,6^0, care poate părea neînsemnată. Dacă se analizează însă mediile lunare, se constată că variaţiile neperiodice interanuale sunt mult mai ample decât în cazul mediilor anuale.

În luna ianuarie, cea mai ridicată medie termică a fost de 4,3^{0}C (1948), iar cea mai coborâtă de -9,8^{0}C. Abaterea pozitivă de 6,8^{0}C şi cea negativă de 7,3^{0}C

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

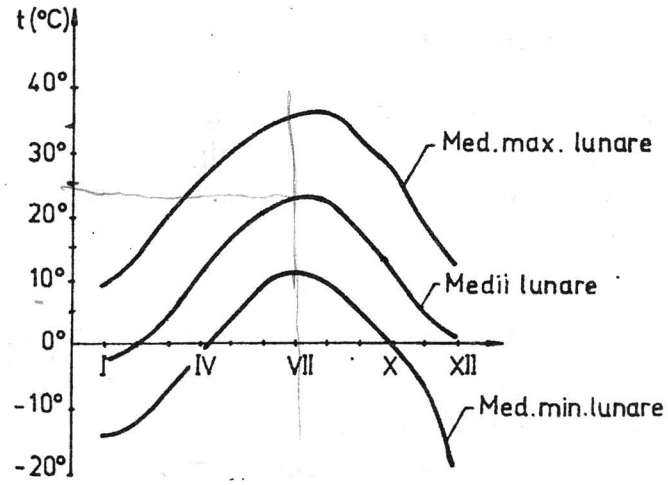

Fig 3.1 Regimul anual al temperaturii aerului la Buzău. (1896 - 1995)

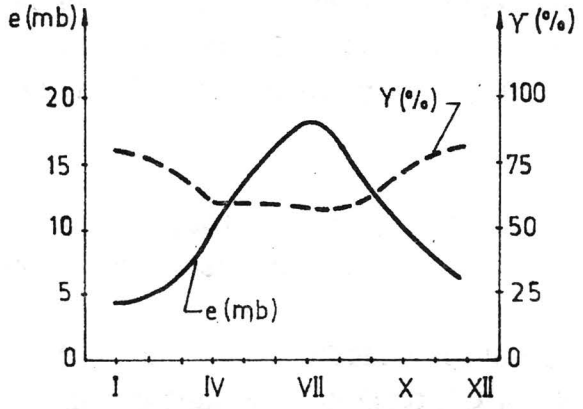

Fig.3.2. Regimul anual al tensiunii vaporilor și umezelii relative la Buzău

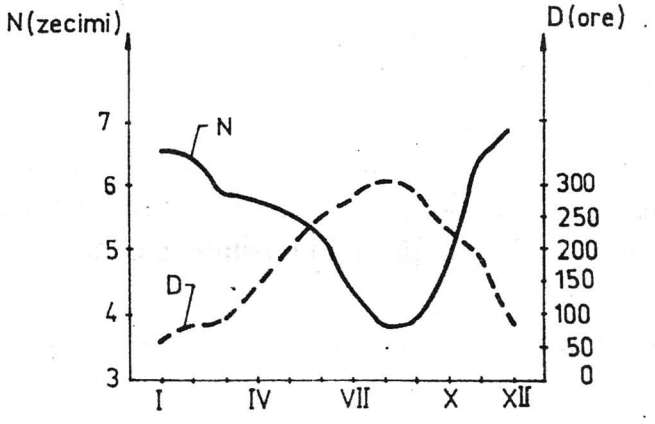

Fig.3.3 Regimul anual al nebulozității și duratei strălucirii Soarelui la Buzău

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

indică un ecart maxim de 14,1^{0}C, care îl depăşeşte pe cel dintre cea mai mare şi cea mai mică medie anuală de aproape 4 ori.

În luna iulie, cea mai mare medie termică înregistrată s-a cifrat la 26,0^{0}C (1938), iar cea mai mică, la 19,0^{0}C (1933). Diferenţa dintre abaterea pozitivă maximă (3,5^{0}C) şi abaterea negativă maximă (3,5^{0}C) totalizează 7,0^{0}C, adică jumătate din diferenţa corespunzătoare lunii ianuarie şi dublul celei dintre mediile anuale.

Diferenţele mai ample din lunile de iarnă se explică prin contrastele termice mult mai mari dintre masele de aer care se succed pe deasupra Buzăului în semestrul rece.

Temperaturile extreme sunt legate, aproape întotdeauna, de condiţiile sinoptice anticiclonice care, prin stabilitatea atmosferică ce le caracterizează, favorizează răcirea puternică în timpul iernii şi încălzirea excesivă în timpul verii.

Maxima absolută a atins la Buzău 39,6^{0}C (10 august 1951), iar minima absolută -29,0^{0}C (24 ianuarie 1942), ceea ce înseamnă o amplitudine maximă absolută de 68,6^{0}C, care atestă un continentalism termic destul de accentuat pentru teritoriul României.

O importanţă deosebită în diferitele activităţi practice, în special pentru agricultură, pomicultură şi viticultură, au datele medii de trecere a temperaturilor medii zilnice prin anumite valori caractersitice, precum şi duratele medii ale intervalelor cu temperaturi medii zilnice cuprinse între anumite valori caracteristice.

În conformitate cu datele înregistrate la staţia meteorologică Buzău, temperaturile medii zilnice trec prin 0^{0}C la data de 19.II pe panta ascendentă a curbei de evoluţie anuală, şi la data de 17.XII pe cea descendentă. Din aceste date rezultă o durată medie de 302 zile a intervalului cu temperaturi medii zilnice egale sau mai mari de 0^{0}C. Pentru pragul termic de 5^{0}C, datele şi duratele corespunzătoare sunt: 20.III, 15.XI şi 241 zile; pentru cel de 10^{0}C sunt: 12.IV, 23.X şi 195 zile; pentru cel de 15^{0}C sunt: 7.V, 29.IX şi 146 zile; pentru cel de 18^{0}C sunt: 27.V, 13.IX şi 110 zile; iar pentru 20^{0}C sunt; 14.VI, 2.IX şi 81 zile.

Compararea acestor date şi durate caracteristice cu exigenţele termice ale diferitelor plante de cultură specifice împrejurimilor municipiului Buzău (grâu, porumb, viţă de vie etc.) conduce la concluzia existenţei unor condiţii de temperatură apropiate de cele optime.

Deosebit de utilă este, de asemenea, şi cunoaşterea numărului mediu al zilelor cu temperaturi caracteristice. Astfel, la Buzău se înregistrează, în medie, 28,2 zile de iarnă ($t_{max} \leqslant 0^0$C), 104,5 zile cu îngheţ ($t_{min} \leqslant 0^0$C), 108,6 zile de vară ($t_{max} \geqslant 25^0$C) şi 38,5 zile tropicale ($t_{max} \geqslant 30^0$C).

Îngheţul este un fenomen meteorologic care interesează în mare măsură nu numai agricultura, ci şi multe alte domenii de activitate precum construcţiile, transporturile, turismul etc.

La Buzău primul îngheţ se produce, în medie, la 27.X, iar ultimul îngheţ, la 11.IV, ceea ce înseamnă că durata medie a intervalului fără îngheţ este de 199 zile. Datele extreme ale primului şi ultimului îngheţ se abat însă substanţial de la cele

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

medii menţionate mai sus. Astfel, cel mai timpuriu prim îngheţ a avut loc la 27.IX, iar cel mai târziu prim îngheţ, la 26.XI. La rândul său, cel mai timpuriu ultim îngheţ s-a produs la 23.III, iar cel mai târziu ultim îngheţ, la 7.V.

Umezeala aerului. Conţinutul aerului în vapori de apă depinde de temperatură, de circulaţia generală a atmosferei şi de existenţa surselor locale de vapori de apă.

Tensiunea vaporilor înregistrează la Buzău valori medii anuale de 10,5 mb. Evoluţia ei anuală (fig. 3.2) aflată în raport direct proporţional cu cea a temperaturii aerului, prezintă valori minime în ianuarie (4,4 mb), luna cea mai rece, şi maxime în iulie (18,0 mb), luna cea mai caldă.

Umezeala relativă se găseşte în raport oarecum invers proporţional cu temperatura aerului, cele mai mici valori medii lunare înregistrându-se în iulie (59%) şi august (59%), iar cele mai mari în decembrie (81%) şi ianuarie (80%). Valoarea medie anuală se cifrează la 69%.

Nebulozitatea. Rezultat al condensării şi sublimării vaporilor de apă, la diferite niveluri din atmosferă, norii depind într-o foarte mare măsură de interacţiunea circulaţiei atmosferice cu relieful. În cazul staţiei meteorologice Buzău, unde media anuală a nebulozităţii este destul de redusă (5,5 zecimi), această interacţiune se manifestă prin efectul de foehnizare a aerului ce înaintează dinspre vest şi nord-vest la traversarea Carpaţilor de Curbură. Regimul anual al nebulozităţii (fig. 3.3) prezintă un maxim în lunile decembrie (6,9 zecimi) şi ianuarie (6,6 zecimi) şi un minim în lunile august (3,8 zecimi) şi septembrie (3,9 zecimi). Analiza frecvenţei nebulozităţii (fig. 3.4) indică sugestiv predominarea zilelor senine (N între 0,0 şi 3,5 zecimi) în perioada iulie-octombrie şi a celor acoperite (N între 7,5 şi 10,0 zecimi) în perioada noiembrie-martie.

Durata strălucirii Soarelui. Caracteristică climatică aflată în raport invers proporţional cu nebulozitatea, durata strălucirii Soarelui totalizează la Buzău suma medie anuală de 2226,2 ore. Această valoare situează sectorul analizat foarte aproape de regiunile cele mai însorite ale ţării (la Constanţa înregistrându-se anual 2345,6 ore). În regim anual cele mai mari sume lunare se înregistrează în iulie (304,4 ore) când durata astronomică a zilei este încă foarte mare şi nebulozitatea scade substanţial faţă de cea a lunii iunie, iar cele mai mici, în decembrie, luna cu cea mai scurtă durată a zilelor şi cu cea mai ridicată nebulozitate.

Precipitaţiile atmosferice. Provenind din nori, precipitaţiile atmosferice depind, ca şi aceştia, de interacţiunea curenţilor de aer cu relieful. Această interacţiune exprimată în bună măsură prin efectele de foehnizare a aerului la traversarea dinspre nord-vest a Carpaţilor Curburii, determină reducerea cantităţilor de precipitaţii, care totalizează la Buzău 512,1 mm.

Regimul anual al cantităţilor medii lunare de precipitaţii (fig. 3.5) prezintă, un maxim în iunie (80,0 mm) şi un minim în martie (25,6). Maximul pluviometric din

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

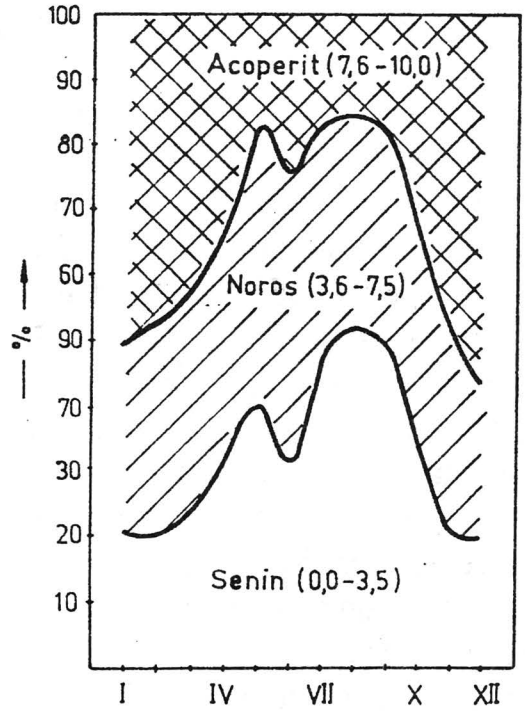

Fig.3.4. Frecvența nebulozității la Buzău

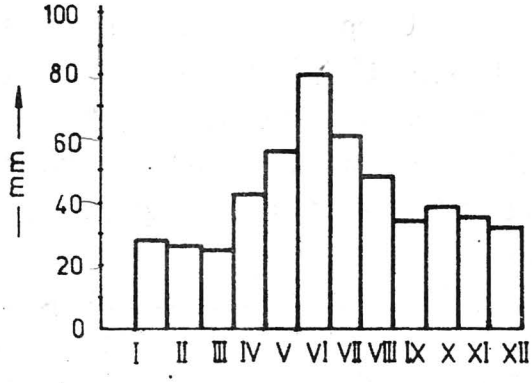

Fig.3.5 Regimul anual al precipitațiilor la Buzău

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

iunie se datorează, la fel ca în cea mai mare parte a ţării, sporirii activităţii frontale din cadrul ciclonilor mobili care traversează regiunea studiată, venind dinspre Oceanul Atlantic, şi intensificării concomitente a convecţiei termice ascendente. La rândul său, minimul pluviometric din luna martie este consecinţa slabei activităţi ciclonice, pe de o parte, şi efectelor de foehn, pe de alta.

În afara variaţiei periodice anuale, precipitaţiile atmosferice prezintă şi variaţii neperiodice interanuale, datorate diferenţierilor de frecvenţă şi intensitate ale advecţiilor maselor de aer cu diverse origini. Astfel, în anii cu activitate ciclonică intensă cantităţile de precipitaţii cresc substanţial faţă de media multianuală, iar în cei cu o activitate ciclonică slabă, coboară sensibil. La staţia meteorologică Buzău, anul cel mai ploios a fost 1897, când s-au înregistrat 879,5 mm de apă, iar anul cel mai secetos, 1931, când au căzut doar 269,6 mm. Cantitatea maximă de precipitaţii căzută în 24 de ore s-a înregistrat la 16.VI.1948 şi a fost de 78,7 mm.

Concentrarea celei mai mari părţi a precipitaţiilor atmosferice în semestrul cald (323,7 mm sau 63,2%) şi căderea multora dintre acestea sub formă de averse atestă continentalismul regimului pluviometric. Pe de altă parte, secetele sunt fenomene relativ frecvente, ele putând dura 30 de zile consecutive (uneori chiar mai mult de 60 de zile), ceea ce face necesare irigaţiile.

Stratul de zăpadă. Este un fenomen meteorologic care nu lipseşte în nici un an din peisajul hibernal al regiunii oraşului Buzău. Durata lui depinde, pe de o parte de datele primei şi ultimei ninsori, iar pe de alta, de întrunirea condiţiilor necesare pentru ca precipitaţiile solide să se acumuleze şi să persiste sub forma stratului de zăpadă.

La staţia meteorologică Buzău, prima ninsoare cade, în medie, la 7.XII, iar ultima la 11.III, ceea ce înseamnă că durata medie a intervalului cu ninsori posibile este de 94 zile. Data medie a primului strat de zăpadă este 16.XII, iar a ultimului la 3.III. Rezultă o durată medie a intervalului cu strat de zăpadă posibil de 77 zile. Numărul mediu efectiv de zile cu strat de zăpadă este de 36,8, cele mai multe înregistrîndu-se în ianuarie (15,1), februarie (11,6) şi decembrie (5,5). Grosimea stratului de zăpadă atinge valori medii decadice de până la 6,8 cm în a doua decadă a lunii ianuarie. Maximele absolute decadice au ajuns până la 74 cm în decada a treia a lunii februarie. Pe timp cu viscol, în spaţii adăpostite însă, grosimea stratului de zăpadă poate depăşi 1,50 - 2,00 m.

Viscolele sunt fenomene atmosferice care se produc la Buzău aproape în fiecare iarnă. Numărul lor mediu anual este de 1,93, cele mai multe revenind lunilor februarie (0,58), ianuarie (0,51), decembrie (0,44) şi martie (0,31).

Vânturile. Se caracterizează, la Buzău, prin predominarea componentelor nord-estice (25,4%), sud-vestice (11,8%) şi nord-vestice (9,3%). Cele mai mici frecvenţe revin vânturilor din vest (0,4%) sud-est (4,2%), sud (5,2%), est (5,2%) şi nord (5,6%). Aşa cum rezultă din fig. 3.6, frecvenţa anuală a calmului atmosferic este considerabilă (29,3%).

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

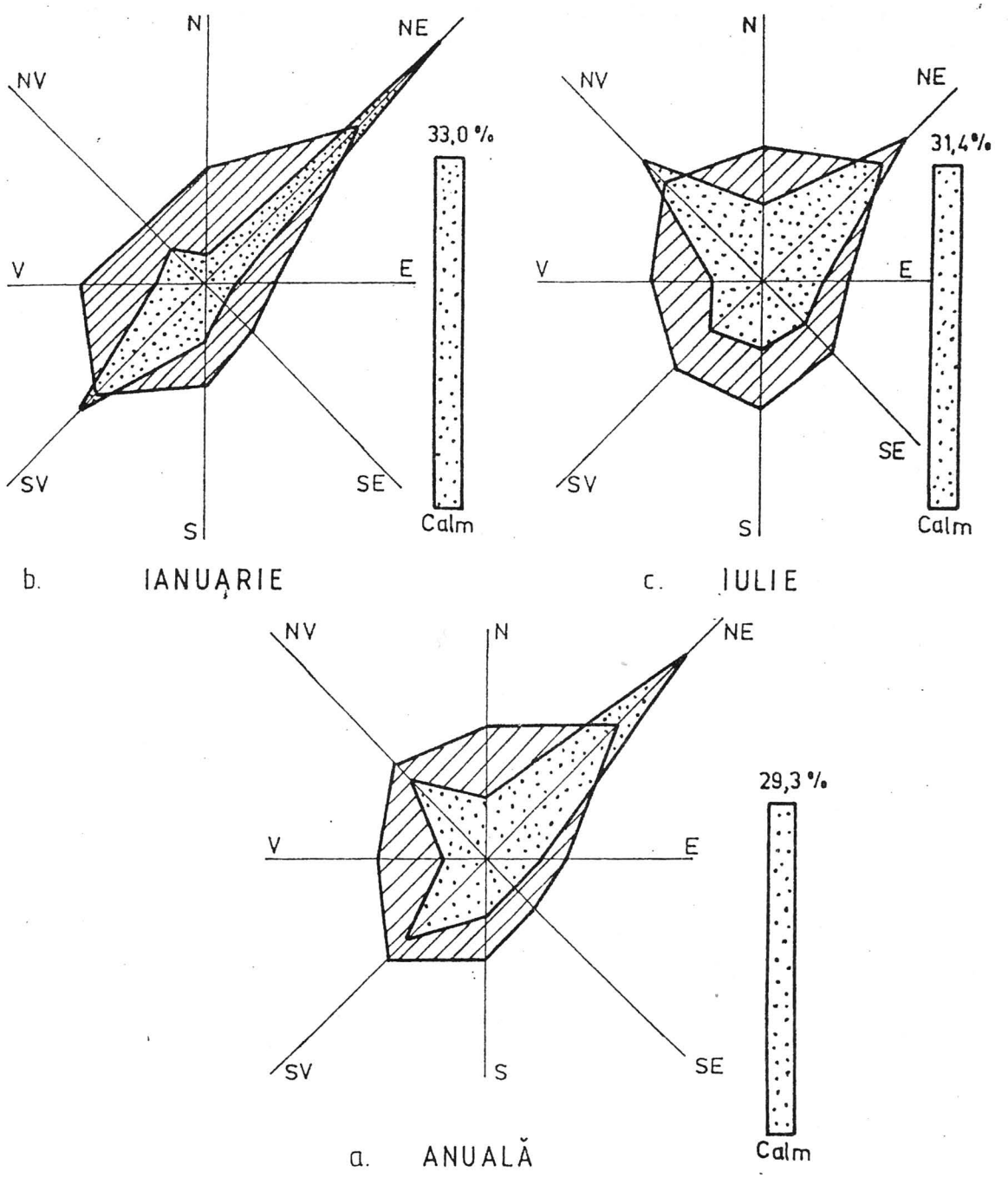

Fig.3.6. Roza frecvenței și vitezei [illegible] la Buzău.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

În ianuarie şi iulie frecvența vânturilor pe cele opt direcții cardinale şi intercardinale păstrează, în linii generale, aceeaşi structură, valorile concrete fiind mari iarna şi mai mici vara. Vitezele medii anuale (fig. 3.6 a) variază între 1,4 m/s pentru vânturile de sud şi 3,4 m/s pentru cele de nord-est. În ianuarie (fig. 3.6 b), vitezele medii se situează între 1,2 m/s (est şi sud-est) şi 3,8 m/s (nord-est), iar în iulie (fig. 3.6 c), între 1,5 m/s (est) şi 2,9 m/s (nord-est).

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Capitolul 4. Resursele de apă

Două elemente pregnante ale hidrografiei se pun în evidenţă în regiunea cercetată: apele subterane şi hidrografia de suprafaţă.

4.1, Apele subterane

Apele subterane cuprind stratele acvifere de adâncime şi stratele acvifere freatice.

Referitor la *apele de adâncime* A. Pricăjan (1961) arată că formaţiunile cele mai vechi purtătoare de apă se află la partea inferioară a cuaternarului sub pietrişurile de Cândeşti care formează o bordură la limita dintre dealuri şi câmpie. În zona de puternică aluvionare a pietrişurilor şi nisipurilor de sub albia Buzăului acumulările ajung la debite apreciabile. Într-un foraj efectuat la Verneşti a fost interceptat, la adâncimea de 62 m, un strat acvifer considerat un adevărat "strat magazin" ce permite exploatarea unor debite importante în condiţii tehnice avantajoase. Aceste ape de adâncime circulă cu o însemnată presiune în strat ceea ce explică şi caracterul lor ascendent.

În zona dealurilor se întâlnesc mai multe intercalaţii permeabile în depozitele din meoţian, ponţian, dacian, şi chiar romanian în anticlinalele Berca şi Monteoru. În cuprinsul acestuia din urmă cele mai vechi strate acvifere se află în depozitele sarmaţiene. La Sărata Monteoru apele subterane cantonate în complexul nisipos-grezos de vârstă sarmaţiană se pun în evidenţă pe o linie de izvoare situate de-a lungul pârâului Sărata. Aceste izvoare, cu debite reduse de circa 0,05-0,1 l/secundă şi ape puternic mineralizate (clorosodice, bromurate, iodurate cu concentraţie ridicată) sunt folosite în staţiunea balneară de la Sărata Monteoru. Alte ape de adâncime apar şi în zona Unguriu-Nişcov în strate romaniane şi chiar în depozitele cuaternarului inferior. Ele sunt drenate spre lunca Nişcovului şi Buzăului şi au o mineralizare scăzută. De asemenea, la contactul morfologic dintre dealuri şi câmpie, sub stratele pietrişurilor de Cândeşti, se află o a treia zonă de acumulare a apelor de adâncime.

Cele mai importante acumulări de ape subterane au fost stabilite prin forajele de adâncime. Debitele şi calităţile acestor ape au fost determinate în cadrul a trei staţii de pompare experimentale: la Verneşti cu debit specific de 9,1 l/s/m, la Lipia cu 15,8 l/s/m şi la sud de Buzău cu 4,4 l/s/m.

Pe baza acestor date se estimează posibilitatea obţinerii unui debit de exploatare de circa 25 l/s pentru fiecare dintre cele trei staţiuni, ceea ce reprezintă un debit ridicat.

Stratele acvifere freatice prezintă particularităţi distincte în cadrul unităţilor morfologice majore şi au fost grupate de N. Florea (1976, p.94) în trei subzone.

a. *Subzona de alimentare a apelor freatice* corespunde câmpiei piemontane înalte constituită din depozite proluviale groase, cu pietrişuri în bază, acoperite de

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

depozite mai fine ce devin argiloase sau loessoide la suprafață. Extensiunea subzonei este redusă atingând lățimi de 5-10 km. Pânza de apă freatică este situată la adâncimi de 5 până la peste 60 m şi prezintă o pantă apreciabilă, ceea ce asigură o curgere relativ bună. Mineralizarea apei este mică, frecvent sub 0,5 g/l, iar în compoziția sărurilor domină bicarbonații de calciu şi de magneziu. În cadrul acestei subzone nu se cunosc procese de sărăturare a solurilor, astfel încât este indicată utilizarea apelor pentru irigații.

b. *Subzona de efilare (apropiere de suprafață)* a apelor freatice se suprapune câmpiei piemontane joase şi câmpiei de subsidență acoperite cu depozite loessoide, depozite argiloase sau depozite proluviale. Stratul acvifer situat la adâncimi mai mici, de 3-5 m, este alimentat prin aportul de apă freatică din subzona precedentă şi prin precipitații. Curgerea curentului freatic este încetinită şi drenajul slab, ceea ce face ca mineralizarea apei să crească frecvent, mai ales sub soluri salinizate, până la 1-3 (5) g/l.

O importanță deosebită prezintă conul aluvionar al râului Buzău ale cărui resurse subterane de apă sunt considerate ca deținând cel mai mare potențial din cadrul bazinului hidrografic al Buzăului. Acesta s-a format prin depunerile râului Buzău la ieşirea în câmpie în zona de confluență cu Nişcovul, Slănicul şi Câlnăul, extinzându-se spre sud până la o limită ce ar putea fi dată de o linie care ar trece prin localitățile Stîlpu, Spătaru şi Scurteşti. Conul are o suprafață de circa 120 km^2 şi este alcătuit din bolovănişuri, pietrişuri şi nisipuri, între care se află intercalate lentile de argilă şi argile nisipoase. Grosimea totală a depozitelor ajunge până la circa 30 m, având în bază un strat de argilă compactă care formează impermeabilul.

Depozitele conului sunt depuse discordant peste depozitele romanianului superior dezvoltate în faciesul Pietrişurilor de Cândeşti. Acestea ating grosimea maximă de 150 m în zona oraşului Buzău şi sunt alcătuite din bolovănişuri şi pietrişuri ce alternează cu strate de nisip cu intercalații de marne, marne nisipoase şi argile. Structura litologică a conului aluvionar şi a Pietrişurilor de Cândeşti a favorizat înmagazinarea unor importante cantități de apă freatică, care asigură necesarul de apă al oraşului Buzău încă din anul 1910, când a fost forat primul puț.

c. *Subzona de adâncime a apelor freatice* corespunde câmpiei propriu-zise acoperite predominant cu loess şi depozite nisipoase remaniate eolian. Stratul acvifer situat la adâncimi de 3-10 m este alimentat îndeosebi prin precipitații atmosferice şi are o curgere orizontală neînsemnată. Compoziția chimică este foarte variată ca şi mineralizarea apei freatice care variază de la mai puțin de 1 g/l în arealele drenate din apropierea văilor şi ajunge la 4-5 g/l în arealele nedrenate din zonele centrale.

Valea Călmățuiului este considerată de M. Florea (1976, p.96) ca unitate intrazonală în legătură cu larga dezvoltare a proceselor de salinizare. Acestea au fost favorizate de faptul că valea drenează puternic interfluviile vecine, primind aporturi însemnate de apă ce se evaporă aici lăsând sărurile aduse, de faptul că în cuprinsul ei nu mai au loc de mult procese de luncă (revărsări la viituri, colmatări), ce ar fi putut atenua dezvoltarea proceselor de salinizare, la care se adaugă faptul că înseşi

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

depozitele inițiale de luncă au conținut mai multe săruri solubile (în comparație cu râurile din Câmpia Tisei, de exemplu), fiind depuse de un râu ale cărui surse de alimentare străbăteau zona cutelor diapire.

În cadrul zonei studiate cele mai întinse areale de acumulare a sărurilor sunt vechile văi ale unor cursuri de apă ce au străbătut câmpia, ariile depresionare din zonele de divagare, sectoarele de contact dintre terasă și luncă, partea joasă a câmpiilor piemontane, denivelările mai adânci din interfluvii. Frecvente areale cu salinizare se întâlnesc în partea axială a interfluviilor și în zona de trecere de la câmpia piemontană la câmpia propriu-zisă.

4.2. Apele de suprafață

În ceea ce privește *apele de suprafață* locul principal îl ocupă râul Buzău și afluenții săi din zona subcarpatică (Slănicul, Câlnăul și Nișcovul în zona cercetată), precum și unele râuri din interfluviul Buzău - Ialomița, între care deosebit de importante sunt Călmățuiul și Sărata.

Buzăul face parte din bazinul hidrografic al Siretului, fiind ultimul afluent pe dreapta al râului Siret și participând cu 14% la debitul acestuia. El izvorește din munții Ciucaș și curge pe o lungime de 336,2 km traversând munții Buzăului, zona subcarpatică și cea de câmpie, conturându-și un bazin hidrografic cu o suprafață de 5505 km^2. Direcția generală de scurgere este NV-SE în cursul superior și mijlociu și SV-NE în cursul inferior.

Asupra originii văii Buzăului s-au emis mai multe ipoteze. Între acestea, cea care admite pentru valea Buzăului o origine antecedentă are cele mai multe argumete. În acest sens contribuții deosebite au adus A. Nordon (1931), N. Orghidan (1939), Gr. Posea și V. Gârbacea (1959). Studiile geologice ulterioare vin să confirme ideea antecedenței, reliefând, pe baza analizelor petrografice, existența unei paleorețele hidrografice daciene ce se scurgea dinspre depresiunea Bârsei spre Muntenia.

În urma unor studii amănunțite (Gr. Posea, 1971, p.9-22) s-a desprins concluzia generală că Buzăul este o vale antecedentă de vârstă predaciană, cu izvoarele în nordul depresiunii Bârsei, dar care în prezent este amenințată de captare la Întorsură.

În zona subcarpatică prezența marilor conuri de dejecție de la Cislău, Pârscov, Cândești a fost asociată cu schimbările cursului râului (coturile). Astfel, deplasările Buzăului peste aceste conuri apar evidente mai ales pe stânga râului (Gr. Posea, 1971).

Afluenții pe care îi primește Buzăul în acest sector (Bălăneasa cu Murătoarea, Sărățelul cu Băligoasa și Slănicelul, pârâul Pâclele, iar în aval de Cândești, Slănicul) traversează zone cu roci salifere și aduc modificări radicale în regimul hidrochimic al râului cu multiple implicații privind utilizarea apelor în economie.

De la valea Slănicului și a Nișcovului (afluent pe dreapta, în dreptul localității Vernești) începe marele con de dejecție al Buzăului, zonă în care râul începe să se

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

despletească în mai multe brațe. Pe acest con Buzăul a alunecat mereu spre nord, ca şi pe cele de la Cislău şi Cândeşti.

Ideea formulată de G. Vălsan, potrivit căreia Buzăul ar fi curs peste Călmățui, este în general admisă de cei mai mulți geografi. Mai rămâne, totuşi,posibilitatea ca Buzăul să se fi scurs anterior şi către Ialomița pe valea Săratei (Gr. Posea - 1971).

La ieşirea în câmpie Buzăul primeşte un ultim afluent mai important, Câlnăul, iar cursul său prezintă meandrări tot mai numeroase, lăsând de-o parte şi de alta vechi brațe părăsite care drenează firicelele de apă din stratul freatic, formând aşa numitele "buzoele", zone cu mlaştini, dune şi mai departe lacuri de tipul limanelor fluviale.

O caracteristică de ansamblu, foarte importantă a cursului râului Buzău, o constituie meandrarea sa puternică. În zona subcarpatică, alcătuită predominant din roci marno-argiloase aceasta duce la alunecări de versant prin subminarea bazei acestuia. Procesele din albie şi de pe versanți sunt puternic activate în perioada apelor mari de primăvară şi la viituri puternice. S-a constatat că terenurile situate în partea convexă a meandrului sunt cel mai afectete de procesele de versant şi se recomandă a nu fi folosite pentru aşezări sau căi de comunicație.

Slănicul este cel mai important dintre afluenții Buzăului, fiind în acelaşi timp cel mai lung (L = 80 km) şi având cel mai mare bazin hidrografic (S = 431 km^2)

Cu toate că îşi are izvoarele în zona montană debitul său este redus (1,68 m.c./s). În aval de Vintilă Vodă traversează o importantă zonă saliferă, de unde primeşte un mare număr de pâraie cu ape clorosodice. Debitul său redus şi aportul acestor pâraie duc la mineralizarea puternică a apei Slănicului, fiind considerat râul cu cea mai mare concentrație de săruri din țară, 5-6 g/l.

Direcția de curgere este impusă de panta generală a reliefului şi taie perpendicular structurile din zonă, iar afluenții săi urmăresc în general fâşiile cu roci moi.

Albia este largă (50-150 m) şi meandrează uşor, iar la viiturile mari (1969, 1970, 1975) valea a fost puternic afectată de procese de versant şi mai ales de alunecări de teren.

Nişcovul, afluent pe dreapta al Buzăului în dreptul localității Verneşti, drenează depresiunea cu acelaşi nume, cei mai importanți afluenți aducându-i ape de pe versantul sudic al dealului Ciolanu.

Câlnăul curge pe direcția N-S, pe aproape 43 km, drenând un substrat marno-argilos, uşor friabil şi care generează o gamă variată de procese de modelare, atât pe versant cât şi în albie. Cursul său are ape puține dar cu creşteri torențiale deosebit de accentuate uneori, pe care localnicii le numesc "unda mare", cu revărsări de scurtă durată dar destul de păgubitoare.

Călmățuiul, râu de câmpie (L = 145 km, S = 820 km^2), îşi adună apele dintr-o serie de izvoare diseminate la sud de oraşul Buzău, în arealul Pădurii Spătaru. Debitul său este neînsemnat, deşi sub aluviunile şi pietrişurile de luncă apar, în nivelul freatic, curgeri însemnate de apă. Doar la viituri mari ale Buzăului o

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

parte din apele acestuia se dirijează pe traseul multor albii secundare (buzoele) spre lunca Călmăţuiului, care prezintă în acest sector o remarcabilă orizontalitate.

Pârâul Sărata intră în câmpia subcolinară pe teritoriul localităţii Gura Sărăţii şi sapă maluri verticale, ce ating 12 m. Acestea se menţin până în dreptul localităţii Clondiru, după care taluzurile scad. În câmpie străbate o zonă cu caracter depresionar, care se desfăşoară în principal între localităţile Stâlpu şi Cioranca.

Regimul hidrologic al râurilor rezultă din datele măsurătorilor efectuate la posturile hidrometrice Măgura şi Baniţa (Săgeata) pe Buzău, Cernăteşti pe Slănic şi Potârnicheşti pe Câlnău.

Debitul mediu multianual relevă o variaţie normală în raport cu cantitatea de precipitaţii căzută în bazin şi o etajare dictată de cele trei mari trepte de relief pe care se dezvoltă bazinul hidrografic. În zona subcarpatică prezenţa rocilor cu mare permeabilitate introduce o notă aparte, ducând la o sensibilă deferenţiere a debitelor de la un râu la altul. Astfel, pe Buzău la Măgura debitul mediu multianual este de 24,8 m^3/s, la Cernăteşti (Slănic) 1,68 m^3/s, iar la Potârnicheşti (Câlnău) 0,73 m^3/s. În zona de câmpie la Baniţa pe Buzău se înregistrează 29,85 m^3/s.

Scurgerea medie lunară şi sezonieră prezintă o variaţie mai mare, fiind supusă în bună măsură influenţei factorilor locali. Datorită topirii timpurii a zăpezilor, în zona dealurilor valoarea scurgerii începe să crească încă din martie. În aprilie, când se contopesc nivelele maxime din zona de dealuri cu cele propagate din zona muntoasă, se realizează valoarea maximă a scurgerii medii lunare (Măgura 67,8 mm). În noiembrie se înregistrează o uşoară creştere a debitului ca urmare a ploilor târzii de toamnă.

În câmpie, Buzăul înregistrează variaţii similare, scurgerea medie fiind mult influenţată în lunile de vară (august) şi toamnă (septembrie-octombrie) de regimul redus la precipitaţiilor.

Anual, volumul mediu scurs pe râul Buzău este de 840 $mil.m^3$, având următoarea repartiţie: în lunile aprilie-iunie se realizează cea mai mare parte (48%) din volumul scurgerii anuale, în intervalul iulie-octombrie 23%, iar în lunile de iarnă (noiembrie-martie) 29%.

Scurgerea minimă se înregistrează vara şi iarna, când alimentarea reţelei hidrografice este exclusiv subterană. În unele situaţii au loc chiar fenomene de secare totală a apelor de suprafaţă. Râurile semipermanente seacă la intervale de 3-5 ani, în timp ce râurile temporare (Câlnău, Nişcov) seacă în fiecare vară, iar în sezonul rece apele sunt cuprinse de îngheţ. Acest din urmă exemplu reprezintă un fenomen caracteristic zonelor cu pietrişuri de Cândeşti.

Scurgerea maximă. Cunoaşterea variaţiilor scurgerii maxime şi a cauzelor care o influenţează prezintă o deosebită importanţă ştiinţifică şi practică, mai ales în etapa actuală când pe râul Buzău au fost realizate şi sunt în curs de amenajare o serie de obiective hidroenergetice. Scurgerea maximă se înregistreză în

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

intervalul aprilie-noiembrie şi se manifestă sub formă de "undă" în cadrul viiturii de vară sau de toamnă, nedurând mai mult de 4-5 zile. De scurgerea maximă sunt legate inundaţiile, care sunt prezente pe râul Buzău aproape în fiecare an, dar cu intensităţi diferite. Zonele cele mai afectate de inundaţii sunt bazinele depresionare şi sectoarele de confluenţă.

Ploile torenţiale generează o creştere rapidă a nivelului apei, producându-se fenomenul cunoscut sub denumirea de "unda mare". Acesta este specific râurilor afluente Buzăului (Slănic, Câlnău, Nişcov) şi se propagă uneori chiar în anumite sectoare ale Buzăului.

Este important de cunoscut faptul că debitele maxime pot prezenta valori deosebit de ridicate, ajungând să fie de circa 100 - 150 ori mai mari decât debitele medii multianuale. Asemenea valori s-au înregistrat la viiturile din anii 1957, 1969, 1971, 1975 (Tabelul 4.1).

Tabelul 4.1

Debite maxime în bazinul Buzău
(m^3/s)

Nr.	Râul	Staţia hidrom.	1969	1971	1975	Q_{med}
1.	Buzău	Măgura	1330	1693	2100	26,9
2.	Buzău	Baniţa	1500	1860	2200	31,2
3.	Slănic	Cernăteşti	156	106	410	1,52
4.	Câlnău	Potârnicheşti	78,5	43,1	130	0,239

Viitura de excepţie din anul 1975 s-a produs atât pe Buzăul superior cât şi pe cel inferior şi a provocat inundaţii de mari proporţii în zonă. Astfel la Măgura, unde debitul maxim a atins 2100 m^3/s, viitura a durat 100 de ore, iar apele s-au ridicat pe clădiri până la 1,5 m. Numeroase clădiri au fost avariate, iar pe anumite tronsoane râul a distrus şoseaua sau calea ferată.

La Baniţa debitul râului a atins 2200 m^3/s şi s-a menţinut timp de 35 ore. Apa s-a ridicat pe construcţii la 0,90 m, iar multe locuinţe din satele Cilibia, Mânzu, Cotu Ciorii şi Bâlhacu au fost inundate.

În perspectivă, amenajarea unor acumulări de apă pe cursul Buzăului ar înlătura şi pericolul inundaţiilor.

Regimul termic şi de îngheţ. Temperatura medie multianuală pe râul Buzău variază între 6^0 şi 11^0, constatându-se o scădere cu aproximativ 1^0C la fiecare 100 m altitudine, ceea ce confirmă influenţa determinantă a temperaturii aerului. La Măgura aceasta înregistrează $8,9^0C$, iar în zona de câmpie $10,9^0C$.

Temperaturile medii lunare cele mai ridicate ating în zona de deal $18,2^0C$ (iulie, august la Măgura) şi $22,8^0C$ (iulie) în câmpie, iar cele mai coborâte $0,4^0C$ - $0,8^0C$ (ianuarie, februarie) şi respectiv $0,4^0C$ - $0,6^0C$ (ianuarie, februarie).

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

În ceea ce priveşte fenomenele de îngheţ, data medie de apariţie se situează în prima decadă a lunii noiembrie pe Slănic şi Câlnău şi în prima decadă a lunii ianuarie la Măgura. La 10-20 de zile după apariţia primelor formaţiuni de gheaţă, dacă temperaturile negative persistă, se formează podul de gheaţă la mal şi sloiurile care se pot menţine în medie un număr de 10-15 zile. Pe Câlnău, la Potârnicheşti, ca urmare a influenţelor continentale din est, podul de gheaţă se poate instala chiar din luna octombrie şi menţine până în luna martie.

Regimul hidrochimic al apelor râului Buzău este determinat de structura geologică şi de climat, sursa de alimentare cu substanţe chimice constituind-o substratul litologic al bazinului.

În perioadele secetoase se înregistrează o creştere a mineralizării apelor, iar în cele ploioase precipitaţiile produc o eroziune puternică a solurilor, ce se reflectă negativ în calitatea apelor.

Concentraţia ionică diferenţiată este legată de prezenţa în substratul litologic a argilelor, marnelor, gipsurilor şi a sării, la care se adaugă tot mai mult deversările rezultate din activitatea umană.

În zona subcarpatică mineralizarea apelor râului Buzău creşte substanţial comparativ cu cea înregistrată în sectorul de munte, atingând concentraţii de 350-650 mg/l, din care sulfaţi 134-250 mg/l şi cloruri 30-125 mg/l. Dacă până la Măgura apele râului Buzău sunt puţin impurificate şi se încadrează în categoria I de calitate, în aval de această secţiune aportul unor afluenţi cu ape puternic mineralizate şi în special Slănicul, modifică substanţial chimismul apei Buzăului, care se încadrează, de la confluenţa cu Slănicul până la vărsare, în categoria a II-a de calitate. La acestea se adaugă şi creşterea tot mai frecventă a concentraţiei în azotaţi ca urmare a utilizării îngraşămintelor chimice în agricultură.

4.3. Utilizarea resurselor de apă

Aşa cum se ştie, existenţa resurselor de apă constituie o condiţie indispensabilă bunei desfăşurări a activităţilor omeneşti în general şi a celor economice în special.

Se poate aprecia că în zona studiată resursele de apă satisfac în general necesarul de apă potabilă al localităţilor. Aşezările rurale se alimentează prin puţuri din stratul freatic, care poate înregistra scăderi semnificative în timpul verilor cu secete prelungite. Aşa cum s-a arătat, stratele acvifere prezintă, în numeroase areale, un grad de mineralizare crescut, ceea ce ar putea avea efecte negative asupra sănătăţii.

Cel mai important consumator din zonă este municipiul Buzău. Necesarul de apă potabilă şi industrială este asigurat din captarea Crâng şi din forajele efectuate în sudul oraşului, valorificând atât apele freatice cât şi cele de adâncime cantonate în depozitele conului de dejecţie.

Apele de suprafaţă au o slabă utilizare economică. În prezent, apele râului Buzău sunt folosite în mică măsură în consumul industrial al unor interprinderi al

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

căror specific nu impune condiţii de calitate. Sunt de semnalat totuşi amenjările pentru irigaţii cu caracter local. Una dintre amenajări se extinde pe stânga Buzăului şi este formată dintr-un canal de aducţiune, cu priză de apă imediat în aval de confluenţa cu Slănicul, ce irigă circa 1.000 ha pe teritoriul comunelor Săpoca şi Mărăcineni. O altă amenajare este situată pe dreapta Buzăului, fiind compusă dintr-un canal principal de aducţiune, Verneşti - Buzău sau Canalul Morilor, şi 11 canale secundare. Priza de apă este situată în amonte de confluenţa Nişcovului cu Buzăul. Prin acest sistem se irigă o suprafaţă de 3.000 ha.

Ar mai fi de semnalat canalul Verneşti - Merei, ce traversează pe direcţia nord-est-sud-vest partea nordică a conului de dejecţie şi care urma să facă parte dintr-un sistem mai extins care includea şi Câmpia Sărata.

Pentru sporirea resurselor de apă din zonă în anul 1989 a intrat în exploatare acumularea de la Cândeşti. Situată la 19 km amonte de Buzău aceasta este alcătuită din baraj, microcentrală şi diguri perimetrale, având aspectul unui şenal cu o lungime de 4,2 km şi o lăţime de 100 m. La Verneşti şi Simileasca funcţionează pe derivaţie cele două microcentrale. Utilizarea lacului a ridicat deja numeroase probleme datorită cantităţii foarte mari de suspensii solide transportate de râul Buzău. Astfel, la viitura din 30.06.1991 lacul s-a colmatat brusc în proporţie de circa 60%. Măsurile luate după producerea acestui eveniment au dus la redresarea situaţiei în principal prin ridicarea stavilelor de la baraj în perioadele cu viituri mari. În acest fel s-a reuşit îndepărtarea în mod natural a materialului colmatat şi refacerea lacului în dimensiunile iniţiale. Menţinerea lacului la parametrii proiectaţi se realizează în prezent printr-un sistem complex de supraveghere.

În lunca Buzăului sunt amenajate câteva sisteme mici de irigaţii, utilizate pe plan local pentru cultura legumelor.

Aceste sisteme, locale, nu rezolvă însă necesarul de apă al culturilor din zona de câmpie.

În deceniul trecut a existat preocuparea de a realiza un vast sistem hidro - pedoameliorativ, care ar fi cuprins şi arealele de câmpie din zona studiată, precum şi construirea unui mare lac de acumulare pe râul Buzău în dreptul localităţii Dâmbroca. Fără a nega necesitatea găsirii unor soluţii pentru suplimentarea resurselor de apă, trebuie avut în vedere faptul că în eventualitatea construirii unor sisteme de irigaţii, unele zone ridică probleme speciale. De exemplu, în Câmpia Buzăului, unde se asociază condiţii hidrologice şi pedologice foarte specifice, execuţia şi utilizarea unor asemenea sisteme ar trebui să aibă un caracter riguros ştiinţific, care să asigure cu adevărat îmbunătăţirea condiţiilor naturale, eliminându-se orice posibilitate ce ar putea genera dezechilibre ecologice ireversibile.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Capitolul 5. Vegetaţia şi fauna

Elementele de vegetaţie şi faună se corelează strâns cu celelalte componente fizico-geografice, între care clima şi relieful deţin un rol important. De asemenea, este de subliniat interferenţa, pe aceste locuri, a ariilor de răspândire a unor specii caracteristice Europei sudice, vestice şi estice.

5.1. Vegetaţia

Vegetaţia a suferit puternice modificări antropice prin defrişări şi suprapăşunat în zona dealurilor, prin desţelenirea pajiştilor în câmpie. Sporirea presiunii umane în teritoriu şi practicarea diferitelor moduri de utilizare a terenurilor a condus nu numai la înlocuirea grupurilor vegetale iniţiale, dar şi la schimbarea de la o perioadă la alta a structurii şi compoziţiei floristice a grupurilor secundare.

În zona subcarpatică învelişul vegetal spontan este reprezentat prin vegetaţia forestieră, tufărişuri şi pajişti secundare rezultate cel mai frecvent în urma defrişărilor.

Cele mai multe elemente ale florei din această zonă aparţin elementelor euroasiatice (32%), urmate de cele europene (13%), continentale (11%), central-europene (10%), circumpolare (8%), cosmopolite (7,5%), pontice (7,1%), ponto-mediteraneene (6%), balcanice (3%), atlantice (1%), endemice (1%) (Maria Pătroescu, 1996).

Vegetaţia forestieră este alcătuită din păduri de foioase care s-au menţinut pe suprafeţe improprii altor utilizări, mai ales pe culmile dealurilor. La aceasta se adaugă zăvoaiele şi aninişurile din sectorul de luncă şi plantaţiile forestiere de pin şi salcâm pe terenurile degradate (fig. 5.1)

Pădurile de stejar pufos (*Quercus pubescens*), cărpiniţă (*Carpinus orientalis*) şi mojdrean (*Fraxinus ornus*) ocupă suprafeţe restrânse, în special pe versanţii supraînsoriţi, pe soluri erodate din bazinele Câlnău, Blăjanca şi Slănic. Alături de elementele amintite în bazinul Câlnăului, mai apar gorunul (*Querus petrae*) şi carpenul (*Carpinus betulus*). Sub aceste păduri stratul ierbaceu este bine dezvoltat.

Pădurile de stejar brumăriu (*Quercus pedunculiflora*) şi stejar pufos (*Quercus pubescens*) apar frecvent pe suprafeţele interfluviale cu expunere sudică dintre Câlnău şi Slănic. În stratul arbustiv şi subarbustiv al pădurii apar elemente termofile, mojdreanul, păducelul, măceşul etc.

În bazinul Slănicului şi al Blăjanilor au fost introduse plantaţii de salcâm.

Pădurile de gorun (*Quercus petrae*), cu mojdrean, cărpiniţă şi corn, prezintă o repartiţie insulară, ca urmare a extragerilor de masă lemnoasă selectiv, care au afectat cu precădere această specie. Ele sunt prezente în bazinul Slănicului şi pe interfluviul Nişcov - Buzău, ajungând între Ciuta şi Unguriu, până aproape de albia Buzăului. Pe versanţii supraînsoriţi ai Dealului Istriţa, elementele termofile sunt

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

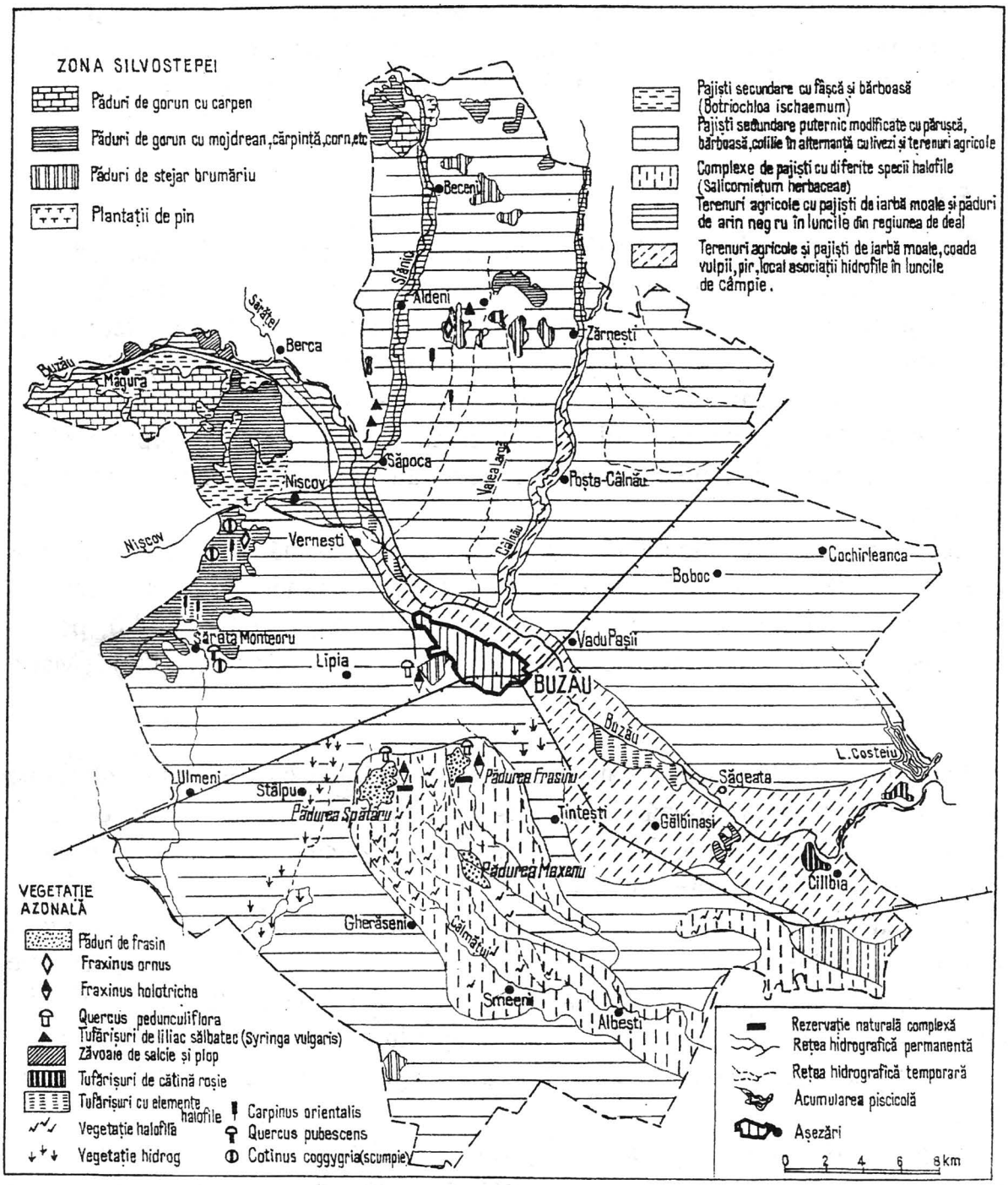

Fig. 5.1. Harta vegetației.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

reprezentate prin mojdrean şi scumpie iar în partea estică apare şi cărpiniţa. În zonă este prezent şi liliacul comun, mai ales între Slănic şi Buzău. Prezenţa elementelor termofile este legată de insolaţia puternică a versanţilor cu expoziţie sudică, îmbinată cu fenomenul de foehn, ce se resimte intens primăvara.

Pădurile de gorun (Quercus petrae) cu carpen (Carpinus betulus) se întâlnesc frecvent în bazinul Câlnăului, ocupând pantele cu expunere sudică şi în zonele slab înclinate ale dealurilor.

Pădurile de gorun şi fag (Fagus silvatica) apar pe versanţii cu expunere nordică la altitudini ce depăşesc 450 m. Suprafeţe mai însemnate ocupă pe versantul nordic al Dealului Ciolanu, asociindu-se frecvent cu carpenul.

Zăvoaiele şi aninişurile. Singura zonă propice dezvoltării zăvoaielor cu salcie (*Salix alba*), plop (*Populus nigra*) şi anin (*Alnus glutinosa*) este lunca Buzăului. Dar şi aici, în urma inundaţiilor din 1975, ori a defrişărilor pentru plantaţii mari, s-au distrus suprafeţe întinse de zăvoaie cu arini.

Pe afluenţii Buzăului, datorită cantităţilor mari de aluviuni şi a gradului ridicat de sărăturare, zăvoaiele nu au timp să se instaleze şi sunt înlocuite cu desişuri de cătină roşie şi albă.

Aninişurile apar izolat şi pe alunecări vechi stabilizate, în cele mai multe cazuri ele fiind înlăturate şi înlocuite cu pajişti secundare.

Vegetaţia forestieră din zona subcarpatică studiată mai cuprinde *plantaţiile de pin*. Cele mai mari suprafeţe cu pin sunt situate în bazinul Slănicului, în amonte de Beceni. Amestecul pinului cu cătina albă în aceste plantaţii dă o stabilitate mai mare terenului şi împiedică dezvoltarea proceselor de eroziune.

Plantaţiile de salcâm ocupă suprafeţe restrânse în bazinele Slănicului şi Câlnăului.

Vegetaţia ierbacee este reprezentată prin pajiştile secundare instalate în urma defrişărilor masive, care s-au făcut de-a lungul timpului. Vegetaţia pajiştilor este variată şi bogată în specii xerofile şi mezoxerofile cu pronunţat caracter stepic. Compoziţia floristică a suferit mari transformări în timp, ca urmare a degradărilor de teren şi suprapăşunatului.

Pajiştile sunt folosite ca păşuni primăvara şi toamna şi ca fâneţe vara. În multe zone pe locul pajiştilor au fost plantate livezi cu pomi fructiferi, care capătă o extindere tot mai mare.

Pe solurile salinizate din bazinul Slănicului, la baza versanţilor unde se adună material coluvial salinizat sau pe versanţii puternic erodaţi apare *vegetaţia halofilă* în care predomină speciile de *Artemisia maritima, Sereda maritima, Salicornia europaea*, etc.

Silvostepa (şi pădurile de câmpie) corespunzătoare arealului de câmpie se întinde din zona de câmpie propriu-zisă, ocupând şi glacisul Istriţei şi piemontul de la est de valea Buzăului. Caracteristică este pătrunderea adâncă a silvostepei în etajul pădurilor de deal, remarcându-se în acest sens versantul sudic al Istriţei, sau interfluviul Slănic - Câlnău, unde aceasta înaintează cel mai mult în nord, ajungând

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

până în zona subcarpatică. În consecință, limita dintre etajul pădurilor de foioase şi silvostepă prezintă un traseu foarte sinuos, iar între Slănic şi Câlnău formează o adevărată *fâşie de tranziţie*, în care se remarcă abundenţa elementelor termofile a stejarului pufos şi a stejarului brumăriu, la care se adaugă prezenţa relativ mare a gorunului.

În cea mai mare parte a teritoriului, locul pădurilor de stejar a fost luat de culturile cerealiere şi de plante tehnice, *în spaţiul câmpiei pădurile limitându-se la arii restrânse*. Mai extinse sunt cele din sudul oraşului Buzău, pădurea Spătaru (346 ha) şi pădurea Frasinu (158 ha) alcătuite predominant din două specii de frasin - *Fraxinus holotricha* şi *Fraxinus excelsior*. Stratul ierbaceu cuprinde numeroase specii hidrofile (*Gladiolus imbricatus*, *Caltha palustris*, *Cardamine protensis* etc). Ambele păduri sunt declarate rezervaţii naturale, dată fiind unicitatea convieţuirii unor elemente hidrofile şi halofile în aceleaşi grupări vegetale.

Este de semnalat şi prezenţa parcului "Crângul Buzăului", situat în vestul municipiului Buzău care mai păstrează unele elemente din vegetaţia iniţială, între care se remarcă laleaua de crâng (Tulipa bierbersteiniana).

Vegetaţia azonală reprezintă o componentă importantă a peisajului de câmpie, mai ales la sud de valea Buzăului, unde prezenţa terenurilor cu exces de umiditate, a sărăturilor şi a terenurilor nisipoase a dus la formarea unor asociaţii vegetale specifice.

Pe solurile bogate în săruri s-a dezvoltat o vegetaţie formată din plante *halofile*. Pe solonceacurile umede sunt caractersitice sărăcica (*Salsola Soda*) şi brânca (*Salicornia Herbacea*), iar pe cele uscate, *Petrosimonia triandra*, *Obione verrucifera*, *Plantagomaritima* etc. Prezenţa asociaţiilor de plante halofile reprezintă una dintre trăsăturile ce dau individualitate Câmpiei Buzăului. Acestea prezintă o extensiune deosebită în arealul cuprins între Călmăţui şi afluentul său Negreasca, precum şi în sudul şi sud-vestul municipiului Buzău.

Vegetaţia *hidrofilă* este, de asemenea, frecventă, fie ocupând suprafeţe însemnate de-alungul Buzoelului, sau în vest de-a lungul văii Leotească, fie în cadrul unor areale mai restrânse diseminate în teritoriu sub formă de petice ce alternează în general cu cele ocupate de vegetaţia halofilă, cum ar fi de exemplu în zonele denumite La Caiacul de Piatră, La Odăile Vechi, Movila Ciovlicului. Asociaţiile vegetale sunt formate din *Typa angustifolia*, *Agrostis stolonifera*, *Phragonites australis* etc.

În lunca Buzăului şi uneori chiar în lungul văilor mai mici s-au dezvoltat *zăvoaie* formate din ulmi, plopi, sălcii şi cătină. Arborele de cătină roşie (*Tamarix Pallasii*) şi albă *(Hippophaë rhamoides*) ocupă terenurile cele mai joase. Local apar şi *tufărişuri* cu elemente halofile.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

5.2. Fauna

Fauna este în prezent mult sărăcită față de cea din trecut. Faptul se datorează intervenției antropice îndelungate, care prin defrișări, desțeleniri, mecanizarea și chimizarea agriculturii, a afectat puternic ecosistemele naturale.

Totuși, se pot diferenția două areale distincte.

a. În *zona pădurilor de foioase*, îndeosebi din dealurile Ciolanu și Istrița, sunt caracteristice mistrețul, vulpea, veverița, iepurele și mai ales căprioara, care a fost colonizată în toate pădurile din zonă. Râsul, foarte răspândit în trecut, este reprezentat azi prin exemplare tot mai rare.

b. În *silvostepă* fauna cuprinde atât elemente din etajul foioaselor (iepurele de câmp, căprioara), dar mai ales elemente faunistice de stepă, ca popândăul, șoarecele de câmp, ș.a. Se adaugă mai multe specii de păsări adaptate transformării pajiștilor primordiale în terenuri cultivate (prepelița, potârnichea, graurul, dumbrăveanca).

Fauna ihtiologică este foarte slab reprezentată. Excepție face Buzăul, în apele căruia se găsesc exemplare de mreană, morunaș etc. Deversarea apelor industriale și a celor menajere în râul Buzău a dus la reducerea substanțială a numărului exemplarelor cât și a speciilor componente.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Capitolul 6. Solurile

6.1. Condiţiile de solificare

Având în vedere diversitatea formelor de relief, a structurii şi litologiei, condiţiile climatice precum şi structura formaţiunilor vegetale, în perimetrul studiat apare *o mare varietate de soluri.*

În repartizarea solurilor factorul primordial îl constituie treptele majore de relief, iar în cadrul acestora prezenţa microformelor (terase, lunci, crovuri, gârle şi meandre părăsite) a generat o diversificare accentuată a tipurilor de soluri.

De asemenea, rocile din substrat imprimă anumite caractere pe fondul general al distribuţiei impuse de relief. Astfel, prezenţa marnelor şi argilelor a determinat dezvoltarea în regiunea subcarpatică, de care ne ocupăm, a pseudorendzinelor, iar cea a calcarelor a rendzinelor.

În câmpie rocile din substrat sunt de regulă permeabile, reprezentate prin depozite loessoide luto-argiloase, depozite aluvio-lacustre vechi, depozite aluviale şi aluvio-proluviale. Acestea influenţează infiltraţia apelor din precipitaţii precum şi circulaţia capilar-ascendentă a apelor freatice superficiale, cu diferite grade de mineralizare, spre suprafaţă cu efecte directe asupra procesului de solificare.

Poziţia pânzei freatice superficiale influenţează la rândul său dezvoltarea anumitor tipuri de soluri. În Subcarpaţi prezenţa solurilor aluviale şi a celor pseudogleice din luncile râurilor sau din unele zone depresionare este în bună măsură legată şi de excesul de umiditate.

În câmpie se distinge un areal în care pânza freatică se situează în zona acritică, la adâncimi de 5-10 m şi deci nu influenţează regimul hidric al solului. Acesta corespunde în principal zonei de câmpie piemontană.

O frecvenţă mare în teritoriu o prezintă situaţiile în care pânza freatică se găseşte la adâncimi de 2-5 m de suprafaţă, situându-se în adâncimea subcritică. În acest caz regimul hidric al solului este puternic influenţat conducând la apariţia unor lăcovişti şi semilăcovişti, cum sunt cele din arealul Stâlpu - Gherăseni, sau pe stânga Buzăului între Săgeata, Vadu Paşii şi Mărăcineni. În Sudul oraşului Buzău se distinge un areal (Buzău – Costeşti; Maxenu - Gălbinaşi) caracterizat prin frecvenţa mare a meandrelor divagate părăsite (vechi cursuri ale Buzăului), a coturilor şi popinelor, în care hidromorfismul excesiv este un fenomen permanent datorită situării pânzei freatice superficiale la adâncime de 0-2 m. Aici solurile sunt folosite în stare naturală pentru fâneţe şi numai după drenare, amendare cu azot şi fosfor şi irigare sunt luate şi în cultură.

Mineralizarea apelor freatice, datorită sărurilor de Ca şi Mg din roca parentală şi celor de Na şi Cl provenite din zona subcarpatică, are de asemenea un rol important în evoluţia solurilor zonelor joase din apropierea municipiului Buzău. Astfel, soloneţurile prezintă o largă răspândire în strânsă legătură cu mineralizarea apelor freatice, care poate atinge în unele locuri şi 4,5-10 g/l. Prin prisma alcătuirii

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

lor chimice apele sunt: cloruro-bicarbonato-sulfatice, sulfatice şi clorurice sau cloruro-bicarbonatice având peste 15% ioni de Na schimbabil. Includerea acestor terenuri şi soluri în circuitul agricol impune aplicarea unui complex de măsuri pedoameliorative.

La aceşti factori ce influenţează configuraţia învelişului de soluri în zona studiată, se asociază condiţiile bioclimatice, componenţa vegetaţiei arborescente şi a stratului ierbaceu, care favorizează procesul de acumulare a humusului în sol datorat resturilor organice vegetale.

6.2. Răspândirea şi caracterizarea principalelor tipuri de sol

Îmbinarea spaţial-temporală a condiţiilor de solificare a condus la diferenţierea mai multor clase de sol, fiecare dintre ele cuprinzând tipuri şi subtipuri caracteristice (fig. 6.1).

6.2.1. Clasa molisolurilor

Clasa molisolurilor cuprinde soluri caracteristice ţinuturilor de câmpie sau deal-podiş dezvoltate, de regulă, pe loess şi depozite loessoide şi, mai rar, pe depozite argiloase, nisipoase sau pe depozite aluviale vechi. Pânza freatică se situează de regulă la 5-10 m, necontribuind la alimentarea capilar-ascendentă a profilului de sol, ceea ce face ca în perioada de vegetaţie (iulie - august) aceste soluri să aibă nevoie de apă. De aici rezultă necesitatea realizării sistemelor de irigaţii în zonele respective. Proprietăţile fizice, chimice şi biochimice favorabile (textură medie, structură granulară, aeraţie bună, activitate biologică intensă, etc.) fac ca ele să prezinte un potenţial natural de fertilitate ridicat, atât pentru culturile de cereale cât şi pentru plantele tehnice. Molisolurile sunt larg răspândite în zona studiată, fiind reprezentate în special prin cernoziomuri tipice şi cernoziomuri cambice .

Cernoziomurile tipice ocupă areale însemnate pe dreapta râului Buzău în interfluviul Buzău - Călmăţui, la nord-vest de Buzău şi în Câmpia Săratei la sud de localitatea Ulmeni. Ele sunt prezente şi pe stânga râului Buzău în zona localităţii Mărăcineni, de unde se continuă în aval până la Săgeata. Prin proprietăţile lor (textură lutoasă, structură glomerulară etc.) sunt folosite cu bune rezultate în agricultură (cereale, plante tehnice, plante de nutreţ).

Evapotranspiraţia intensă implică utilizarea irigaţiilor, iar în zonele cu caracter depresionar (crovuri) care reţin apă în exces, mai ales primăvara, se impune drenarea acestora.

Cernoziomurile cambice, caracteristice silvostepei, prezintă o largă dezvoltare la est de valea Buzăului. Ocupând zona de glacis şi câmpia piemontană a Râmnicului. Spre nord se extind până în zona subcarpatică, corespunzătoare bazinelor inferioare ale Slănicului şi Câlnăului, în strânsă legătură cu înaintarea silvostepei în acest areal. În zona deluroasă cernoziomurile cambice sunt puternic erodate, iar în cea de câmpie sunt de tip freatic umed în legătură cu prezenţa apei freatice la mică adâncime. Ele sunt prezente şi la vest de oraşul Buzău pe

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

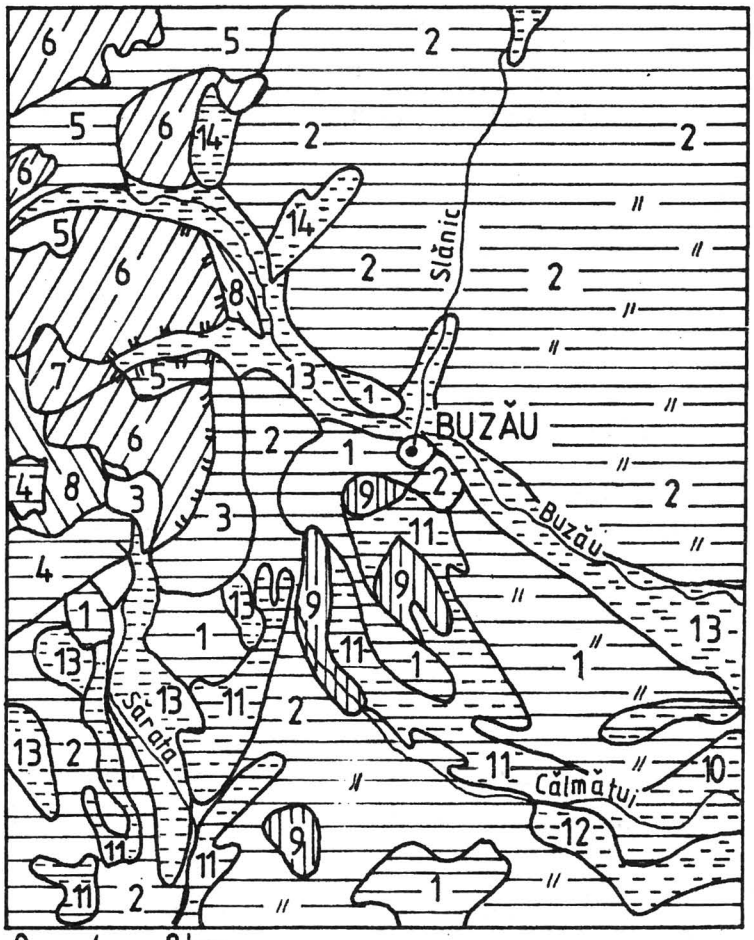

SCARA 0 4 8km

Fig.6.1. SOLURILE DIN AREALUL ORAȘULUI BUZĂU.
(după N. Florea, M. Geanana, 1986)

LEGENDA

Molisoluri: 1. Cernoziomuri, 2. Cernoziomuri cambice, 3. Cernoziomuri argiloiluviale, 4. Rendzine, 5. Pseudorendzine.

Argiluvisoluri: 6. Soluri brune luvice, 7. Luvisoluri albice, soluri pseudogleice și soluri brune luvice.

Cambisoluri: 8. Soluri brune eu-mezobazice

Soluri hidromorfe (Gleisoluri): 9. Lăcoviști.

Soluri halomorfe: 10. Solonceacuri și solonețuri; 11. Solonețuri.

Soluri neevoluate, desfundate și trunchiate: 12. Psamosoluri și cernoziomuri cambice pe depozite nisipoase; 13. Soluri aluviale și protosoluri aluviale; 14. Erodisoluri și regosoluri.

Areale asociate cu regosoluri și/sau erodisoluri și soluri erodate în regiuni colinare.

Apă freatică la mică adîncime în afara luncilor.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

aliniamentul Movila - Drăgaica - Lipia - Ogrăzile şi în interfluviul Călmăţui - Sărata, corespunzător extremităţii nordice a Câmpiei Bărăganului Central.

Aceste soluri favorizează stagnarea apelor, îndeosebi primăvara, apariţia crăpăturilor adânci de uscăciune (vara), dezvoltarea unor alunecări de teren larg vălurite. Ele sunt utilizate în agricultură prin aplicarea arăturilor adânci de desfundare-drenare a apelor în exces (primăvara), aplicarea irigaţiilor (vara) şi înglobarea în sol de materie organică.

Din clasa molisolurilor, în zonă mai apar: *cernoziomurile argiloiluviale*, răspândite în regiunile de glacis şi piemont cu o largă dezvoltare în glacisul Istriţei, *rendzinele* şi *pseudorendzinele*, soluri cu caracter intrazonal, primele bine reprezentate în Culmea Istriţei, pe calcarele ce alcătuiesc structura petrografică, celelalte fiind reprezentate sub forma unor petice în bazinul inferior al Nişcovului şi pe versantul nord-vestic al dealului Ciolanu.

În utilizarea terenurilor cu rendzine şi pseudorendzine este indicată dezvoltarea pomiculturii şi viticulturii şi aplicarea măsurilor de prevenire şi combatere a eroziunii şi alunecărilor de teren.

6.2.2. Clasa argiluvisolurilor

Clasa argiluvisolurilor include tipuri care domină în zona dealurilor subcarpatice. Acestea au o largă răspândire în partea estică a culmii Istriţa şi în dealul Ciolanul, fiind reprezentate prin *luvisoluri albice*, *soluri pseudogleice* şi *soluri brune luvice*. Sunt frecvent pseudogleizate, iar în dealul Cerbului (între Măgura şi Cândeşti) solurile brune luvice sunt puternic erodate, în strânsă legătură cu constituţia petrografică şi intensitatea degradărilor de teren.

Argiluvisolurile sunt soluri relativ vechi, cu evoluţie poligenetică, dezvoltate pe depozite loessoide, nisipoase şi argiloase, sub o vegetaţie arborescentă cu specii de Quercus şi Fagus. Sunt dezvoltate în condiţii de drenaj natural în general bun, iar apa freatică este situată de regulă la peste 5 m, cu excepţia unor terase. În general sunt soluri de culoare deschisă, iar uneori, prezenţa peliculelor feriargiloase le imprimă o nuanţă roşcată, ca în cazul celor din sud-estul bazinului Nişcov, denumite de unii cercetători soluri brun-roşcate (N. Muică, 1971).

Prin însuşirile lor fizico-chimice şi biochimice, aceste soluri au un potenţial de fertilitate moderat, necesitând fertilizarea, amendamente cu calcar, combaterea şi prevenirea eroziunii.

6.2.3. Clasa cambisoluri

Clasa cambisoluri, cu răspândire largă în Subcarpaţi, este reprezentată prin câteva areale cu soluri brune eu-mezobazice situate în dealul Istriţa şi pe versantul estic al Dealului Ciolanu.

Solurile brune eu-mezobazice sunt relativ puţin evoluate, formate în condiţii de drenaj bun şi cu însuşiri fizico-chimice şi biochimice bune până la mediocre. Sunt ocupate cu pomi fructiferi, pajişti, sau păduri.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

6.2.4. Clasa solurilor hidromorfe

Clasa solurilor hidromorfe. Lăcoviştele reprezintă cel mai caracteristic tip de sol hidromorf, în cadrul zonei ocupând suprafeţe însemnate în perimetrul Pădurea Crâng - Lipia - Stâlpu (la vest de Buzău), în arealul localităţilor Gomoeşti - Ţinteşti - Gălbinaşi şi în jurul locului denumit La Ştiubeiul de Piatră (la sud de Buzău, în cursul superior al Călmăţuiului). Ele s-au dezvoltat în părţile mediană şi inferioară ale conului de dejecţie al râului Buzău, datorându-se hidromorfismului excesiv generat de pânzele acvifere superficiale. Prezenţa apei freatice la suprafaţă este facilitată de alternarea, în cadrul conului, a sedimentelor impermeabile sau slab permeabile (argile, mâluri, prafuri) cu depuneri permeabile (nisipuri, pietrişuri).

Excesul permanent sau prelungit de apă determină o lentă transformare a materiilor organice lăsate în sol, care se acumulează în orizontul superior, în timp ce la partea inferioară se produce o intensă gleizare. În funcţie de gradul de mineralizare a apei freatice (indirect şi de climă) lăcoviştele din zonă sunt salinizate, prezentând eflorescenţe şi cruste de săruri.

Lăcoviştele sunt puţin favorabile pentru plantele de cultură, fiind folosite, de regulă, pentru păşuni şi fâneţe. Prin combaterea excesului de umiditate şi fertilizare cu îngrăşăminte organice şi chimice (N, P, K) ele pot fi utilizate pentru cultura cerealelor, a plantelor tehnice şi legumelor.

6.2.5. Clasa solurilor halomorfe

Clasa solurilor halomorfe. Deşi sunt reprezentate predominant prin *soloneţuri* ocupă areale extinse la sud de Buzău, de-a lungul văii Călmăţuiului şi în interfluviul Sărata - Călmăţui. Sursa formării lor o constituie apele cu mineralizări de 2-10 g/l din conul de dejecţie al Buzăului, provenite din zona saliferă a Subcarpaţilor, ca şi regimul hidric exudativ, care pesupune adâncime critică, mineralizare critică şi condiţii de antestepă şi stepă. Plantele halofile care populează aceste terenuri-pârloagă sunt reprezentate prin: *Salicornia herbacea, Sueda maritima, Salsola soda, Arthemisia salina.* Solul prezintă eflorescenţe, pete, cruste şi puţin humus. Soloneţurile sunt acoperite cu pajişti de slabă productivitate, iar luarea în cultură implică drenaje, irigaţii intense prin aspersiune pentru spălarea sărurilor în exces, amedarea cu gips şi fosfogips, îngrăşăminte minerale şi organice, cultivarea cu plante tolerante la salinitate (orezul, iarba de Sudan, lucerna, sfecla de zahăr, floarea soarelui, sau unele plante lemnoase ca *Tamarix sp., Hipophaë rhamnoides.*

6.2.6. Clasa solurilor neevoluate, desfundate şi trunchiate

Clasa solurilor neevoluate, desfundate şi trunchiate cuprinde solurile cele mai recente în care procesul de solificare se află în curs de desfăşurare.

Solurile aluviale şi *protosolurile aluviale* ocupă areale extinse în albia minoră a râului Buzău şi pe terasele de 3-5 m şi 6-8 m, precum şi în câmpia de subsidenţă a Săratei, în special pe stânga râului. Albia minoră a râului Buzău are

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

lățimi mari (300-1500 m) între Măteşti - Mărăcineni - Buzău - Stănceşti şi Săgeata, prezentând meandre divagante, despletiri şi confluențe. Aluviunile ocupă areale extinse constituind grinduri, ostroave, belciuge în diferite stadii de colmatare, pe care se dezvoltă un sol scheletic subțire, cu puțin humus şi cu tendință de gleizare sau salinizare. Dezvoltarea protosolului aluvial implică indiguiri, irigații, drenaje, îngrăşăminte organice şi minerale. Se pretează la plante de nutreț, vegetație arborescentă hidrofilă, legumicultuă.

Solurile aluviale sunt mai evoluate, mai groase şi continui comparativ cu tipul precedent, ocupând terasele de 3-5 m şi 6-8 m ale Buzăului, ieşite de sub influența oscilațiilor de nivel ale râului. Ele sunt folosite pentru culturi de câmp (în regim irigat) şi, datorită absenței fenomenului de inundabilitate, pentru amplasarea unor şosele paralele cu albia minoră (ex: Gura Câlnăului - Săgeata, sau Buzău - Bentu).

Regosolurile şi *erodisolurile*, tip de sol slab dezvoltat grefat pe roca slab consolidată, se întâlnesc îndeosebi în bazinele râurilor Slănic, Câlnău şi Nişcov, pe versanții relativ puternic înclinați din regiunea colinară. Ele iau naştere ca rezultat al unui proces de eroziune naturală (prin acțiunea apei, vântului) accelerat de activitatea antropică, ca urmare a utilizării terenurilor în agricultură fără măsuri antierozionale.

Varietatea solurilor din zona de influență a municipiului Buzău a permis utilizarea agricolă diversificată a terenurilor. Astfel, zona dealurilor joase din stânga văii Buzăului, cu altitudini ce depăşesc rar 400 m, este aproape integral valorificată agricol, prin extinderea suprafețelor viticole, pomicole şi a terenurilor arabile. Excepție fac unele areale, în special din bazinul Slănicului (ex. bazinul de recepție al văii Căldăruşa), în care solurile au fost intens erodate. Pe ansamblul acestei zone procesele de degradare sunt mai reduse comparativ cu amploarea pe care o capătă în bazinele mijlociu şi superior ale Slănicului şi Câlnăului. De asemenea, pe dealurile situate pe dreapta râului Buzău se remarcă dezvoltarea deosebită a suprafețelor viticole pe versanții cu expoziție estică şi sudică ai Istriței, unde culturile ajung până la altitudini de 400 m. În rest, dealurile sunt acoperite în cea mai mare parte de păduri.

Răspândirea largă a molisolurilor în câmpie conferă acestei zone un potențial agricol ridicat şi o utilizare adecvată. Totuşi, prezența solurilor intrazonale (halomorfe şi hidromorfe) face ca regiuni geografice însemnate, cum sunt Câmpia Buzăului, sau câmpia de subsidență a Săratei, să se caracterizeze printr-o fertilitate mediocră şi prin producții vegetale la ha scăzute.

*

* *

Aşa cum a rezultat, oraşul Buzău este situat într-un areal cu o mare diversitate a condițiilor naturale. Caracterele morfologice ale reliefului, asociate cu structura litologică, specificul principalilor parametrii climatici, distribuția resurselor de apă, gradul de conservare a învelişului vegetal natural sau al celui de sol şi nu în ultimul

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

rând activitatea antropică, prezintă o îmbinare şi o manifestare specifică de la un spaţiu geografic la altul.

Zona deluroasă se remarcă printr-o tendinţă accentuată spre dezechilibre naturale favorizată de frecvenţa mare a depozitelor de pietrişuri şi nisipuri şi a precipitaţiilor cu caracter torenţial la care se adaugă utilizarea agricolă îndelungată şi în anumite situaţii neadecvată. În unele areale procesele de versant au fost foarte active şi au dus la degradarea terenurilor. Măsurile luate pentru stoparea acestora au contribuit parţial la refacerea echilibrului ecologic. În perspectivă, se impune o utilizare cât mai raţională a terenurilor din această zonă cu un potenţial agricol important.

În zona de câmpie utilizarea antropică a generat relativ mai puţine efecte negative (cu excepţia modificărilor produse în învelişul vegetal natural). Problemele principale sunt legate mai ales de caracterul limitativ al unor factori naturali în raport cu condiţiile optime ecologice necesare culturii cerealelor, plantelor pentru industrializare, etc. Durata şi frecvenţa secetelor constituie un astfel de factor iar efectele lor pot fi mai accentuate în intervalele cu precipitaţii medii anuale mai scăzute faţă de valorile caracteristice (cum este şi cazul actualei perioade care a început din anul 1982).

În acest context problema resurselor de apă capătă o importanţă tot mai mare. În ultimii ani, ca urmare a reducerii cantităţii de precipitaţii, resursele din pânza freatică au devenit tot mai puţin satisfăcătoare, mai ales în zonele de câmpie cu grad de fertilitate ridicat (Câmpia Râmnicului, Bărăganul Central). Pentru aceste zone se impune extinderea sistemelor de irigaţii existente şi realizarea unor acumulări de apă.

În alte areale potenţialul agricol este redus şi ca urmare a prezenţei solurilor halomorfe şi hidromorfe slab productive.

Zona de influenţă a oraşului Buzău constituie în ansamblu un areal cu un potenţial agricol ridicat dar utilizarea sa trebuie să ţină seama de specificul componentelor ce alcătuiesc cadrul natural.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

PARTEA II-a

ORAŞUL BUZĂU

Capitolul 7. Consideraţii istorico-geografice

Buzăul s-a constituit ca aşezare în aria de extindere a unor vechi culturi ale căror vestigii materiale au pus în evidenţă nivelul avansat de dezvoltare pe care îl atinsese populaţia acestor locuri din neoliticul mijlociu (cultura Boian), în epoca bronzului (cultura Monteoru) şi până în epoca sclavagistă. Astfel, după unele surse mai recente prima atestare documentară privind existenţa unei importante aşezări pe vatra actualului oraş ar data din anul 372. Documentul descoperit în Biblioteca Vaticanului, relatează evenimente petrecute în anul 372, prilej cu care se menţionează existenţa, la ieşirea râului Mousaios (Buzău) din zona de deal în câmpie, în dreptul unui important vad de trecere, a unui oraş - polis în care trăia o populaţie organizată în obşti săteşti. Modul în care asezarea menţionată şi-a perpetuat existenţa este greu de precizat având în vedere informaţia istorică insuficientă.

De o importanţă deosebită rămân însă informaţiile certe cuprinse într-un document datând din anul 1431 în care Dan al II-lea, acordând negustorilor braşoveni dreptul deplin de negoţ cu Ţara Românească, menţionează printre târgurile acesteia şi Buzăul. Cu acest prilej Buzăul apare, la începutul secolului al XV-lea, ca un important punct vamal, centru de schimb şi tranzit comercial, ceea ce dovedeşte tradiţia în domeniul activităţilor comerciale şi a meşteşugurilor, dezvoltarea lui ca târg cu mult înaintea acestei atestări documentare.

Poziţia geografică avea să reprezinte şi în secolele următoare un element cu o influenţă hotărâtoare în evoluţie.

Situarea vechiului târg la contactul unor regiuni geografice cu caracter complementar şi la interferenţa unora dintre cele mai importante drumuri comerciale dar şi militare, au făcut ca acesta să reprezinte pe aproape tot parcursul evului mediu cel mai important centru cu caracter urban din estul Ţării Româneşti.

De altfel, frecvenţa cu care este menţionat Buzăul în documentele secolului al XVI-lea şi caracterul informaţiilor sunt o dovadă în acest sens.

Astfel, în anul 1504, sub domnia lui Radu cel Mare (1496-1508) a luat fiinţă Episcopia de Buzău, care coordona activitatea din judeţele Buzău, Râmnic şi Brăila. Prin aceasta Buzăul, a căpătat şi o funcţie culturală deosebită iar importanţa sa

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

politică a crescut, fiind frecvent numit "oraş - domnesc" (Doc. privind Istoria Rom. Vol. IV; p. 192).

Tot pentru această perioadă sunt importante numeroasele documente care pun în evidenţă dezvoltarea târgului Buzău într-o zonă cu o bogată activitate economică. Sunt frecvent menţionate viile bogate din dealurile din apropiere, livezile, morile, grădinile care se întindeau până la apa Buzăului, târgul Buzău apărând în acelaşi timp şi ca beneficiarul produselor specifice economiei montane pastorale. Într-un document din septembrie 1528 se precizează: "Radu de la Afumaţi, voevod, întăreşte episcopiei de Buzău 3 mori de pe Buzău, vedre de miere, găleţile de grâne de la 170 de case, căşăria din judeţul Buzău, burdufe, caşcavaluri, vinul din vinăriciul de la Sărata ..." (Doc. Istoria Rom. - vol. II).

O deosebită importanţă o reprezintă şi faptul că târgul Buzău se găsea în centrul unei zone de maximum demografic în cadrul Ţării Româneşti.

În jurul său se constituie o reţea de aşezări rurale bine individualizate şi cu o frecvenţă mare în teritoriu reprezentând în cadrul Munteniei arealul cu cea mai mare densitate a aşezărilor, iar în cadrul Ţării Româneşti ocupând locul 3 după arealul Târgu Jiu şi Baia de Aramă (I. Donat, 1956, p. 75-92).

În acest context, apare ca o necesitate obiectivă prezenţa unui centru de schimb activ concretizat în existenţa târgului Buzău. Viaţa comercială a oraşelor era concentrată în jurul pieţei, iar înfăţişarea ei şi mărfurile expuse exprimau nivelul lor de dezvoltare. Printre primele menţiuni asupra existenţei unei pieţe în structura internă a oraşului se numără şi cea din 1575 când se aminteşte de "bazarul" din Buzău (Ştefan Ştefănescu, 1974, p. 122). Termenul de origine turcească "bazar" (pazar) - piaţă, avea să se răspândească tot mai mult după această dată.

De asemenea, numeroase documente şi studii întreprinse au pus în evidenţă locul de frunte pe care l-a obţinut Buzăul în relaţiile comerciale cu Braşovul. În lucrarea istoricului Radu Manolescu (1965) "Comerţul Ţării Româneşti şi Moldovei cu Braşovul" Buzăul se situează pe locul al patrulea în schimburile comerciale cu Braşovul, după Câmpulung, Târgovişte şi Târgşor.

Nu trebuie omis faptul că în istoria zbuciumată a Ţării Româneşti existenţa oraşului Buzău a fost deseori ameninţată. Incursiunile tătăreşti şi turceşti, luptele pentru tron, i-au adus în repetate rânduri distrugeri însemnate. În ciuda evenimentelor nefavorabile Buzăul a continuat să fie, în tot cursul secolului al XVII-lea, unul din oraşele de seamă ale ţării.

Din această perioadă cea mai amplă descriere aparţine călătorului şi cărturarului turc Evlia Celebi: "Despre oraşul Buzău. Acest oraş este aşezat pe un şes cu câmpii întinse. Are şase sute de case şi două mânăstiri, una de construcţie nouă, iar cealaltă veche, precum şi o sută de dughene. Este un oraş foarte plăcut, împodobit cu vii şi grădini. Sunt şi mulţi bărbaţi arătoşi şi femei plăcute. De aici, mergând tot spre răsărit am trecut râul Buzău, de la marginea oraşului, călare pe cai şi, timp de cinci ore, am mers prin câmpii înfloritoare" (Călători străini despre ţările române, Bucureşti, vol. VI, 1976, p. 727).

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Descrierea cuprinde informaţii foarte preţioase care precizează poziţia geografică a oraşului, aspectul său înfloritor, extinderea vetrei spre est până la valea Buzăului, prezenţa în acest loc a unui important vad de trecere. În acelaşi timp, aprecierea cu privire la existenţa a 600 de gospodării permite o primă estimare a numărului de locuitori. Conform metodologiei utilizate de istorici, care consideră cifra de 5 persoane, în medie pe gospodărie, ca cifră optimă în estimarea numărului de locuitori, Buzăul ar fi avut la mijlocul secolului al XVII-lea între 2.000 şi 3.000 de locuitori (Ştefan Ştefănescu, 1974, p. 130).

De altfel, un alt renumit călător al secolului al XVII-lea, Paul de Alep, în relatarea călătoriilor sale prin Ţările Române face frecvente referiri la oraşul Buzău ca localitate importantă de-a lungul traseelor parcurse şi ca reşedinţă episcopală.

Importanţa sa este subliniată şi de atenţia acordată de către domnitorul Constantin Brâncoveanu, care construieşte palatul domnesc din incinta Episcopiei, iar în anul 1691 înfiinţează prima tipografie (a şasea în Ţara Românească), ce avea să joace un rol deosebit în răspândirea tipăriturilor în limba română şi mai ales a manualelor şcolare. Prin aceasta, Buzăul a devenit în secolele următoare un important centru de cultură şi de răspândire a cunoştiinţelor prin şcoală.

În secolul al XVIII-lea dezvoltarea sa a parcurs un drum sinuos, fiind puternic afectat de noile condiţii economice şi sociale specifice epocii fanariote dar mai ales de conflictele armate purtate între Imperiul Otoman şi Imperiul ţarist. Oraşul, situat în calea beligeranţilor, a fost în repetate rânduri, prădat, pustiit şi incendiat.

Populaţia sa şi a satelor din zona de câmpie, expusă direct invaziilor, era nevoită să-şi caute adăpost în zona deluroasă, situaţie care, de altfel, se repetase de nenumărate ori în zbuciumata istorie a acestor locuri. Evenimentele nefavorabile culminează cu cele care marchează începutul următorului secol. În anul 1802 un cutremur puternic aduce mari distrugeri, pentru ca în 1806 oraşul să fie prădat şi ars în întregime de către turci (Bazil Iorgulescu, 1892, p. 113). Populaţia sa şi târgul se mută pentru o vreme îndelungată la Nişcov. Abia în 1828 locuitorii încep să revină şi să-şi refacă gospodăriile sau să fondeze noi sate (Bazil Iorgulescu, 1892, p. 114).

Semnificativ rămâne faptul că în acest context istoric nefavorabil Buzăul nu a încetat să-şi exercite funcţia de principal centru de schimb ce deservea o vastă regiune care se întindea din zona de câmpie, peste dealuri, până în zona muntoasă. În secolul al XVIII-lea nedeile organizate în părţile Buzăului pe Penteleu coboară lângă oraş (Dumitru Gh. Ionescu, 1973). Astfel, ia fiinţă târgul Drăgaica "târg de două ţări" menţionat pentru prima dată la 26 august 1778 în dania făcută de Alexandru Ipsilanti, care dă episcopiei drepturi depline asupra acestui târg cu toate veniturile sale. Din studiul întreprins de Andrei Oţetea (1977, p. 91) asupra comerţului românesc, Drăgaica se număra printre cele mai mari târguri din Ţara Românească atât după durata sa (uneori ţinea 12 zile), cât şi după cantitatea şi varietatea mărfurilor. Târgul se organiza pe moşia Simileasca, de lângă oraş, şi se ţinea după 18 sau 24 iunie când se termina tunderea oilor, fiind în primul rând un loc pentru desfacerea lânii. În condiţii de nesiguranţă se ţinea la Săpoca, iar când apa Buzăului venea mare se ţinea mai în sud, la Stâlpu.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Secolul al XIX-lea a însemnat pentru poporul român o epocă de mari transformări, care i-a adus trecerea la formaţiunea social-economică burgheză, constituirea sa ca naţiune, formarea statului naţional prin unirea Moldovei şi Ţării Româneşti, cucerirea independenţei României.

Aceste transformări şi-au pus în mod deosebit amprenta în evoluţia localităţilor. Reţeaua aşezărilor omeneşti s-a definitivat în linii mari, căpătând contururile actuale. Pentru acest timp se remarcă un fenomen important şi anume apariţia unor puternici curenţi de populaţie ce porneau dinspre regiunile dens populate (sudul Transilvaniei; subcarpaţii Buzăului şi Prahovei) spre noile zone agricole din câmpie. În elucidarea şi cunoaşterea concretă a acestor fenomene o contribuţie de inestimabilă valoare şi-au adus o seamă de oameni de ştiinţă, geografi şi istorici. Îi datorăm foarte mult marelui geograf George Vâlsan, cel care a descoperit harta rusă, ediţia 1853, şi care a realizat importanţa deosebită a acestui document cartografic. George Vâlsan (1912), Vintilă Mihăilescu (1923), C.C. Giurescu (1957) sunt cei care au realizat cele mai valoroase studii ce au adus clarificări importante la cunoaşterea fenomenului de populare din prima jumătate a secolului XIX.

Astfel, Buzăul care avusese mult de suferit la început de secol, în urma războiului ruso-turc din 1806-1812, apare în prima ediţie a hărţii ruse din 1835 cu un număr de numai 572 de gospodării, ca pe harta din 1853 acesta să crească la 1.361 (C.C. Giurescu, 1957, p.193). Sub regimul "regulamentar" oraşul Buzău s-a dezvoltat într-un ritm mai viu şi datorită faptului că era centrul administrativ al unui judeţ cu o producţie variată. După aprecierile lui Bazil Iorgulescu (1892, p.123) în 1835 Buzăul avea 3.800 locuitori, iar în 1844 ajunsese la 7.000 locuitori. Aceste valori se corelează în linii mari cu numărul de gospodării ce figurează pe cele două ediţii ale hărţii ruse.

Populaţia sa se compunea, în această perioadă, din negustori, care aveau o biserică a lor, meseriaşi, mici boieri, ţărani mărginaşi, care făceau şi cărăuşie, slujbaşi mărunţi, preoţi şi călugări (Vasile Marin, 1976, p. 1890).

Centru comercial, administrativ şi religios, oraşul Buzău se manifestă din ce în ce mai mult şi ca un centru cultural. În 1830 ia fiinţă o şcoală de grămătici, apoi seminarul teologic, o şcoală de pictură bisericească şi una de cântăreţi, o şcoală publică. În cadrul tipografiei se desfăşoară o activitate bogată de tipărire a diferitelor manuale didactice.

Deşi suferă încă trei ocupaţii militare străine, rusă între anii 1848-1851 şi între 1853-1854, şi austriacă în 1854-1857, oraşul continuă să se dezvolte, în special după Unirea Principatelor Române (V. Marin, 1976, p.1895).

Evoluţia este confirmată de creşterea numărului de locuitori, de la 7.220 în 1853 (V. Marin, ibidem) la 11.106 în 1872, adică de trei ori mai mare decât în 1835, progres realizat mai ales după reforma agrară din 1864, când sarcinile feudale ale ţăranilor clăcaşi au fost desfiinţate. De altfel, după 1848 a crescut fără întrerupere rolul de centru comercial şi manufacturier al oraşului Buzău şi odată cu el numărul populaţiei.

După cucerirea independenţei României, Buzăul a cunoscut o dezvoltare fără precedent. Dacă în 1878 populaţia sa ajunsese la 12.000 locuitori, la sfârşit de

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

secol, în 1899, se ridica la 19.000 locuitori (Marele Dicţionar Geografic al României, vol. II, Bucureşti, 1899, p.121). Această creştere de 7.000 de locuitori este strâns legată de avântul dezvoltării economice la care a contribuit şi construirea căii ferate Buzău-Focşani-Mărăşeşti-Adjud. În acelaşi timp, oraşul Buzău a căpătat noi funcţii administrative, sanitare, militare şi culturale.

Prima jumătate a secolului XX se caracterizează în ansamblu ca o perioadă de evoluţie lentă a oraşului Buzău, marcată de desfăşurarea celor două conflagraţii mondiale dar şi de dezvoltarea mai acentuată a unor centre urbane din apropiere, mai ales Ploieşti şi Brăila.

În ultimele decenii oraşul Buzău a cunoscut o revitalizare fără precedent înscriindu-se pe coordonatele dezvoltării moderne, atât din punct de vedere economic cât şi social-cultural.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Capitolul 8. Evoluția teritorială

Evoluția teritorială a orașului Buzău reprezintă o reflectare directă a condițiilor de dezvoltare istorice și social-economice, a evoluției populației.

Încă de la începuturile existenței sale viața orașului Buzău a gravitat în jurul pieții de schimb, a bazarului denumit mai târziu obor.

Referirile din documentele secolului XV și XVI fac posibilă reconstituirea perimetrului vechiului târg care ocupa o suprafață de 3-4 ha între Episcopie și Biserica Banu. Vechea piață de mărfuri s-ar înscrie astăzi între Palatul Comunal și Biserica Negustori acolo unde strada Cuza Vodă coteşte spre vechea hală (Dimitrie Gh. Ionescu, 1969) (fig. 8.1).

Străduțele erau înguste și întortocheate prezentând o orientare convergentă spre cea mai veche biserică din oraș, biserica popii Mihai, azi Negustori.

Vatra era străbătută de la sud-vest spre nord-est de Drumul Târgului care se continua peste iazul morilor și râu, prin Gura Câlnăului, în Drumul Bogdanului.

Mânăstirea Banu, frecvent menționată în documentele secolului al XVI-lea, apare situată în afara vetrei "din jos lângă orașul Buzău" (Documente privind Istoria României, 1953, vol. VI, p. 44) ceea ce permite aprecierea limitei sudice a vetrei. Astfel, vatra era cuprinsă între cele două biserici, Banu și Episcopia, situate în afara târgului și unite printr-o uliță (azi strada Bistriței) perpendiculară pe ulița principală a târgului. În cadrul moșiei orașului un loc important îl ocupau grădinile, viile, livezile, pășunile, ogoarele și pădurile ceea ce pune în evidență favorabilitatea deosebită a cadrului natural pentru practicarea unei activități agricole diversificate.

La acestea se adaugă morăritul, ca o altă ocupație a locuitorilor vechiului târg, morile de pe apa Buzăului figurând adesea în daniile unor domnitori către cele două biserici. De altfel și prezența brațului Iazul Morilor, a cărui denumire s-a perpetuat până în zilele noastre, rămâne ca o mărturie incontestabilă a acestei vechi îndeletniciri.

Începând chiar cu secolul al XVI-lea și continuându-se în secolele XVII-XVIII, în dezvoltarea teritorială a vechiului târg se constată tendința de extindere cu precădere în direcția principalelor căi de acces. Ca urmare, creșterile teritoriale sunt orientate spre sud și est, nu însă spre nord unde sistemul de exploatare feudală impus de episcopie a constituit multă vreme o piedică în înaintarea orașului pe această direcție. Suprafața vetrei rămâne totuși restrânsă ocupând numai 38 ha, și având conturul aproximativ pe Str. Obor, liceul Hașdeu, liceul agricol, tribunal și episcopie.

La începutul secolului XIX-lea limitele orașului nu înregistrează modificări deosebite. De altfel, și populația sa se menține încă la valori reduse. Pentru ilustrare, un document important îl constituie planul prezentat de Bazil Iorgulescu în Dicționarul său, care redă configurația vetrei în anul 1830 (fig. 8.2) precizând și numărul de locuitori (3.700). Al doilea plan al aceluiași autor prezintă Buzăul în anul 1890 (fig. 8.3).

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

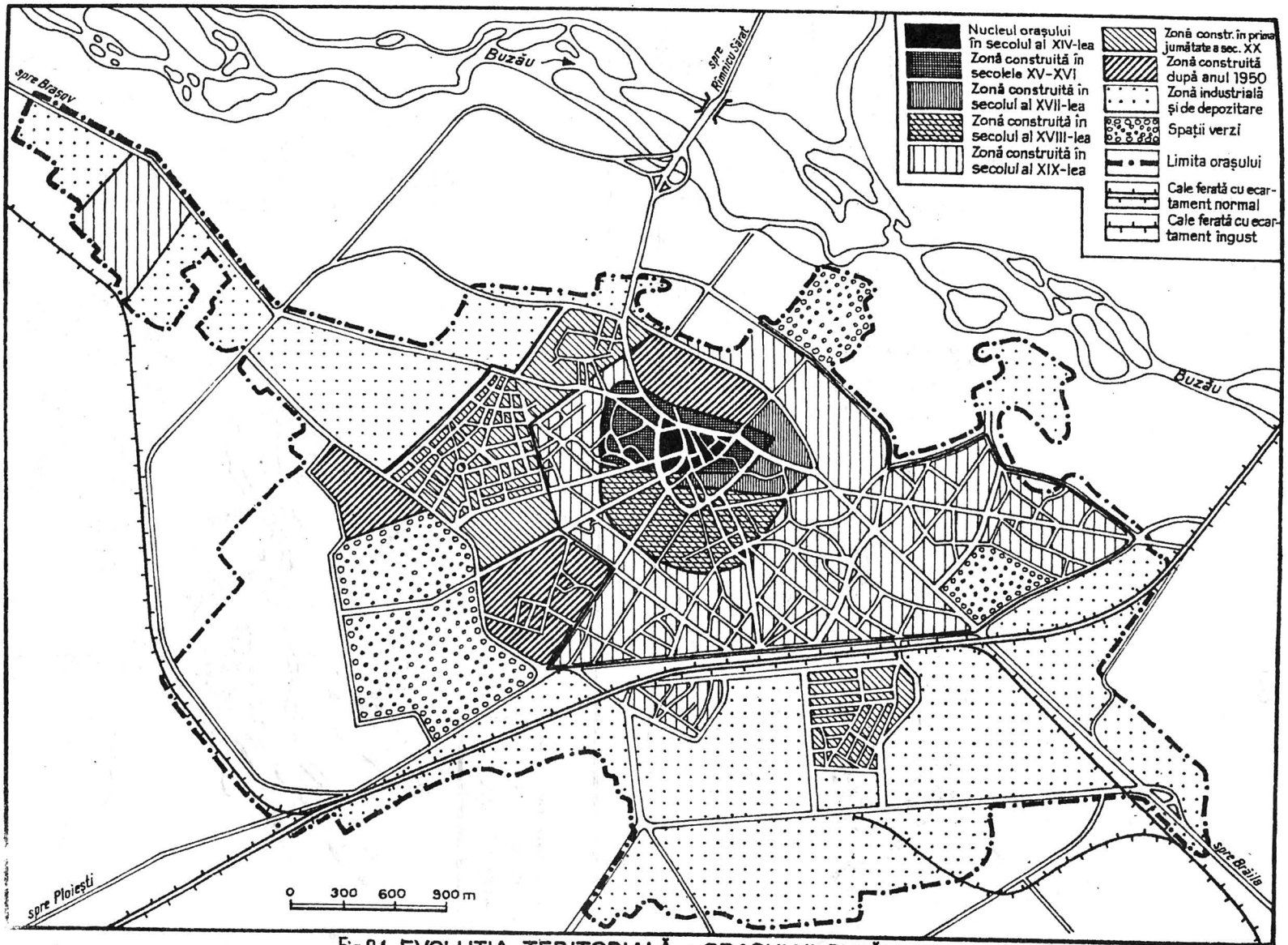

Fig.8.1 EVOLUȚIA TERITORIALĂ a ORAȘULUI BUZĂU

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

ORAȘUL BUZEU

ÎN 1830

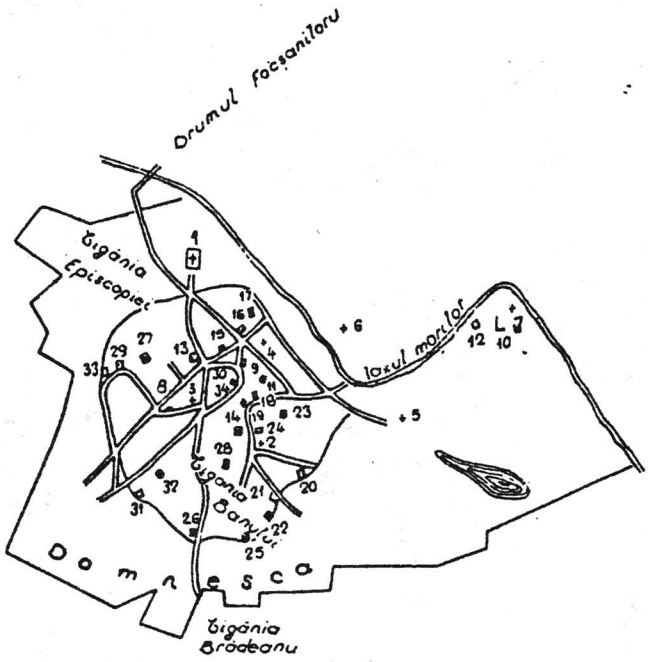

POPULAȚIA = 3.700 loc

1 Episcopia
2 Banul
3 Sf. Angeri
4 Negustori (Greci)
5 Sf Nicolae
6 Broșteni
7 Gârlași
8 Școla
9 Tribunalul
10 Spitalul Gârlași
11 Pușcăria
12 Baia turcească
13 Puțu tătarului
14 Prefectura
15 Hanu Banului
16 Hanu Episcopiei
17 Casa Paharnicu Mincu
18 Casa Hrisoscoleos
19 Casa Taul
20 Casa Lache Mehtupciu
21 Casa Jugă-Ursu
22 Casa C. Musceleanu
23 Casa Șetraru Spirea
24 Casa Păcleanu
25 Casa Gramaticu
26 Casa Arion
27 Casa Poslel Dumitrache
28 Casa Codreanu
29 Casa D Vernescu
30 Casa Armașu
31 Casa Cuțitaru
32 Casa Lupașcu
33 Casa N. Sărățianu
34 Căldărarii et Măcelarii

Fig. 8.2

SUPRAFAȚA = 503 Hect.
POPULAȚIA = 17 000 loc

ÎN 1890

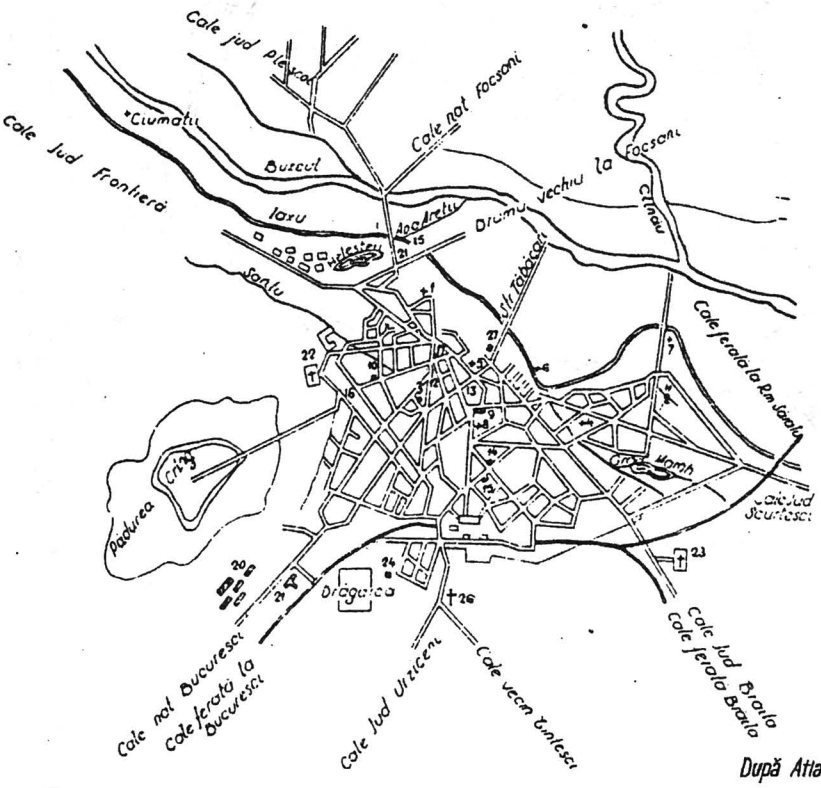

1 Episcopia
2 Banu
3 Sf. Angeri
4 " Nicolae
5 Negustori (Greci)
6 Broșteni
7 Ruinile Gârlași
8 Gimnasiulu
9 Școla primară
10 " "
11 " "
12 Primărie
13 Prefectura
14 Tribunalul
15 Spitalul Gârlași
16 Spitalul Județului
17 Grădina publică
18 Cazarma Pompieriloru
19 " Dorobanților
20 " Călărașilor
21 Arestul preventiv
22 Cimitirulu Dumbrava
23 " Sf Nicolae
24 " Israelitu
25 " Catolicu
26 " Rusescu (1877)
27 Templu Israelitu

După Atlas geografic și istoric Județul Buzău-1979

Fig. 8.3

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Analizând cele două documente cartografice precum şi harta austriacă din 1856 se constată că secolul al XIX-lea a însemnat pentru oraşul Buzău cea mai importantă etapă în expansiunea sa teritorială, aceasta constituind o consecinţă şi o reflectare directă a dezvoltării economice şi sociale caracteristică acestei perioade, aşa cum s-a arătat anterior.

Vatra oraşului creşte considerabil în suprafaţă extinzându-se în mod deosebit spre est şi spre sud, în etape succesive, în strânsă legătură cu utilizarea mai intensă a drumului spre Brăila, ce urmărea valea Buzăului, şi a construirii căii ferate ce se ramifică spre Focşani şi Brăila. În acelaşi timp dezvoltarea spre est a fost generată şi de extinderea grădinilor până în apa Buzăului, grădinăritul devenind în această perioadă una din ocupaţiile de bază ale locuitorilor. Dezvoltarea cartierelor Broşteni şi Dorobanţi a fost, de altfel, strâns legată de practicarea legumiculturii.

Dezvoltarea teritorială deosebită a oraşului după 1850 a dus la înglobarea cătunelor Banu, Episcopiei, Târgului şi Ţigănia, suprafaţa vetrei fiind apreciată de Bazil Iorgulescu la 503 ha în anul 1890, ceea ce reprezintă o creştere de aproape trei ori faţă de anul 1830 când aceasta ocupa 180 hectare. Până în anul 1900 i se mai alipeşte şi cătunul Poşta din partea de sud.

În acelaşi timp, exproprierile din zona actualului bulevard N. Bălcescu au deschis calea spre pădurea Crâng şi dezvoltarea pe direcţia vestică.

Astfel, în anul 1900 oraşul avea 102 străzi şi atingea o suprafaţă de 504 ha.

Între anii 1900-1918 nu se produc modificări importante sub aspect teritorial. După această perioadă apar cartierele Zăgănescu, în partea de nord, şi cartierul Mihai Viteazul în sud-est, locuit în cea mai mare parte de muncitori ceferişti. Tot în nord-vest, între străzile Transilvaniei şi Bălcescu, se construieşte cartierul N. Titulescu, singurul realizat după o prealabilă împărţire sistematică a suprafeţei. Astfel, până în anul 1944 oraşul continuă să crească în suprafaţă ajungând la 824 ha.

În a doua jumătate a secolului nostru dezvoltarea teritorială a oraşului Buzău s-a deosebit radical de perioadele anterioare, în special din punct de vedere calitativ, ca urmare a amplificării funcţiilor tradiţionale, comercială şi de transport, a celei politico-administrative şi în mod deosebit a funcţiei industriale, care a devenit funcţie dominantă.

Toate acestea au determinat dezvoltarea continuă în suprafaţă dar şi a fondului edilitar, care s-a apropiat tot mai mult de normele cerute de un centru urban cu o dinamică susţinută a economiei şi populaţiei.

Extinderea oraşului s-a realizat prin construirea de cartiere noi în nord, nord-est şi vest şi prin dezvoltarea deosebită a zonelor industriale din sud şi nord.

Ca urmare, intravilanul ocupă azi o suprafaţă de 2035 ha ceea ce reprezintă o creştere de 2,5 ori într-o jumătate de secol. Forma actuală a vetrei are aspect de trapez cu baza mare în nord, spre râul Buzău şi cu cea mică spre sud.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Capitolul 9. Populaţia

9.1. Evoluţia numărului de locuitori

Fenomenele demografice reprezintă o categorie de indicatori urbani dintre cei mai expresivi, evoluţia lor fiind în corelaţie directă cu natura şi dinamica situaţiei economico-sociale.

Încheierea tratului de la Adrianopol în anul 1829 a reprezentat, pentru Ţările Române, un moment important în dezvoltarea schimburilor comerciale internaţionale şi în special a comerţului cu cereale. Situat într-o zonă complementară din punct de vedere geografic şi cu un deosebit potenţial agricol Buzăul devine un important centru de comerţ cu cereale.

Astfel, după patru secole de atestare documentară şi existenţă neîntreruptă, Buzăul este consemnat la începutul secolului al XIX-lea cu o populaţie de 2.567 locuitori (în anul 1832) aceasta fiind prima înregistrare cu caracter statistic (fig. 9.1).

În anul 1835 populaţia a crescut la 3.800 locuitori (B. Iorgulescu, 1892, p.123), în 1844 ajunsese la 7.000 locuitori iar în 1859 la 9.027 locuitori. În a doua jumătate a secolului al XIX-lea se realizează o creştere substanţială a populaţiei care atinge în 1872 un număr de 11.106 locuitori, 19.000 locuitori în 1889 şi 21.877 locuitori în 1899. Creşterea continuă a numărului populaţiei pe parcursul acestui secol, mai lentă în prima jumătate şi mai accentuată în cea de-a doua, este consecinţa dezvoltării economice a oraşului Buzău. Funcţia comercială capătă un rol tot mai pregnant dominând viaţa economică a aşezării. În acelaşi timp, dezvoltarea funcţiei de transport, a celei administrative şi culturale au imprimat Buzăului atributele certe ale unei localităţi urbane.

Creşterea populaţiei s-a realizat pe seama sporului natural şi într-o măsură importantă pe baza mişcării migratorii. În principal s-au conturat două direcţii dominante de proveniență a populaţiei. Prima a constituit-o valea Buzăului, pe care s-a canalizat populaţia din zona subcarpatică şi de munte, iar cea de-a doua, zona de câmpie învecinată. La acestea s-au adăugat şi emigranţii bulgari din sudul Dunării stabiliţi în zona oraşului.

Pe fondul general ascendent înregistrat în dinamica populaţiei au existat şi situaţii de stagnare sau chiar de regres, cea mai caracteristică în acest sens fiind perioada 1870 - 1883, în care populaţia scade ca urmare a epidemiei de holeră şi a evenimentelor nefavorabile din timpul războiului de independenţă.

Primul recensământ al secolului al XX-lea, efectuat în anul 1912, înregistrează pentru Buzău o populaţie de 28.807 locuitori, ceea ce a însemnat un număr de 6.930 persoane în plus faţă de anul 1899 şi o creştere medie anuală de 533 locuitori.

Între anii 1912 şi 1930 populaţia creşte cu 6.798 locuitori atingând la recensământ 35.607 locuitori. În acest interval de 18 ani creşterea medie anuală a fost de 337 locuitori.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

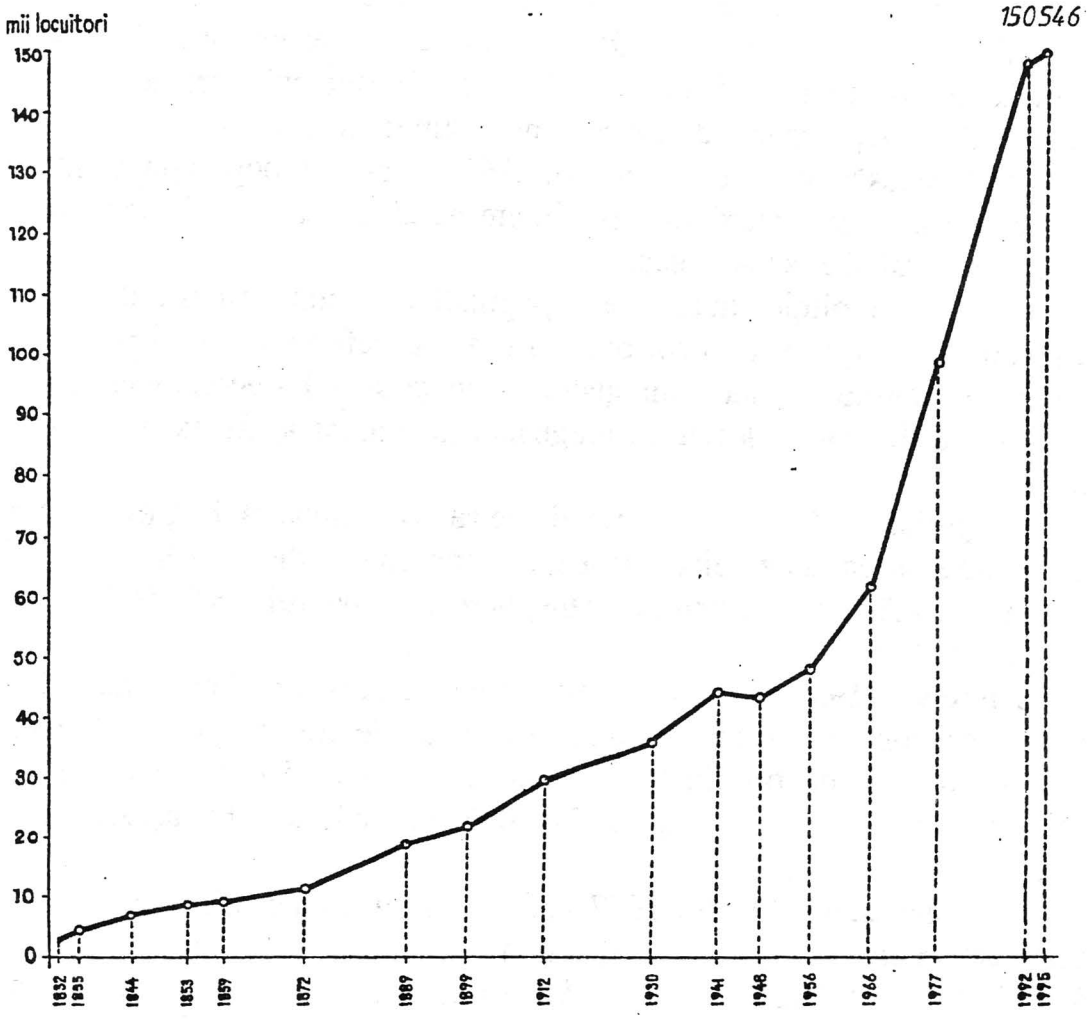

Fig.9.1. DINAMICA POPULAȚIEI MUNICIPIULUI BUZĂU (1832 –1995)

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

La această creştere relativ redusă au contribuit pierderile din primul război mondial, anii 1916-1917 înregistrând deficit de populaţie, precum şi caracterul indicilor demografici. Datorită unor mortalităţi generale şi infantile ce s-au menţinut la valori ridicate şi a unei natalităţi în descreştere sporul natural a înregistrat o tendinţă de scădere.

Cu toate că indicatorii demografici pivind mişcarea naturală a populaţiei îşi menţin aceeaşi tendinţă şi în continuare, la recensământul din 1941 populaţia creşte cu 8.904 locuitori (recensământ 1941 - 44.511 locuitori), iar valoarea medie atinge 809 locuitori pe an. Este o situaţie de excepţie datorită unui aport masiv de populaţie. Astfel, chiar în anul 1941 se produce o creştere bruscă, cu aproximativ 7.994 locuitori, faţă de anul precedent. În consecinţă perioada 1930-1940 se conturează, de fapt, ca una dintre cele mai puţin dinamice.

La recensământul din 1948 (43.365 locuitori) populaţia scade cu 1.146 locuitori ca urmare a pierderilor pricinuite de al doilea război mondial, a scăderii sporului natural şi efectelor secetei.

Analiza evoluţiei numerice a populaţiei oraşului Buzău de-a lungul unei perioade ce depăşeşte un secol oferă o bază de referinţă şi o perspectivă clară în înţelegerea saltului calitativ înregistrat în viaţa social - economică a Buzăului în perioada postbelică, reflectat cu pregnanţă în dinamica, de excepţie, a numărului populaţiei.

În perioada 1948-1956, perioadă de refacere după război, evoluţia populaţiei îşi menţine un caracter relativ lent cu o creştere medie anuală de 510 locuitori. Creşterea totală este de 4.080 persoane, la recensământul din 1956 fiind înregistraţi 47.445 locuitori.

Între anii 1956 şi 1966 se constată un dinamism mai accentuat al numărului de locuitori concretizat într-un ritm mediu anual de creştere de 1.449 locuitori.

La recensământul din 1966 oraşul Buzău avea 56.380 locuitori şi trecea în categoria oraşelor mijlocii, căpătând o nouă poziţie în ierarhia aşezărilor urbane ale ţării.

La recensământul din 1977 oraşul Buzău atinge cifra de 97.698 locuitori ceea ce reprezintă o creştere fără precedent atât în valoare absolută (41.318 persoane faţă de recensământul din 1966) cât şi ca medie anuală (3.756 locuitori). Dinamica deosebită a numărului de locuitori marchează noua etapă de dezvoltare în care a intrat municipiul Buzău după anul 1966, ca urmare a apariţiei a noi întreprinderi industriale a căror activitate va contribui la schimbarea profilului economic al oraşului.

Creşterea capacităţii economice a atras după sine şi creşterea puterii de atracţie a oraşului. Ca urmare, creşterea de populaţie în intervalul 1966-1977 s-a realizat în proporţie de 40,2% pe baza sporului natural, restul de 59,8% reprezentând aportul sporului migratoriu.

După anul 1977 dinamica numărului de locuitori îşi menţine aceeaşi tendinţă. În anul 1978 oraşul depăşeşte cifra de 100.000 locuitori (102.868 locuitori) situându-se astfel printre cele nouă localităţi urbane ale ţării din categoria oraşelor mari după numărul de locuitori.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

În anul 1985 municipiul Buzău avea 132.311 locuitori. În perioada 1977-1985 populaţia sa a crescut cu încă 34.613 locuitori, cu un ritm mediu anual de 4.326 locuitori. Astfel, acest interval se evidenţiază prin cel mai mare ritm de creştere înregistrat în evoluţia populaţiei oraşului.

După 1985 se remarcă o tendinţă de încetinire a creşterii demografice. La recensământul din 1992, oraşul avea 148.087 locuitori, iar în 1995 depăşea 150.000 locuitori. Aceasta indică o tendinţă de stagnare ce apare foarte evidentă pentru ultimii ani şi care este strâns legată de reducerea capacităţii de atracţie a oraşului ca urmare a diminuării activităţii economice.

Privind în ansamblu perioada cuprinsă între anii 1966 şi 1995, populaţia oraşului a evoluat de la 56.380 locuitori la 150.546 locuitori, ceea ce reprezintă o creştere de 2,7 ori a numărului de locuitori într-un interval de 29 ani. Aceasta reflectă dezvoltarea economică înregistrată de oraşul Buzău în etapa analizată precum şi atingerea unui potenţial demografic capabil să asigure evoluţia sa în perspectivă.

Reţeaua de aşezări urbane din ţara noastră cuprinde, în prezent, un număr de 24 de oraşe cu o populaţie de peste 100.000 de locuitori dintre care 11 oraşe depăşesc 200.000 locuitori, iar 13 oraşe au o populaţie cuprinsă între 100.000 şi 199.999 locuitori.

În ierarhia generală a aşezărilor urbane după mărime (exceptând Bucureştiul) municipiul Buzău ocupă locul 17, iar între oraşele din categoria 100.000-199.999 locuitori se situează pe locul 6, după Arad, Piteşti, Sibiu, Târgu Mureş şi Baia Mare.

9.2. Componentele dinamicii numărului de locuitori

Dezvoltarea economică din ultimele decenii a produs modificări importante în toate compartimentele vieţii economico-sociale şi în profil teritorial. În acest context un rol important a revenit aşezărilor urbane care au devenit centre economice cu o funcţionalitate bine definită, exercitând un însemnat rol de polarizare şi coordonare pe plan naţional sau regional. Transpusă pe planul fenomenelor demografice această situaţie a generat un flux permanent de populaţie spre oraşele ţării. Aportul de populaţie a influenţat dinamica, evoluţia indicilor de natalitate şi mortalitate, ca o consecinţă a schimbărilor intervenite în structura populaţiei pe sexe şi grupe de vârstă, modificări în structura populaţiei active etc. La nivelul fiecărei localităţi urbane, aceste fenomene s-au manifestat diferenţiat în funcţie de mărimea, funcţiile îndeplinite, capacitatea economică şi, în consecinţă, puterea de atracţie a oraşului. În ceea ce priveşte municipiul Buzău, acesta se încadrează caracteristicilor înregistrate la nivelul ţării.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

9.2.1. Mişcarea naturală

Urmărind evoluţia natalităţii, mortalităţii şi a sporului natural se constată o dinamică diferenţiată pe câteva etape principale (v. tabelul 9.1 şi fig. 9.2).

Tabelul 9.1

Mişcarea naturală a populaţiei oraşului Buzău (1930-1995)

Anul	1930	1941	1948	1956	1960	1965	1966	1970	1975	1977	1980	1985	1990	1992	1995
Natalitatea ‰	23,5	17,1	17,0	19,5	14,2	9,9	9,3	22,8	22,6	21,9	21,0	18,3	11,1	9,3	8,7
Mortalitatea ‰	19,3	13,1	15,7	7,4	7,7	7,1	7,2	9,3	7,.4	7,3	7,2	7,8	6,2	6,6	6,9
Spor natural ‰	4,2	4,0	1,3	12,1	6,5	2,8	2,1	13,5	15,2	14,6	13,8	10,5	4,9	2,7	1,8

Perioada 1930-1941 se caracterizează printr-o scădere importantă a natalităţii, de la 23,5 ‰ la 17,1 ‰. Mortalitatea, care la rândul ei prezintă aceeaşi tendinţă de scădere, nu reuşeşte să echilibreze pierderile natalităţii astfel că sporul natural rezultat înregistrează valori foarte reduse, de 4,2-4,0 ‰, fapt reflectat şi în dinamica numărului de locuitori.

Între anii 1941-1948 natalitatea se menţine constantă, în timp ce mortalitatea creşte, la sfârşitul intervalului înregistrându-se cel mai mic spor natural din întreaga perioadă analizată (1,3 ‰).

După anul 1948 indicele de natalitate creşte uşor la valoarea de 19,5 ‰. Foarte semnificativă este în schimb scăderea substanţială a mortalităţii, a cărei valoare se reduce la jumătate, de la 15,7 ‰ în anul 1948 la 7,4 ‰ în 1956. De altfel, mortalitatea se va menţine în jurul acestei valori, cu mici excepţii, până în prezent, astfel că sporul natural va oscila în corelaţie directă cu fluctuaţiile indicelui de natalitate.

După anul 1956 indicele de natalitate scade continuu şi odată cu el şi sporul natural care coboară la valori de 2,8 şi 2,1 ‰ în 1965, respectiv în 1966.

Ca urmare a măsurilor legislative privind stimularea natalităţii şi a aportului de populaţie tânără la creşterea populaţiei oraşului, ca rezultat al intrării în funcţiune a noilor obiective industriale, natalitatea înregistrează un salt deosebit. După anul 1966 până în 1975 natalitatea înregistrează valori ce depăşesc 22 ‰ ca în continuare să prezinte o tendinţă de scădere treptată cu valori de 21,0 ‰ în 1980 şi 18,3 ‰ în 1985. În strânsă legătură cu natalitatea, cum s-a arătat, sporul natural se va ridica la valori de 13,5-15,2 ‰, iar în anul 1985 la 10,5 ‰.

Este necesar de subliniat caracterul pozitiv al evoluţiei indicilor mişcării naturale după anul 1966 şi contribuţia importantă a sporului natural la creşterea numărului de locuitori ai oraşului Buzău.

Schimbări importante în evoluţia mişcării naturale s-au produs începând cu anul 1990, ca urmare a liberalizării întreruperilor de sarcină dar şi datorită scăderii generale a nivelului de trai.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Natalitatea cunoaşte cea mai drastică reducere atingând 8,7 ‰ în 1995, cu circa 10 procente mai puţin faţă de anul 1985.

Această situaţie se reflectă direct asupra sporului natural, ţinând cont de valorile scăzute la care se menţine mortalitatea, care ajunge în 1995 la 1,8 ‰, cea mai scăzută valoare din ultimii 40 de ani. Aceasta se apropie de situaţia anului 1948 (1,3 ‰) dar care a reprezentat o consecinţă a celui de-al 2-lea război mondial şi a anilor de secetă.

Trebuie subliniat că acest tip de evoluţie se încadrează în tendinţele înregistrate de mişcarea naturală la nivelul ţării în ultimii ani (tabelul 9.2).

Tabelul 9.2

Indicatori ai mişcării naturale în 1985 şi 1995

	Natalitatea		Mortalitatea		Spor natural	
	1985	1995	1985	1995	1985	1995
România	15,8	10,4	10,9	12,0	4,9	-1,6
Urban	16,2	8,9	8,6	9,1	7,6	-0,2
Rural	15,5	12,3	13,0	15,4	2,5	-3,1
Judeţul Buzău	15,3	10,8	11,3	12,7	4,2	-1,9
Municipiul Buzău	18,3	8,7	7,8	6,9	10,5	1,8

După Anuarul statistic al R.S.R., 1986 p.33-34 şi Anuarul statistic al României, 1996, p.758-763

Privit într-un context general, comparativ cu valorile medii la nivel de ţară, pe medii şi pe judeţul Buzău, municipiul Buzău se plasează de regulă într-o poziţie favorabilă, excepţie făcând indicele de natalitate din 1995. Este evident că evoluţia de perspectivă va depinde de capacitatea de redresare economică şi de stimulare a natalităţii.

9.2.2. Mobilitatea teritorială a populaţiei

Mobilitatea teritorială a populaţiei a constituit din vremuri îndepărtate un fenomen caracteristic pentru teritoriul ţării noastre aducându-şi o contribuţie deosebită la schimburile de populaţie dintre diferite regiuni şi la valorificarea cât mai complexă a spaţiului geografic.

Fenomen prin excelenţă geografic, care s-a impus cu pregnanţă în sfera cercetărilor de specialitate, aceasta s-a manifestat de-a lungul timpului sub diferite forme în strânsă legătură cu condiţiile economice şi sociale care le-au generat.

Transhumanţa pastorală, deplasările pentru munci agricole (cu o varietate de tipuri) deplasările pentru munci forestiere, au constituit forme tipice în economia feudală şi capitalistă, ca o consecinţă directă a caracterului extensiv al agriculturii şi a ponderii mari pe care a deţinut-o creşterea animalelor până la jumătatea secolului al XIX-lea.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Buzăul şi aşezările rurale din jurul său s-au situat într-o importantă zonă de interferenţă a drumurilor de transhumanţă ce veneau de peste Carpaţi şi se îndreptau spre bălţile Dunării sau, mai ales în perioada capitalistă, în calea celor care coborau din zona de deal şi munte spre câmpie pentru efectuarea muncilor agricole.

Pe măsura dezvoltării economice a ţării tipurile de mişcări migratorii suferă modificări importante schimbându-şi caracteristicile.

Astfel, în ultimele decenii, ca urmare a procesului de industrializare, şi a mecanizării agriculturii, ca factori cauzali primordiali ai mobilităţii teritoriale a populaţiei, aceasta din urmă se înscrie pe noi coordonate atât ca tipologie cât şi ca intensitate, amplitudine şi orientare spaţială.

Pentru municipiul Buzău, ca şi pentru întreaga ţară, principalele forme de manifestare sunt date de mişcarea migratorie definitivă şi de mişcarea migratorie zilnică (diurnă).

a. Mişcarea migratorie definitivă

Sporul migratoriu a contribuit semnificativ la creşterea populaţiei Buzăului, ponderea sa fiind direct proporţională cu creşterea capacităţii economice a oraşului.

La recensământul din anul 1966, din totalul populaţiei, 43,7% era născută în oraş, diferenţa de 56,3% fiind dată de cei cu locul de naştere în alte localităţi (Anuarul demografic R.S.R., 1974, p.480-481).

Urmărind etapele în care cei proveniţi din afară s-au stabilit în oraş într-un interval de peste 46 de ani (Anuarul demografic, ibidem), se constată că din totalul de 34.832 de persoane, jumătate (17.550) au sosit în perioada 1955-1966, deci numai în 11 ani. De asemenea, peste jumătate dintre cei sosiţi proveneau din comunele judeţului, municipiul Buzău constituind, ca şi în prezent de altfel, principalul centru de atracţie a forţei de muncă din mediul rural. Aceasta se datorează gradului scăzut de urbanizare a judeţului care cuprindea numai două localităţi urbane (Buzău şi Râmnicu Sărat) ceea ce a făcut ca ponderea populaţiei urbane pe judeţ să fie printre cele mai scăzute din ţară. În acelaşi timp, judeţul Buzău, şi în mod deosebit zona subcarpatică, s-au caracterizat prin plecări definitive importante ale populaţiei ceea ce a făcut ca acestea să fie încadrate la nivelul ţării în arealele cu un pronunţat caracter exodinamic, constituind în acelaşi timp o sursă de forţă de muncă pentru alte regiuni geografice aflate în plin proces de dezvoltare economică (Veronica Giosu, 1972).

Urmărind fenomenul în continuare, din anul 1966 până în 1985 s-a înregistrat o creştere continuă a numărului celor sosiţi în municipiul Buzău. Situaţia este pusă în evidenţă de evoluţia indicelui rezultat din raportarea numărului celor sosiţi definitiv la populaţia stabilă, care înregistra în anul 1966 valoarea de 28,0 ‰, iar în intervalul 1977-1983 ajunsese la 40 ‰.

În acelaşi timp plecările definitive s-au diminuat, indicele de mobilitate corespunzător acestora reducându-se la jumătate, respectiv de la 18,05 ‰ la 9,5 ‰.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Ca urmare, valoarea sporului migratoriu a crescut de peste trei ori, de la 10,5 ‰ la valori de 31,0-36,0 ‰, ceea ce, aşa cum s-a arătat, s-a reflectat cu pregnanţă în evoluţia numărului de locuitori.

Datele recensământului din anul 1977 pun în evidenţă faptul că cei plecaţi definitiv din municipiul Buzău în diferite etape, pe parcursul a circa 50 ani, s-au îndreptat în primul rând spre Bucureşti, care a atras o treime din volumul plecărilor, spre judeţele Prahova şi Braşov (care împreună au deţinut, de asemenea, o treime) şi spre judeţele Brăila, Galaţi, Constanţa, Bacău, Dâmboviţa, Argeş, Hunedoara şi Timiş enumerate în ordinea importanţei numărului de plecări. Plecările spre celelalte judeţele ale ţării au fost nesemnificative.

Rezultă cu claritate puterea de atracţie pe care au exercitat-o judeţele cu o industrie bine dezvoltată şi în special cele aflate în imediata apropiere a judeţului şi respectiv a oraşului Buzău.

Arealul de proveniență a celor sosiţi a cuprins în primul rând comunele de pe teritoriul judeţului care au reprezentat principalul furnizor de forţă de muncă pentru municipiul Buzău. Din totalul persoanelor stabilite definitiv în localitate după anul 1966 până în anul 1983 cei proveniţi din judeţ au reprezentat 75% restul fiind sosiţi din judeţele Vrancea, Prahova, Brăila, Galaţi şi Bacău.

După această perioadă, cu o dinamică de excepţie, municipiul Buzău atinge o mărime după numărul de locuitori care corespunde în general nivelului de dezvoltare economică.

Ca urmare, la mijlocul deceniului trecut s-a conturat deja tendinţa de reducere a deplasărilor definitive şi de echilibrare între cele două componente (sosiri şi plecări).

O analiză efectuată pentru intervalul 1985-1995 pune în evidenţă aceste tendinţe concretizate printr-o reducere a sporului migratoriu de la 13,2 ‰ în 1985 la 4,1 ‰ în 1995 (fig. 9.3).

Se remarcă situaţia de excepţie din anul 1990 când numărul sosirilor a atins un indice de 45,3 ‰, plecările au reprezentat 13,7 ‰, iar sporul migratoriu 31,6 ‰.

Cu toate aceste modificări sporul migratoriu continuă să reprezinte principala sursă de creştere a populaţiei (fig. 9.4.)

Astfel, din analiza bilanţului natural şi migratoriu, în perioada 1985-1995, rezultă că sporul migratoriu a contribuit în proporţie de 63,4% la creşterea numerică a populaţiei municipiului Buzău.

b. Mişcarea migratorie zilnică a populaţiei

Deplasările zilnice ale populaţiei constituie un fenomen a cărui apariţie şi mod de manifestare sunt strâns legate de nivelul şi dinamismul dezvoltarii economice.

În România antebelică, acestea aveau un caracter sporadic, manifestându-se cu intensitate redusă în jurul celor câteva centre industriale existente,

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

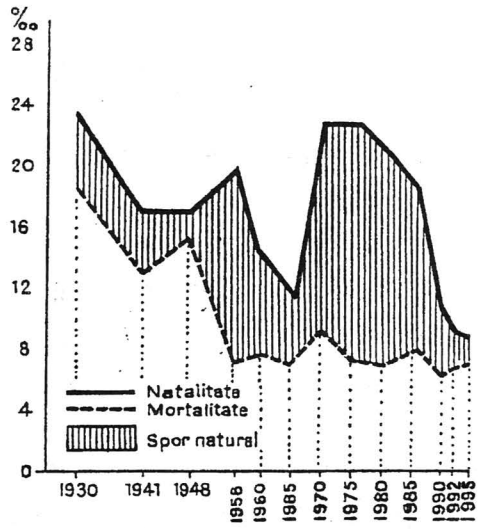

Fig.9.2. MIȘCAREA NATURALĂ A POPULAȚIEI ORAȘULUI BUZĂU ÎN PERIOADA 1930-1995

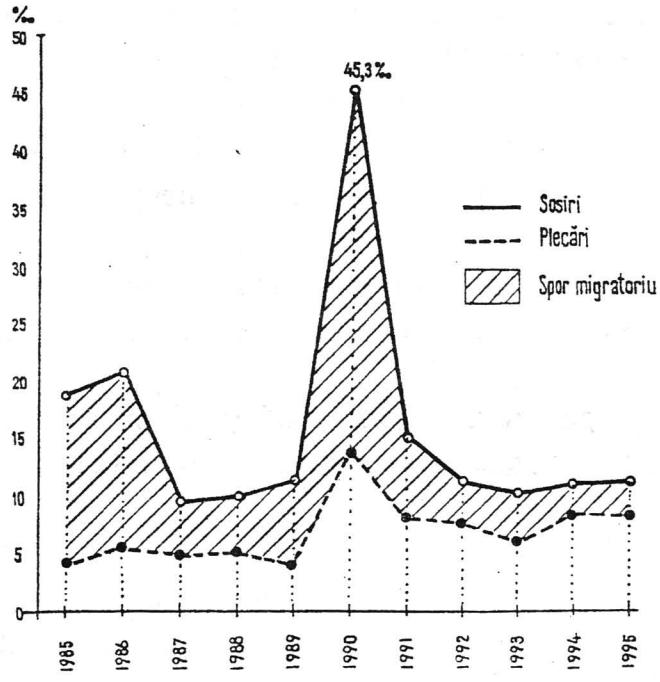

Fig.9.3. Mișcarea migratorie definitivă (1985-1995)

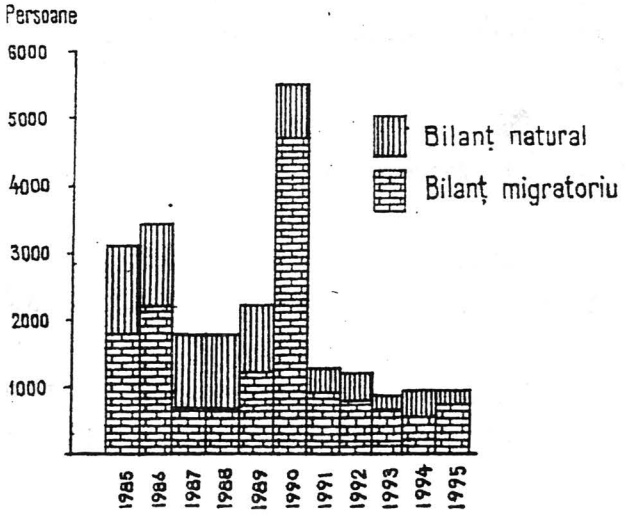

Fig.9.4. Bilanțul natural și migratoriu (1985-1995)

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

nereprezentând la nivelul ţării un tip caracteristic de mobilitate teritorială a populaţiei.

Dezvoltarea economică a ţării în perioada postbelică, în ansamblu şi în profil teritorial, apariţia noilor obiective industriale, de construcţii, etc. au generat un puternic aflux de forţă de muncă spre noile centre economice, provenită în special din zonele rurale învecinate.

Intensitatea şi amploarea pe care au căpătat-o la nivelul întregii ţări fac ca deplasările zilnice ale forţei de muncă să reprezinte de fapt un tip nou de mobilitate teritorială a populaţiei caracteristic etapelor de avânt economic

În acest context, analiza deplasărilor zilnice ale forţei de muncă generate de municipiul Buzău constituie o concretizare elocventă.

Observaţiile de teren au pus în evidenţă creşterea continuă a numărului celor ce se deplasau zilnic spre Buzău pe măsura intrării în funcţiune a noilor unităţi industriale din sudul oraşului. Urmărind fenomenul într-un interval de 10 ani (1975-1985) se constată că volumul sosirilor a oscilat în jurul valorii de 20.000 de persoane.

Este de subliniat faptul că numărul celor ce se îndreaptau zilnic spre Buzău reprezenta între 53.0% până la 60% din volumul total al deplasărilor diurne efectuate pe teritoriul judeţului, ceea ce pune în evidenţă locul deosebit al municipiului ca centru de atracţie a forţei de muncă de primă importanţă.

Astfel în anul 1982, an în care datele existente au permis o analiză de detaliu, numărul celor ce se deplasau zilnic spre Buzău depăşea cifra de 18.000 de persoane şi reprezenta o treime din totalul forţei de muncă antrenată în activităţile economice şi social-culturale ale municipiului (fig. 9.5.). Dintre aceştia 51,9% lucrau în industrie, 12,5% în construcţii, 15,7% învăţământ, cultură, artă şi ocrotirea sănătăţii, 10,2% în administraţie, 7,5% în trasnporturi, restul de 2,2% fiind cuprinşi în alte ramuri. Deci, aproape două treimi (64,4%) din numărul celor sosiţi au fost atraşi de industrie şi construcţii.

Proveniența acestora cuprinde un areal foarte larg care se suprapune cu o bună parte din teritoriul judeţului, comunele situate la distanţe mari având o participare redusă şi cu mari fluctuaţii în timp la acest tip de deplasare.

Se remarcă creşterea numărului de navetişti pe măsura apropierii de municipiul Buzău, comunele limitrofe înregistrând cele mai mari valori ale indicelui de navetism (vezi şi capitolul 13, fig. 13.3).

Astfel, în comunele Costeşti, Mărăcineni, Vadu Paşii, Săpoca, Poşta Câlnău, Cernăteşti şi Gălbinaşi numărul celor ce se îndreptau zilnic spre Buzău depăşea 40% din totalul populaţiei active.

Amplificarea fenomenului de navetism, generat aşa cum s-a arătat de dezvoltarea economico-socială, a fost influenţată şi de poziţia geografică a oraşului situat într-o zonă uşor accesibilă, favorabilă dezvoltării căilor de comunicaţie, municipiul Buzău reprezentând principalul centru de convergenţă a căilor de comunicaţie din judeţ.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

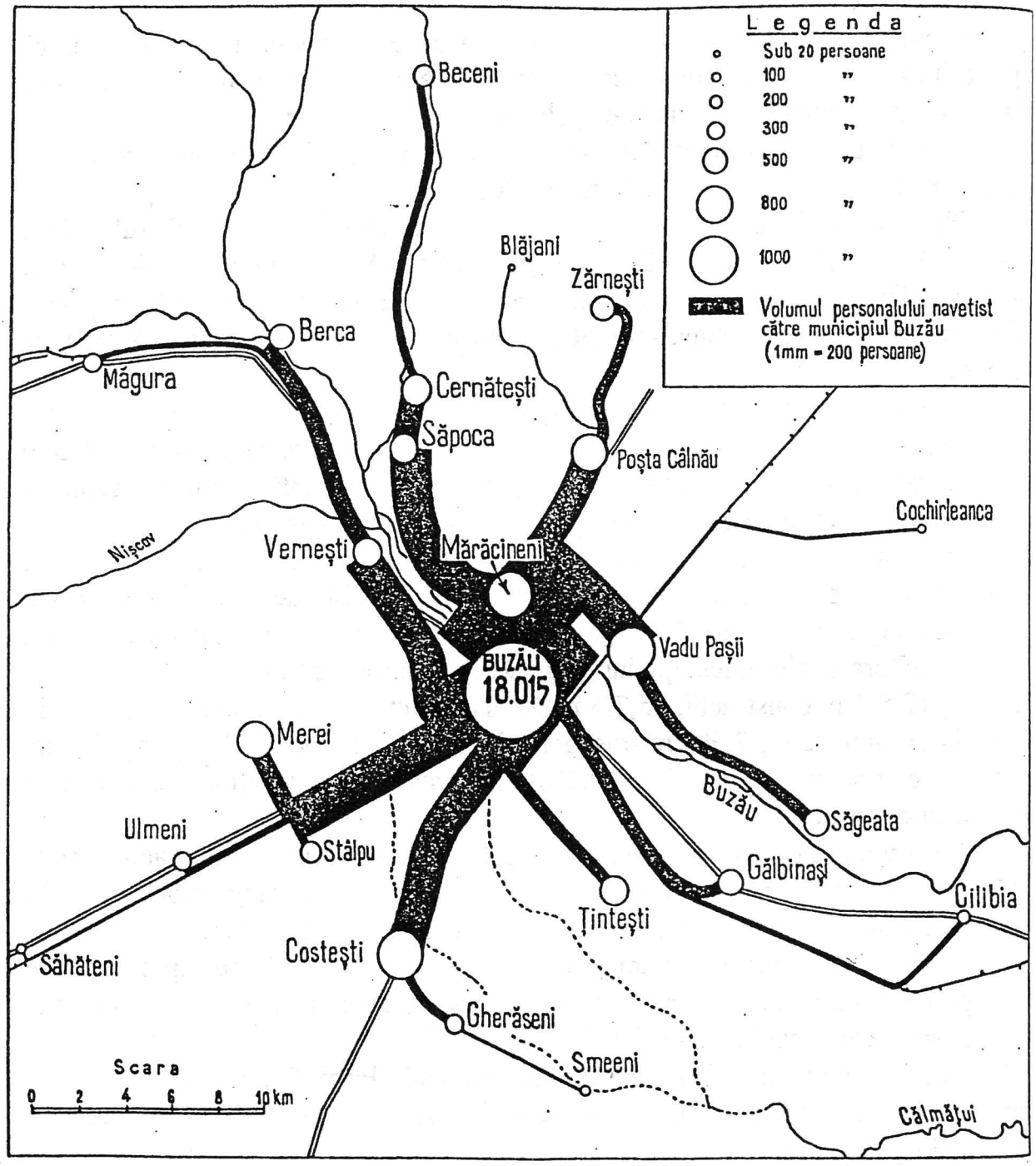

Fig.9.5. Mobilitatea teritorială diurnă a populației către municipiul Buzău.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Aceasta a înlesnit în mod deosebit deplasările populației din comunele situate la distanțe mici,de 5 până la 20 km,și pentru care timpul de deplasare nu depășește 30 de minute. Anul 1982 reprezintă un an de referință pentru evaluarea deplasărilor diurne deoarece el coincide cu intrarea în funcțiune la capacitatea finală a întreprinderilor noi construite. De altfel, în continuare, pe parcursul deceniului trecut mișcarea diurnă se menține la valori cuprinse între 18.000-20.000 persoane. După 1990, ca urmare a declinului economic specific perioadei actuale, deplasările diurne s-au redus substanțial afectând în special persoanele ce activau în domeniile cu caracter productiv. Ele se mai mențin în unele activități din domeniul terțiar. Un loc aparte îl ocupă deplasările efectuate de către elevi în timpul anului școlar, Buzăul fiind un important centru pentru învățământul preuniversitar.

O privire sintetică asupra deplasărilor diurne ale populației pune în evidență conturarea următoarelor fluxuri de navetism: 1. - fluxul axat pe calea ferată București-Suceava; 2. - fluxul axat pe calea ferată Buzău-Nehoiu și DN10 Buzău-Brașov; 3. - fluxul axat pe valea Slănicului pe șoseaua Buzău-Lopătari; 4. - fluxul axat pe E20 București-Urziceni-Buzău-Rm. Sărat; 5. - fluxul axat pe DN2b și calea ferată Buzău-Brăila.

În ceea ce privește deplasările zilnice din oraș spre alte localități, acestea antrenează un număr redus de persoane, de 2.000-3.000, majoritatea îndreptându-se spre unități din sectorul administrativ, învățământ și ocrotirea sănătății.

9.3. Structura populației

9.3.1. Structura populației pe sexe și grupe de vârstă

Structura populației pe sexe și grupe de vârstă reprezintă o expresie a mișcării naturale și migratorii, existând o coincidență directă între cauzele care au influențat aceste fenomene demografice și configurația piramidei structurale.

Configurația piramidei la recensămintele din 1930, 1948, 1956, este influențată în cea mai mare măsură de evoluția indicilor de natalitate și mortalitate, aportul sporului migratoriu fiind nesemnificativ în intervalele respective (fig. 9.6.). La recensământul din 1930 piramida prezintă o bază relativ largă ca urmare a unei natalități ridicate în anii anteriori. În continuare, baza piramidei înregistrează o tendință de îngustare, generată de scăderea treptată a natalității, fenomen ce se manifestă și după anul 1956.

Ca urmare, la recensământul din 1966 baza se îngustează mult afectând toate grupele de populație tânără (0-14 ani).

De asemenea, piramida prezintă două îngustări corespunzătoare natalității scăzute din timpul primului și celui de-al doilea război mondial.

Pentru municipiul Buzău perioada cea mai dinamică și care cuprinde toate compartimentele vieții economice și sociale își află începutul la mijlocul deceniului al șaptelea, iar modificările produse își găsesc foarte rapid reflectarea în structura pe grupe de vârstă. Astfel, la recensămintele din 1977 și 1992 (fig. 9.7) baza piramidei se lățește mult ca urmare a redresării natalității. Una dintre caracteristicile cele mai

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

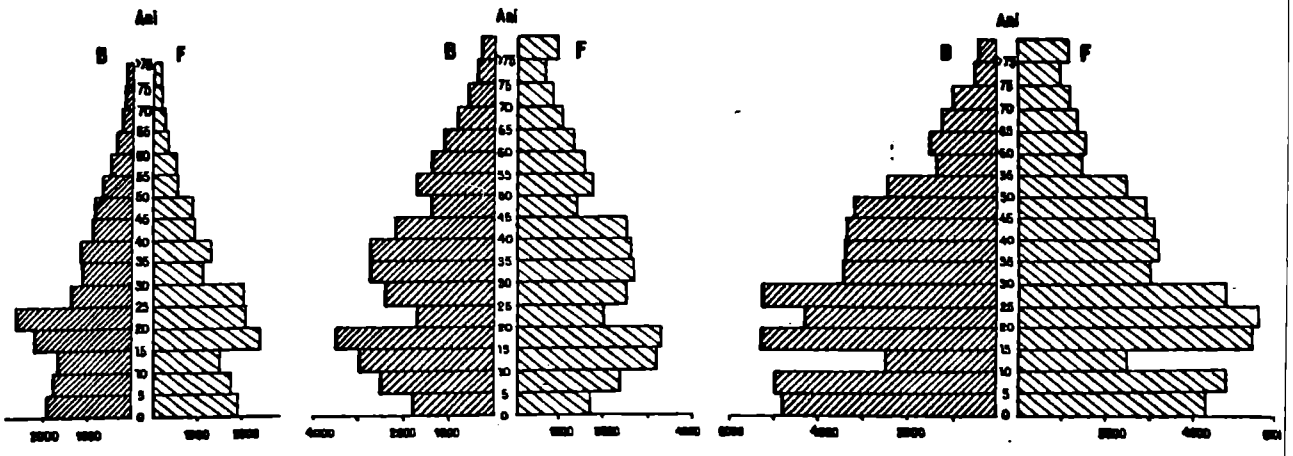

Fig.9.6. STRUCTURA POPULAȚIEI MUNICIPIULUI BUZĂU PE SEXE ȘI GRUPE DE VÂRSTĂ ÎN ANII: 1930, 1966 și 1977

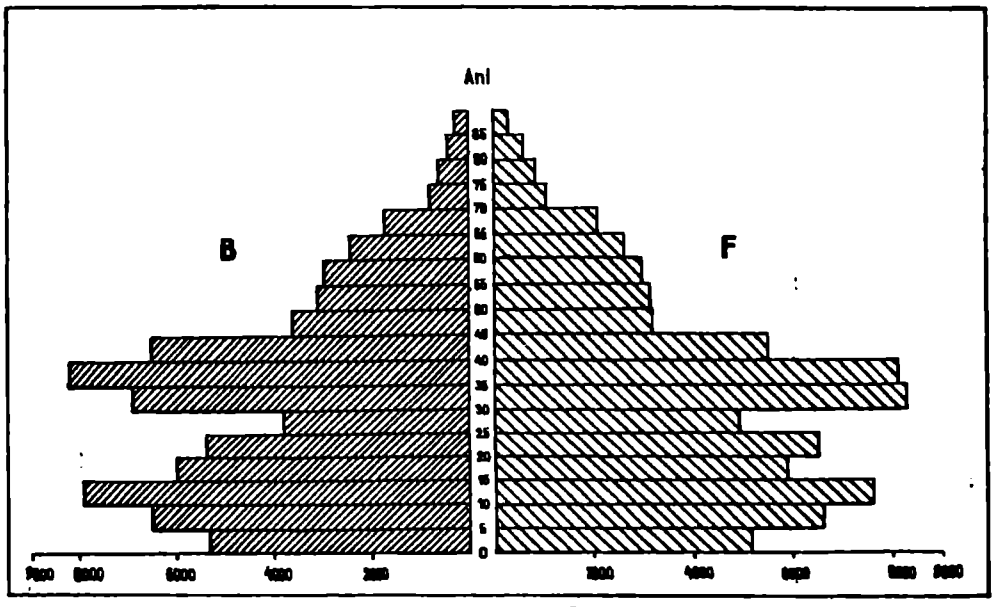

Fig.9.7. STRUCTURA POPULAȚIEI MUNICIPIULUI BUZĂU PE SEXE ȘI GRUPE DE VÂRSTĂ ÎN ANUL 1992

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

evidente şi importante o constituie, de asemenea, lărgirea deosebită înregistrată la grupele de vârstă adultă şi care corespunde afluxului mare de forţă de muncă ce a caracterizat acest interval. Suprapunerea celor două piramide scoate şi mai clar în evidenţă situaţia prezentată.

În ceea ce priveşte ponderea populaţiei tinere, aceasta a crescut de la 23,5% în 1966 la 24,2% în 1977 şi 26,2% în 1992 (tabelul 9.3) fiind ceva mai ridicată decât cea înregistrată în mediul urban la nivelul ţării.

Tabelul 9.3

Structura populaţiei pe grupe de vârstă la recensămintele din 1966, 1977 şi 1992 (%)

Grupa de vârstă	1966	1977	1992
Tânără 0-14 ani	23,5	24,2	26,5
Adultă (15-59)	65,5	65,5	64,1
15-29	24,8	31,3	21,8
30-44	25,2	20,1	29,4
45-59	15,4	14,2	12,9
Bătrână 60 şi peste	11,0	10,2	9,4

Grupele de vârstă adulte înregistrează cea mai mare creştere în valoare absolută, de la 40.486 persoane în 1966 la 64.020 în 1977, şi 95.115 în 1992 chiar dacă apar unele variaţii în ce priveşte ponderea lor. Aceasta pune clar în evidenţă transformarea municipiului Buzău într-un important centru de atracţie a forţei de muncă.

În cadrul populaţiei adulte se remarcă ponderea însemnată a grupelor de 15-29 ani şi 30-44 ani ce deţin împreună la cele trei recensăminte peste 50% din populaţia municipiului.

Ponderea populaţiei vârstnice scade ca o repercursiune directă a creşterii celorlalte categorii, ceea ce a atras după sine şi un proces de echilibrare a structurii pe grupe de vârstă.

Structura pe sexe pune în evidenţă predominarea femeilor, care reprezentau 51,5% în 1966, 50,5% în 1977 şi 51,2% în 1992 (fig. 9.8), fenomen ce se menţine şi la grupele de vârstă adulte, industria diversificată a municipiului atrăgând atât forţa de muncă masculină cât şi feminină.

9.3.2. Structura populaţiei active

Populaţia activă a municipiului Buzău a cunoscut o dinamică ascendentă şi o continuă restructurare pe principalele ramuri de activitate, în special după anul 1966. Aceasta, ca urmare a dezvoltării activităţii industriale, a creşterii puterii de atracţie a oraşului şi a întăririi celorlalte funcţii urbane.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

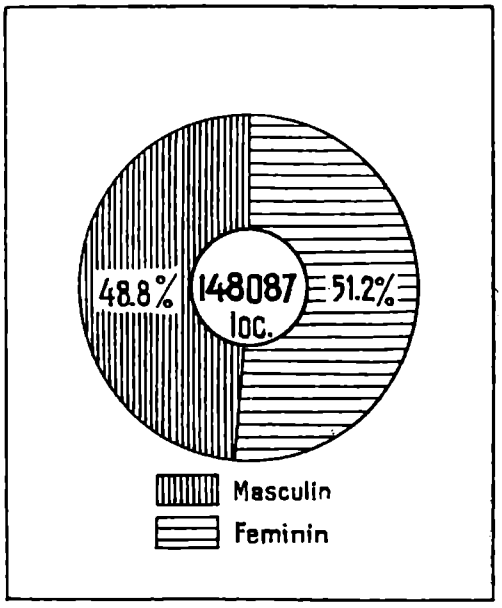

Fig.9.8. STRUCTURA POPULAȚIEI MUNICIPIULUI BUZĂU PE SEXE ÎN ANUL 1992

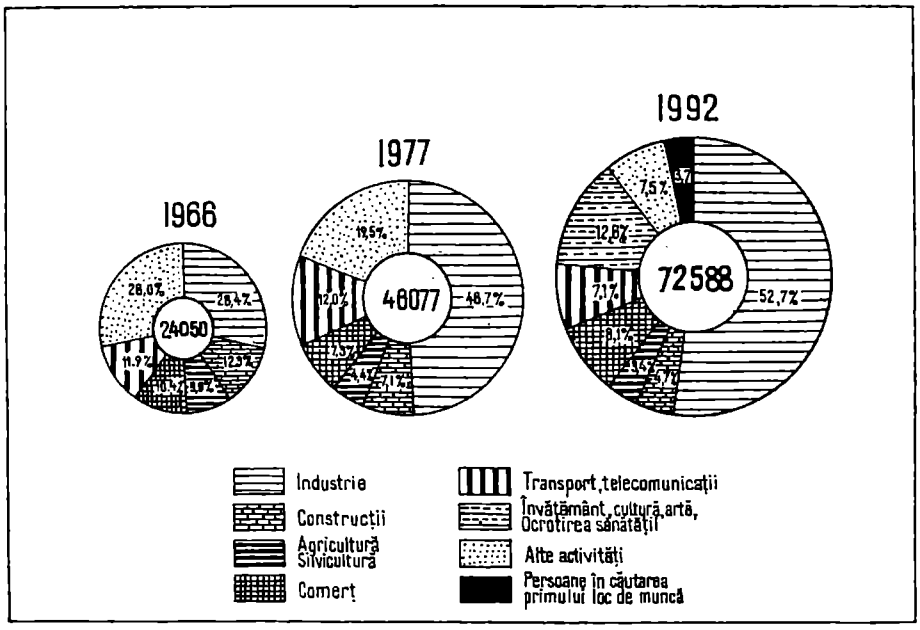

Fig.9.9. Evoluția structurii populației active a municipiului Buzău

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Astfel, dacă la recensământul din 1966 populaţia activă reprezenta numai 38,8% (24.050 persoane) din populaţia totală, la recensământul următor, în 1977, aceasta a ajuns la 47,1% (46.077 persoane) ceea ce a constituit o creştere spectaculoasă pentru un interval de timp relativ scurt, de numai 11 ani. Tendinţa s-a menţinut în continuare, la recensământul din 1992 numărul persoanelor active ajungând la 72.588 (respectiv 49% din total).

Se constată că această pondere este relativ scăzută comparativ cu situaţia oraşelor din ţară din aceeaşi categorie, cu peste 100.000 locuitori, unde se depăşeşte frecvent 50% din populaţia totală.

Una dintre explicaţii constă în faptul că Buzăul a devenit în această perioadă şi un important centru de pregătire şcolară şi profesională, numeroşi tineri fiind încadraţi sau în curs de calificare în unităţile de învăţământ nou înfiinţate.

Modificări importante s-au produs în structura populaţiei active realizându-se practic o redistribuire a acesteia pe principalele sectoare de activitate (fig. 9.9).

Populaţia din industrie a cunoscut cea mai mare creştere, de la 28,7% în 1966 la 48,8% în 1977 şi 52,7% la recensământul din 1992. Această evoluţie s-a realizat în special pe seama populaţiei active din construcţii şi agricultură. Astfel, populaţia activă din construcţii a înregistrat la cele trei recensăminte valori de 12,9%, 8,1% şi 4,7%, iar cea din agricultură s-a redus de asemenea de la 10,3% la 4,6% şi respectiv 3,4%.

Ca urmare, la recensământul din 1992, sectorul primar deţinea 3,4% din populaţia activă, sectorul secundar (industrie şi construcţii) 57,4%, iar cel terţiar 39,2%.

În cadrul sectorului terţiar pe primul loc s-a situat populaţia activă din comerţ (8,1% din total) urmată de cea antrenată în învăţământ (7,2%), transporturi şi telecomunicaţii (7,1%), administraţie publică (4,7%) şi sănătate (4,2%).

Perioada de tranziţie la economia de piaţă a generat noi probleme în utilizarea resurselor de muncă. Numărul celor în căutarea primului loc de muncă era, în 1992, de 2.727 persoane (3,7% din populaţia activă), iar rata şomajului a crescut continuu ajungând în ultimii ani la valori de 12-13%, cu mult peste media ţării care a fost în 1995 de 9,5%.

Este de subliniat că populaţia feminină a fost afectată de şomaj în proporţie mai mare comparativ cu cea masculină.

O analiză privind numărul de salariaţi este, de asemenea, edificatoare în evidenţierea schimbărilor intervenite în ultimul timp.

Astfel, dacă în 1989 numărul de salariaţi din municipiul Buzău înregistra 87.905 persoane, la sfârşitul anului 1994 ajunge la 62.898 persoane, deci o scădere cu circa 25.000 persoane în numai 5 ani, respectiv 5.000 persoane anual.

Domeniul de activitate cel mai afectat a fost industria, unde numărul de salariaţi s-a redus, în acelaşi interval, de la 48.801 la 30.481. Ca urmare, din industrie au fost disponibilizate circa 18.000 persoane ce au reprezentat 73,2%, din totalul salariaţilor afectaţi de restrângerile de activitate.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Cu toate acestea, ar fi de subliniat că municipiul Buzău, cu cei 62.898 salariaţi, deţine peste 50% din numărul de salariaţi înregistraţi în judeţul Buzău, ceea ce denotă poziţia pe care continuă să o ocupe, ca cel mai important centru economic al judeţului.

9.4. Densitatea populaţiei

Creşterea continuă şi deosebit de puternică a populaţiei în ultimii douăzeci de ani precum şi măsurile de sistematizare, care au dus la modificări importante sub aspect urbanistic şi în structura fondului de locuinţe, au determinat modificări importante în evoluţia densităţii populaţiei şi în repartiţia sa teritorială.

Astfel, în anul 1966 când noile ansambluri de locuinţe se aflau în faza incipientă de construcţie, densitatea populaţiei în perimetrul construibil a înregistrat în municipiul Buzău o valoare de numai 36 loc/ha.

Valoarea redusă a densităţii populaţiei urbane a constituit vreme îndelungată o caracteristică a oraşelor româneşti, în special a celor mici şi mijlocii, ea suferind schimbări importante pe măsura amplificării procesului de industrializare.

Ca o consecinţă directă a factorilor menţionaţi, densitatea populaţiei în municipiul Buzău a crescut la 62 loc/ha în anul 1977, şi la 72,7 loc/ha în 1995, ceea ce reprezintă o dublare a densităţii comparativ cu anul 1966.

Aceeaşi analiză raportată la suprafaţa locuibilă pune însă mai clar în evidenţă repartiţia populaţiei în spaţiul urban cu destinaţie rezidenţială. Astfel în zona de locuit propriu-zisă densitatea a înregistrat 95 loc/ha în anul 1966, 165 loc/ha în 1977, 190 loc/ha în 1980, 220 loc/ha în 1985 şi 241 loc/ha în 1995, dinamică strâns legată de creşterea demografică a oraşului şi de dezvoltarea capacităţii de cazare.

În ceea ce priveşte repartiţia densităţii populaţiei în cadrul teritoriului urban, vreme îndelungată aceasta a prezentat valori reduse şi puţin contrastante de la un cartier la altul, cu o tendinţă generală de scădere din partea centrală spre periferiile oraşului unde terenurile cu destinaţie agricolă, în special legumicolă, au ocupat în mod tradiţional suprafeţe însemnate în cadrul gospodăriilor.

Modificările produse în densitatea populaţiei se reflectă în prezent atât în creşterile valorice cât şi în diferenţierile apărute în repartiţia teritorială (fig. 9.10).

Partea centrală şi cartierele din nord şi nord-est, Episcopiei şi Broşteni, restructurate în cadrul procesului de sistematizare şi în care predomină noile ansambluri de locuinţe, se conturează ca un areal cu valori ridicate, cuprinse între 201 şi 300 loc/ha. Acesta se continuă spre sud-vest şi vest cu cartierul Independenţei şi cu două areale de maximă densitate corespunzătoare cartierului Bălcescu (326 loc/ha) şi cartierului Crâng (483 loc/ha) care constituie şi cel mai mare ansamblu de locuinţe nou construite din municipiul Buzău.

În partea de est şi sud-est a oraşului valorile scad la 101-200 loc/ha, cartierele din această zonă, Marghiloman şi Dorobanţi, fiind neomogene ca fond de locuinţe şi aflându-se în plin proces de sistemantizare. În aceeaşi categorie de valori se încadrează şi cartierul Mihai Viteazu, cu o poziţie specială în cadrul zonei industriale.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

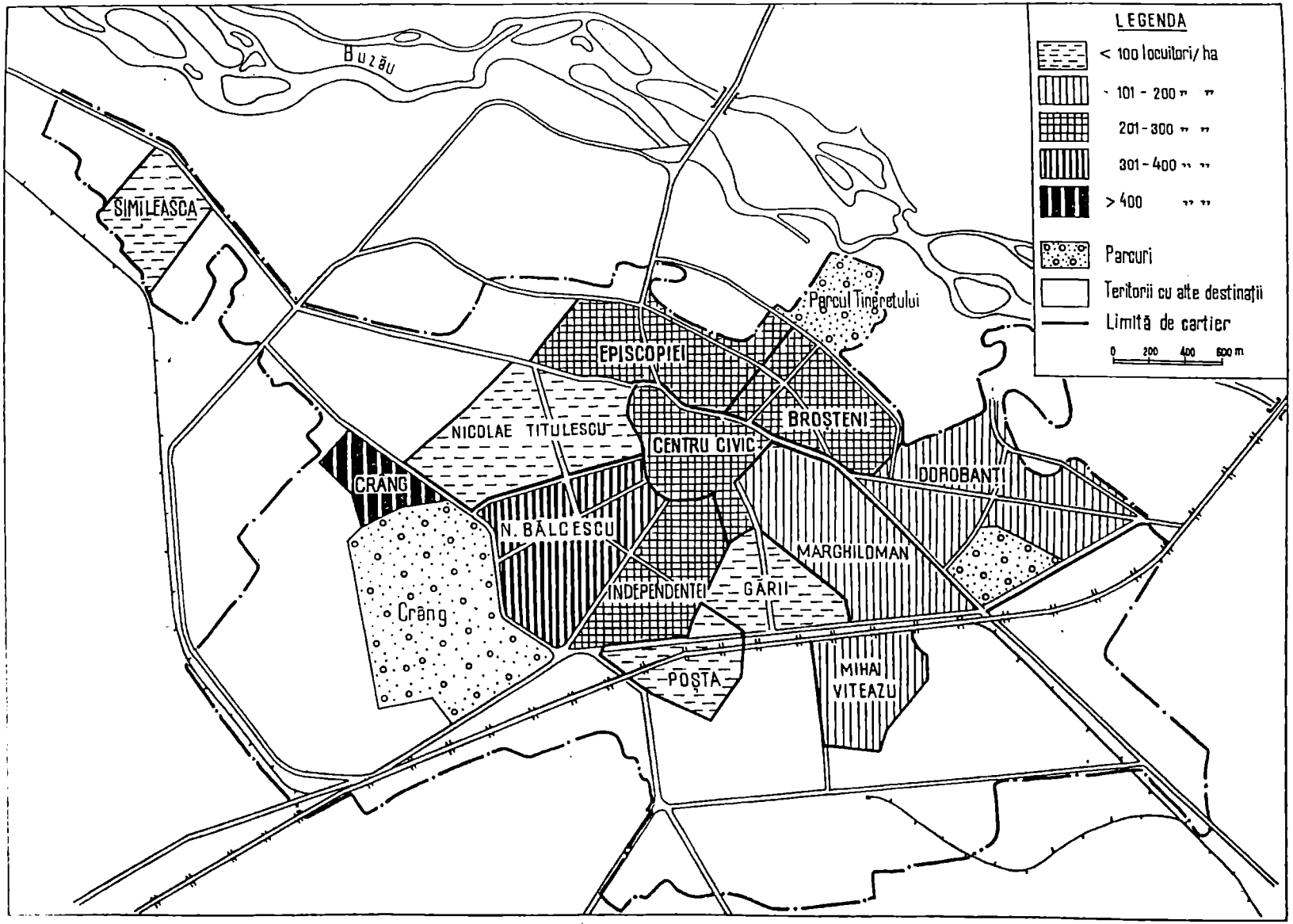

Fig.9.10. Densitatea populaţiei în municipiul Buzău (1992)

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Ultima categorie, cu valori sub 100 loc/ha, cuprinde cartierele N. Titulescu şi Simileasca din vest, nord-vest şi, în partea sudică, cartierele Gării şi Poşta. Unele dintre ele sunt cartiere vechi cu un fond edilitar necorespunzător normelor actuale, poziţia lor afectând dezvoltarea celorlalte zone funcţionale. Ca urmare, cartierele Simileasca şi Poşta figurează în programele de restructurare urbană.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Capitolul 10. Funcțiile orașului

Orașul ca formațiune economico-socială a intrat în preocupările geografilor odată cu înțelegerea locului și rolului pe care acesta îl deține într-un teritoriu, a modalităților de exercitare a influenței sale și de trasformare a spațiului geografic afectat.

De la originile sale până în prezent orașul este de fapt exponentul capacității și potențialului natural, demografic și economic ale teritoriului pe care îl coordonează. În același timp, el se subordonează unor sisteme economice mai largi, regionale sau naționale, ceea ce face evoluția sa deosebit de complexă.

Astfel, între oraș și zona înconjurătoare s-a creat un sistem de relații de determinare reciprocă, care variază în timp și spațiu în funcție de o multitudine de factori.

Problemă prin excelență geografică, relația oraș-zonă înconjurătoare a stat întotdeauna în centrul preocupărilor de geografie urbană, care reprezintă azi una din direcțiile consacrate ale cercetărilor de specialitate.

Una dintre formele de manifestare a acestei relații o constituie funcțiile îndeplinite de oraș și măsura în care ele asigură atât propria dezvoltare cât și cea a zonei sale de influență.

Funcțiile urbane cuprind o gamă largă de forme de activitate: industria, transporturile, schimburile de produse, administrația, învățământul, serviciile sanitare, etc.

Funcțiile orașelor depind de nivelul de dezvoltare al forțelor de producție și de specificul relațiilor de producție fiind, într-o dinamică permanentă.

Astfel, Buzăul era cunoscut în perioada antebelică ca un oraș mic, cu pregnante caractere rurale, dar care, prin poziția sa a reprezentat vreme îndelungată principalul centru de schimb al produselor provenite dintr-un vast spațiu geografic. Funcția comercială s-a impus ca funcție tradițională, alături de aceasta conturându-se treptat cele de transport, de centru cultural și administrativ.

Agricultura a constituit una dintre activitățile permanente ale locuitorilor Buzăului, funcția agricolă fiind caracteristică în trecut multor orașe românești, în timp ce industria era reprezentată prin câteva unități rudimentare de inters local.

Abia în ultimele trei decenii, mai ales după reorganizarea administrativ-teritorială din anul 1968, când Buzăul a devenit reședința județului omonim, reînființat cu acest prilej, orașul a cunoscut o evoluție complexă ce s-a reflectat în amplificarea și diversificarea funcțiilor sale.

Industria, mai ales a cunoscut o dezvoltare fără precedent și a exercitat un rol hotărâtor în consolidarea celorlalte funcții urbane.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

10.1. Funcția industrială

10.1.1. Considerații privind apariția și dezvoltarea industriei

O succintă retrospectivă pune în evidență faptul că în Buzău s-au practicat unele activități cu caracter meșteșugăresc legate de prelucrarea primară a produselor agricole.

Prezența morilor de apă de pe Iazul Morilor, braț format de apa râului Buzău în dreptul orașului, este atestată încă din prima jumătate a secolului al XVI-lea. Meșteșugul morăritului a cunsocut o permanentă dezvoltare și a îmbrăcat diferite aspecte și caractere fiind prezent până aproape de începutul orânduirii capitaliste.

În ultimele decade ale secolului al XIX-lea funcționau 15 mori, pentru ca la sfârșitul aceluiași secol să rămână numai 8.

În anul 1883 ia ființă pe lângă Episcopie un stabiliment unde se prelucrau anual 20.000 kg de lână din care se fabricau stofe de postav și dimii. În partea de nord-vest a orașului, la Simileasca, exista o "zahana" pentru tăierea vitelor și două tăbăcării pentru prelucrarea pieilor..

În apropierea morilor de apă funcționau mici fabrici de pâine.

În perioada capitalistă activitățile industriale au cunoscut o ușoară diversificare, limitându-se însă la satisfacerea parțială a unor necesități locale.

Astfel, în monografia județului Buzău, apărută în anul 1943, la industria orașului se menționează două mori, o fabrică de pâine, o topitorie de in și cânepă, fabrica de turnătorie care producea piese de tuci pentru nevoi locale, uzina electrică, producerea țiglei și a cărămidei presate la Simileasca, o fabrică de alcool din vin și câteva mici ateliere.

Toate acestea erau întreprinderi cu o dotare tehnică rudimentară, cu o producție redusă și un număr mic de salariați, care nu își puteau aduce contribuții deosebite la dezvoltarea orașului.

Istoria dezvoltării moderne a Buzăului este de dată relativ recentă. Ea constituie de fapt expresia directă a procesului de industrializare care a constituit unul din obiectivele prioritare prevăzute în programele de dezvoltare ale statului cu economie planificată-centralizată.

Astfel, în perioada 1966-1970, pe lângă întreprinderi mai vechi, ca cea de morărit și panificație (construită în anul 1919), de prelucrare a cânepii (1940) sau cea de prelucrare a maselor plastice (1953) au fost construite 8 noi obiective industriale. Între acestea, cele mai numeroase, 5 la număr, au fost realizate în domeniul industriei alimentare având ca profil prelucrarea laptelui, a cărnii, sfeclei de zahăr, legumelor și fructelor etc.

Prin înființarea acestor întreprinderi s-a urmărit valorificarea resurselor de materii prime agricole existente în zonă, crearea de locuri de muncă pentru forța de muncă feminină și asigurarea necesarului de produse alimentare pentru populația orașului aflată într-un proces de creștere continuă.

Tot din aceeași perioadă datează întreprinderile producătoare de geamuri, materiale pentru construcții, de sârmă și produse din sârmă.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Noile întreprinderi au fost amplasate în sudul oraşului punându-se astfel bazele unei zone industriale moderne. În cadrul acesteia s-au efectuat o serie de lucrări şi amenajări care să asigure infrastructura necesară unei zone industriale în plină dezvoltare.

Astfel, se poate menţiona: construirea centralei termice, efectuarea unor foraje de mare adâncime prin care s-a asigurat apa industrială, independent de sursele de alimentare ale oraşului, construirea unui sistem de căi ferate propriu racordat la sistemul naţional al căilor ferate etc.

Dezvoltarea industriei se continuă şi în deceniul următor, în perioada 1971-1977 fiind date în folosinţă încă 11 întreprinderi. S-au realizat, astfel, nu numai o creştere a activităţii industriale dar şi schimbări importante în structura ei, noile obiective aparţinând în marea lor majoritate domeniului construcţiilor de maşini şi industriei textile.

Deceniul următor (1980-1989) se înscrie în continuare ca o perioadă cu o dinamică susţinută, ca după anul 1990 să se producă modificări importante legate de constituirea unui nou cadru economic la nivelul întregii ţări.

10.1.2. Factorii de localizare a industriei

Municipiul Buzău împreună cu zona sa de influenţă au oferit un cadru favorabil amplasării obiectivelor industriale, care a satisfăcut, în bună măsură, cerinţele de eficienţă economică. În acest sens se pot enumera: prezenţa unor materii prime agricole diverse şi în cantităţi suficiente pentru valorificarea industrială; existenţa unui bogat potenţial de forţă de muncă în localităţile rurale situate în apropierea oraşului; resurse de apă suficientă pentru asigurarea consumurilor industriale; poziţia oraşului de-a lungul unor importante căi rutiere şi magistrale feroviare care să asigure legăturile economice de cooperare ale întreprinderilor pe linia aprovizionării cu materii prime şi a desfacerii produsului finit, etc.

Nu putem omite faptul că în realizarea procesului de industrializare au fost luate în considerare şi criterii politice, cum ar fi dezvoltarea zonelor şi localităţilor rămase în urmă, categorie în care se încadra şi oraşul Buzău.

10.1.3. Dinamica producţiei industriale

Dinamica producţiei globale industriale a fost în strânsă corelaţie cu punerea în funcţiune a noilor capacităţi.

Tabelul 10.1

Evoluţia producţiei globale industriale a oraşului Buzău (1966-1989)

Anul	1966	1970	1975	1980	1985	1989
Valoarea producţiei mii lei	608.947	2.058.742	6.223.650	11.344.833	15.340.516	16.599.032

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Ca urmare, aşa cum reiese din tabelul 10.1, producţia industrială care era în anul 1966 de numai 600 milioane lei a crescut de 10 ori până în anul 1975, ca apoi, în următorul interval de 10 ani, să crească din nou de 2,5 ori (în 1985). La sfârşitul perioadei se constată o anumită tendinţă de stabilizare a nivelului producţiei datorată în bună măsură şi faptului că toate obiectivele industriale îşi atinseseră capacitatea finală de producţie proiectată.

Pe ansamblul perioadei analizate, într-un interval mai mic de 25 de ani producţia a crescut cu 2.566% sau de peste 25 de ori. Această creştere s-a realizat pe baza unui ritm mediu anual de 13,6%, superior celui înregistrat pe ţară (9,5%) şi în acelaşi timp unul dintre ritmurile cele mai ridicate comparativ cu numeroase alte localităţi şi chiar judeţe ale ţării.

Ca urmare este necesar de subliniat faptul că producţia de 15-16 miliarde lei realizată în a doua jumătate a deceniului trecut a situat oraşul Buzău deasupra celei obţinute în unsprezece judeţe ale ţării, considerate fiecare în parte

În acelaşi timp, 75% din producţia industrială a judeţului Buzău s-a realizat în reşedinţa sa administrativă.

Astfel, în perioada analizată, municipiul Buzău a devenit cel mai important centru industrial şi economic al judeţului omonim dar şi un centru de importanţă republicană.

După anul 1990 întreaga economie a ţării a intrat într-un proces de restructurare, de trecere de la economia centralizată la economia de piaţă.

În cadrul acestui proces extrem de complex industria reprezintă domeniul care a întâmpinat cele mai mari dificultăţi.

Au apărut numeroase disfuncţionalităţi, atât pe plan intern, în relaţiile dintre întreprinderi, dar şi pe plan extern unde s-au pierdut multe dintre pieţele de desfacere tradiţionale.

În acest context şi industria Buzăului a fost puternic afectată. Datele existente şi rata mare a inflaţiei fac extrem de dificilă o evaluare foarte precisă a situaţiei.

Totuşi, pot fi luate în considerare unele elemente care să indice transformările petrecute în ultimii ani.

Astfel, dacă se analizează evoluţia producţiei fizice pentru o serie de produse industriale se observă o scădere generală care atinge cel mai jos nivel în anul 1992. Pe ansamblu, industria municipiului Buzău realizează în acest an jumătate din producţia anului 1989. Anii 1993 şi 1994 sunt caracterizaţi prin efortul de restructurare şi relansare a producţiei.

Ca urmare, în anul 1995 se reuşeşte chiar să se atingă la unele produse producţia anului 1989. Conform datelor statistice disponibile acest lucru s-a realizat la producţia de geamuri, sticlărie, zahăr, laminate finite din oţel etc.

De altfel, situaţia întreprinderilor din Buzău pare a fi în prezent relativ bună dacă se are în vedere că nici una nu figurează încă pe listele cu întreprinderi propuse pentru lichidare elaborate de organele abilitate. Pe de altă parte, patru dintre întreprinderile buzoiene sunt cotate pe piaţa de capital fiind incluse pe listele Bursei de Valori Bucureşti şi RASDAQ (Ductil, Romcarbon, Apcarom, Zahărul).

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

10.1.4. Structura industriei

Aşa cum se poate observa din cele expuse anterior, noile obiective au acoperit întreaga sferă a ramurilor industriale. În acest fel s-au pus bazele unei industrii diversificate dar şi cu o nouă structură.

În anul 1985, când se poate considera că industria Buzăului a atins un profil bine definit, raportul între ramuri pune în evidenţă şi caracterul modern al structurii.

Luând ca indicator valoarea producţiei globale industriale (fig. 10.1) a reieşit locul deţinut de industria construcţiilor de maşini care, cu o pondere de 32,8%, a devenit cea mai importantă ramură industrială.

O dezvoltare deosebită au cunoscut şi industria metalurgiei feroase (17,9%) şi cea chimică (13,1%), astfel că acestea, împreună cu construcţiile de maşini, au realizat 63,8% din producţia industrială a municipiului.

De altfel, aşa cum rezultă din figura 10.1, cele mai mari întreprinderi, după valoarea producţiei realizate,se regăsesc în cadrul acestor ramuri.

Trebuie subliniată şi importanţa pe care a căpătat-o industria alimentară, care a ocupat locul 2 (18,2%) în ierarhia ramurilor industriale, precum şi a industriei textile, situată pe locul 5 cu o pondere de 7,6%.

Structura modernă s-a reflectat nu numai în raporturile dintre ramuri dar şi în marea varietate de produse realizate în cadrul fiecărei întreprinderi.

Este deosebit de important de subliniat că în perioada actuală nomenclatorul de produse s-a diversificat şi mai mult, ceea ce pune în evidenţă efortul întreprinderilor de a se adapta la noile cerinţe ale economiei de piaţă.

În prezent, având în vedere datele înregistrate numai pentru unele întreprinderi în anul 1995, cele mai mari producţii se realizează în industria metalurgiei feroase urmată, la o distanţă semnificativă, de industria construcţiilor de maşini şi chimiei.

Întreprinderile din industria alimentară prezintă în general valori optime ale producţiei. Se constată o diminuare mai accentuată a producţiei în industria textilă şi mai ales în industria materialelor de construcţii.

Trebuie avut în vedere că în actualul context economic se pot produce schimbări foarte rapide atât sub aspectul producţiei cât şi ca structură.

Evoluţia industriei buzoiene va depinde de capacitatea de adaptare la cerinţele economice de piaţă.

Modificări structurale s-au produs şi pe alte planuri. Un aspect îl constituie noua structură legată de responsabilitatea economico-financiară. Majoritatea întreprinderilor au devenit societăţi pe acţiuni, această schimbare fiind însoţită şi de un proces de reorganizare şi restructurare. Cu această ocazie două întreprinderi s-au disociat rezultând pentru fiecare alte două întreprinderi. De asemenea, trebuie făcută precizarea că toate întreprinderile şi-au schimbat denumirea (fig. 10.1 şi fig. 10.2).

În ceea ce priveşte procesul de privatizare, patru întreprinderi sunt privatizate încă din 1994 (fabrica de bere, filatura de lână, "CORD" şi

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

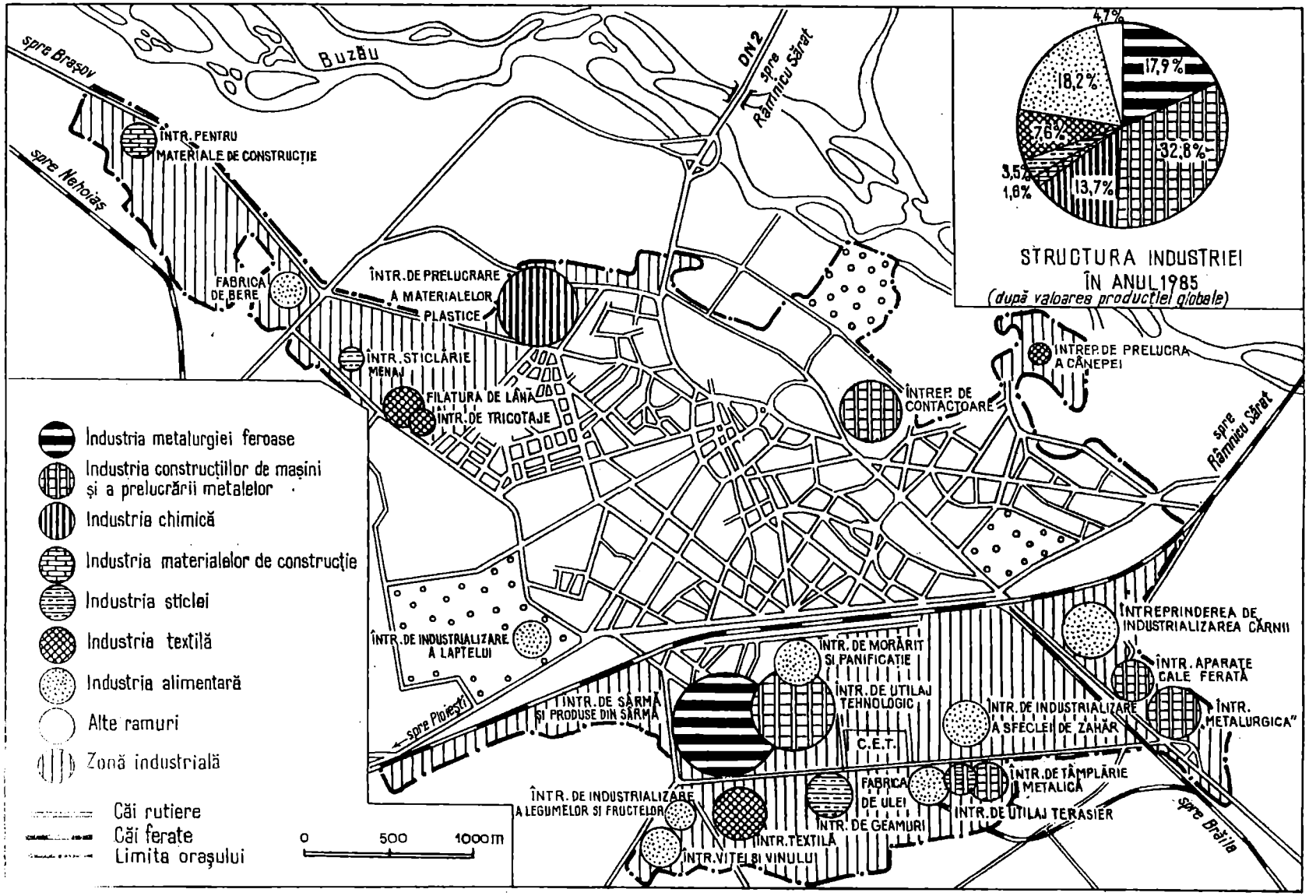

Fig.10.1. Repartiția industriei în municipiul Buzău (1985).

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

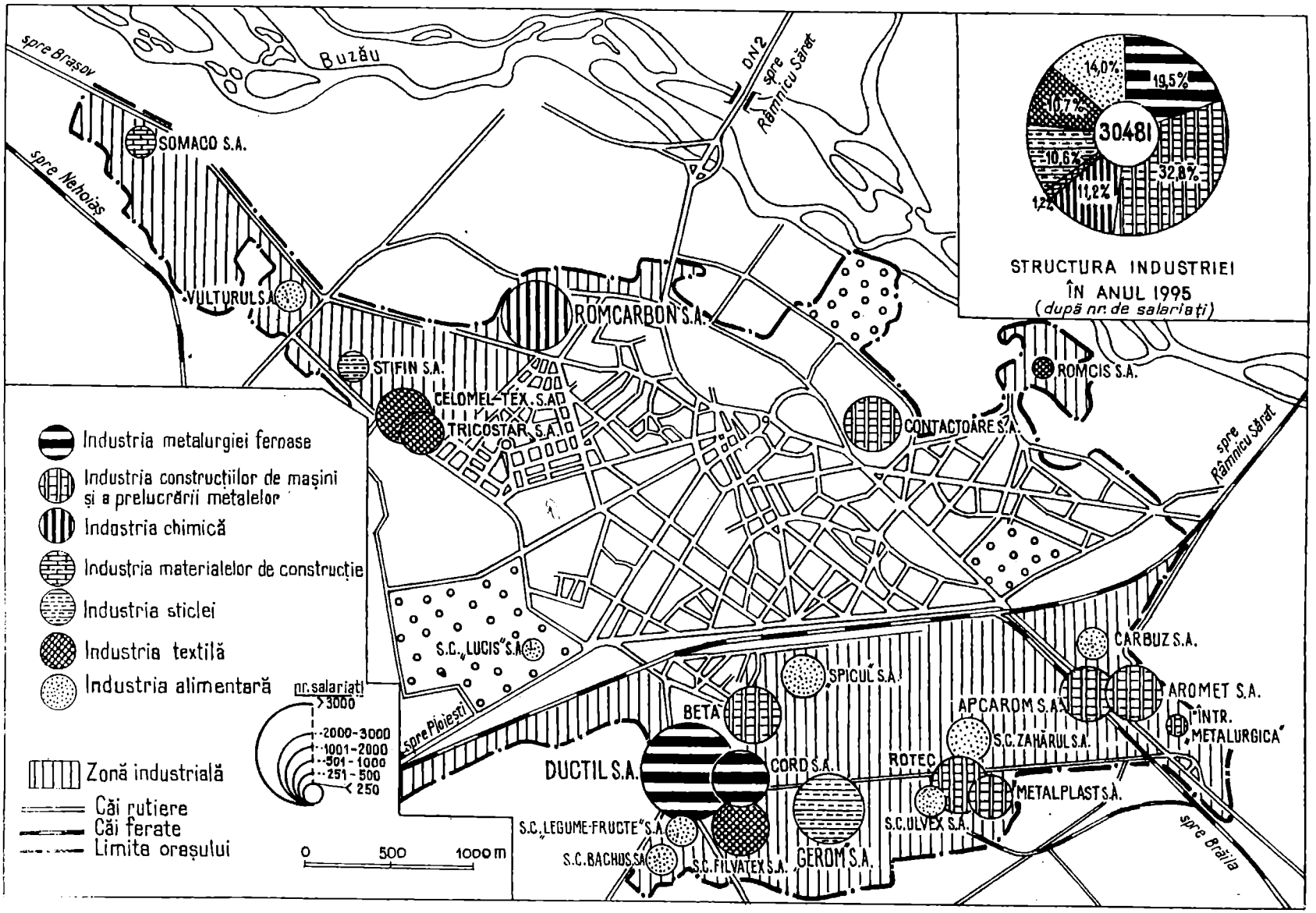

Fig.10.2. Repartiția industriei în municipiul Buzău (1995).

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

"ROMCARBON"), iar în 1998 s-a definitivat acest proces la întreprinderile "DUCTIL" şi Zahărul"

Celelalte unităţi industriale se află în diferite stadii de negociere cu parteneri români sau străini, în vederea declanşării cât mai rapide a acestei acţiuni.

A apărut şi tendinţa de constituire a unor societăţi mici cu capital privat, cu un număr de salariaţi cuprins între 15-35 persoane, cum sunt "Oxigen" S.R.L., S.C. "Metalurgica" sau S.C. ROMET", aceasta din urmă producătoare de piese pentru instalaţii sanitare.

Un alt aspect care ar putea contribui la o cunoaştere cât mai aprofundată a restructurărilor produse se referă la schimbările intervenite în mărimea întreprinderilor după numărul de salariaţi.

Din tabelul 10.2 rezultă că cele mai importante modificări s-au produs la categoria întreprinderilor cu mai puţin de 500 salariaţi, al căror număr s-a dublat. Pe de altă parte, numărul întreprinderilor foarte mari (cu peste 3.000 salariaţi) a scăzut de la şase la una singură.

Tabelul 10.2

Gruparea întreprinderilor după numărul de salariaţi

Categoria	1985	1995
Sub 500	5	10
501-1.000	4	4
1.001-2.000	6	8
2.001-3.000	1	2
3.001-5.000	4	1
peste 5.000	2	-
Total	22	25

Majoritatea întreprinderilor mici sunt din cadrul industriei alimentare (fig. 10.2), iar cele mai mari sunt: DUCTIL (3.201 salariaţi), ROMCARBON (2.717 salariaţi) şi Gerom (2.099 salariaţi).

Schimbările intervenite s-au datorat, în primul rând, reducerii numărului de salariaţi din industrie şi disocierii întreprinderilor mari.

În majoritatea cazurilor numărul salariaţilor a scăzut de 2-3 ori. De exemplu, la întreprinderea "Contactoare" numărul a scăzut de la 3.907 (1985) la 1.232 (1995), la întreprinderea textilă "Filvatex" de la 3.160 la 1013 sau la întreprinderea de prelucrare a legumelor şi fructelor de la 1.683 la 265.

De asemenea, fosta "Întreprindere de utilaj tehnologic", cea mai mare (cu 6.574 salariaţi în 1985), s-a restructurat în societatea: BETA (cu 1.772 salariaţi).

Pe de altă parte, "Întreprinderea de sârmă şi produse din sârmă" (5.675 salariaţi) este reprezentată azi prin două societăţi: "DUCTIL" (3.202 salariaţi) şi "CORD" (1.504 salariaţi).

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Având în vedere tendinţele actuale înregistrate în ţările puternic dezvoltate, de a realiza producţie cu precădere în întreprinderi mici şi mijlocii, se impune ca şi în viitor întreprinderile buzoiene să-şi restrângă numărul de salariaţi.

Singurele căi care să asigure o evoluţie pozitivă rămân retehnologizarea, creşterea productivităţii muncii şi perfecţionarea metodelor manageriale.

10.1.5. Ramurile industriale

a. *Industria metalurgiei feroase* a luat naştere în 1966 odată cu înfiinţarea "Întreprinderii de sârmă şi produse din sârmă". Aceasta a cunoscut o extindere continuă cuprinzând mai multe unităţi de producţie printre care şi laminorul de sârmă intrat în funcţiune în 1977. Până în 1989 a fost întreprinderea cea mai mare din municipiul Buzău având în vedere valoarea producţiei industriale.

În cadrul procesului de restructurare, aşa cum s-a arătat, s-au diferenţiat două societăţi comerciale:"DUCTIL" S.A. Buzău şi "CORD" S.A.

Întreprinderea "CORD" are un profil mai restrâns fiind specializată în producţia de cabluri de oţel, cord metalic, sârme din oţel etc.

Cea mai importantă, inclusiv la nivelul municipiului, este S.C. "DUCTIL" care a preluat în mare parte producţia vechii întreprinderi.

DUCTIL-ul realizează o gamă foarte variată de produse metalurgice, pentru unele dintre ele fiind singurul producător din ţară. Între produsele întreprinderii se pot enumera: electrozi de sudură, sârmă trasă, sârmă galvanizată, plase de sârmă, sârmă laminată, pulbere de fier etc.

Cea mai importantă realizare din ultima perioadă a fost construirea fabricii pentru producerea pulberilor de fier obţinute din fier vechi. Prin calitatea acestor pulberi întreprinderea a devenit unul din cei mai importanţi producători europeni în domeniu şi a fost cooptată în "Asociaţia europeană a metalurgiei pulberilor".

O mare parte din producţie se desface pe piaţa internă în timp ce la export sunt solicitate pulberile de fier, piese sinterizate, oţel beton, sârme laminate.

În anul 1996 societatea a realizat o cifră de afaceri de 30 miliarde lei pe lună şi un profit brut anual de 7 miliarde lei şi a deţinut o pondere de 25% în veniturile oraşului Buzău.

DUCTIL este cotat pe piaţa RASDAQ între primele 50 de întreprinderi, valoarea de piaţă a unei acţiuni fiind în prezent de 3.100 lei faţă de valoarea cotaţiei iniţiale de numai 200 lei. În anul 1998 s-a privatizat.

b. *Industria construcţiilor de maşini şi a prelucrării metalelor* a reprezentat în deceniul trecut cea mai importantă ramură, locul ei fiind luat în prezent de industria metalurgică. Producţia s-a realizat în cinci mari întreprinderi, date în folosinţă între anii 1973-1976, considerate la vremea respectivă printre cele mai moderne din ţară. Fosta "Întreprindere de utilaj tehnologic" a luat naştere în 1974 pe seama unor vechi ateliere de reparaţii existente din anul 1942. Complet refăcută şi modernizată a devenit cea mai mare întreprindere la nivel de ramură ca producţie industrială şi ca număr de salariaţi (6.574 în anul 1985).

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

În prezent, în locul ei s-a constituit societatea comercială BETA care este profilată pe producţia de utilaj pentru industria chimică, pentru industria de prelucrarea petrolului şi pentru industria celulozei şi hârtiei. Întreprinderea se află în curs de restructurare tehnologică ce se prevede să fie finalizată la sfârşitul anului 1997.

Producţia s-a diversificat producând în prezent cazane pentru apă caldă şi aburi pentru Israel, construcţii metalice pentru Germania şi alte produse pentru Austria, China, S.U.A.

La sfârşitul anului 1996 a realizat un profit de 1,2 miliarde lei şi are de recuperat 7 miliarde lei pentru utilajele livrate în perioada 1988-1996 combinatului de la Krivoi-Rog.

ROTEC (fostă "Utilajterasier") este profilată pe producţia de utilaj pentru industria metalurgică şi pe instalaţii pentru alimentare cu apă şi de încălzire.

Fosta întreprindere "Metalurgica" este una dintre cele mai vechi unităţi, fiind înfiinţată în anul 1928. Ea producea în condiţii rudimentare obiecte de uz caznic din fontă. Începând cu anul 1973 întreprinderea a fost modernizată. Gama produselor prelucrate s-a diversificat în timp ce ponderea activităţilor cu caracter metalurgic s-a redus.

Întreprinderea, care avea circa 3.500 de salariaţi, s-a restructurat în două unităţi: AROMET S.A. cu 1.437 salariaţi şi "Metalurgica" cu 15 salariaţi; aceasta din urmă fiind privatizată.

AROMET produce în prezent pluguri, grape cu discuri, stingătoare pentru incendii, piese de schimb şi unelte forjate cu o largă utilizare industrială

Între întreprinderile municipiului Buzău, două prezintă o situaţie deosebită ca urmare a specializării foarte accentuate a producţiei, ceea ce le face să ocupe o poziţie importantă în cadrul economiei naţionale.

Una dintre ele este întreprinderea "APCAROM" singurul producător din ţară de aparate pentru calea ferată, iar cealaltă "METALPLAST" cunoscută prin produsele sale de tâmplărie metalică utilizate în construcţiile civile şi industriale, panouri izolatoare etc.

Subramura industriei electronice şi electrotehnice este reprezentată prin întreprinderea "Contactoare", înfiinţată în anul 1976, care produce aparataj electric de joasă tensiune. În cadrul ei funcţionează şi o fabrică de matriţe a cărei activitate s-a intensificat în ultimii ani.

c. *Industria chimică* a ocupat un loc important în economia municipiului fiind şi o ramură ce a câştigat o anumită tradiţie ca urmare a înfiinţării întreprinderii de profil încă din anul 1953.

În prezent "ROMCARBON" se numără în continuare printre unităţile mari industriale. Profilul său este dat de prelucrarea maselor plastice, realizând o gamă variată de produse cum sunt: folii şi saci industriali, granule din PVC, ţevi din PVC pentru sistemele de irigaţii, produse prelucrate din polietilenă etc.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Producţia sa se realizează pe baza cooperării cu centrele Făgăraş, Brazi şi Piteşti care îi asigură materia primă.

În deceniul trecut a fost unitatea cu cea mai mare participare la export, 40% din producţia sa fiind solicitată pe piaţa externă.

d. *Industria materialelor de construcţii* s-a dezvoltat în partea de nord-vest a oraşului pe locul vechilor cărămidării, folosind pietrişurile şi nisipurile din albia râului Buzău şi alte materiale de construcţii existente în zonele din apropiere. Cu toate că ponderea ramurii în producţia industrială a fost redusă ea a reuşit să asigure necesarul de materiale pentru construcţii industriale şi civile ridicate în ultimele decenii.

Întreprinderea "SOMACO" produce cărămizi, prefabricate din beton armat, panouri din prefabricate. Dispune de un mare poligon pentru producerea panourilor, cu o capacitate de 5.000 m.c.

e. *Industria sticlei*, ramură de asemenea relativ nouă, se realizează în două întreprinderi. Astfel, GEROM este una dintre cele mai mari întreprinderi producătoare de geamuri din ţară. Specializată în producţia de geam duplex şi geam securizat, asigură echipamentul pentru autoturismele Dacia, ARO, pentru întreprinderea producătoare de autobuze Bucureşti, uzina de vagoane Arad, pentru toate şantierele navale. Se mai produce geam tras, geam şlefuit - semicristal, geam termopan, etc. Calitatea producţiei este asigurată de materiile prime aduse din întreaga ţară, această întreprindere având legături de cooperare cu foarte multe unităţi economice. Astfel, nisipul cuarţos este adus de la exploatarea de nisipuri Aghireş (judeţul Cluj), nisip pentru topire de la Vălenii de Munte, dolomit măcinat de la Voşlobeni (judeţul Harghita), marmură măcinată de la Vaşcău, sulfat de cupru de la Zlatna. De asemenea, materile prime chimice provin de la Valea Călugărească, Făgăraş, Victoria, etc.

"STIFIN" fostă "Perla" Buzău a devenit cunoscută prin producţia de oglinzi de cristal şi sticlărie de ornament, având şi o secţie de sticlărie menaj la Sătuc în comuna Berca.

f. *Industria textilă şi a confecţiilor*. Între întreprinderile existente, topitoria de cânepă datează din anul 1940 şi valorifică producţia de cânepă şi in din judeţ. Este o întreprindere mică a cărei activitate a oscilat în funcţie de schimbările intervenite în suprafeţele cultivate cu in şi cânepă. Întreprinderea livrează materia primă necesară ţesătoriilor şi filaturilor din Bucureşti, Constanţa, Iaşi.

"FILVATEX", fostă "Textila", este cea mai mare unitate în cadrul ramurii, ca producţie şi personal muncitor. Profilul său este legat de producerea unui sortiment larg de ţesături din bumbac, celofibră şi amestec, cum sunt: terocel, damasc, pânză albită etc.

Peste jumătate din producţie este dată de ţesăturile crude, care sunt prelucrate în întreprinderile textile din Timişoara, Piteşti, Bucureşti, Pucioasa, etc.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

În acelaşi timp, principalii furnizori de materii prime sunt întreprinderile textile din Arad, Bucureşti, filaturile din Oltenița şi Zalău etc.

Alte două întreprinderi importante sunt "CELOMELTEX", filatură de lână pieptănată şi "TRICOSTAR", întreprindere de tricotaje din lână şi tip lână, ale cărei produse au fost foarte solicitate pe piaţa externă, în special în Olanda şi Germania. Între cele două întreprinderi există legături economice de cooperare foarte strânse. De altfel, având în vedere necesitatea acestei colaborări, ele au şi fost construite (în 1975-1976) una lângă cealaltă.

Industria textilă s-a dezvoltat în strânsă legătură cu necesitatea valorificării disponibilului de forţă de muncă feminină din zonă. Ca urmare, şi datorită specificului său, forţa de muncă feminină reprezintă 80% din totalul salariaţilor ramurii, iar media de vârstă a fost, în primii ani ai intrării în folosinţă a noilor întreprinderi, de numai 22 de ani.

g. *Industria alimentară,* singura ramură la care s-ar putea vorbi de o oarecare tradiţie, a suferit transformări radicale atât ca volum cât şi ca structură. Astfel, ea deţinea în 1985 18,2% din producţia industrială, realizând o valoare de circa 2,8 miliarde lei, de 10 ori mai mare comparativ cu anul 1965. Această creştere a fost posibilă ca urmare a construirii a noi obiective diversificate ca profil şi menite să valorifice, superior produsele agricole din judeţul Buzău.

Industria laptelui se realizează în întreprinderea "LUCIS" înfiinţată în anul 1968, unde se produc lapte de consum, lapte praf, unt, brânzeturi şi mai recent îngheţată. Întreprinderea se aprovizionează prin centrele de colectare situate în apropierea Buzăului de la Verneşti, Zoreşti, Lipia, Vadu Paşii, Mărăcineni, Stâlpu etc.

Întreprinderea de industrializare a cărnii "CARBUZ" este printre cele mai mari ca producţie valorică realizată, fiind profilată pe carne tăiată de bovine şi porcine şi preparate din carne. Dispune de un mare abator cu o capacitate de tăiere de 20.300 t/an. Pe lângă acesta funcţionează şi o secţie de preparate de carne şi alta de conserve de carne. Arealul de aprovizionare îl constituie cu precădere tot judeţul Buzău. O altă unitate cu o evoluţie pozitivă este "AVICOLA" - Buzău. Numărul păsărilor crescute în acest complex a depăşit 700.000 în 1995. Este de remarcat faptul că în perioada actuală, în care numeroase complexe avicole au fost nevoite să-şi înceteze activitatea, "AVICOLA" - Buzău a reuşit să se menţină la parametrii optimi de funcţioanare.

Industria zahărului este reprezentată prin întreprinderea de industrializare a sfeclei de zahăr, "ZAHĂRUL" S.A. - Buzău, una dintre cele mai mari din ţară, cu o capacitate de prelucrare de 3.000 tone sfeclă de zahăr în 24 de ore. Există o strânsă legătură între intrarea în funcţiune a acestei întreprinderi şi mărirea suprafeţelor cultivate cu sfeclă de zahăr în zona de câmpie a judeţului. În afară de materia primă existentă pe plan local, întreprinderea prelucrează şi sfecla de zahăr din judeţele învecinate, Vrancea, Brăila şi Ialomiţa.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

În ultimii ani întreprinderea a întâmpinat numeroase dificultăţi ca urmare a restrângerii necontrolate a suprafeţelor cultivate cu sfeclă de zahăr. Astfel, dacă în anii'80 producea circa 40.000 tone zahăr/an, în 1995 a realizat numai circa 7.000 tone. Cu toate acestea a reuşit să se menţină la un nivel de activitate corespunzător capacităţii, prin prelucrarea zahărului brut din import. Astfel, în 1995 s-a rafinat o cantitate de circa 34.500 tone zahăr brut. Acest tip de activitate a avut şi avantajul de a asigura o mai bună eşalonare a procesului de producţie de-a lungul anului. Ca urmare, s-au redus şi efectele negative legate de caracterul pregnant sezonier al activităţii, specific întreprinderilor producătoare de zahăr.

Construirea fabricii de ulei, (1976) "ULVEX" S.A., este de asemenea strâns legată de valorificarea culturilor de floarea soarelui din zonă. O dată cu aceasta se remarcă şi dezvoltarea culturilor de soia, aproape inexistente înainte. Întreprinderea nu dispune de linie de îmbuteliere, uleiul fiind trimis la unitatea de profil din Slobozia.

La fel de importante sunt şi celelalte întreprinderi care valorifică bogatele materii prime agricole ale judeţului Buzău. Astfel, "Întreprinderea de valorificare a legumelor şi fructelor", se aprovizionează din bazinul legumicol al Buzăului, având şi terenuri proprii de cultură, şi din solariile din zona de câmp. Fructele provin din judeţ şi din judeţele învecinate, în special Prahova. Întreprinderea dispune de secţii de congelare şi deshidratare. Produce conserve de legume şi fructe şi realizează o mare producţie de pastă de tomate, pentru care s-a construit o unitate aparte.

Industria morăritului şi panificaţiei, ramura cu cea mai îndelungată tradiţie, se realizează în unităţile "SPICUL", întreprindere veche, reutilată şi modernizată, şi în noua unitate situată în cartierul Simileasca, cu o capacitate de prelucrare de 50 tone în 24 ore.

Şi producţia de băuturi este bine reprezentată prin întreprinderea de vinuri "BACHUS", care valorifică strugurii din renumitele podgorii ale zonei, şi prin fabrica de bere "VULTURUL".

În municipiul Buzău sunt prezente şi alte ramuri ca energia electrică, confecţii, industria poligrafică, dar cu ponderi reduse în producţia industrială.

În concluzie, municipiul Buzău dispune de o industrie relativ tânără, majoritatea întreprinderilor având o vechime sub 25 de ani. Aşa cum a rezultat din cele expuse anterior, industria Buzăului s-a diversificat continuu, fiind capabilă să producă o gamă extrem de variată de produse. Ea s-a impus ca cea mai dinamică şi importantă activitate economică, exercitând o puternică influenţă pozitivă asupra întregului proces de dezvoltare a oraşului Buzău.

Dezvoltarea industriei s-a reflectat şi în profil teritorial prin constituirea zonelor industriale care a generat un nou sistem de relaţii între zonele funcţionale interne ale oraşului.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

10.1.6. Zonele industriale

Dacă în trecut diferitele unităţi şi ateliere erau dispersate pe întreg teritoriul oraşului, obiectivele construite după anul 1965 au fost amplasate având în vedere criteriile de eficienţă economică şi principiile de amenajare a teritoriului.

Aplicarea acestora a dus la gruparea întreprinderilor în două zone industriale distincte (v. fig. 10.1 şi fig. 10.2)

Zona industrială de sud s-a dezvoltat la sud de oraş şi de calea ferată, într-o arie ocupată în cea mai mare parte de terenuri agricole. Ea s-a extins permanent în suprafaţă, de la 318 ha, cât ocupa iniţial, la aproape 600 ha în prezent.

Aici se concentrează 17 întreprinderi de importanţă republicană în care lucrează 2/3 din forţa de muncă ocupată în industrie şi se realizează 3/4 din producţia industrială a Buzăului.

Industria are o structură complexă, în zonă desfăşurându-şi activitatea întreprinderi ale industriei metalurgiei feroase, construcţiilor de maşini, textilă şi alimentară.

Întreprinderile utilizează în comun dotările tehnice din zonă: centrala termică, reţeaua de alimentare cu apă şi canalizare, staţia de epurare, căile de transport, dotările social-culturale.

În amplasarea obiectivelor la sud de oraşul Buzău au fost luate în consideraţie o serie de aspecte:

a) Poziţia sudică este cea mai favorabilă în raport cu unii parametrii climatici. Astfel, frecvenţa predominantă a vântului din direcţia nord-est creează condiţii pentru evitarea poluării zonelor rezidenţiale.

b) Existenţa unor suprafeţe largi care să asigure atât dezvoltarea în perspectivă, cât şi nevoile unor întreprinderi care prin specificul lor necesită spaţii mari de producţie şi depozitare (industria metalurgică, a zahărului sau a geamurilor). Extinderea spaţiilor industriale s-a realizat prin ocuparea unor terenuri agricole cu slabă productivitate, cu tendinţe de înmlăştinire şi salinizare.

c) O altă problemă a constituit-o asigurarea necesarului mare de apă specific zonelor industriale şi în special a consumului ridicat de apă potabilă din întreprinderile industriei alimentare.

Zona oferă posibilităţi deosebite, legate de prezenţa unor bogate strate acvifere cantonate în depozitele ce alcătuiesc conul de dejecţie al Buzăului. Ca urmare, în sudul zonei industriale s-a creat un front de captare care se compune din 37 de puţuri forate la o adâncime de 100 m, din care apa este dirijată prin două conducte în partea centrală a zonei industriale. Unele unităţi cu consum foarte mare de apă au surse proprii, puţuri forate în incinta întreprinderii (fabrica de zahăr, de geamuri, întreprinderea de sârmă) şi sunt prevăzute cu instalaţii de recirculare a apei.

Sursele subterane satisfac în prezent necesarul de consum. În perspectivă se pune şi problema folosirii apei din râul Buzău care având un grad ridicat de mineralizare nu corespunde normelor de consum fiind necesară tratarea apei în instalaţii specifice.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

d) De asemenea, unul din criteriile importante avute în vedere la amplasarea noilor obiective industriale l-a constituit disponibilul de forță de muncă existent în localitate şi în împrejurimi. În acest sens zona industrială de sud a devenit şi principala zonă de atracție a populației care se deplasează zilnic spre Buzău.

e) Amplasarea în sud este avantajoasă şi din punct de vedere al accesibilității la căile de comunicație, zona industrială fiind situată în imediata apropiere a gării şi la interferența principalelor şosele naționale. Legăturile pe linia aprovizionării cu materii prime şi a expedierii produselor finite sunt astfel mult facilitate şi nu afectează circulația internă din oraş.

Unele întreprinderi dispun de căi ferate proprii având legătură directă cu zona gării, cum sunt întreprinderile AROMET şi ZAHĂRUL - Buzău.

Zona industrială de nord cuprinde 8 întreprinderi de importanță republicană în care lucrează 33,8% din personalul muncitor şi realizează 25% din valoarea producției industriale. Zona cuprinde o suprafață de 125 ha şi se extinde pe latura nord-vestică şi nordică a oraşului de-a lungul râului Buzău.

O caracteristică importantă este dată de marea dispersare a întreprinderilor şi de suprafețele mari ocupate de spațiile de depozitare. Cele mai mari suprafețe de depozitare aparțin întreprinderii de prefabricate, situată în partea de nord-vest, precum şi ROMCARBON. Acestea, ca şi topitoria de cânepă, folosesc ca sursă de apă şi râul Buzău, spre deosebire de zona sudică.

Distanțele mari dintre întreprinderi şi apropierea de zona de locuit nu au permis crearea unor dotări tehnico-edilitare care să poată fi utilizate în comun astfel că legăturile de cooperare pe această cale sunt foarte reduse. De asemenea, nu sunt specifice nici legăturile de cooperare în producție, întreprinderile având şi profiluri diferite, cu excepția celor stabilite între întreprinderea de tricotaje şi filatură de lână.

Prin poziția lor, aceste întreprinderi creează dificultăți, aglomerând traficul rutier în partea de nord a oraşului care constituie în acelaşi timp o zonă foarte solicitată şi de traficul de tranzit.

10.2. Funcția de transporturi

Poziția în raport cu sistemul căilor de comunicații a constituit din totdeauna un factor important care a influențat dezvoltarea aşezărilor omeneşti.

Frecvența în teritoriu, orientarea şi măsura în care căile de comunicație au facilitat legătura între regiuni geografice mai restrânse sau mai întinse, intensitatea utilizării lor pe anumite direcții au avut, de-a lungul timpului, un rol hotărâtor în evoluția rețelei de aşezări din țara noastră.

Sunt deja cunoscute situațiile referitoare la modul în care marile drumuri medievale din Moldova, Țara Românească şi cele ce veneau din Transilvania, au atras în circuitul economic un număr însemnat de localități care au jucat la vremea lor rolul de importante centre de schimb. Din acest punct de vedere, Buzăul s-a situat întotdeauna într-o poziție geografică avantajoasă, în calea marilor drumuri

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Astfel, în evul mediu, Braşovul era legat de Ţara Românească prin patru drumuri mari: drumul Branului, al Rucărului sau al Dâmboviţei, drumul Prahovei, drumul Teleajenului şi drumul Buzăului (Manolescu, R., 1965, p.29). Primele trei drumuri trimiteau ramificaţii spre est urmărind contactul dintre câmpie şi zona subcarpatică şi treceau prin Buzău îndreptându-se spre Brăila. Drumul Buzăului urmărea râul Buzău până la Nehoiaşu sau Cislău, urmând apoi valea Bâsca Chiojdului sau valea Siriului trecând spre Vama Buzăului.

Acesta, cunoscut şi sub denumirea de "drumul mare", putea fi parcurs cu mijloace tractate mai ales până la Nehoiaşu şi apoi peste pasul Tabla Buţii, asigurând o legătură destul de directă între depresiunea Braşovului şi părţile dunărene.

La el se asociau numeroasele drumuri pe unde urcau oile în munţi, cele mai importante fiind Grindu-Buzău, Chiojdu Siriu, drumul Penteleului şi drumul Lopătari-Muşea.

Alte drumuri vechi erau drumul Bogdanului, care lega Buzăul cu Râmnicu Sărat şi Moldova, denumire veche legată probabil de evenimente istorice îndepărtate (Iorgulescu, B., 1892, p.48), drumul Amarului, care făcea legătura cu comunele Amara şi Baba Ana din judeţul Prahova, drumul Sării, pe care se transporta sarea din judeţul Prahova spre Brăila, drumul Fierului care cobora pe valea Slănicului şi se continua până la Făurei. Unii autori (Dumitrescu, C.Gh., 1926) mai menţionează drumul Cernăuţi-Bacău-Buzău-Silistra-Constantinopol, şi drumul ce apare pe harta rusă din 1835 Caragelele-Tăbărăşti-Buzău folosit pentru transportul cerealelor din zona de câmpie.

Dezvoltarea economico-socială a ţării a atras după sine modificări în structura, orientarea şi repartiţia teritorială a căilor de comunicaţie, diferenţiate de la o etapă la alta, care s-au reflectat şi în raporturile cu reţeaua aşezărilor omeneşti.

Mijlocul secolului al XIX-lea marchează o etapă însemnată în dezvoltarea transporturilor, prin măsurile care se iau în vederea amenajării unor căi de comunicaţie moderne, rutiere şi feroviare. Astfel, de mare însemnătate este modernizarea şoselei Bucureşti-Ploieşti-Buzău-Focşani şi construirea podului de fier peste apa Buzăului în dreptul localităţii Mărăcineni.

Căile ferate cunosc de asemenea o mare dezvoltare. În anul 1870 intră în funcţiune calea ferată Bucureşti-Ploieşti-Buzău, care se leagă cu calea ferată Buzău-Brăila-Galaţi construită în anul 1868. Legătura cu Moldova este asigurată în anul 1881 prin inaugurarea căii ferate Buzău-Focşani-Mărăşeşti.

În strânsă legătură cu dezvoltarea exploatărilor forestiere în bazinul superior al Buzăului, în anul 1907 intră în funcţiune şi linia particulară Buzău-Nehoiaşu.

Ca urmare a creşterii traficului de mărfuri, în perioada 1890-1895 au avut loc lucrări de mărire a gării Buzău şi a suprafeţelor care asigurau gararea trenurilor.

Rolul şi locul Buzăului în sistemul naţional al căilor de comunicaţie au căpătat o nouă semnificaţie în ultimile decenii, o dată cu dezvoltarea economică şi intensificarea legăturilor de producţie între toate regiunile ţării. Ca urmare, Buzăul a devenit principalul nod de comunicaţie prin care se asigură legăturile între sudul şi

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

estul țării. În același timp dezvoltarea industriei în municipiul Buzău a atras după sine o creștere continuă a numărului personalului muncitor ocupat în transporturi care s-a dublat în intervalul 1965-1985.

Transportul feroviar a căpătat o importanță deosebită, asigurând azi 78,4% din transportul de mărfuri și 80% din cel de călători. Este de subliniat locul important pe care îl deține traficul de tranzit, Buzăul situându-se pe traseul magistralei feroviare București-Ploiești-Buzău-Adjud-Bacău-Suceava-Vicșani, una din magistralele ce înregistrează cel mai intens trafic de mărfuri și călători.

În nodul feroviar Buzău converg patru linii de cale ferată din direcțiile: Ploiești, Adjud, Făurei și Nehoiu și are un rol important ca stație de dispoziție, de aici circulația fiind dirijată pe secții de circulație adiacente.

Municipiul Buzău este deservit de trei stații de cale ferată.

a) Stația Buzău-Sud, situată în sud-estul zonei industriale, asigură traficul de mărfuri pentru unele întreprinderi din sudul și estul zonei industriale, cum sunt întreprinderea "Metalurgica", de industrializare a sfeclei de zahăr, întreprinderea de geamuri, cea de tâmplărie metalică, fabrica de ulei și întreprinderea de valorificare a legumelor și fructelor. Este o stație modernă cu 8 linii ce însumează 20 kilometri de linii industriale.

b) Stația Buzău, cea mai mare, asigură traficul de călători, traficul de mărfuri pentru o parte din zona industrială, compunerea și descompunerea trenurilor de marfă și salubrizarea trenurilor de călători. Ea cuprinde 19 linii din care 13 linii pentru formarea de trenuri și 6 linii pentru trenurile în tranzit.

În deceniul trecut, când s-a înregistrat cel mai intens trafic feroviar, prin această stație treceau zilnic 319 trenuri din care 190 erau trenuri de marfă și 129 trenuri de călători.

Din totalul de 190 trenuri de marfă, 60 se compuneau sau soseau în Buzău, fiind direct legate de satisfacerea necesităților de transport ale orașului iar restul de 130 de trenuri erau în tranzit.

Din cele 129 trenuri de călători, 81 erau în tranzit, iar 48 se formau și aveau stația terminus în Buzău. Prin stația Buzău treceau în medie 25.000 de călători în 24 de ore. În condițiile economice actuale, traficul feroviar s-a redus la nivel național, ceea ce se reflectă și în activitatea Buzăului.

Trenurile de marfă din direcția Nehoiu transportă materiale de balastieră, petrol, fructe, cherestea și mobilă. Din direcția Ploiești se transportă spre Buzău ciment (de la Fieni și Comarnic), produse ale industriei metalurgice (șine de cale ferată, tablă), al industriei chimice (îngrășăminte, vopsele).

Pe direcția Făurei-Buzău predomină materiile prime provenite din import, cum sunt pământurile minerale și rutilul, materie primă necesară în producția electrozilor de sudură.

Traficul din direcția Adjud-Mărășești este de asemenea diversificat, fiind axat pe produse ale industriei metalurgice, petroliere și chimice și de unele produse agricole, în special cartofi din județul Suceava.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

c) Staţia Buzău-Nord, situată în partea de nord-vest a oraşului, asigură transportul pentru întreprinderile din zona industrială de nord şi pentru unităţile cu caracter de depozitare, numeroase în această parte. Acestea generează un trafic de mărfuri al cărui specific este legat în bună măsură de volumul mare, caracteristică ce impune transportul pe calea ferată. Astfel, se pot menţiona Întreprinderea de materiale de construcţii, depozitul de mobilă şi produse de uz casnic, depozitul pentru mărfuri alimentare ce urmează să fie distribuite către populaţie, întreprinderea de colectare a fierului vechi şi a altor materiale recuperabile, etc.

Trebuie precizat că între staţia Buzău şi celelalte două legătura este asigurată prin trenuri speciale ce circulă în ambele sensuri.

Ponderea mare pe care o deţine în prezent transportul de mărfuri şi călători pe calea ferată este strâns legată de dezvoltarea şi modernizarea căilor ferate, de dezvoltarea economică a municipiului şi de extinderea considerabilă a legăturilor Buzăului cu centre situate la distanţe mari pentru care eficienţa transportului nu poate fi asigurată decât pe calea ferată.

Transportul rutier a cunoscut la rândul său o dezvoltare deosebită ca urmare a modernizării drumurilor naţionale şi a extinderii reţelei de drumuri judeţene. Caracterul de nod rutier al municipiului Buzău este determinat de convergenţa a cinci drumuri naţionale care traversează oraşul, dominantă fiind axa N-S de pe şoseaua internaţională E20, pe care se desfăşoară relaţiile Moldovei cu sudul ţării.

Astfel, Buzăul este legat prin drumuri naţionale modernizate de Bucureşti, prin Urziceni (DN2), de Ploieşti prin DN1b, de Brăila prin DN2b, de Râmnicu Sărat (DN2), de Slobozia prin DN2c, care se uneşte cu şoseaua naţională dinspre Brăila şi cu Braşovul de-a lungul văii Buzăului pe DN10.

La acest sistem se asociază o reţea de drumuri judeţene modernizate care străbat zona de câmpie sau însoţesc cursul principalelor văi în zona subcarpatică. Aşa sunt şoseaua modernizată de pe valea Slănicului care ajunge până la Lopătari, şoseaua de pe valea Nişcovului care face legătura cu oraşul Mizil şi mai departe cu Ploieşti, şoseaua de pe valea Câlnăului etc.

Astfel, reţeaua de drumuri existentă în jurul municipiului Buzău, favorizează legăturile dintre acesta şi localităţi situate în apropiere sau chiar la distanţe mai mari.

De altfel, reţeaua rutieră ocupă locul principal în relaţiile pe care municipiul Buzău le stabileşte în cadrul judeţului în ceea ce priveşte forţa de muncă şi traficul de mărfuri. De subliniat că 75% din forţa de muncă ce se îndreaptă spre Buzău se deplasează cu autobuzele, restul venind pe calea ferată şi cu mijloace proprii. În ceea ce priveşte traficul de mărfuri predomină transportul unor produse agricole cum sunt laptele, fructele şi legumele spre întreprinderile prelucrătoare sau destinate consumului.

Funcţia de nod rutier este pusă în evidenţă şi de orientarea şi structura fluxurilor de penetraţie şi tranzit puse în evidenţă de sondajul de trafic, realizat la o oră de vârf de organele locale (fig. 10.3).

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

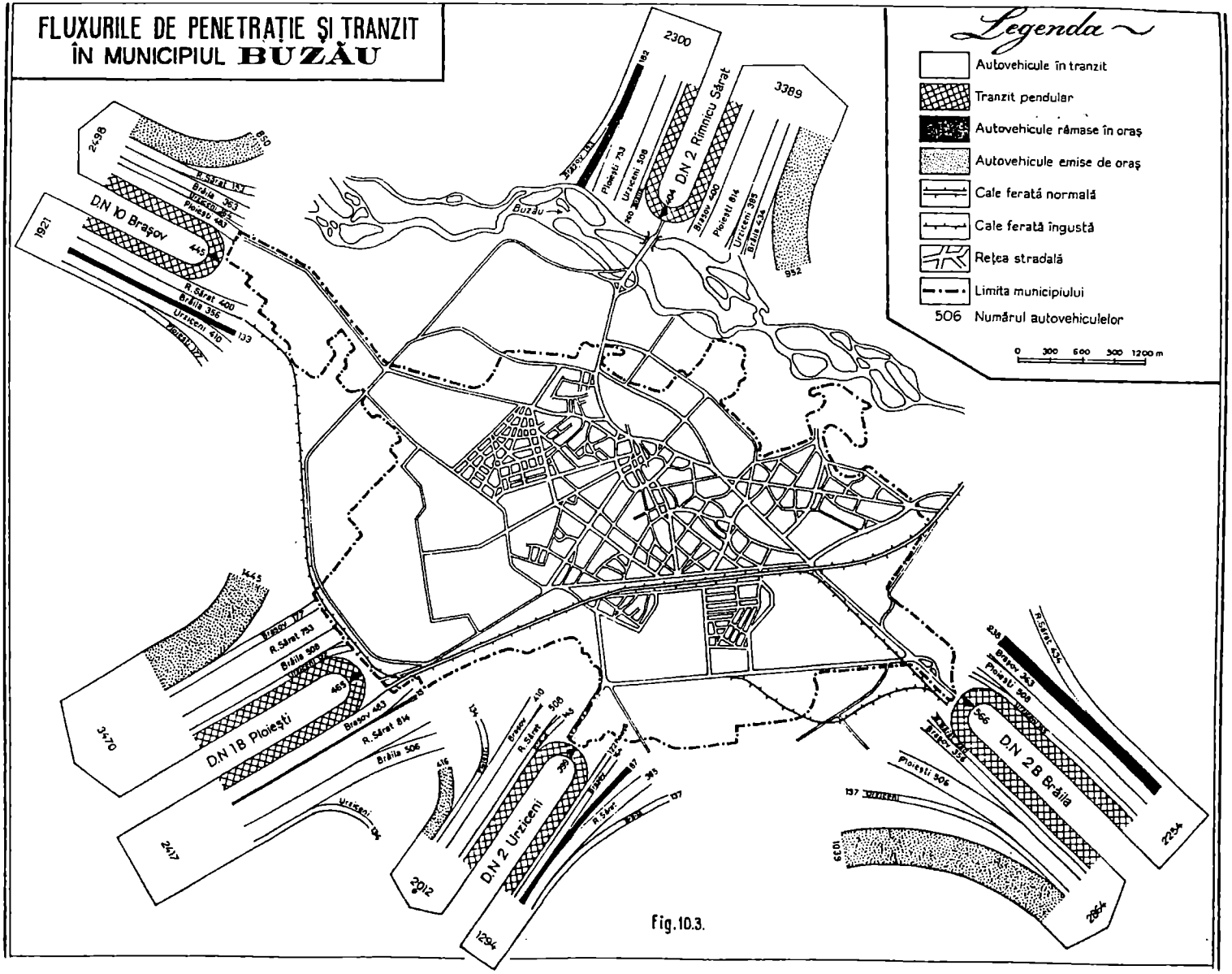

Fig. 10.3.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Rezultă locul important al traficului de tranzit, care deţine peste jumătate din totalul deplasărilor, cuprinzând atât traficul greu cât şi cel de autoturisme.

În ceea ce priveşte traficul emis de oraş acesta este legat de deplasările zilnice ale forţei de muncă şi deplasările maşinilor cu tonaj greu şi al autoturismelor, conturându-se un flux cu intensitate mai mare în direcţia municipiului Ploieşti. Traficul greu are o structură complexă fiind strâns legat de transportul mărfurilor industriale.

Traficul de autoturisme prezintă o tendinţă de creştere, mai ales în sezonul estival, ca urmare a intensificării deplasărilor turistice spre Ploieşti, Braşov şi a celor dinspre Moldova spre litoral.

Reţeaua căilor de comunicaţie constituie o componentă importantă a teritoriului, de prezenţa şi caracteristicile diferitelor tipuri de transport depinzând nivelul de dezvoltare al relaţiilor intra şi interregionale.

O modalitate de a pune în evidenţă relaţia timp-spaţiu de deplasare, ce se stabileşte între diferite localităţi ale unui teritoriu, o constituie construirea izocronelor.

În cazul municipiului Buzău, izocronele căilor ferate şi ale şoselelor prezintă un aspect tentacular, oraşul fiind un important centru de convergenţă al căilor de comunicaţie.

Din analiza celor două hărţi (fig. 10.4 şi fig. 10.5) rezultă pe de o parte poziţia avantajoasă a localităţilor pentru care cele două categorii de izocrone se suprapun iar pe de altă parte teritoriul mult mai mare acoperit de izocronele calculate pentru transportul rutier.

În mod deasebit, trebuie remarcat aspectul izocronei de 30 de minute, care înglobează un mare număr de localităţi situate, în general, la o distanţă de circa 30 km de Buzău.

Aceasta pune în evidenţă existenţa în teritoriu a unei reţele de transport favorabilă desfăşurării deplasărilor zilnice pentru muncă în condiţii optime.

10.3. Funcţia comercială

Aşezat la contactul a două regiuni cu caracter complementar, câmpia şi dealurile, Buzăul, ca şi alte centre cu aceeaşi poziţie geografică, a devenit un loc de schimb, mai întâi cu caracter sezonal, apoi permanent, al produselor din regiuni atât de diferite sub aspectul economiei lor: cereale în regiunea de câmpie şi fructe, struguri, unele produse legate de creşterea animalelor în cea de deal. Valea largă a Buzăului a constituit dintotdeauna o cale naturală ce a favorizat circulaţia populaţiei, contribuind astfel la introducerea produselor oferite de zona montană în circuitul general al schimburilor de mărfuri.

Ca urmare, Buzăul nu s-a limitat la rolul de centru de schimb oferit de poziţia geografică, influenţa sa extinzându-se pe o rază mult mai largă care a inclus din cele mai vechi timpuri şi zona munţilor Buzăului. De asemenea, datorită poziţiei sale pe traseul unor mari drumuri comerciale, cum s-a arătat, s-a comportat întotdeauna ca un centru de schimb activ bine integrat în circuitul economic general.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

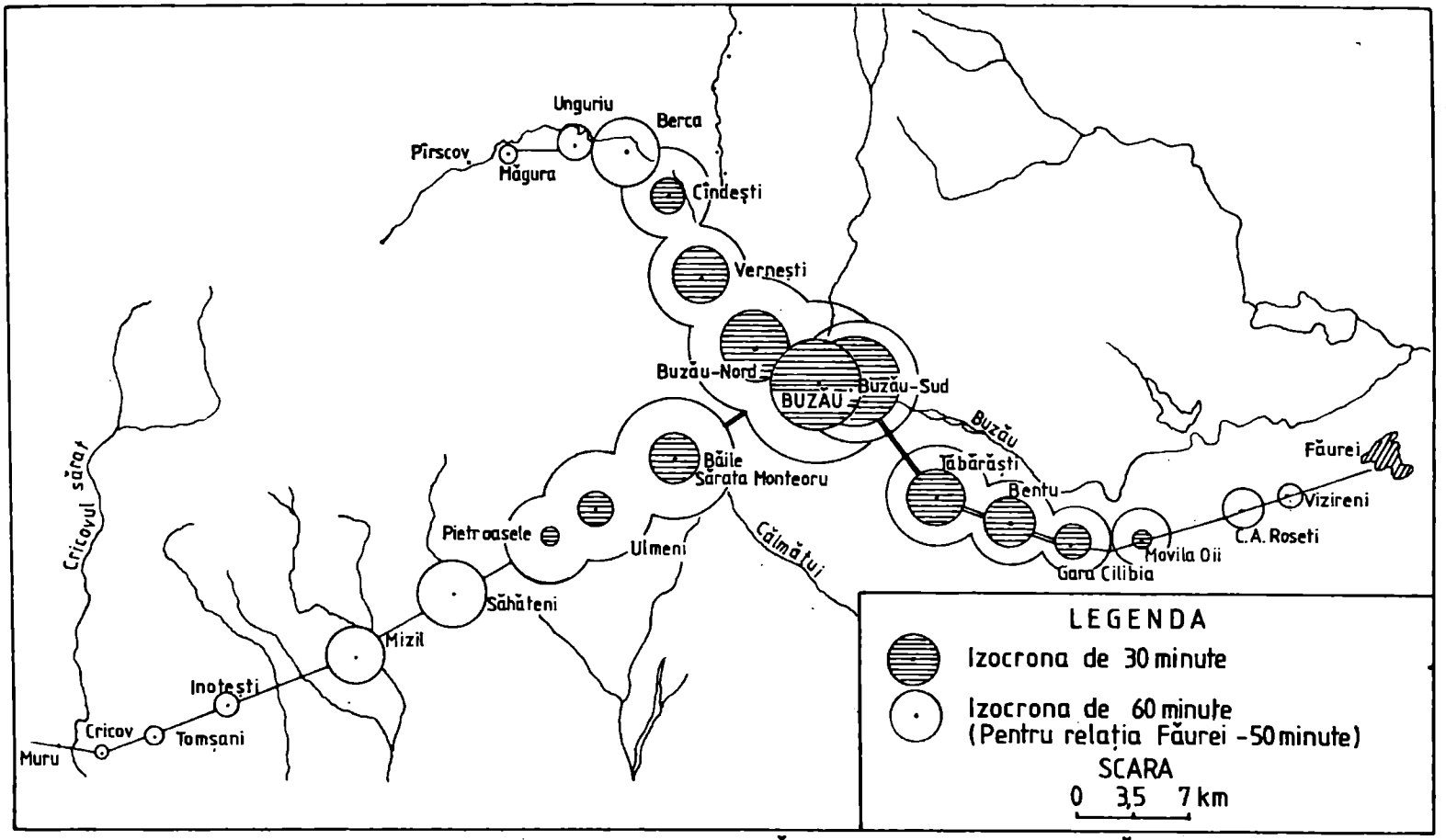

Fig.10.4. IZOCRONELE ORASULUI BUZĂU PE CALEA FERATĂ

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

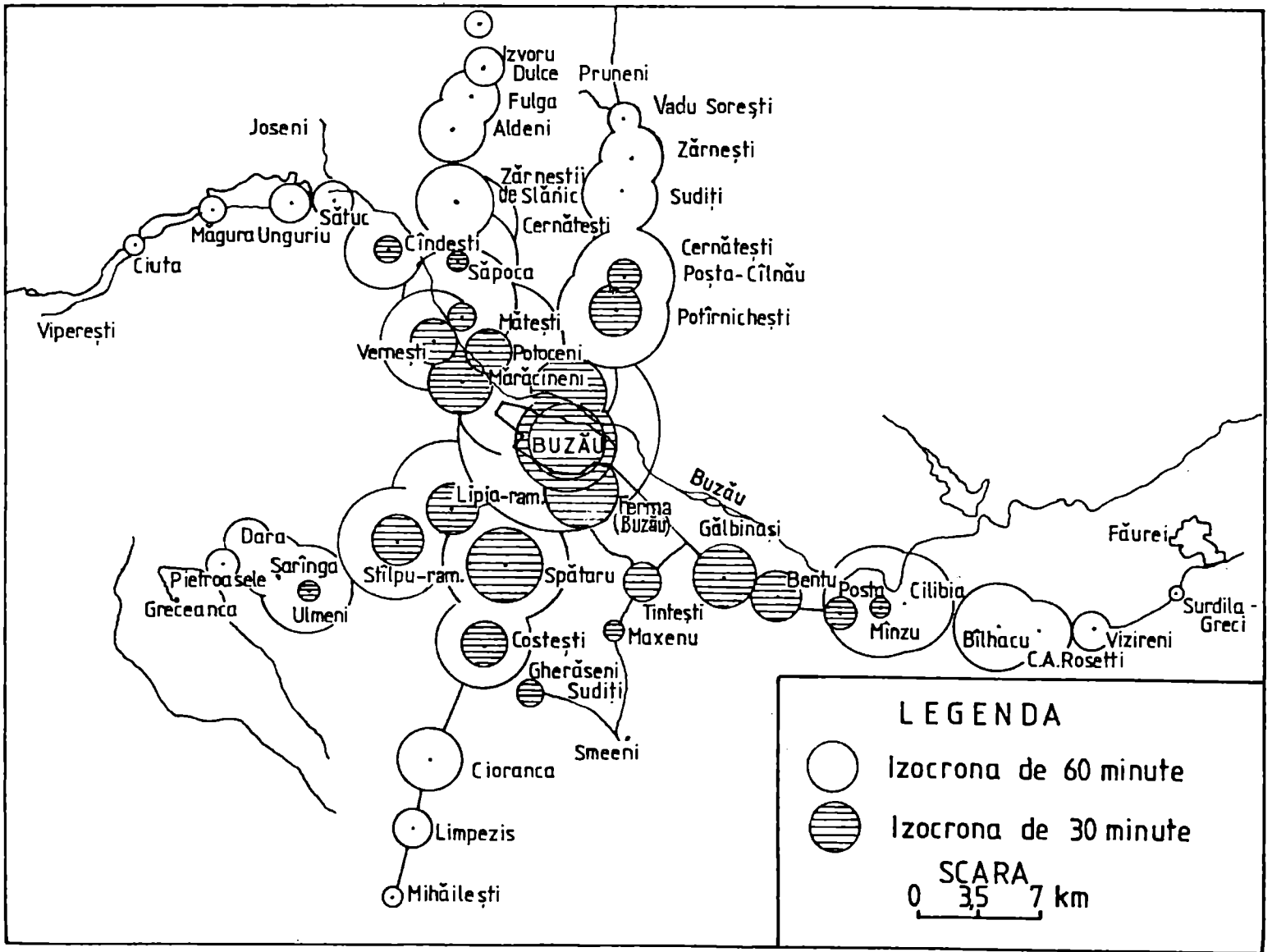

Fig.10.5. IZOCRONELE ORASULUI BUZĂU CU AUTOBUZE

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

De altfel, toate documentele datând din perioada feudală, începând cu prima atestare din anul 1431, menţionează Buzăul ca târg, recunoscându-i prin aceasta calitatea principală de centru de schimb.

În secolul al XVI-lea Buzăul figurează printre centrele active ale Ţării Româneşti în relaţiile comerciale cu Braşovul. El ocupă locul patru după Câmpulung, Târgovişte şi Târgşor, pe acelaşi loc situându-se şi Gherghiţa (Manolescu, R., 1965, p.129). În această perioadă Buzăul apare cu un număr anual de 42-47 participanţi la comerţ ce efectuau 130-160 transporturi de mărfuri, dar numărul de comercianţi trebuie să fi fost mai mare având în vedere că se practica frecvent un comerţ clandestin, ferit de taxele vamale. Schimbul se făcea între produsele agricole din zonă şi cele meşteşugăreşti de dincolo de Carpaţi.

Dar elementul cel mai important, de certă valoare istorică, care a asigurat viabilitatea Buzăului ca centru de convergenţă economică, l-a constituit situarea sa într-o zonă de maximum demografic, specifică Subcarpaţilor de curbură în general şi Subcarpaţilor Buzăului în special.

Ion Donat (1956) stabileşte în zona subcarpatică a Buzăului prezenţa unui număr de 96 de aşezări atestate documentar pe parcursul secolelor XIV-XVII, acestea constituind arealul cu cea mai mare densitate a aşezărilor în cadrul Munteniei şi ocupând locul trei în cadrul Ţării Româneşti după arealele Târgu Jiu (116 aşezări) şi Baia de Aramă (103 aşezări).

Astfel, se apreciază că 80% din numărul satelor actuale sunt atestate din această perioadă (Verneşti, Lipia, Cârlomăneşti, Mărăcineni, Cândeşti, etc).

Fenomenul de intensă populare şi permanenţa aşezărilor omeneşti sunt o expresie directă a condiţiilor favorabile oferite de cadrul natural în localizarea lor şi în utilizarea agricolă a terenurilor. Viticultura, pomicultura, apicultura, grădinăritul şi creşterea animalelor constituiau ocupaţiile de bază ale locuitorilor şi ofereau principalele produse destinate schimbului.

În secolele al XVII-lea şi al XVIII-lea schimburile se amplifică şi se lărgeşte gama produselor odată cu dezvoltarea meşteşugurilor. În afara târgului din Buzău, care se ţinea pe un loc situat la vest de oborul actual, în secolul al XVIII-lea ia fiinţă lângă oraş târgul Drăgaica. Din studiul întreprins de Andrei Oţetea (1977, p.91) asupra comerţului românesc, Drăgaica se număra printre cele mai mari târguri din Ţara Românească atât după durata sa, uneori ţinea 12 zile, cât şi după cantitatea şi varietatea mărfurilor. Târgul se organiza pe moşia Simileasca, lângă oraş, şi se ţinea după 18 sau 24 iunie când se termina tunderea oilor, fiind în primul rând un loc pentru desfacerea lânii. În perioada de maximă dezvoltare produsele erau foarte variate de la lemne, cherestea şi brânzeturi din zona montană, la ţuică şi vin din zona de dealuri şi cereale din câmpie. Un loc important îl ocupau comerţul cu cai şi cu vite cornute mari şi cu produse casnice ca: pânzeturi, covoare, ţesături de borangic, olărie. Participanţii la târg aveau o proveniență foarte largă, în afara celor veniţi din părţile Buzăului fiind numeroşi negustori din Ploieşti, Mizil, Bucureşti, Brăila şi din Transilvania.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

În condiţii de nesiguranţă târgul se ţinea la Săpoca, iar când apa Buzăului venea mare se ţinea mai în sud la Stâlpu.

În imediata apropiere a Buzăului se mai organizau târguri la Valea Teancului, care dura şase săptămâni cât ţinea culesul viilor, iar la Mărăcineni se organiza târg săptămânal pentru legume.

Modernizarea căilor de comunicaţii la sfârşitul secolului al XIX-lea şi începutul secolului al XX-lea şi noile relaţii de producţie capitaliste duc la diminuarea progresivă a activităţii târgurilor tradiţionale apărând alte modalităţi de realizare a schimburilor, comerţul cu caracter periodic transformându-se într-un comerţ permanent.

Astfel, în decursul primei jumătăţi a secolului nostru Buzăul întreţine aceleaşi legături de aprovizionare cu produse agricole cu satele din împrejurimi şi devine un important centru în comerţul cu cereale, cherestea şi comute mari, primele două produse fiind destinate în bună măsură exportului prin porturile Brăila şi Constanţa

În a doua parte a secolului al XX-lea, pe măsura dezvoltării funcţiei industriale şi a creşterii numărului de locuitori, Buzăul şi-a amplificat şi funcţia comercială. Legăturile sale pe linia aprovizionării cu produse agro-alimentare şi cu unele materii prime se exind asupra întregului judeţ, iar în privinţa produselor industriale acestea cuprind aproape tot teritoriul ţării.

Dezvoltarea funcţiei comerciale a dus la creşterea continuă a populaţiei ocupate în această ramură, ajungând în 1992 să deţină o pondere de 8,1% în structura acesteia, şi să se situeze pe primul loc în cadrul activităţilor terţiare. Un element semnificativ îl constituie concentrarea mare a acestei activităţi în municipiul Buzău. Acest aspect este sugestiv ilustrat de faptul că la recensământul din 1992 numărul populaţiei ocupate în comerţul municipiului reprezenta jumătate din numărul total al celor antrenaţi în această activitate pe întregul judeţ Buzău.

De asemenea, municipiul Buzău deţinea de exemplu, în anul 1985, peste jumătate din valoarea vânzărilor realizate la nivelul întregului judeţ.

Reţeaua unităţilor comerciale din municipiu s-a extins şi s-a modernizat continuu, cea mai nouă arteră comercială fiind în prezent bulevardul Unirii.

Repartiţia în teritoriu a acestor unităţi este însă foarte neomogenă. Zona centrală concentrează cea mai mare parte a activităţii comerciale. Ea se suprapune vechiului nucleu urban şi cuprinde spaţiul dintre Obor, Piaţa Dacia şi piaţa agro-alimentară, la care se adaugă principalele artere urbane ce converg spre această zonă (bulevardul N. Bălcescu şi bulevardul Unirii).

În restul teritoriului, dotarea cu spaţii comerciale este necorespunzătoare şi insuficientă, doar în cartierele "Crâng" şi "Indepdendenţei" funcţionând câte un complex comercial şi o mică piaţă agro-alimentară.

Funcţia comercială a oraşului nu se limitează numai la satisfacerea cerinţelor de consum ale populaţiei urbane. Ea este în egală măsură importantă prin relaţiile ce le generează între oraşul Buzău şi celelalte localităţi ale judeţului.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

În acest sens, un aspect este legat de faptul că Buzăul reprezintă principalul centru de desfacere a produselor agro-alimentare ce provin din zonele rurale şi care sunt comercializate pe piaţa liberă (ţărănească).

De asemenea, este cel mai important centru care asigură necesarul de produse al populaţiei din mediul rural, în special mărfuri nealimentare.

Un sondaj de teren efectuat în mai multe comune a pus în evidenţă faptul că pentru populaţia din comunele apropiate ce se deplasează zilnic, oraşul Buzău constituie principalul centru de aprovizionare atât pentru mărfuri alimentare cât şi nealimentare. În schimb, pentru locuitorii comunelor situate la distanţe mai mari, deplasările au un caracter ocazional şi sunt legate în primul rând de procurarea unor mărfuri nealimentare.

10.4. Funcţia de învăţământ şi culturală

Funcţia de învăţământ şi cea culturală s-au conturat în secolele al XVII-lea şi al XVIII-lea, când încep să se organizeze primele şcoli de cultură laică. Un rol însemnat în răspândirea culturii a revenit şi tipografiei care a funcţionat pe lângă Episcopie, tipărind atât lucrări religioase cât şi cu caracter laic.

În secolul al XIX-lea se remarcă o creştere continuă a numărului instituţiilor de învăţământ şi cu caracter cultural, dezvoltarea acestora constituind o trăsătură caracteristică a mişcării progresiste a societăţii oraşului Buzău (Maciu, V., 1976, p.1902).

În anul 1832 se înfiinţează şcoala naţională condusă de Dionisie Romano care pregătea învăţători pentru mediul rural, iar la sfârşitul secolului în Buzău funcţionau liceul de băieţi "B. P. Haşdeu" (1867), şcoala normală de fete (1899) şi cea de băieţi (1900), 8 şcoli primare: 4 de băieţi şi 4 de fete, 3 institute private. După anul 1900 se înfiinţează Şcoala inferioară de meserii Buzău (1902), Liceul "M. Eminescu" (1919) şi Şcoala comercială superioară (1922).

O influenţă deosebită la dezvoltarea culturii au avut-o şi înfiinţarea bibliotecii orăşeneşti în anul 1873 la a cărei organizare o contribuţie deosebită a avut Basil Iorgulescu, înfiinţarea unei noi tipografii care a dus la apariţia unor periodice locale cum au fost "Revista Asociaţiunii învăţătorilor buzoieni" sau "Revista Buzăului, foaie bimensuală pentru literatură, ştiinţă şi artă", activitatea şcolii de zugravi înfiinţată de pitarul Nicolae Teodorescu unde aveau să lucreze pictori renumiţi ca Gh. Tăttărăscu, care a pictat şi biserica Ciolanu, şi Ion Andreescu.

Astfel, oraşul Buzău a devenit principalul centru de cultură şi învăţământ din judeţ, poziţie pe care o menţine şi în prezent.

Funcţia sa actuală de centru de învăţământ se deosebeşte fundamental de ceea ce a reprezentat în trecut ca urmare a extinderii deosebite a unităţilor şcolare, a creşterii numărului de elevi şi a schimbărilor intervenite în structura sistemului de învăţământ.

În municipiul Buzău funcţionează în prezent un număr de 93 de unităţi, din care 31 grădiniţe, 22 şcoli pentru învăţământul primar şi gimnazial, 16 licee, 12 şcoli profesionale, 4 şcoli de maiştri şi 8 şcoli postliceale. Recent, a fost autorizată

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

provizoriu funcţionarea unui colegiu universitar al Universităţii "Politehnica" Bucureşti, cu specializarea "Mecanizarea şi managementul fermelor agricole".

În învăţământul general şi liceal erau înscrişi în anul şcolar 1995/1996 un număr de 37.365 de elevi, ceea ce reprezenta 37% din numărul total al elevilor din judeţul Buzău. Această situaţie se datorează dezvoltării deosebite a învăţământului liceal, unde aproape jumătate din elevi provin din celelalte localităţi ale judeţului fiind atraşi de profilul diversificat al liceelor care le oferă posibilităţi multiple de pregătire (licee industriale, liceu pedagogic, liceu sanitar, economic, etc). În plus, majoritatea liceelor dispun de internate asigurându-se astfel condiţii corespunzătoare elevilor ce vin din afara oraşului.

Funcţia de centru de învăţământ a municipiului Buzău se exercită astfel asupra întregului judeţ şi cu mai mare intensitate în comunele apropiate dinspre care se deplasează zilnic spre Buzău un număr important de elevi ce variază de la 150 la 300. Interesant este faptul că aceste deplasări sunt mai mari în anii I şi II de liceu şi se reduc în anii III şi IV când elevii caută o situaţie mai stabilă în vederea unei mai bune pregătiri profesionale. De altfel, ponderea de 15,9% a sectorului învăţământ, cultură, ocrotirea sănătăţii, în totalul deplasărilor zilnice este dată în cea mai mare măsură de navetismul şcolar.

Odată cu dezvoltarea industrială Buzăul a devenit şi un important centru de pregătire şcolară profesională, în şcolile profesionale fiind cuprinşi 3.353 de elevi, şi singurul centru din judeţ pentru pregătirea de maiştri.

Funcţia culturală se află într-un proces de continuă dezvoltare şi se împleteşte strâns cu funcţia de recreere. În municipiul Buzău activitatea culturală se desfăşoară în două case de cultură moderne ce dispun de săli de spectacole şi alte dotări corespunzătoare. Alte obiective de interes cultural sunt cele 17 cinematografe, 2 muzee şi 140 biblioteci etc.

10.5. Alte funcţii

Funcţia sanitară este o altă componentă a activităţilor oraşului Buzău, reprezentând în această direcţie cel mai important centru ce acordă asistenţă medicală populaţiei judeţului. Aceasta se realizează cu prioritate în cadrul spitalului judeţean, una din marile unităţi medicale din ţară, care dispune de secţii de cardiologie, neurologie, urologie etc.

Funcţia administrativ-politică este foarte veche şi a depins în bună parte de măsurile administrative care au determinat modificări ale limitelor judeţului.

Judeţul Buzău s-a individualizat ca unitate administrativ-teritorială în secolul al XVII-lea şi a apărut pentru prima dată pe harta stolnicului C. Cantacuzino, din anul 1700, alături de judeţele Râmnic şi Săcuieni al căror teritoriu coincide, în cea mai mare parte, cu suprafaţa actualului judeţ (Gr. Posea, M. Ielenicz, 1971, p.7).

Judeţul Buzău a apărut şi în secolele următoare ca unitate administrativă bine individualizată, reşedinţa sa fiind în permanenţă oraşul Buzău.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Între anii 1950-1952 a funcţionat ca "regiune", iar apoi a făcut parte din judeţul Prahova (1952-1968).

La ultima organizare administrativ-teritorială, din anul 1968, a redevenit un judeţ de sine stătător, iar oraşul Buzău a căpătat statutul de municipiu. Dezvoltarea oraşului în această perioadă s-a reflectat şi asupra funcţiei administrativ-politice. În prezent municipiul Buzău concentrează toate unităţile cu caracter politic şi administrativ care coordonează întreaga activitate din judeţ.

Funcţia turistică şi de recreere este determinată de nivelul de dotare cu capacităţi de primire şi de existenţa unor obiective turistice atractive.

În municipiul Buzău funcţionează patru hoteluri cu o capacitate de primire de 414 locuri, cele mai mari fiind "Pietroasa" şi "Crâng".

Numărul turiştilor a scăzut mult în ultimi ani. În 1995 au fost cazaţi 50.000 de turişti dintre care peste jumătate în hotelul "Pietroasa".

În general se practică un turism de tranzit pe relaţia sudul ţării - Moldova şi spre litoral caraterizat printr-un sejur scurt de una cel mult două zile. Situaţia este legată de creşterea costurilor în turism, de reducerea mobilităţii teritoriale în turismul intern, de diminuarea semnificativă a formelor de turism organizat.

Oraşul dispune de câteva obiective de interes turistic cu semnificaţii deosebite pentru viaţa şi istoria locuitorilor Buzăului. Cel mai important este Complexul Episcopiei, monument de artă feudală, ce păstrează încă elemente ale stilului brâncovenesc în ciuda refacerilor repetate. În partea centrală, clădirea Palatului Comunal, construită între anii 1899-1904, a devenit o adevărată emblemă a oraşului. Sunt de menţionat şi casa Vergu-Mănăilă, în stil popular românesc, datând de la sfârşitul secolului al XVII-lea, care adăposteşte un muzeu de etnografie, statuia "Rugăciunea" aparţinând lui Constantin Brâncuşi, "Obeliscul" din parcul Crâng dezvelit în anul 1972 cu ocazia comemorării a 1600 de ani de la prima atestare a existenţei oraşului Buzău.

În Buzău s-a creat o puternică bază sportivă, inexistentă în trecut, care cuprinde 22 săli de sport, patru bazine de înnot, două stadioane, terenuri de fotbal, patinoar artificial. Cel mai important este Complexul sportiv "Gloria".

Populaţia dispune pentru ieşirile de agrement în aer liber de pădurea Crâng, de al cărei nume se leagă întreaga istorie a oraşului, constituind cel mai apropiat loc de refugiu şi adăpost pentru locuitorii vechiului târg, azi rezervaţie naturală, Parcul Tineretului amenajat pe malul râului Buzău şi parcul din sud-estul oraşului. Activitatea de recreere care trebuie asociată şi cu cea culturală, dispune de o bază optimă care oferă premise favorabile de dezvoltare în perspectivă.

Aprecierile asupra nivelului de dezvoltare al acestor activităţi au condus la opinia că municipiul Buzău nu şi-a conturat încă o funcţie turistică propriu-zisă, care presupune existenţa unui flux de turişti din afară spre obiectivele oraşului sau spre cele din apropiere.

Este de subliniat totuşi faptul că municipiul Buzău se situează într-o zonă cu un potenţial turistic deosebit şi că funcţia turistică are condiţii să devină una din

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

funcţiile sale importante şi să contribuie la dezvoltarea sa generală. Zonele montană şi deluroasă dispun de obiective naturale unice în cadrul ţării, de un fond etnografic original şi de unele obiective de interes istoric. Căile de acces sunt în general favorabile şi traseele nu prezintă un grad mare de dificultate. Lipsa dotărilor turistice face însă ca aceste obiective să nu intre în circuitul turistic organizat decât în foarte mică măsură.

Funcţia agricolă. În Buzău, ca şi în alte oraşe ale ţării, mai ales din zona de câmpie, agricultura a constituit multă vreme o ocupaţie importantă a locuitorilor. Condiţiile favorabile oferite de lunca râului Buzău au atras în secolul al XIX-lea un număr important de colonişti bulgari care s-au aşezat în partea de est şi sud-est a oraşului în actualele cartiere Broşteni şi Dorobanţi. În această parte ei au practicat o legumicultură intensivă asigurând piaţa oraşului. Odată cu dezvoltarea oraşului s-a extins şi arealul cultivat cu legume de-a lungul văii Buzăului.

În prezent nu se poate vorbi de o funcţie agricolă propriu-zisă a oraşului Buzău dar nici nu se poate face abstracţie de faptul că în teritoriul său administrativ, cu o suprafaţă de 8.128 ha, terenurile agricole sunt bine reprezentate (5.572 ha). Alături de culturile de grâu (628 ha), porumb (452 ha) suprafeţe importante ocupă floarea soarelui (215 ha) şi lucerna (420 ha).

Arealul de cultură a legumelor s-a extins mult faţă de trecut (329 ha) ocupând lunca râului Buzău pe toată latura nordică a oraşului şi un teritoriu situat la vest de calea ferată Buzău-Nehoiu destinat culturilor în solarii. Anual se produc cca. 9.000 tone de legume, specifică fiind calitatea deosebită a soiurilor obţinute. Un rol important în creşterea calitativă a producţiei de legume îl are staţiunea experimentală legumicolă situată în Parcul Tineretului care obţine seminţe pentru soiuri selecţionate folosite şi în alte bazine legumicole din ţară.

În ultimii ani o atenţie deosebită s-a acordat extinderii suprafeţelor ocupate cu vii şi cu livezi, în special pruni şi meri.

Pe ansamblu s-au diversificat culturile agricole şi a crescut productivitatea la hectar ca urmare a aplicării măsurilor agrotehnice moderne şi a extinderii suprafeţelor irigate care cuprind în prezent 2.200 ha, ceea ce reprezintă jumătate din terenurile arabile.

În estul oraşului s-a dezvoltat un complex de îngrăşare a porcinelor (complexul "Cerbul"), care foloseşte reziduurile de la fabrica de zahăr şi plantele furajere cultivate în zonă. Tot în această parte funcţionează ferma "Verguleasa" pentru creşterea şi tăierea bovinelor şi un mare complex avicol ale cărui produse de calitate sunt prezente şi pe piaţa bucureşteană ("Avicola" S.A. - Buzău).

Un rol important în dezvoltarea agriculturii din întregul judeţ îl au unităţile de producţie şi de distribuţie a semințelor selecţionate, ce funcţionează în oraş ("Staţiunea de cercetări legumicole", "Versem", "Unisem").

Agricultura a căpătat un pregnant caracter preorăşenesc, dar bineînţeles că zona de aprovizionare a Buzăului se extinde cu mult în afara limitelor sale administrative.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

10.6. Zonarea funcţională

Structura internă a oraşelor rezultată din acţiunea conjugată a factorilor economici, social-istorici şi naturali şi se exprimă în teritoriu prin gradul diferit de concentrare a populaţiei şi a funcţiilor pe care le îndeplinesc.

Există o strânsă dependenţă între nivelul de dezvoltare a funcţiilor îndeplinite de oraş şi structura sa. Cu cât oraşul este mai evoluat, şi zonarea sa funcţională devine mai complexă şi mai bine definită.

Studiul zonelor funcţionale pune în evidenţă măsura în care spaţiul urban a fost destinat unor utilizări corespunzătoare, relaţiile care se stabilesc între diferite zone funcţionale şi modalităţile de rezolvare a acestor relaţii prin transport intern urban, direcţiile optime indicate pentru dezvoltarea de perspectivă.

Studiul zonelor funcţionale are un pregnant caracter practic-aplicativ constituind unul din elementele principale implicate în procesul de amenajare urbană.

Din primele perioade de dezvoltare a Buzăului până la începutul secolului al XIX-lea vatra oraşului înregistrează o extindere lentă, atingând 180 ha în anul 1830, şi se caracterizează printr-o slabă diferenţiere funcţională şi o structură internă relativ omogenă. Vechiul târg s-a dezvoltat, în apropierea vadului de pe apa Buzăului, care era mai frecvent folosit de locuitorii ce veneau din zona dealurilor şi care erau mai numeroşi decât cei ce veneau dinspre câmpie. Aceştia treceau peste râu pe poduri glisante trase prin odgoane iar la ape mari rămâneau pe unul din maluri până ce apele scădeau. Amplasarea târgului în această parte a fost legată şi de faptul că aici se înregistrează cea mai înaltă cotă din zonă, ferindu-l într-o anumită măsură de inundaţii. În cadrul târgului exista o fântână, ale cărei urme s-au păstrat până la începutul secolului nostru, oborul de vite care ocupa suprafaţa cea mai mare şi dispunea de adăpătoare şi dejugătoare, locul în care se depozita şi se vindea cheresteaua, azi strada Chiristigii, care indică cel mai bine vechiul amplasament şi oborul de cereale.

În faza iniţială târgul se afla în afara oraşului, pentru ca ulterior, prin dezvoltarea sa concomitentă cu cea a locuinţelor din oraş, să se producă joncţiunea între aceste două zone. Zona de locuinţe ce aparţineau negustorilor şi comercianţilor se împletea strâns cu târgul, necesitând între ele o delimitare precisă. Gospodăriile foloseau negustorilor ca locuinţă şi ca prăvălie, fiind foarte apropiate între ele şi grupându-se pe străzi înguste şi întortocheate, aspect ce se mai poate urmări şi azi în zona veche a oraşului.

Spre sud şi sud-est se extindeau gospodăriile locuitorilor ce se ocupau în primul rând cu agricultura şi în care terenurile cultivate ocupau spaţii însemnate.

Jumătatea secolului al XIX-lea marchează o nouă etapă în dezvoltarea oraşului. Funcţiile sale se diversifică şi se amplifică, creşte numărul de locuitori şi se înregistrează o rapidă expansiune teritorială.

În prima jumătate a secolului nostru zona centrală se conturase ca o zonă cu funcţionalitate complexă, la cea comercială adăugându-se funcţiile administrativă, culturală şi de învăţământ.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Aşa cum rezultă din studiul realizat de I. Petrescu-Burloiu ("Zonele economice ale oraşului Buzău", 1945) la mijlocul acestui secol teritoriul oraşului căpătase în linii generale contururile actuale (fig. 10.6). Zona rezidenţială atinsese în linii mari extensiunea actuală, caracterizându-se prin locuinţe tip parter cu grădini mari, cu o densitate scăzută a construcţiilor în vatra oraşului. Suprafeţele grădinilor creşteau spre periferiile oraşului existând o strânsă legătură între acestea şi zona agricolă limitrofă.

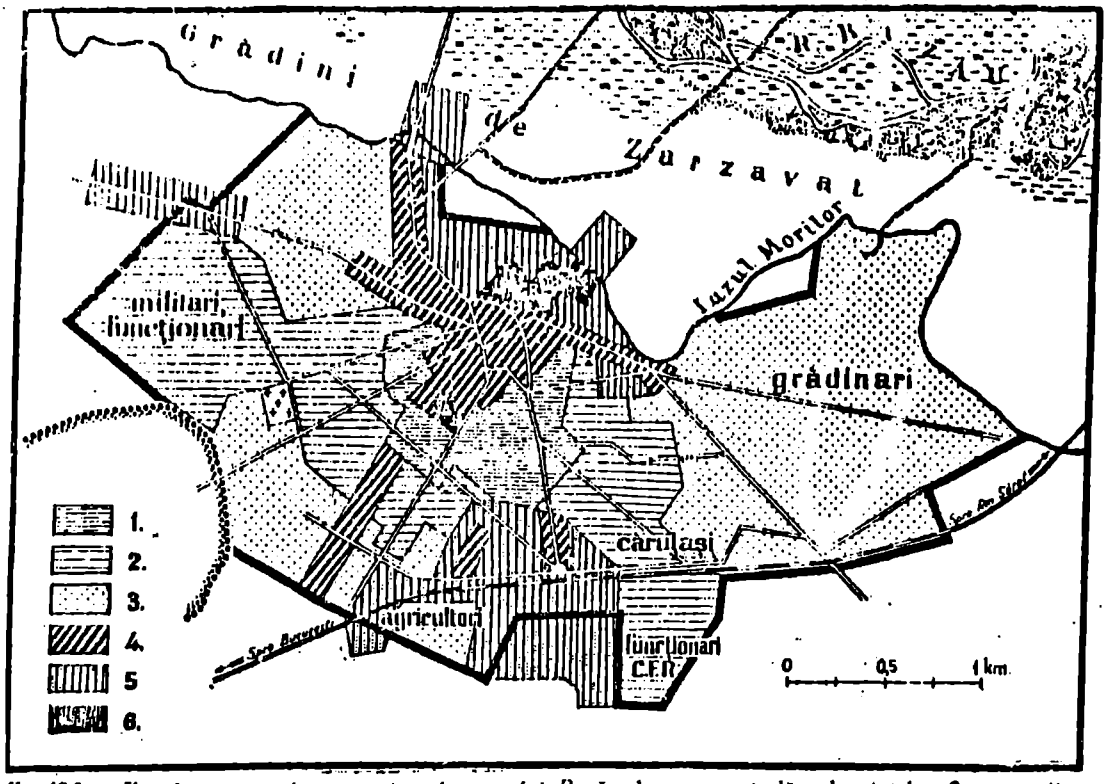

Fig. 10.6.— *Zonele structurale economice ale oraşului Buzău.* 1, zona centrală a locuinţelor; 2, zona mijlocie a locuinţelor; 3, zona mahalalelor şi agricolă; 4, zona comercială; 5, zona industrială şi 6, piaţa de zarzavat (A) şi oborul (B). (după I. Petrescu Burloiu, 1944)

În această perioadă, industria era reprezentată prin ateliere mici dispersate pe tot teritoriul oraşului. Se observă însă o tendinţă de grupare în nordul oraşului şi în sud, în apropierea căii ferate, întreprinderile respective constituind nucleul viitoarelor zone industriale.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

În ultimele decenii s-au produs modificări importante în structura internă a oraşului Buzău.

În procesul de amenajare urbană s-a urmărit delimitarea cât mai clară între zonele funcţionale, degajarea de unităţi necorespunzătoare şi preluarea sarcinilor în zona de profil, ceea ce a dus la dezvoltarea celor două zone industriale, asigurarea funcţionalităţii clare a fiecărei zone şi în acelaşi timp a legăturilor dintre ele, etc.

În urma acestor transformări, intravilanul avea în anul 1995 structura prezentată în tabelul 10.3:

Tabelul 10.3

Structura intravilanului în anul 1995

1. Zona centrală	17,3 ha	0,85%
2. Zone rezidenţiale	607,23 ha	29,83%
3. Zone industriale şi de depozitare, etc.	689,7 ha	33,89%
4. Unităţi agricole	119,52 ha	5,87%
5. Zone de recreere (parcuri, terenuri de sport)	153,8 ha	7,56%
6. Zone destinate gospodăriei comunale	69,25 ha	3,4 %
7. Zone cu destinaţii generale şi echipare teritorială		
- căi de comunicaţie rutieră	208,2 ha	10,23%
- căi ferate	62,1 ha	3,05%
- zonă cu destinaţie specială	81,5 ha	4,0%
8. Alte zone - terenuri neproductive	26,93 ha	0,87%
Total intravilan	2035,53 ha	100%

Reiese că zonele industriale constituie elementul dominant în actuala structură urbană, iar suprafeţe importante deţin reţeaua stradală şi zona spaţiilor verzi.

Dispoziţia zonelor funcţionale a fost influenţată de prezenţa râului Buzău pe latura nordică, care a impus dezvoltarea generală spre sud, la aceasta adăugându-se un complex de factori prezentaţi anterior.

Centrul civic al oraşului are o poziţie central-nordică, iar zonele rezidenţiale s-au dispus succesiv formând un semicerc larg în jurul lui. Zonele industriale au o poziţie în balanţă, ocupând latura de sud şi de nord a oraşului (fig. 10.7.).

Zona industrială de sud este cea mai extinsă în teritoriu şi cea mai dezvoltată după valoarea producţiei industriale pe care o realizează şi după numărul personalului muncitor care îşi desfăşoară aici activitatea.

O caracteristică importantă este dată de gradul mare de concentrare a întreprinderilor într-un teritoriu adecvat, care le asigură însă şi propriile nevoi de spaţiu. Concentrarea întreprinderilor prezintă numeroase avantaje. Unul dintre acestea este legat de condiţiile optime din punct de vedere economic în utilizarea în comun a dotărilor tehnice şi economice de suprastructură. Întreprinderile folosesc o centrală termo-electrică situată în centrul teritoriului, gospodăria de apă industrială

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

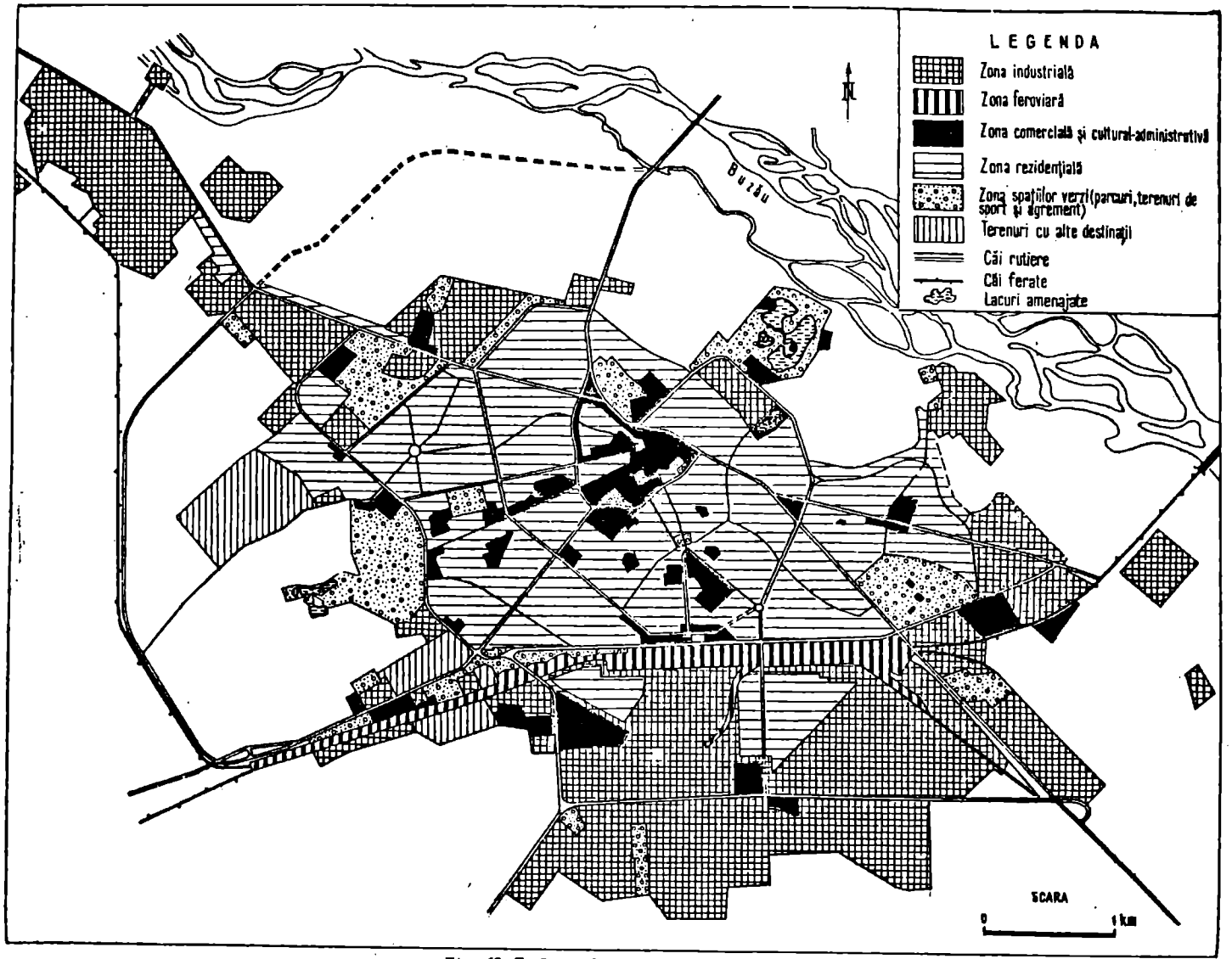

Fig. 10. 7 Zonele funcţionale ale municipiului Buzău.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

provenită din puţurile săpate în sudul zonei, cea de apă potabilă din sursa Crâng, care vine să completeze necesitatea de consum, un canal magistral de deversare a apelor în staţia de epurare, o staţie de 110 kV care asigură alimentarea cu energie electrică.

Concentrarea întreprinderilor facilitează utilizarea eficientă a transporturilor pe calea ferată şi rutieră ca urmare a apropierii de gară şi a construirii şoselei moderne care străbate partea centrală a zonei industriale, întreprinderile fiind dispuse de-o parte şi de alta a acestei artere principale de circulaţie rutieră. Artera rutieră, denumită semnificativ Aleea Industriilor, este legată direct prin noile pasaje rutiere, care evită calea ferată, şi prin bretele de racord cu şoselele naţionale ce duc spre Ploieşti; Urziceni-Bucureşti, Slobozia, Brăila. Această situaţie creează condiţii foarte avantajoase deplasării zilnice a populaţiei din satele situate în vestul, sudul şi estul zonei industriale, timpul afectat acestor deplasări nedepăşind în general 30 de minute. Deplasarea locuitorilor din satele situate la nord de valea Buzăului este îngreunată însă de faptul că trebuie să traverseze întreg oraşul, dar aceasta nu diminuează fluxurile de navetism din direcţia respectivă. Populaţia din oraş care lucrează în zona industrială străbate în general partea centrală a oraşului, legături mai bune având locuitorii din zona vestică ce dispun de o cale de acces directă prin bulevardul Stadionului.

Se poate aprecia că zona industrială de sud a devenit un centru de greutate al activităţii economice, generând şi întreţinând strânse legături cu celelalte zone funcţionale ale oraşului precum şi cu zona de influenţă.

Concentrarea industrială în sud, având în vedere caracteristicile climatice, contribuie la evitarea răspândirii noxelor rezultate din arderi în restul teritoriului oraşului. Foarte expuse sunt totuşi cele două cartiere, Poşta şi Mihai Viteazu, situate în zonă.

Din punct de vedere al dezvoltării în perspectivă, zona industrială dispune de teritorii favorabile extinderii spre sud şi pe terenul ocupat de cartierul Poşta, propus pentru dezafectare.

Zona industrială de nord s-a conturat în strânsă legătură cu apropierea de valea Buzăului, apa râului fiind folosită de morile de cereale, de micile ateliere de dăracit lână şi de cele ce produceau cărămizi şi ţiglă. În prezent unităţile industriale sunt mult dispersate în teritoriu şi se intercalează cu spaţii mari de depozitare. Funcţia de depozitare tinde să devină tot mai caracteristică, această zonă preluând treptat depozitele amplasate în mod dezordonat în diferite puncte ale oraşului. Astfel, prin degajarea zonelor rezidenţiale se creează condiţii optime aplicării măsurilor de sistematizare.

În afara exemplelor menţionate anterior, în această zonă îşi desfăşoară activitatea o serie de unităţi importante care asigură desfăşurarea în condiţii optime a activităţilor economice îndeplinite de oraş, aşa cum sunt: baza de aprovizionare tehnico-materială pentru agricultură şi cea pentru industrie, Direcţia judeţeană de drumuri şi poduri, Întreprinderea de construcţii-montaj etc.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Zona dispune de o gară care îi asigură legăturile cu zona industrială de sud. Transportul rutier se axează pe strada Transilvaniei, una dintre cele mai aglomerate artere de circulaţie din oraş, care preia şi traficul de tranzit.

Dispersia mare în teritoriu îngreunează aplicarea corespunzătoare a măsurilor de sistematizare, astfel că într-o perspectivă apropiată posibilităţile de dezvoltare sunt reduse.

Zona de transport feroviar situată în partea de sud a oraşului este rezultatul unui proces ce a avut loc timp de peste un secol. Staţia feroviară Buzău a cunoscut o dezvoltare continuă, în strânsă legătură cu creşterea traficului de mărfuri şi pasageri. Ea este de fapt singura staţie care preia acest trafic în totalitate, celelalte două având rol intermediar în aprovizionarea zonelor industriale.

Cele 19 linii au o utilizare diferenţiată, în strânsă legătură cu complexitatea activităţilor ce se desfăşoară în cadrul staţiei. Pentru trenurile în tranzit sunt utilizate 6 linii, alte şase sunt rezervate pentru primirea şi descompunerea trenurilor de marfă care sosesc şi 7 linii pentru salubrizarea trenurilor de călători. Staţia s-a modernizat prin automatizarea operaţiilor de încărcare şi descărcare şi şi-a mărit continuu incinta care se extinde în prezent pe o lungime de 4,5 km şi o lăţime de 200 metri. În imediata apropiere a gării este situată autobaza de călători ceea ce uşurează mult accesul populaţiei din judeţ la transportul feroviar. Accesul spre oraş se realizează pe Bulevardul Gării care face legătura directă cu centrul civic.

Zona comercială, administrativă şi culturală s-a conturat cea dintâi constituind primul nucleu al structurii interne a oraşului Buzău. Teritoriul din partea central-nordică a avut iniţial o funcţie comercială la care s-au adăugat ulterior cele administrative şi culturale.

Centrul civic al oraşului concentrează în prezent cele mai numeroase unităţi comerciale şi sediile instituţiilor cu caracter politic şi administrativ.

Piaţa Dacia, sistematizată în întregime, cuprinde un mare complex comercial, magazine la parterul noilor blocuri, noul hotel "Pietroasa" şi Palatul Comunal încadrat armonios în arhitectura modernă. Spre est se deschide o importantă stradă comercială ce aminteşte de caracteristicile vechiului târg. Spre vest sunt de asemenea magazine, două cinematografe şi principala piaţă de desfacere a produselor agro-alimentare.

O arteră cu mare concentrare a unităţilor adminsitrative şi culturale este Bulevardul N. Bălcescu care face legătura între centrul civic şi parcul Crâng. Se pot menţiona în acest sens Prefectura, Tribunalul, Casa de cultură, două cinematografe, Arhivele statului, Muzeul de istorie judeţean, etc.

Caracterul complex al acestei zone s-a accentuat în ultimii ani prin dezvoltarea funcţiei financiar bancare. Noile sedii ale băncilor "BANKCOOP", "BANCOREX", "BANCA AGRICOLĂ" etc. au contribuit şi la îmbunătăţirea aspectului edilitar al centrului civic.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Trebuie subliniat că în procesul de sistematizare s-a avut în vedere şi dotarea cartierelor cu unităţi comerciale corespunzătoare. De exemplu, în cartierul Crâng s-a construit un mare complex comercial. Tot aici funcţionează trei grupuri şcolare: sanitar, industrial şi economic.

De asemenea, noi dotări s-au amplasat în zonele industriale şi în celelalte cartiere.

Zona rezidenţială ocupă aproape 30% din suprafaţa oraşului fiind situată pe locul al doilea după zonele industriale. Caracteristica principală a fost dată vreme îndelungată de extinderea mare pe orizontală, element specific tuturor oraşelor de câmpie din ţara noastră.

Zona rezidenţială are o dispunere continuă din partea centrală spre zonele industriale din nord şi sud şi o extindere mai mare pe direcţia vest-est. Specific pentru această zonă este caracterul ei unitar din punct de vedere funcţional, neinterferându-se cu alte zone funcţionale. Excepţie fac cele trei cartiere amplasate în zonele industriale: Simileasca, Poşta şi Mihai Viteazu, ce necesită aplicarea unor măsuri de restructurare urbană.

Aspectul zonei rezidenţiale s-a schimbat substanţial în ultimii douăzeci de ani. Noile construcţii realizate în această perioadă au generat schimbări în repartiţia teritorială a populaţiei reflectate în valori ale densităţii mult mai crescute comparativ cu zonele nerestructurate. (vezi şi fig. 9.10)

Un element important în caracterizarea zonelor rezidenţiale îl constituie şi capacitatea lor de cazare exprimată prin raportarea suprafeţei locuibile la suprafaţa cartierului. Astfel, densitatea ariei locuibile a crescut în municipiul Buzău de la 800 mp locuibil/ha în anul 1968 la 2.166 mp/ha ceea ce reprezintă mai mult decât o dublare. Teritorial apar diferenţe însemnate. În cartierele Poşta, Simileasca, N. Titulescu, cartierul Gării, valorile sunt scăzute, sub 1.000 mp/ha, aici fiind caracteristice clădirile tip parter. Valori între 1.000 şi 2.000 mp/ha apar în cartierele Mihai Viteazu, Dorobanţi şi Marghiloman, ultimele două în curs de restructurare, iar valorile mari de 2.000-4.000 mp/ha, sunt caracteristice zonelor ce au fost supuse procesului de amenajare urbană: centrul civic, Episcopiei, Broşteni şi cartierul Independenţei. Cea mai ridicată densitate se înregistrează în cartierul Crâng.

Măsurile de amenajare prevăd modernizarea în continuare a zonei rezidenţiale şi rezolvarea unor probleme importante cu caracter edilitar-urbanistic cum sunt transportul intern urban, aprovizionarea cu apă potabilă etc.

Zona de recreere are un caracter dispersat fiind reprezentată prin cele trei parcuri (Crâng, Tineretului, Marghiloman) care prezintă avantajul de a fi situate în apropierea unor zone rezidenţiale dens populate.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Capitolul 11. Fizionomia oraşului

Concomitent cu dezvoltarea teritorială şi funcţională s-au produs şi modificări în fizionomia oraşului. La alcătuirea fizionomiei actuale au contribuit în principal două elemente: poziţia geografică, ca poziţie de relaţie, şi dezvoltarea economică care a dus la instituirea zonelor funcţionale urbane.

În ceea ce priveşte caracterele fizico-geografice ale teritoriului pe care s-a dezvoltat vatra oraşului acestea au avut o influenţă redusă datorită reliefului plan format de cele două terase ale Buzăului şi de conul de dejecţie. Altitudinile descresc de la 101 m în nord-vest la 88 m în capătul străzii Dorobanţi şi 91 m în cartierul Mihai Viteazu în sud-est, panta generală a reliefului fiind foarte redusă.

Unele impedimente naturale care au stat în calea dezvoltării teritoriale în fazele de început, cum au fost extinderea mai mare a pădurii Crâng pe latura vestică sau prezenţa smârcurilor în sud-vest, au fost destul de repede înlăturate şi depăşite.

Spre deosebire de alte oraşe în care elementele cadrului natural s-au impus în peisaj, Buzăul ca şi celelalte oraşe de câmpie, a avut multă vreme o fizionomie monotonă caracterizată prin extinderea mare pe orizontală şi predominanţa clădirilor tip parter.

Fizionomia actuală este rezultatul împletirii strânse dintre elementele de bază ale vechii structuri urbane şi cele create în concordanţă cu cerinţele noii etape de dezvoltare. Textura stradală şi-a menţinut caracterele din trecut fiind dominată de arterele majore de penetraţie care au o orientare convergentă de la periferie spre partea centrală a oraşului. Acestea indică cu claritate direcţiile principale pe care s-au desfăşurat legăturile oraşului cu zonele din afara lui.

Dinspre nord-vest, din direcţia zonei montane şi deluroase, penetraţia se face pe strada Transilvaniei care se termină în apropierea centrului civic. Aceasta prezintă o ramificaţie spre nord, strada Penteleu, care se termină la intersecţia străzii Obor cu strada Chiristigii unde se afla amplasamentul vechiului obor. În acest punct ajunge şi strada Dobrogeanu-Gherea dinspre Brăila la care se asociază strada Dorobanţi din direcţia estică.

Dinspre Ploieşti vechiul drum urmărea actualul traseu al străzii Unirii, iar legătura cu staţia C.F.R. s-a făcut prin bulevardul Gării. La acestea se adugă o arteră mai recentă, bulevardul N. Bălcescu care face legătura între centru şi partea de vest a oraşului.

În cadrul texturii majore de tip radiar-concentric reţeaua stradală secundară s-a dezvoltat haotic şi cu densităţi variabile. Străzile au cea mai crescută densitate în partea centrală, care apoi scade în general spre periferie. Excepţie face cartierul "N. Titulescu" construit după un plan de sistematizare unde trama stradală are un caracter rectangular. O situaţie asemănătoare prezintă cartierul "Mihai Viteazu" construit pentru muncitorii ceferişti odată cu dezvoltarea transportului feroviar.

Fizionomia este determinată şi de caracterul construcţiilor care dau personalitatea oraşului.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Până în anul 1960 Buzăul şi-a menţinut un aspect rural. După această dată, şi în special după anul 1968, începe un amplu proces de transformare urbanistică. O atenţie deosebită s-a acordat construirii noilor cartiere de locuinţe în strânsă legătură de dezvoltarea generală a oraşului şi cu cerinţele populaţiei în continuă creştere numerică.

Într-o perioadă scurtă de timp au fost restructurate cartierele din nordul oraşului şi s-au dat în folosinţă noile contrucţii de locuinţe, în cartierul Broşteni fiind dominante construcţiile tip parter plus patru nivele iar în cartierul Episcopiei parter plus patru nivele şi parter plus zece nivele (fig. 11.1).

S-a finalizat modernizarea cartierului "N. Bălcescu", şi a arterei principale dotată cu blocuri de patru şi zece etaje şi s-a construit pe teren liber cartierul Crâng în acelaşi regim de înălţime.

O atenţie deosebită s-a acordat sistematizării *centrului civic*, noua piaţă "Dacia" întrunind toate caracteristicile unui centru modern. Cea mai recentă realizare este legată de finalizarea lucrărilor de-a lungul străzii Unirii care a devenit una din arterele moderne ale oraşului. De asemenea, se află în faza de execuţie lucrările de modernizare şi de placare a arterelor principale din cartierele Dorobanţi şi Marghiloman.

În ceea ce priveşte fizionomia după regimul de înălţime al clădirilor, aceasta are un caracter omogen în cartierele Crâng, N. Bălcescu, Centru Civic, Episcopiei şi Broşteni, unde predomină construcţiile noi şi în cartierele Independenţei, Marghiloman şi Dorobanţi unde construcţiile noi plachează arterele principale, în restul teritoriului fiind case tip parter.

În schimb, cartierele cu locuinţe tip parter ridică cele mai numeroase probleme de amenajare datorită fondului edilitar mediocru şi chiar foarte slab. Este cazul cartierelor periferice din sudul oraşului, Poşta şi Mihai Viteazu, şi din nord-vest, Simileasca.

Spre deosebire de acestea, în cartierul N. Titulescu fondul edilitar este evaluat ca de la foarte bun la mediocru, şi dispune de dotări corespunzătoare şi spaţii verzi. În prezent, această zonă înregistrează cea mai mare dinamică a construcţiilor particulare.

Regimul de înălţime se reflectă şi în densitatea spaţiului locuibil pe cartiere (fig. 11.2) care pune în evidenţă potenţialul de dezvoltare a construcţiilor în diferite zone ale oraşului (vezi şi parag. 10.6).

În realizarea noii fizionomii s-a avut în vedere menţinerea şi punerea în valoare a unor edificii vechi care fac parte din personalitatea oraşului. În acest sens se pot enumera clădirea Palatului Comunal din "Piaţa Dacia", clădirile liceelor "B.P.Haşdeu", "M. Eminescu" şi a liceului pedagogic, etc. De remarcat că în restructurarea bulevardului N. Bălcescu s-a ţinut cont de fondul vechi valoros menţinându-se vechile clădiri, în general cu destinaţie administrativă, şi un fond de locuinţe.

Astfel, într-o foarte scurtă perioadă de timp, fizionomia oraşului a suferit transformări fundamentale, peste 60% din populaţia sa locuind în cartiere noi.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

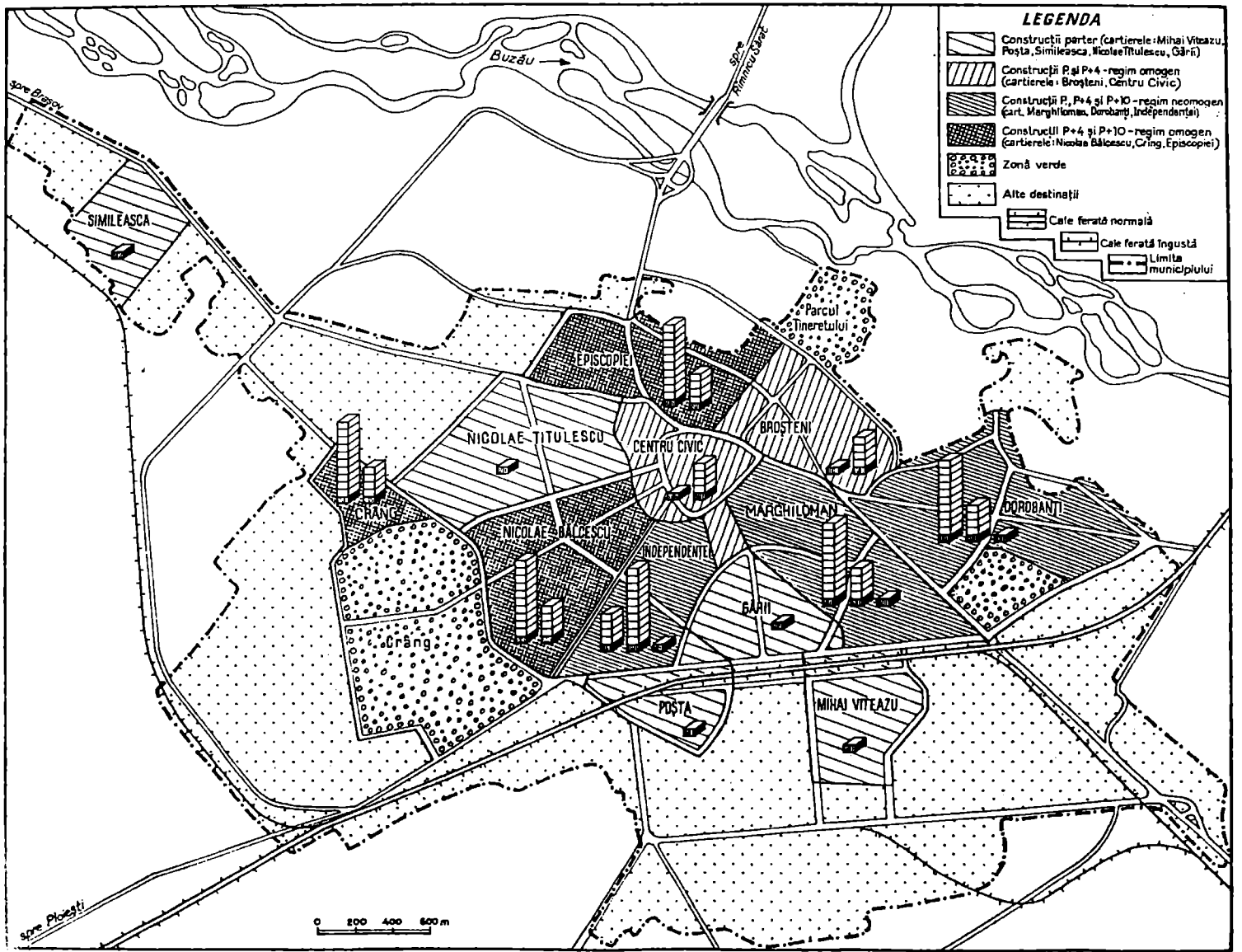

Fig. 11.1 NIVELUL CONSTRUCȚIILOR ÎN MUNICIPIUL **BUZĂU** (PE CARTIERE)

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

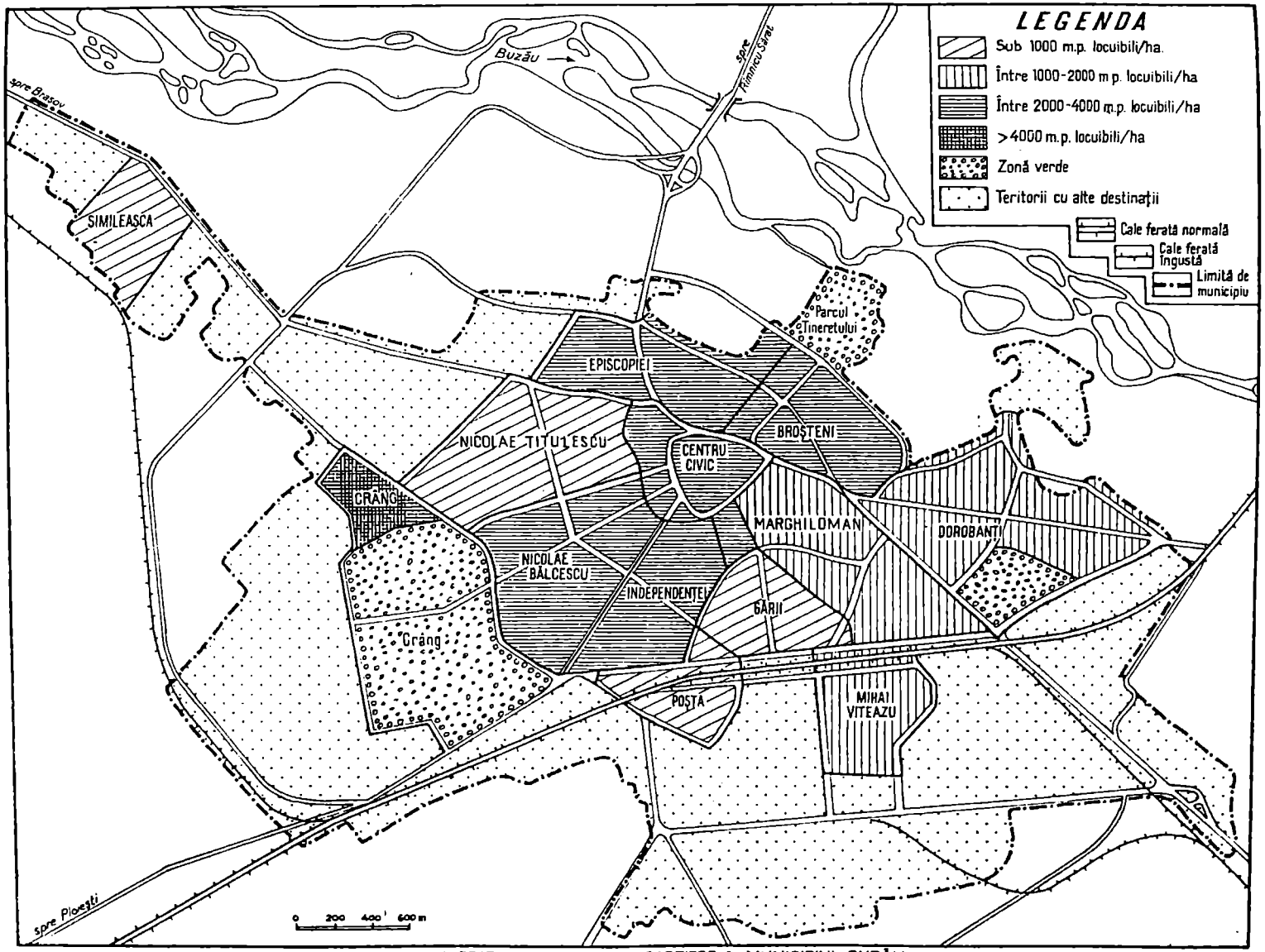

Fig.11.2. DENSITATEA SPAŢIULUI LOCUIBIL PE CARTIERE în MUNICIPIUL BUZĂU

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Capitolul 12. Probleme edilitar-urbanistice şi de poluare a mediului

Alimentarea cu apă. Resursele de apă, privite atât din punct de vedere cantitativ cât şi calitativ, constituie unul dintre factorii importanţi implicaţi în dezvoltarea urbană.

În cazul municipiului Buzău resursele de apă existente în zonă au constituit o premisă favorabilă amplasării obiectivelor industriale, inclusiv a acelora din industria alimentară, cu consumuri mari de apă potabilă.

Dezvoltarea oraşului a dus la creşterea necesarului de consum de la circa 1.500 l/sec în 1975 la 3.200 l/sec în 1985. Astfel, în numai 10 ani s-a produs o dublare a necesarului de apă pe seama creşterii consumului casnic cât şi a celui industrial.

În ultimii ani s-au înregistrat schimbări importante, care au dus la scăderea necesarului de apă până la 2.431 l/sec în 1995. Această situaţie s-a datorat cu precădere reducerii activităţilor industriale în timp ce consumurile casnice au înregistrat o tendinţă continuă de creştere. Ca urmare, şi structura consumului s-a modificat, industria deţinând în prezent o pondere de numai 25%.

Sursele de alimentare au o capacitate de producţie de 1.905 l/sec din care 1.405 l/sec apă potabilă obţinută din captarea apelor subterane şi 560 l/sec apă industrială din apele râului Buzău.

În prezent sursele de apă nu mai acoperă necesarul de apă al oraşului, ceea ce se repercutează în primul rând asupra populaţiei. Ca urmare, consumul de apă este raţionalizat după un program stabilit de organele locale.

Reducerea resurselor de apă s-a datorat dezechilibrului produs între utilizarea intensă şi ritmul de refacere a stratului acvifer, mult mai redus. În ultimii ani s-a constatat o creştere a adâncimii pânzei freatice şi o scădere a debitului. În afară de consumurile mari, situaţia a fost generată de cantitatea redusă de precipitaţii înregistrată în mai mulţi ani consecutivi şi de infiltrările în râul Buzău.

Pentru reglementarea situaţiei se preconizează refacerea unor foraje şi creşterea cantităţii de apă industrială provenită din râul Buzău.

Necesarul de apă este asigurat prin organizarea a patru surse de alimentare din subteran şi o staţie de captare a apei din râul Buzău.

Sursa "Crâng" este cea mai veche şi a fost vreme îndelungată cea mai importantă sursă de apă a oraşului. Ea datează din anul 1897 când s-a săpat primul puţ şi s-a dat în folosinţă castelul de apă cu o capacitate de înmagazinare de 120 m^3. În prezent această sursă utilizează 21 de foraje, dintre care 6 de mare adâncime ce ajung la 150 m. Debitul total este de 340 l/sec. Pentru înmagazinarea apei se dispune de trei rezervoare a câte 2.500 m^3, iar repomparea se realizează prin intermediul a două staţii.

În zona industrială de sud funcţionează două amenajări. Sursa "Zahăr" cu 34 de foraje în funcţiune şi cu un debit total de 450 l/sec, este cea mai mare din municipiu. Are o capacitate de înmagazinare de 15.000 m^3 apă, în trei rezervoare,

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

dintre care unul de 10.000 m^3. A doua amenajre este sursa "Sud" ce dispune de 16 foraje cu un debit total de 200 l/sec şi are trei rezervoare subterane. În "Parcul Tineretului" funcţionează o altă sursă, cu 6 foraje şi un debit total de 60 l/sec.

În 1986 a fost dată în folosinţă Staţia de captare a apei din râul Buzău cu o capacitate de 560 l/sec. Staţia este amplasată în apropierea şoselei naţionale spre Râmnicu Sărat şi dispune de capacităţi de tratare şi filtrare. Apa tratată este pompată printr-o conductă de peste 7.000 m spre sursa "Zahăr" unde se află şi cele mai mari capacităţi de înmagazinare.

Din punct de vedere calitativ, apa din pânza freatică se încadrează în normele de potabilitate şi corespunde cerinţelor întreprinderilor din industria alimentară.

În schimb, apa râului Buzău ridică probleme datorate mineralizării crescute în secţiunea oraşului ca urmare a aportului de apă din râul Slănic, la 12 km amonte de oraş. În perspectivă, apele Buzăului vor putea fi folosite numai în condiţiile asigurării unor debite minime lunare, în perioada iunie-august, mai mari de 6,0 m^3/sec. De asemenea, va fi necesară amplasarea unor staţii automate pentru controlul permanent al gradului de mineralizare şi staţii pentru tratarea şi filtrarea apei.

Lungimea reţelei de distribuţie a apei este 173,3 km şi ea are, în proporţie de 80%, o vechime de 35-40 de ani, necesitând lucrări de refacere.

Reţeaua de canalizare este organizată în sistem unitar pentru oraş şi divizor pentru zonele industriale.

În zona de nord întreprinderile deversează direct în râul Buzău, având instalaţii proprii de epurare. În sudul oraşului, zona industrială dispune de două canale mari colectoare ale căror ape uzate sunt preluate de staţia de epurare. Reţeaua de canalizare se află într-un stadiu de colmatare ce variază între 30-70%, în funcţie de zonă. Din această cauză, în perioadele cu precipitaţii ridicate, numeroase zone se confruntă cu o situaţie de insalubritate.

Încălzirea urbană se face în noile cvartale şi în unele instituţii prin sistemul de termoficare iar în rest cu combustibil solid. Zona industrială de sud este alimentată cu căldură prin centrală electrică de termoficare proprie iar cu gaze prin conductele Berca-Grăjdana şi Ghergheasa-Bucureşti consumul fiind de circa 25.000 metri cubi pe oră.

Alimentarea cu energie electrică se realizează din sistemul energetic naţional prin două puncte de joncţiune în sudul şi nordul oraşului.

Transportul intern urban este un element important de care depinde legătura funcţională dintre diferite zone ale praşului. Organizarea transportului intern în sistem de trasee cât mai numeroase şi mai directe care să asigure deplasări rapide, dotarea cu un număr suficient de mijloace de transport şi rezolvarea traficului de vârf în diferite puncte ale oraşului, condiţionează într-o măsură însemnată buna desfăşurare a activităţilor în oraş. De primă importanţă este asigurarea unor condiţii

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

optime de deplasare a populației care pendulează între locul de domiciliu și locul de muncă.

În municipiul Buzău traficul intern de călători este asigurat de un parc de 98 autobuze ce deservesc 12 trasee. Lungimea traseelor este de 184 km ceea ce, comparativ cu lungimea străzilor de 171 km, indică o acoperire corespunzătoare a întregului teritoriu. Aceeași concluzie se desprinde și dacă se raportează lungimea străzilor la numărul de locuitori, de unde rezultă un indice de 1,3 km/1.000 locuitori care este mai mare față de cel înregistrat în orașele moderne (cca. 1 km/1.000 loc.)

Indicele mai mare rezultă pe seama cartierelor în care construcțiile au densitate mică și lungimea rețelei stradale este mai dezvoltată în raport cu numărul de locuitori.

Caracterele rețelei stradale de tip radiar concentric, la care se asociază rețeaua secundară dispusă haotic și insuficient subordonată celei majore, generând un număr foarte mare de intersecții, produc stânjeniri în asigurarea fluenței circulației și creează câteva zone critice pe teritoriul orașului.

Cea mai solicitată intersecție este cea de la "Pomul Verde" situată la nord-vest de Palatul Comunal. Această intersecție reprezintă singura cale de acces spre centrul și sudul orașului al locuitorilor cartierelor din nord, est și parțial al celor din nord-vest. De asemenea, pe aici se realizează legăturile întreprinderilor din zona industrială de nord situate pe strada Transilvaniei cu restul teritoriului orașului. Traficului intern i se suprapune traficul de tranzit, fluxul de circulație în relațiile Moldovei cu sudul țării fiind dirijat prin centrul orașului. De altfel, traseul prin Buzău este și singura legătură directă a județelor din estul țării cu litoralul. Rezolvarea problemelor de transport în această intersecție și realizarea unui inel de circulație prin care să se degajeze zona centrală figurează în planul de sistematizare a orașului ca un obiectiv de primă urgență.

Alte puncte critice în circulația internă le reprezintă "Piața Dacia" unde se interferează majoritatea traseelor, piața Gării unde se interferează fluxurile ce vin spre gară cu cele create prin prezența autogării, prin care trec o mare parte din cei ce lucrează în zona industrială de sud, precum și strada Unirii solicitată atât în traficul intern cât și în cel de tranzit.

În organizarea traficului intern urban trebuie să se țină seama de toate elementele ce decurg din asocierea traficului de tranzit, a traficului greu de mărfuri și de cel al autoturismelor al căror număr este în continuă creștere. Luând în considerație toate tipurile de trafic, teritoriul municipiului Buzău este foarte solicitat în cadrul circulației rutiere. Ca urmare apare stringentă necesitatea creerii unor inele de circulație exterioară în vederea degajării intravilanului.

Poluarea mediului urban este determinată de intensitatea activităților economice, de traficul rutier și de natura măsurilor de protecție aplicate.

Poluarea aerului este generată cu precădere de surse de tip industrial, trafic, șantiere de construcții.

Principalele emisii poluante sunt: pulberi, fenol, pulberi sedimentabile, solvenți organici, praf de ciment, bioxid de carbon, bioxid de sulf, oxizi de azot.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

O mare parte sunt rezultatul arderii combustibililor pentru generarea energiei electrice şi a prelucrării materiilor prime.

Întreprinderea "ROMCARBON" produce cel mai ridicat grad de poluare, generat nu atât de cantitatea noxelor, cât mai ales de amplasarea neadecvată în nordul oraşului şi în apropierea zonei rezidenţiale.

De asemenea, la AROMET, în sud,care are o secţie de turnătorie de fontă, s-a înregistrat un nivel peste normele admise la particule sedimentabile şi în suspensie provenite de la cuptoare şi uscătoare.

Tot în această zonă se depăşeşte nivelul de poluare la pulberile provenite din prelucrarea seminţelor de floarea soarelui şi a grâului, la întreprinderile de ulei şi panificaţie.

În partea centrală, s-au determinat oxizi de plumb şi praf de ciment, fiind o zonă cu o intensă activitate în domeniul construcţiilor.

Poluarea apei este legată de eficienţa procesului de epurare a apelor uzate şi de disfuncţionalităţile rezultate din întreţinerea diferitelor categorii de conducte din sistemul urban sau chiar naţional. Oraşul dispune de o staţie de epurare amplastă în partea estică, pe malul drept al râului Buzău. Staţia are o capacitate de epurare de 850 l/sec în timp ce apele uzate orăşeneşti şi industriale care ajung la staţie au un debit de 1.850 l/sec. Astfel, o mare cantitate, ce nu poate fi tratată, este deversată în Buzău influenţând calitatea apelor. De asemenea, apele uzate de la "DUCTIL" provenite din decantorul secţiei de electrozi sau cele de la "CORD" sunt deversate direct în Buzău.

Ca urmare, pe o distanţă de 15 km aval de oraş, se înregistrează modificări ale biotopului acvatic ce indică o apă mediu impurificată din punct de vedere al conţinutului de substanţe organice biodegradabile şi alte substanţe consumatoare de oxigen. Fenomenul se atenuează la o distanţă de 35-40 km, de sursa de poluare, ceea ce permite dezvoltarea biocenozelor specifice apelor cu poluare redusă.

La staţia de epurare se efectuează prelucrarea mecanică şi tratarea biologică. Nămolurile rezultate sunt pompate în bazine de fermentare (metantancuri) pe 28 de platforme şi în 7 iazuri ce ocupă o suprafaţa de 3,4 ha.

Nămolul din metantancuri este utilizat pentru obţinerea biogazului. Instalaţiile de biogaz au fost puse în funcţiune din anul 1993 iar gazul este folosit la unul din cele trei cazane ale centralei termice.

Protejarea resurselor de apă freatică, ca principală rezervă de apă potabilă, constituie o preocupare permanentă. În acest sens există o serie de restricţii în utilizarea terenurilor situate în zona fronturilor de captare. Acestea se referă la limitarea cantităţilor de îngrăşăminte chimice şi înlocuirea cu îngrăşăminte naturale, reducerea păşunatului, un control strict al utilizării deşeurilor provenite de la complexele de creştere a animalelor (CARBUZ, AVICOLA). Ca urmare, la "AVICOLA" s-au finalizat recent lucrări de retehnologizare care au avut în vedere şi aspectul de protecţie a mediului.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Cu toate aceste măsuri, au avut loc şi disfuncţionalităţi, cum a fost deteriorarea magistralei de petrol Ploieşti-Constanţa care a dus la poluarea stratului freatic pe o suprafaţă de 7 kmp. (în anul 1992).

Lucrările repetate de decontaminare efectuate la cele patru foraje afectate nu au înlăturat complet nici în prezent urmările acestei situaţii.

Problemele de poluare a solului sunt legate de restrângerea suprafeţelor ocupate de deşeurile tehnologice produse de unele întreprinderi, mai ales de "DUCTIL" şi "CONTACTOARE". În acelaşi timp, există preocuparea pentru o mai bună gospodărire a zonei din estul oraşului unde se află staţia de epurare şi rampa de gunoi.

În anumite zone ale oraşului a crescut şi poluarea sonoră. Aceasta atinge valori maxime de 75-85 decibeli în zonele cu trafic intens cum sunt bariera Ploieşti, strada Spiru Haret, intersecţia străzilor Unirii cu Transilvania, bulevardul Gării.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

PARTEA III-a

ZONA DE INFLUENȚĂ A ORAȘULUI BUZĂU

Conceptul de zonă de influență s-a conturat în literatura geografică odată cu înțelegerea modului în care activitatea unui oraș se răsfrânge asupra teritoriului din jur generând o categorie de fenomene cu manifestare specifică atât din punct de vedere calitativ cât și cantitativ. Deplasările definitive și diurne ale populației, specializarea agriculturii în raport de cerințele orașului, dezvoltarea căilor de comunicație, măsura în care orașul îndeplinește o gamă variată de servicii pentru populație așezările din zona înconjurătoare, definesc zona de influență a unui oraș.

Studiul zonelor de influență urbană a constituit o preocupare constantă în literatura geografică de specialitate. Pe plan mondial se remarcă contribuțiile devenite deja clasice ale geografilor Jacqueline Beaujeu-Garnier și G. Chabot (1963), Jean Gottman (1961), Max Derruau (1963), J. Labasse (1966).

La noi în țară studiul orașelor și al zonelor de influență au atras de timpuriu interesul geografilor remarcându-se contribuțiile lui Vintilă Mihăilescu, în studiile referitoare la orașul București (1915), orașul Călărași (1921) și cu caracter teoretic (1941), cele ale lui N. Al. Rădulescu cu privire la zonele de aprovizionare ale unor orașe din sudul țării (1944) și ale lui Victor Tufescu (1941) despre, "Tîrgușoarele din Moldova și importanța lor economică".

După cel de-al doilea război mondial dezvoltarea țării a generat transformări fundamentale în cadrul rețelei de așezări urbane, orașele devenind cele mai importante centre de polarizare și de coordonare a activităților economice și sociale. Zonele de influență au căpătat o conturare tot mai bine definită, fiind în strânsă dependență cu mărimea orașelor și cu complexitatea funcțiilor îndeplinite de acestea.

Ca urmare a intensificării relațiilor oraș-zonă înconjurătoare s-a ivit necesitatea unor studii complexe care să identifice și să pună în evidență noile aspecte ale acestor manifestări în profil teritorial.

Astfel de studii, bazate pe criterii complexe și o metodologie modernă, au fost elaborate în legătură cu marile orașe ale țării: București (I. Iordan), Brașov (Ludmila Panaite), Sibiu (N. Caloianu), Ploiești (Maria Chițu), Cluj (Aurelia Susan), Oradea (I. Susan), Galați și Brăila (D. Oancea), Iași (N. Barbu, Al. Ungureanu). În același timp trebuie remarcată importanța deosebită a lucrărilor în care problemele zonelor de influență urbană au făcut obiectul unor cercetări ce au cuprins întregul teritoriu

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

naţional (V. Cucu, I. Ianoş) sau mari regiuni geografice (Al. Ungureanu - "Oraşele din Moldova").

Pentru desemnarea zonei de influenţă urbană, în literatura de specialitate se foloseşte o gamă variată de termeni. Dintre aceştia sunt foarte semnificativi, în încercarea geografilor de a surprinde esenţa fenomenului, termeni cum sunt cei de: regiune polarizată, regiune funcţională, regiune de organizare, regiune de influenţă urbană, etc. Denumiri devenite consacrate sunt cele de "Banlieue" (în franceză), "Suburbs" sau "Urban Fringe" (în engleză), "Vorald" sau "Umland" (în germană).

În geografia românească s-au impus termenii de "zonă de influenţă" sau "sferă de influenţă" (V. Cucu, 1976), cu un conţinut mai larg, şi cei de "zonă periurbană" sau "zonă preorăşenească".

Studiul de faţă şi-a propus să pună în evidenţă modul de constituire a zonei de influenţă, categoriile de relaţii ce se stabilesc între aceasta şi oraşul Buzău, elemente care constituie totodată şi criterii de delimitare în teritoriu, precum şi caracteristicile economico-geografice ce definesc zona de influenţă urbană a Buzăului.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Capitolul 13. Evoluția zonei de influență. Relațiile oraș-zonă înconjurătoare

13.1. Evoluția zonei de influență a orașului Buzău

Influența localității Buzău în teritoriu s-a manifestat din cele mai vechi timpuri în strânsă legătură cu funcția sa de centru de schimb al produselor agricole. Schimbul de produse avea un caracter periodic, realizându-se în cadrul târgurilor săptămânale şi anuale între locuitorii unor zone geografice foarte diferite, a căror proveniență depăşea frecvent limitele actuale ale județului.

Până în secolul al XIX-lea din volumul total al schimburilor partea ce revenea satisfacerii necesităților de aprovizionare a Buzăului propriu-zis era relativ mică, oraşul având o populație redusă. Relațiile de schimb generate de poziția geografică a Buzăului cuprindeau un teritoriu vast, iar intensitatea lor avea un caracter variabil în funcție de o serie de condiții sociale, economice, istorice. Astfel, că într-o primă etapă nu putem vorbi de o zonă de influență în accepțiunea actuală.

Pe parcursul secolului al XIX-lea dezvoltarea economică şi diversificarea funcțiilor au fost însoțite de creşterea continuă a numărului de locuitori. Cerințele de consum ale populației tot mai numeroase şi condițiile favorabile oferite de lunca Buzăului au contribuit la dezvoltarea grădinăritului. La început de secol cultura legumelor a devenit o ocupație importantă odată cu stabilirea coloniştilor bulgari în partea de est a oraşului. Arealul s-a lărgit treptat cuprinzând într-o primă perioadă mai multe sate de pe dreapta Buzăului, extinzându-se ulterior şi pe stânga râului, în zonele în care albia majoră prezintă lărgiri importante.

Numeroase sate situate în apropierea oraşului, de-a lungul văii Buzăului, s-au specializat în cultura legumelor formând o arie de aprovizionare permanentă a pieței oraşului şi constituind primele nuclee ale zonei de influență.

În secolul al XX-lea zona de aprovizionare a oraşului s-a precizat tot mai bine şi şi-a diversificat activitatea, la cultura legumelor adăugându-se creşterea animalelor, pentru produse cerute pe piața zilnică.

I. Petrescu-Burloiu (1944) distingea în jurul oraşului Buzău două "zone economice" de aprovizionare. "Zona imediată" cuprindea satele cele mai apropiate de oraş în care locuitorii dețineau puțin pământ arabil şi îl foloseau cu prioritate pentru cultura zarzavaturilor, cunoscută prin rentabilitatea crescută. Aceleaşi sate asigurau oraşul cu unele produse animaliere ca lapte, ouă, brânză, unt şi păsări. Această zonă era alcătuită din aşezări rurale situate la distanțe mici, de 6-10 km, marea majoritate pe stânga râului Buzău: Căpățâneşti, Mărăcineni, Gura Câlnăului, Focşani, Băjani, Vadu Paşii, Ciocârlia şi Scurteşti, care aprovizionau oraşul pe tot parcursul anului, inclusiv iarna. Vara, arealul se lărgea cuprinzând şi sate aflate la sud de valea Buzăului, ca Lipia, Spătaru, Odaia Banului, Ținteşti, Tăbăreşti, etc. (fig. 13.1).

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

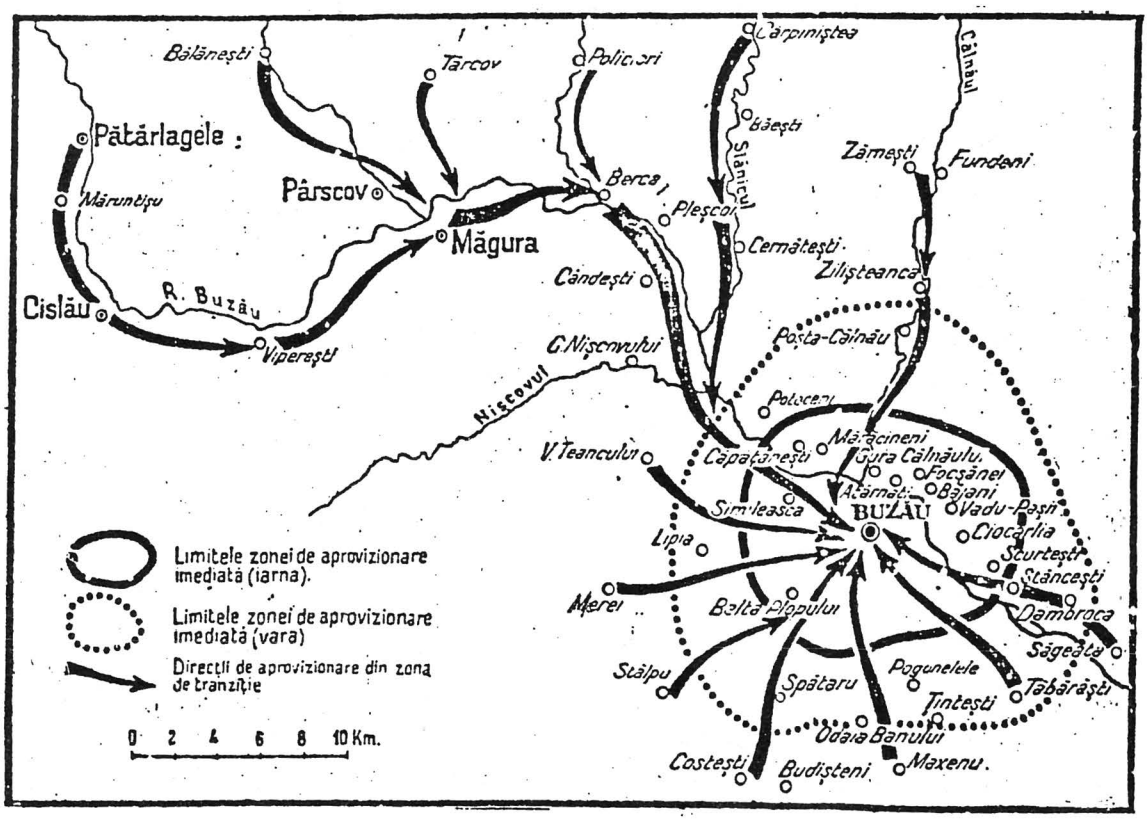

Fig.13 1.- Zona de aprovizionare imediată a orașului Buzău (după I.Petrescu Burloiu ,1944).

În prelungirea acestei zone, în care relațiile cu orașul erau zilnice, același autor a distins o "zonă de tranziție" alcătuită din localitățile în care se țineau târguri săptămânale și de unde precupeții se aprovizionau cu produse pe care le transportau la Buzău. În această categorie intrau comunele Pătârlagele, Cislău, Pârscov, Măgura, Berca de pe valea Buzăului, Cernătești pe valea Slănicului, Zărnești și Poșta Câlnău pe valea Câlnăului, de unde procurau animale și produse animaliere, cherestea, lemne de foc, fructe și struguri. Strugurii proveneau în special de la Merei și Valea Teancului, iar în zona de câmpie cele mai frecvente legături se țineau cu localitățile apropiate: Costești, Stâlpu, Maxenu, Gherăseni, etc., în special pentru cereale.

O a doua zonă, denumită "de aprovizionare apropiată", era mult mai largă și doar o mică parte din produse erau absorbite de oraș, marea majoritate fiind vândute cumpărătorilor din alte regiuni ce vin la târg în acest scop. Această zonă era legată în pimul rând de comerțul cu cereale, (principalele centre de consum fiind Brașov, Ploiești, zona petroliferă a văii Prahovei, București) și de comerțul cu animale, orașul Ploiești fiind cel mai mare consumator. Interesant apare faptul că principala zonă de proveniență a animalelor este situată la est de valea Buzăului, unde oferta apare mai mare decât consumul, în schimb spre vest cererile cresc în direcția orașului Ploiești. De asemenea, valea Buzăului participă în mică măsură la

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

aprovizionarea cu animale a oraşului, principalele centre de consum şi de comercializare fiind comunele mari cu târguri săptămânale: Pătârlagele, Cislău, Pârscov. În acelaşi timp, unele comune din vestul judeţului, cum sunt Chiojdu şi Calvini au gravitat mai mult spre Vălenii de Munte.

În afara acestor două zone conturate în jurul oraşului, autorul mai distinge şi o "zonă de aprovizionare depărtată" care cuprinde un număr mare de centre dispersate în toate regiunile ţării şi care aprovizionează Buzăul cu o gamă largă de produse (încălţăminte, pielărie, blănărie, sticlărie, confecţii, încălţăminte, mobilă).

Primele două zone corespund, în parte, actualei zone de influenţă. Este semnificativ faptul că autorul foloseşte termenul de "zonă de aprovizionare" ceea ce pune în evidenţă conţinutul relaţiilor stabilite între oraş şi zona înconjurătoare în etapa respectivă. Rezultă că în prima jumătate a secolului nostru relaţiile cele mai clare şi mai bine precizate în teritoriu erau legate de aprovizionarea oraşului cu produse agro-alimentare.

Având în vedere rolul Buzăului de centru politic-administrativ, cultural şi centru de învăţământ, influenţa sa în teritoriu s-a manifestat în mod cert şi în aceste direcţii chiar dacă nu s-au elaborat studii speciale în acest sens.

Cea mai importantă etapă înregistrată în dezvoltarea zonei de influenţă este de dată relativ recentă fiind strâns legată de evoluţia complexă a oraşului Buzău. Aşa cum s-a arătat în capitolele anterioare, oraşul Buzău a cunoscut o dinamică deosebită după anul 1965. Pe parcursul deceniului 1970-1980 funcţia industrială s-a dezvoltat şi consolidat continuu, atrăgând după sine întărirea celorlalte funcţii şi creşterea populaţiei urbane. În acest context, municipiul Buzău a devenit cel mai important centru de polarizare din zonă, iar relaţiile cu spaţiul geografic înconjurător au căpătat un caracter tot mai complex.

Din punct de vedere al extensiunii în teritoriu, zona de influenţă nu prezintă modificări semnificative. În schimb, legăturile oraş-zonă înconjurătoare s-au diversificat şi s-au amplificat în mod deosebit. Se poate aprecia că în ultimele decenii zona din jurul oraşului Buzău a căpătat trăsături noi, structurate şi funcţionale, corespunzătoare conceptului modern de zonă de influenţă urbană.

În prezent, ea ocupă un teritoriu ce se întinde pe o rază de circa 30 km în jurul oraşului Buzău, în care se grupează 21 de comune, cu 111 sate, situate în arealul de deal şi câmpie. Oraşul ocupă, împreună cu zona înconjurătoare, un teritoriu de cca. 1333,6 km^2, respectiv 1/5 din suprafaţa judeţului. În acelaşi timp, este de subliniat faptul că numărul de locuitori (cca. 150.000 în mediul urban şi 103.000 în mediul rural) totalizează cca. 253.000 de persoane, ceea ce reprezintă aproape jumătate din populaţia judeţului. De asemenea, populaţia rurală din această zonă reprezintă 1/3 din populaţia rurală a judeţului (301.048 persoane).

Ca urmare, în prezent, oraşul Buzău împreună cu zona sa de influenţă constituie arealul cu cea mai mare concentrare a populaţiei din cadrul judeţului.

Influenţa oraşului Buzău se extinde şi dincolo de limitele acestei zone, dar în mod diferit.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Spre nord influenţa se răsfrânge asupra unui spaţiu care cuprinde cea mai mare parte a zonei deluroasă şi montană situate în limitele judeţului Buzău. Relaţiile din acest areal scad în intensitate pe măsura creşterii distanţei faţă de oraş. Ele au un caracter mult mai neregulat în timp fiind mai frecvente la sfârşit de săptămână şi sunt legate preponderent de activităţile de servicii îndeplinite de Buzău şi în măsură foarte mică de cele productive. Ca urmare şi fluxurile forţei de muncă se diminuează foarte mult.

De altfel, în această zonă îşi manifestă influenţa şi o serie de alte centre cu rol de polarizare pe plan local cum sunt: Nehoiu, Cislău, Pârscov şi Berca.

Pe de altă parte, în zona de câmpie, dincolo de limitele zonei periurbane, se conturează un areal de interferenţă a influenţei exercitate de Buzău cu aceea a altor oraşe cum sunt Ploieşti, Urziceni, Slobozia, Râmnicu Sărat şi chiar Brăila.

Stabilirea extensiunii actuale a zonei de influenţă urbană s-a realizat prin studiul relaţiilor specifice existente între oraş şi zona înconjurătoare, tratate în continuare.

13.2. Relaţiile oraşului cu zona de influenţă

a) *Influenţa oraşului asupra populaţiei din zona înconjurătoare*. Aceasta s-a manifestat prin schimbările intervenite în mobilitatea teritorială definitivă, în caracterul deplasărilor zilnice ale forţei de muncă, în structura populaţiei active.

Pentru stabilirea zonei de influenţă a municipiului Buzău s-a realizat analiza corelată a deplasărilor definitive şi a celor diurne la nivelul întregului judeţ. S-a urmărit, în acest mod, desprinderea arealului de comune în care fenomenele studiate prezintă caractere diferite determinate de apropierea de Buzău. Studiul se referă la intervalul 1977-1982, perioadă semnificativă care coincide cu intrarea în funcţiune la capacitatea finală a tuturor întreprinderilor industriale din municipiul Buzău şi în general cu o dinamică deosebită a activităţii economice.

În ceea ce priveşte *deplasările definitive*, în perioada 1977-1982, se constată că singurele localităţi care s-au manifestat ca importante centre de atracţie a populaţiei, înregistrând valori pozitive ale sporului migratoriu, au fost oraşele Buzău ($32^0/_{00}$), Râmnicu Sărat ($24,7^0/_{00}$) şi comuna Berca ($21,2^0/_{00}$). De altfel, aşa cum s-a arătat, creşterea numerică a populaţiei Buzăului, în special după anul 1966, s-a făcut într-o proporţie de 60% pe seama sporului migratoriu, majoritatea celor sosiţi provenind din comunele judeţului.

În cea mai mare parte a teritoriului judeţului, respectiv în 80 de comune, valorile sporului migratoriu au fost negative. Aceasta pune în evidenţă capacitatea slabă de reţinere a populaţiei în cadrul judeţului, ca urmare a unei economii bazată preponderent pe agricultură, a numărului redus de centre de atracţie locală, a gradului scăzut de urbanizare. Cel mai mare deficit migratoriu s-a înregistrat într-un areal situat în zona subcarpatică (fig. 13.2) unde valorile au atins - $48^0/_{00}$ la Chiliile, - $50^0/_{00}$ la Odăile, Pardoşi şi Racoviţeni. Valori mari ale deficitului migratoriu au fost caracteristice şi pentru unele comune din câmpie, având în general o poziţie periferică în cadrul judeţului.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Fig.13.2. Mobilitatea teritorială definitivă a populației în perioada 1977-1982 (‰).

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

În acest context, comunele din jurul Buzăului şi al Râmnicului Sărat s-au detaşat net prin valorile mai ponderate ale deficitului migratoriu. De asemenea, este de remarcat şi tendinţa de echilibru a mişcării migratorii din comunele Nehoiu (azi oraş) şi Pătârlagele care, împreună cu Berca constituie cele mai importante centre de atracţie de pe valea Buzăului, în sectorul montan şi subcarpatic.

Este evident, aşa cum reiese din figura 13.2, că în jurul Buzăului s-a constituit un areal extins şi bine conturat cu valori mai reduse ale deficitului migratoriu, comparativ cu cele din comunele înconjurătoare. Cele mai reduse valori au fost cuprinse între $0^0/_{00}$ şi - $10,0^0/_{00}$ (în comunele Mărăcineni, Vadu Paşii şi Săpoca). Cea mai mare parte a comunelor s-au înscris în categoria cu valori cuprinse între - $10,1^0/_{00}$ şi - $15,0^0/_{00}$. Această zonă a înregistrat, după anul 1982, o uşoară tendinţă de diminuare a plecărilor şi de stabilizare a populaţiei.

Capacitatea de reţinere a populaţiei, relativ mai ridicată, a fost legată de crearea a noi locuri de muncă în municipiul Buzău şi de posibilitatea populaţiei de a se deplasa zilnic spre oraş în condiţii avantajoase. De asemenea, noile cerinţe ale oraşului, cu o populaţie în creştere, au determinat dezvoltarea şi diversificarea activităţilor agricole şi implicit o mai mare stabilitate a forţei de muncă ocupate în aceste sector.

Deplasările diurne ale populaţiei au fost analizate după indicele de navetism, rezultat din raportarea celor ce se deplasează zilnic la totalul populaţiei active din comună.

Municipiul Buzău a reprezentat principalul centru de atracţie a forţei de muncă, numărul celor ce s-au deplasat zilnic spre oraş constituind 60% din volumul acestor deplasări în cadrul judeţului. În acelaşi timp, cele peste 18.000 de persoane ce se îndreptau spre Buzău reprezentau circa o treime din totalul forţei de muncă ce îndeplinea diferite activităţi în cadrul oraşului. Comparând această valoare cu cele înregistrate de alte oraşe, de exemplu cca. 17.000 persoane la Galaţi, 13.700 persoane la Iaşi, 4.500 la Focşani (Al. Ungureanu, 1980, p.129), sau peste 20.000 la Ploieşti, rezultă că deplasările diurne au căpătat în această perioadă o amploare deosebită.

Numărul cel mai mare de navetişti a fost dat de comunele situate în jurul oraşului până la o distanţă de 25-30 km (fig. 13.3). În comuna Costeşti 60% din populaţia activă se deplasa zilnic spre Buzău, iar în comunele Gălbinaşi, Vadu Paşii, Mărăcineni, Săpoca, Cernăteşti, Poşta Câlnău şi Ulmeni numărul acestora reprezenta aproape jumătate din populaţia activă (40,1-50,0%).

Fenomenul a fost favorizat de apropierea de oraş şi de prezenţa căilor de comunicaţie accesibile, comunele fiind situate pe drumul naţional dinspre Urziceni sau Râmnicu Sărat, precum şi pe drumul modernizat ce însoţeşte valea Slăniculuí. Aşezările rurale sunt situate la distanţe ce nu depăşesc 20 de km, deplasările din această zonă încadrându-se în izocrona de 30 de minute.

Căile de comunicaţie favorabile şi timpul redus al deplasărilor au făcut ca fenomenul de navetism să se desfăşoare în condiţii optime şi să aibă o contribuţie

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

pozitivă la dezvoltarea aşezărilor rurale din comunele menţionate, realizând o legătură permanentă între mediul urban şi cel rural.

O frecvenţă mare în teritoriu au avut-o comunele (în număr de nouă) cu valori ale indicelui de navetism cuprinse între 30,1 şi 40,0%. Unele sunt situate la distanţe mai mari de 20 km (Săgeata, Zărneşti, Măgura), ceea ce a influenţat uşor diminuarea fluxului de navetism. Alte comune sunt învecinate municipiului, dar satele lor componente nu au accesibilitate bună la căile de comunicaţie. Astfel, este cazul unor sate din comunele Merei şi Verneşti. La aceasta se adaugă şi alţi factori printre care şi importanţa deosebită a viticulturii în această zonă, activitate cunoscută prin atracţia ce o exercită asupra forţei de muncă.

Tot spre municipiul Buzău se îndreaptă, cu prioritate, populaţia din comunele Smeeni, Cilibia, Cochirleanca, Blăjani şi Beceni indicele de navetism fiind de 20,1-30,1‰. Acestea sunt situate la distanţe mai mari, de circa 30 km, iar unele dintre ele sunt mai bine dotate din punct de vedere economic şi social, în special Beceni, Cochirleanca şi Smeeni.

O deosebită importanţă o prezintă faptul că din totalul de 18.000 al celor ce se deplasau zilnic spre Buzău, circa 13.500 de persoane au provenit din cele 21 de comune analizate, iar restul din alte direcţii, inclusiv din afara limitelor judeţului.

În legătură cu deplasările diurne ale populaţiei sunt necesare câteva sublinieri importante care justifică de asemenea, includerea acestor comune în zona de influenţă a municipiului Buzău.

Astfel, din cercetarea fenomenului de navetism la nivelul întregului judeţ, atât din punct de vedere cantitativ cât şi din punct de vedere al direcţiilor de deplasare, se evidenţiază cu claritate arealele din jurul celor două oraşe în care fluxurile de populaţie se remarcă nu numai prin intensitatea crescută dar şi prin gradul lor ridicat de concentrare, în sensul că marea majoritate a navetiştilor se îndreaptă cu prioritate spre municipiul Buzău şi respectiv spre Râmnicu Sărat. Este de remarcat faptul că drumul naţional dintre Buzău şi Râmnicu Sărat reprezintă una dintre arterele pe care se înregistrează cele mai ridicate fluxuri de navetism, ceea ce duce practic la interferenţa zonelor de influenţă ale celor două oraşe pe această direcţie. În afara acestor areale deplasările capătă un caracter dispersat, populaţia dintr-o comună îndreptându-se în două sau chiar trei direcţii diferite.

Pe teritoriul judeţului se remarcă prezenţa şi altor centre cu rol important în atragerea forţei de muncă. Cele mai numeroase se concentrează pe valea Buzăului: Berca, Cislău, Pătârlagele, Nehoiu şi Siriu, la acesta din urmă atracţia fiind legată de construcţiile hidrotehnice de pe valea Buzăului. În zona de câmpie cel mai important centru de polarizare este Pogoanele.

Populaţia din comunele situate la marginea judeţului a fost atrasă într-o măsură însemnată şi de centre din afara judeţului, în primul rând de Ploieşti, Urziceni şi într-o mai mică măsură de Făurei.

În consecinţă, în jurul zonei de influenţă a Buzăului s-a format un areal de tranziţie în cadrul căruia puterea de atracţie a oraşului se interferează cu cea exercitată de celelalte centre de polarizare din judeţ sau chiar din afara lui.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

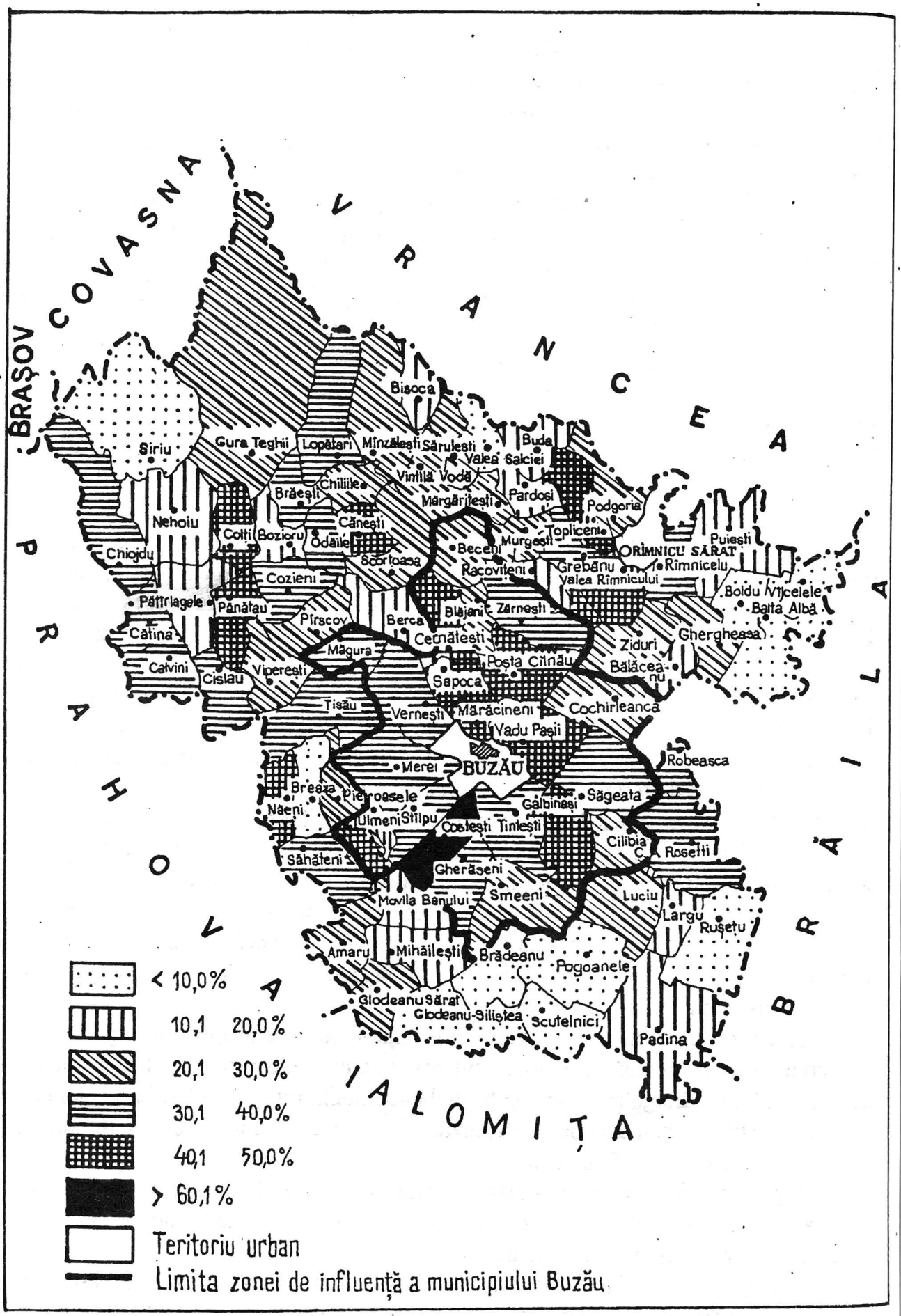

Fig.13.3. Mobilitatea teritorială diurnă a populaţiei în anul 1982 (după indicele de navetism).

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

De exemplu, cei ce se deplasau zilnic din comuna Tisău se îndreptau spre Berca, Buzău şi Mizil. Populaţia comunelor din sud-vest: Movila Banului, Mihăileşti, Glodeanu Sărat, etc. gravita în egală măsură spre Urziceni şi Buzău, iar cei din vestul judeţului (Năeni, Săhăteni) se îndreptau şi spre Valea Călugărească, Mizil, Ploieşti, etc.

În concluzie, în jurul Buzăului s-a constituit un areal format din 21 de comune în care populaţia prezintă un grad mai ridicat de stabilitate exprimat prin valorile mai reduse ale plecărilor definitive şi prin caracterul deplasărilor diurne care înregistrează o intensitate deosebită şi sunt orientate cu precădere spre municipiu (fig. 13.3).

Este necesar de subliniat că fenomenele prezentate şi-au menţinut aceleaşi tendinţe până în anul 1990. Transformările din perioada actuală imprimă o nouă evoluţie, aşa cum va rezulta din capitolul următor.

De asemenea, influenţa oraşului a dus la schimbări importante în structura populaţiei active (v. cap. 14).

b) *Influenţa oraşului asupra agriculturii.* Agricultura din zona de influenţă a Buzăului a suferit transformări importante căpătând o structură tot mai complexă sub influenţa creşterii şi diversificării necesităţilor de consum ale oraşului.

Caracterul intensiv al legumiculturii s-a accentuat tot mai mult, iar zona de cultură s-a extins din arealul tradiţional al luncii Buzăului în zona de câmpie, prin dezvoltarea solariior şi a serelor, apa necesară fiind asigurată prin sisteme de irigaţii locale.

În domeniul viticulturii s-au efectuat replantări cu hibrizi direct productivi, cu calităţi superioare ca productivitate şi ca rezistenţă la dăunători.

Pomicultura s-a extins pe noi suprafeţe în zonele deluroase, iar la cultura tradiţională a prunului s-au adăugat livezi specializate în alte soiuri cum sunt cele de meri de la Cândeşti (comuna Verneşti), sau de vişini şi cireşi altoiţi la Aldeni, pe valea Slănicului, etc. A existat şi preocuparea de extindere a viilor şi livezilor în câmpie atât pentru diversificarea profilului agricol cât şi pentru valorificarea mai bună a unor terenuri slab productive pentru culturile de câmp.

De asemenea, zootehnia a căpătat o importanţă crescută prin construirea a numeroase complexe de creştere a animalelor. În anii '70 şi la începutul anilor '80 au fost puse în funcţiune unităţi mari, specializate în creşterea vacilor pentru lapte, a taurinelor pentru reproducere, a ovinelor, porcinelor şi a păsărilor pentru carne şi ouă.

Schimbările produse în agricultură au fost generate de creşterea cererii de produse agro-alimentare destinate consumului populaţiei urbane şi de dezvoltarea întreprinderilor din industria alimentară.

Pentru apovizionarea zilnică a populaţiei cu legume şi cartofi cele mai intense legături se stabilesc cu comunele din apropierea oraşului situate pe stânga râului Buzău: Mărăcineni, Vadu Paşii şi Săgeata.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Laptele şi produsele lactate provin atât din comunele menţionate anterior cât şi din alte zone învecinate cum sunt: comunele Gălbinaşi, Ţinteşti, Costeşti, Stâlpu şi satul Lipia.

Valea Slănicului şi a Câlnăului prezintă un profil diferit. Principalele produse oferite de aceste zone sunt fructele şi cartofii, urmate de produsele lactate şi carne.

Un loc important în aprovizionarea cu fructe (struguri, mere etc,) revine comunelor Verneşti şi Merei.

Se poate aprecia că produsele obţinute în zona de influenţă satisfac necesităţile de consum ale populaţiei, atât din oraş cât şi din mediul rural.

Agricultura a înregistrat în ultimele decenii transformări deosebite căpătând un nou profil, specific zonelor preorăşeneşti.

În ceea ce priveşte industria alimentară, unele subramuri, cum sunt cele legate de valorificarea legumelor, strugurilor, a laptelui, şi de industrializarea cărnii, folosesc materii prime care provin în exclusivitate din zona de influenţă. În aceste situaţii arealul de aprovizionare se suprapune cu cel ce asigură şi consumul populaţiei.

Pentru alte subramuri, arealul se extinde asupra unor zone mai largi din cadrul judeţului. Astfel, fructele provin din întreaga zonă deluroasă şi sunt valorificate atât la Buzău cât şi în alte centre ca Râmnicu Sărat, Pârscov, Cislău.

Zona de câmpie a judeţului reprezintă în ansamblu principala bază de materii prime pentru industria morăritului şi panificaţiei, a zahărului şi a uleiului.

Prin creşterea randamentului la hectar şi a suprafeţelor ocupate cu sfeclă de zahăr, floarea soarelui şi soia s-a asigurat necesarul de consum în industriile de prelucrare. Suprafeţele ocupate cu plante destinate industrializării au ajuns să deţină, în anul 1985, ponderi foarte mari în structura terenului arabil. De exemplu, acestea erau de 25% în comuna Smeeni, 22% Stâlpu, între 15% şi 20% la Cilibia, Gherăseni, Săgeata, Ţinteşti, Gălbinaşi, Cochirleanca.

După 1990 s-au produs schimbări importante mai ales ca urmare a reducerilor suprafeţelor cultivate cu sfeclă de zahăr.

Industria cărnii se bazează, de asemenea, în cea mai mare măsură pe creşterea animalelor pentru tăiere din zonă, un loc important revenind complexelor de creştere şi îngrăşare a porcinelor din cadrul Societăţii Romagribuz Buzău şi Gălbinaşi, precum şi altor unităţi de producţie situate la Mărăcineni, Lipia, Vadu Paşii etc.

În ansamblu, zona de influenţă asigură într-o proporţie de peste 70% necesarul de materii prime de origine vegetală şi animală pentru industria alimentară a municipiului Buzău.

c) *Influenţa oraşului pe plan industrial.* Influenţa oraşului asupra industriei din arealul Buzăului a fost redusă. Ea este legată în primul rând de valorificarea materiilor prime agricole prin dezvoltarea reţelei de centre de colectare a laptelui sau a unităţilor de depozitare şi deshidratare a fructelor.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

În general, în comunele din zona considerată, activitățile industriale s-au dezvoltat ca urmare a unor necesități apărute pe plan local. Este cazul centrelor viticole, a centrelor de morărit, a celor de colectare şi prelucrare a lânii etc.

Industria materialelor de construcții este frecvent reprezentată prin producția de cărămizi şi blocuri ceramice, balastiere, utilizate, de asemenea, pentru satisfacerea cererii locale.

d) *Influența orașului asupra relațiilor de natură comercială.* Un criteriu consacrat, utilizat în stabilirea zonelor de influență urbană, este legat de măsura în care orașul oferă bunuri şi servicii populației din zona înconjurătoare. Natura şi intensitatea acestor relații depind de mărimea orașului, de caracterele rețelei de așezări şi de rangul său în ierarhia urbană.

Așa cum s-a arătat, în județul Buzău, municipiul Buzău este cel mai important centru urban.

Situat într-un județ cu un nivel redus de urbanizare (41,3% populație urbană), cu o economie bazată preponderent pe agricultură, orașul reprezintă pentru populația rurală cel mai mare centru comercial, de învățământ, asistență medicală etc.

În ceea ce privește relațiile de natură comercială, studiile în domeniu s-au bazat pe anchete întreprinse în marile complexe comerciale şi au urmărit categoriile de bunuri solicitate şi proveniența cumpărătorilor. În cazul orașului Buzău, încercarea de a realiza o asemenea anchetă a oferit unele informații, dar nu suficient de cuprinzătoare. De aceea, am recurs la utilizarea indicatorului vânzări de mărfuri pe locuitor, considerând că acesta ar putea pune în evidență cel puțin unele aspecte ale acestei relații.

Astfel, la nivelul anului 1985, când au existat date la nivel de comună, valoarea medie a vânzărilor de mărfuri prin unitățile comerciale de stat era, în mediul rural, de circa 3.540 lei/loc. Față de aceasta, cele mai reduse valori din județ, între 1.000 - 2.000 lei/loc., s-au înregistrat în comunele limitrofe municipiului Buzău (Stâlpu, Costeşti, Mărăcineni, Vadu Poşei, Gălbinaşi, Ţinteşti etc.). Din cele 21 de comune ale zonei de influență 9 s-au încadrat în această categorie. Cele mai ridicate valori (3.000 - 4.000 lei/loc.) apar în comunele cu poziție periferică în cadrul zonei, situate la distanțe de 25-30 km (Cochirleanca, Cilibia, Smeeni, Beceni).

La prima vedere situația poate părea paradoxală având în vedere că populația comunelor din apropierea Buzăului era antrenată în mare măsură în activitățile economice ale orașului şi realiza venituri mult mai ridicate comparativ cu alte zone rurale. Dar, populația ce se deplasează zilnic în oraş, pentru muncă, efectuează cu acest prilej şi o mare parte din cumpărăturile necesare.

Din informațiile culese, a reieşit, că cei din comunele apropiate preferă orașul pentru o categorie largă de bunuri, inclusiv a acelora de folosință curentă. În schimb, pe măsură ce distanța se măreşte, populația se deplasează la oraş pentru achiziționarea unor bunuri de folosință îndelungată (mobilă, televizoare etc.).

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

e) *Influența orașului pe plan cultural și sanitar.* Orașul Buzău este un centru de învățământ cu veche tradiție. În prezent dispune de o rețea de unități școlare bine dezvoltate care atrage un număr important de elevi din județ.

Pentru învățământul liceal, din cele 26 de licee existente în județ 16 se află în Buzău. Numărul elevilor care învață în oraș este de 13.100, respectiv 73,2% din totalul liceenilor din județ (17.800 - în anul școlar 1995/1996). În oraș funcționează și 12 școli profesionale (din 21 câte sunt în județ), 8 școli postliceale (din 10) și 4 școli de maiștri (din 5). Elevii provin din toate comunele județului și sunt cazați în internate școlare.

O pondere ridicată revine celor din comunele limitrofe, mulți dintre ei deplasându-se zilnic către unitățile școlare din oraș. Numărul lor variază de la 125 la Săpoca, la 150-170 la Vadu Pașii, Mărăcineni și Vernești, până la 220 la Poșta Câlnău. Cei mai mulți fac naveta în anii I și II de liceu pentru ca în anii terminali să se stabilească în oraș în vederea unei mai bune pregătiri a examenului de bacalaureat.

În ceea ce privește asistența sanitară legăturile se asigură atât prin instituțiile de profil din oraș care coordonează activitatea medicală din județ, cât și prin asistența de specialitate oferită de spitalul județean, care concentrează jumătate din numărul de paturi pentru spitalizare existente în județ.

f) *Rolul recreativ al zonei înconjurătoare a orașului.* Orașul Buzău oferă populației rurale, în special tinerilor, posibilități de recreere și agrement. Sălile de spectacol, cele două stadioane și complexul sportiv, "Gloria", parcurile etc. sunt puncte de atracție nu numai pentru orășeni dar și pentru populația din împrejurimi.

În același timp zona înconjurătoare, în special cea subcarpatică, dispune de un potențial turistic semnificativ care în condițiile unor amenajări corespunzătoare ar putea oferi mai multe posibilități de recreere pentru locuitorii orașului.

Pentru buzoieni, locul cel mai frecventat la sfârșit de săptămână este stațiunea balneoclimaterică Sărata-Monteoru, care oferă atât posibilități de agrement cât și de tratament.

Pădurile Spătaru și Frasinu situate la sud de oraș, motelul Ciuta de pe valea Buzăului sau tabăra de sculptură de la Măgura reprezintă alte locuri de recreere. În taberele de la Sărata-Monteoru și Arbănași își petrec vacanța și elevi din orașul Buzău.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Capitolul 14. Populaţia

14.1. Evoluţia numerică a populaţiei

Populareа unui teritoriu a constituit un proces istoric îndelungat influenţat de o mare varietate de factori de natură politică, economică, socială etc.

Dacă zona subcarpatică s-a impus ca un areal de veche şi intensă populare, procesul de aşezare stabilă a populaţiei în câmpie a avut o evoluţie discontinuă.

Secolul al XIX-lea a fost marcat de evenimente importante economice şi politice care au impulsionat şi valorificarea mai intensă a zonei de câmpie. Liberalizarea comerţului cu cereale, Unirea Principatelor Române, legea de împroprietărire din 1864, obţinerea independenţei în 1877 etc. au creat un cadru favorabil atragerii populaţiei în zona de câmpie şi constituirii unui număr important de aşezări rurale.

Astfel, la începutul secolului al XX-lea în arealul din jurul oraşului Buzău, satele mai vechi din zona colinară împreună cu cele din câmpie formau o reţea de aşezări bine conturată, care s-a menţinut până în prezent cu foarte mici modificări.

Numărul de locuitori ai zonei la recensământul din 1912 a fost de 79.055, valoare ce indică un grad ridicat de populare. S-ar putea face aprecierea că, încă de la începutul acestui secol s-a ajuns la un nivel optim în ceea ce priveşte relaţia dintre resursele umane şi potenţialul economic. Acestă afirmaţie poate fi susţinută de evoluţia numărului de locuitori în acest secol, care pune în evidenţă atenuarea capacităţii de atracţie a populaţiei în cadrul zonei.

Tabelul 14.1

Evoluţia numărului de locuitori în zona de influenţă a oraşului Buzău

Recensă-mântul	Populaţia	Creşterea medie anuală(persoane/an)	Ritmul de creştere între recensăminte (%)
1912	79055	747	117,9
1930	93266	495	110,2
1948	102687	806,7	107,1
1956	109948	499,2	105,1
1966	115439	299,1	103,1
1977	119028	-982,7	86,7
1992	103305	299,4	130,6
1912-1992			

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Din tabelul 14.1 rezultă că evoluţia numărului de locuitori s-a caracterizat prin ritmuri de creştere mici de la un recensământ la altul.

În prima jumătate a secolului evoluţia a fost influenţată mai ales de cele două războaie mondiale.

După 1948 în economia ţării au intervenit schimbări importante care au generat apariţia unor noi centre de polarizare în teritoriu, dezvoltarea aşezărilor urbane, creşterea mobilităţii teritoriale a populaţiei etc. Deplasările definitive din mediul rural spre cel urban au devenit o caracteristică definitorie a ultimelor decenii cu repercursiuni importante în evoluţia numărului de locuitori. Acest fenomen s-a manifestat cu pregnanţă în arealul oraşului Buzău ritmul de creştere între recensămintele din 1966 şi 1977 fiind de numai 103,1%.

Pe ansamblul perioadei 1912-1977 populaţia a evoluat lent, pe baza unor ritmuri reduse, dar pozitive, înregistrându-se o creştere de 40.973 locuitori.

După 1977 se produc schimbări importante, zona studiată fiind afectată, pentru prima dată de un proces constant de depopulare. Ca urmare în 1992 numărul de locuitori era mai mic cu circa 15.700 persoane, ceea ce înseamnă o scădere medie, în intervalul 1977-1992, de aproape 1.000 persoane/an sau un ritm de creştere de -13,1‰.

Tendinţa de scădere conturată pe parcursul deceniului trecut a atins valori foarte ridicate în anii 1990 şi 1991. De fapt, în aceşti doi ani s-a înregistrat jumătate din volumul total al scăderii din perioada analizată (1977-1992). Situaţia din anii 1990 şi 1991 a constituit o excepţie, fapt confirmat de evoluţia ulterioară. În 1995 populaţia era de 102.365 persoane, cu 1.000 mai puţin faţă de 1992, iar ritmul de creştere de -9,6‰ pune în evidenţă tendinţa de diminuare a fenomenului de scădere numerică a populaţiei.

Într-o perspectivă apropiată se poate aprecia că nu se vor produce modificări semnificative în dinamica numărului de locuitori. Aceasta va fi influenţată pozitiv de reducerea plecărilor definitive, dar va depinde în mare măsură de caracterul mişcării naturale, care însă nu se înscrie în prezent pe coordonatele unei evoluţii favorabile.

Analiza de detaliu, la nivel de comune, evidenţiază unele diferenţieri, mai ales între cele situate în zona de deal şi în câmpie (fig. 14.1).

Unele comune din zona colinară, sau preponderent în această zonă, erau, în anul 1912, cele mai mari ca număr de locuitori (Merei, Verneşti, Beceni, Zărneşti). Câteva dintre ele se înscriu în caracterele generale ale evoluţiei numărului de locuitori pe ansamblul zonei (Verneşti, Măgura, Cernăteşti, Zărneşti). Altele înregistrează mai de timpuriu, comparativ cu restul teritoriului, fenomenul de scădere a numărului de locuitori. Acesta apare încă din 1956 în comunele Beceni, Blăjani şi Merei. Atrage atenţia comuna Merei a cărei populaţie era în anul 1912 de 9.617 locuitori (cea mai mare din zonă) şi care a ajuns în 1995 la 6.689 locuitori.

În câmpie, evoluţia numărului de locuitori se distinge printr-o dinamică mai accentuată şi susţinută, astfel că între 1912 şi 1977 în majoritatea cazurilor s-a produs o creştere de 1,5 - 2 ori. Această situaţie este specifică comunelor limitrofe

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

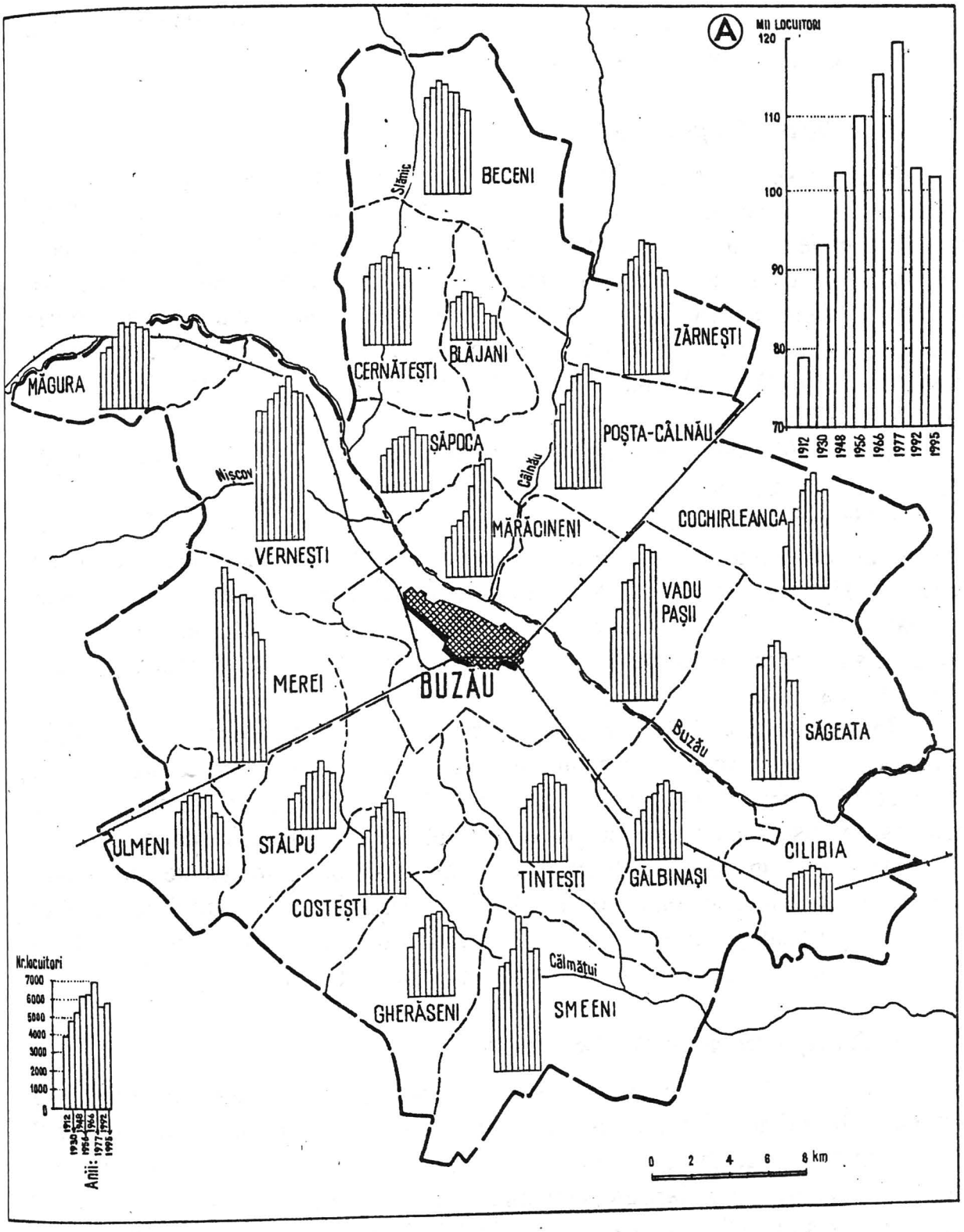

Fig. 14.1 Evoluția numărului de locuitori în zona de influență a municipiului Buzău.
(A) Evolutia numărului populatiei pe total zonă de influență (1912-1995).

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

oraşului Buzău. Între acestea se detaşează comuna Mărăcineni a cărei populaţie a crescut de 2,7 ori şi este singura cu evoluţie pozitivă până în anul 1995.

Şi în zona de câmpie populaţia a scăzut în anii 1992 şi 1995 ca efect a situaţiei speciale din anii 1990 şi 1991.

14.2. Densitatea populaţiei

În acest secol s-au produs schimbări importante în repartiţia populaţiei în teritoriu. Harta densităţii în anul 1912 (fig. 14.2.) pune în evidenţă contrastul dintre zona de câmpie şi cea colinară. Arealul cu cele mai mari densităţi (de la 50 până la 100 loc/kmp) cuprindea valea Slănicului, valea Buzăului în amonte de oraş, dealurile Ciolanu şi Istriţa. În câmpie valorile erau mult mai scăzute, frecvenţa cea mai mare fiind dată de categoria 40-50 loc./kmp. Cele mai reduse densităţi se înregistrează în Câmpia Râmnicului (Cochirleanca) şi în Câmpia Buzău-Călmăţui (Gălbinaşi, Cilibia).

În anul 1992 densitatea medie în cadrul zonei era de 77,6 loc/kmp faţă de 59,3 loc/kmp în anul 1912.

Schimbări s-au produs în întreaga zonă dar mai ales în câmpie. În nordul oraşului s-a constituit un areal de mare concentrare a populaţiei în care densitatea depăşeşte 100 loc/kmp: Vadu Paşii, Mărăcineni, Săpoca, în comuna Mărăcineni densitatea fiind de 211,9 loc/kmp (fig. 14.3). La nord de acest areal se remarcă creşterile substanţiale de pe valea Călnăului, iar spre vest cele de pe valea Buzăului (Verneşti, Măgura).

Revenind la zona de câmpie se constată o creştere generală a densităţii. În afară de trei comune cu densităţi sub 60 loc/kmp, în restul teritoriului se înregistrează valori mai crescute ce se situează frecvent în jurul mediei şi chiar cu mult peste aceasta (de exemplu arealul din nordul oraşului şi cel din sud-vest).

Dacă luăm în consideraţie că în Bărăganul Ialomiţean densitatea populaţiei este de 39,9 loc/kmp, se poate aprecia că în jurul Buzăului s-a constituit un areal de concentare a populaţiei care se detaşează în teritoriu chiar şi dacă îl privim într-un context mai larg, respectiv cel al câmpiei din această parte a ţării.

14.3. Mişcarea naturală şi migratorie

Zonele rurale au constituit în mod tradiţional principala sursă de creştere a populaţiei. În ultimele decenii mişcarea naturală din mediul rural a fost influenţată de un număr considerabil de factori. Plecarea tinerilor de la sat la oraş, creşterea nivelului şi duratei de şcolarizare, condiţiile economice, schimbarea aspiraţiilor şi a mentalităţilor s-au reflectat în evoluţia mişcării naturale şi în primul rând asupra indicelui de natalitate.

La recensământul din 1977, în arealul Buzăului componentele mişcării naturale prezentau încă valori favorabile evoluţiei numerice a populaţiei.

Natalitatea depăşea valoarea medie pe ţară ($19,6^0/_{00}$) în 8 din cele 21 de comune care înregistrau între 20,1 - $25,0^0/_{00}$. Alte 10 comune se situau în categoria 15,1 - $20,8^0/_{00}$ şi numai 3 aveau sub $15^0/_{00}$.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

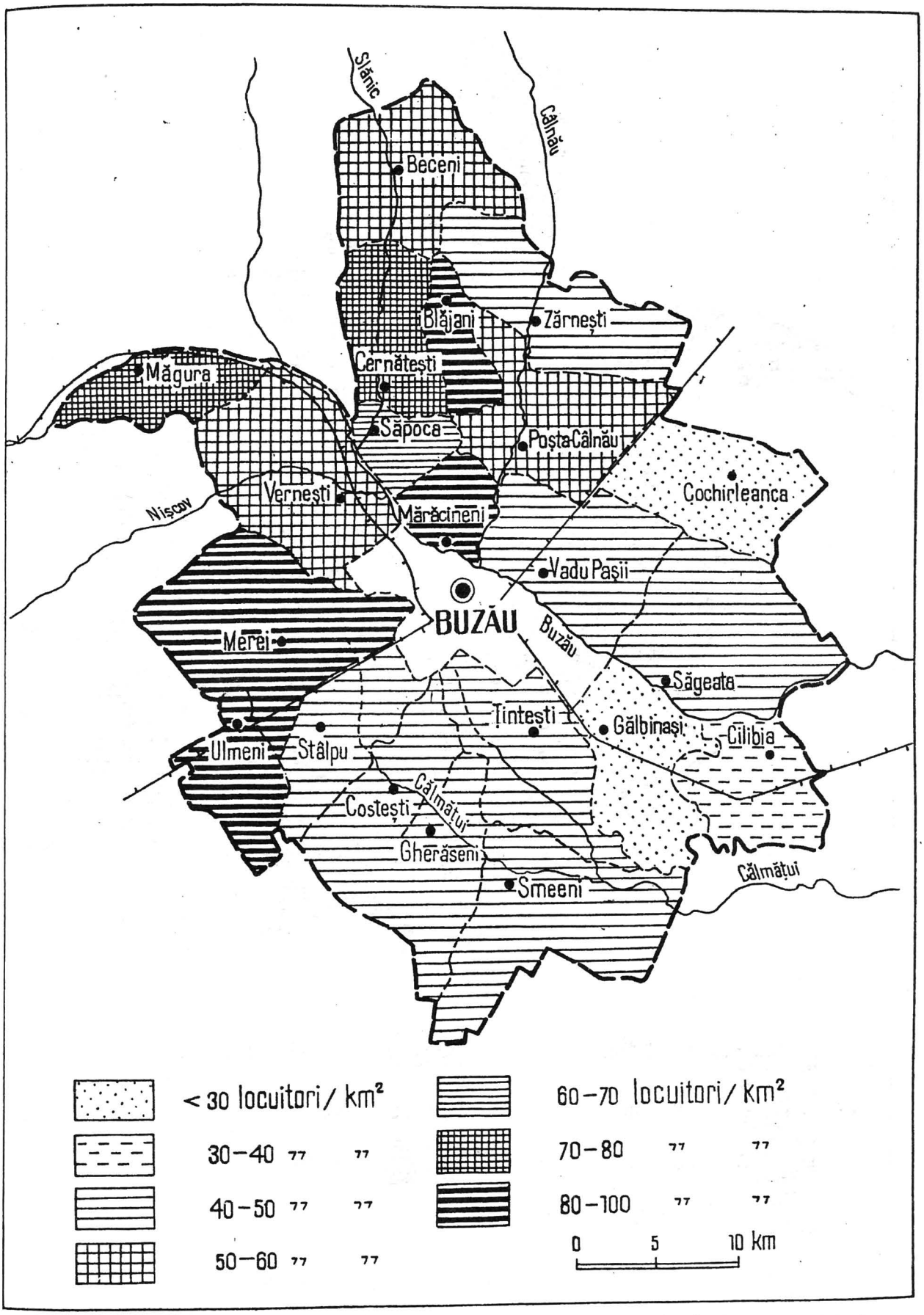

Fig.14.2. Densitatea populației în zona de influență a orașului Buzău în anul 1912.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

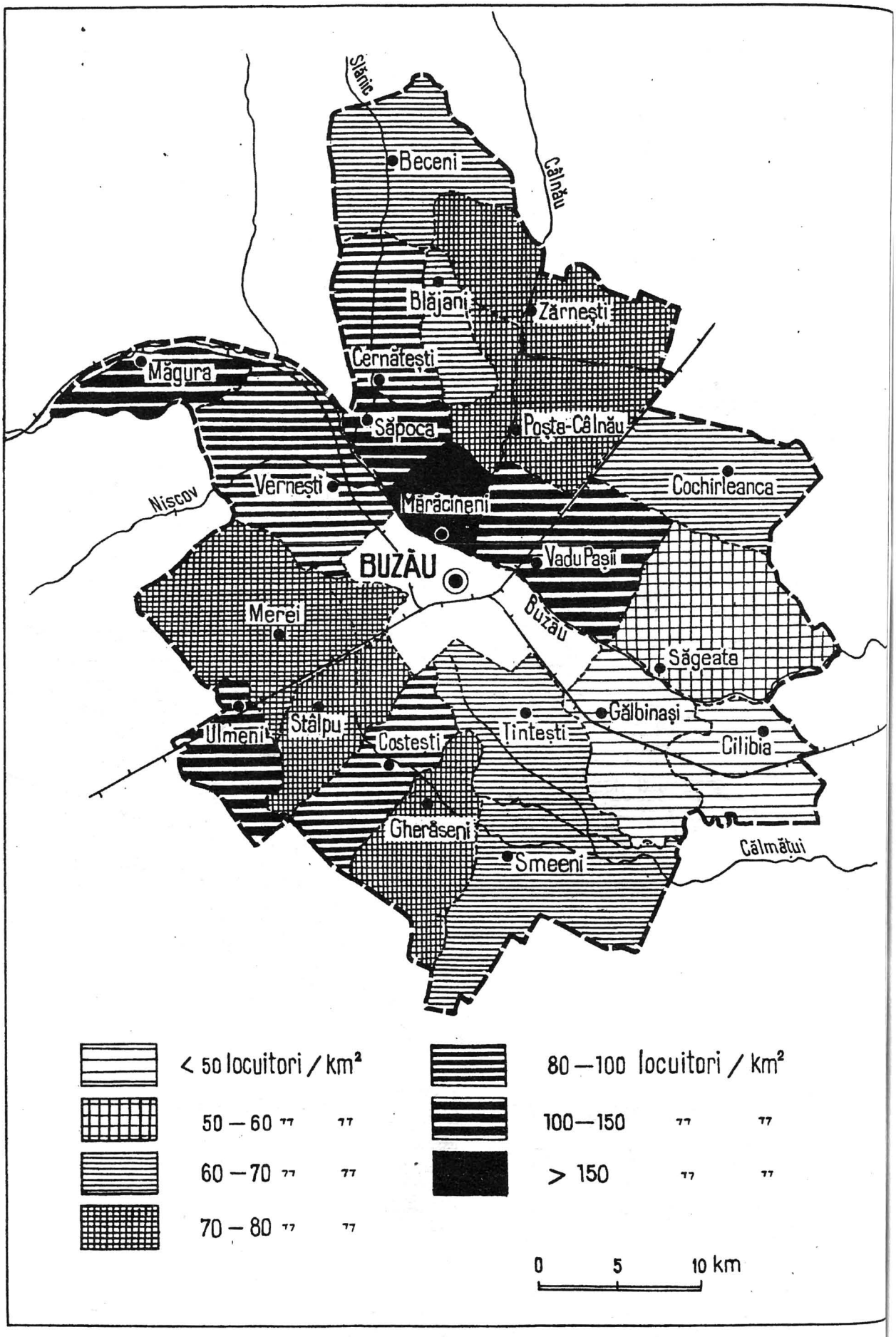

Fig.14.3. Densitatea populației în zona de influență a orașului Buzău în anul 1992.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Mortalitatea era ridicată în 10 comune (10,1 - 15,0‰), celelalte situându-se în apropierea mediei pe țară (9,6‰). În schimb, comunele învecinate oraşului Buzău prezentau cei mai reduşi indici ai mortalității (Costeşti 6,3‰, Gherăseni 7,8‰, Mărăcineni 7,7‰).

Din analiza sporului natural se desprind două situații distincte. Pe de-o parte cea a comunelor din câmpie, care prezintă sporuri situate aproape de media pe țară (10,0‰) şi frecvent peste aceasta (Costeşti 15,5‰, Cochirleanca 16,8‰ etc). Pe de altă parte, zona colinară cu valori foarte scăzute pe valea Slănicului (2,2‰ - 6,6‰), pe valea Câlnăului (7,1‰), sau în comuna Merei (0,5‰).

Este de subliniat că nicăieri nu s-au înregistrat valori negative ale sporului natural.

În anii '80 se produc schimbări importante în evoluția mişcării naturale, care este caracterizată tot mai mult de apariția unor fenomene nefavorabile.

În anul 1985 natalitatea scade în întrega zonă, numai o comună depăşind 20,0‰. Un număr de nouă comune intră în categoria 15,1‰ - 20,0‰, în timp ce numărul celor cu valori reduse (10,1‰ - 15,0‰) creşte la 11. În schimb mortalitatea creşte, 18 comune situându-se peste media pe țară (10,9‰) şi înregistrând frecvent valori de 11‰ - 15,0‰ şi chiar mai mult (Blăjani 20,5‰).

În aceste condiții sporul natural a avut valori negative în 7 comune, 6 comune se situau sub media pe țară (4,9‰), iar restul de 8 comune depăşeau 5‰.

Această situație s-a înscris într-un proces de deteriorare a indicilor de natalitate şi mortalitate, care s-a manifestat la nivelul întregii țări.

În acest context zona de influență a oraşului Buzău a înregistrat o evoluție mai ponderată, situându-se, în ansamblul ei, în jurul valorilor medii pe țară. Ca urmare, şi procesul de descreştere numerică a populației a avut un ritm mai lent, sporul natural reuşind să compenseze în proporție de 20% - 50% plecările definitive din zonă.

Începând cu anul 1990 tendințele de evoluție negativă a mişcării naturale s-au accentuat în mod deosebit ca urmare a liberalizării întreruperii de sarcină şi a deteriorării nivelului de trai. Astfel, natalitatea a scăzut la nivelul țării de la 16‰ în anul 1989 la 10,4‰ în anul 1995. În zona studiată, în anul 1995, 14 comune au avut o natalitate mai mare decât media pe țară, cele mai ridicate valori fiind înregistrate la Cochirleanca (14,9‰), Smeeni (13,0‰), Poşta Câlnău (12,6‰) şi Mărăcineni (12,5‰). În comunele cu natalitate scăzută aceasta nu a coborât sub 9‰.

Dacă în ceea ce priveşte natalitatea se poate aprecia că situația a fost relativ mai bună, comparativ cu cea existentă la nivelul țării, mortalitatea a depăşit substanțial în majoritatea cazurilor, media pe țară (12,0‰). La Blăjani a avut o valoare aproape dublă (23,8‰) iar la Beceni şi Cernăteşti, pe valea Slănicului, a fost de 17,0‰ - 18,0‰. Singurele comune cu mortalitatea mai redusă au fost Mărăcineni (8,7‰), Cochirleanca (11,5‰) şi Ținteşti (11,2‰).

Ca urmare, sporul natural a avut în ultimii ani o evoluție nefavorabilă foarte accentuată, care ridică probleme extrem de serioase în ceea ce priveşte perspectiva resurselor de muncă, a impactului asupra unei categorii largi de fenomene

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

demografice etc. În anul 1995 doar 5 comune din arealul Buzăului au avut un spor natural pozitiv, restul caracterizându-se prin valori negative cuprinse între -0,1‰ şi -15,0‰ (fig. 14.4).

Se conturează şi o tendinţă de diferenţiere între câmpie şi zona colinară.

Astfel, în câmpie se situau singurele comune cu valori pozitive, iar cele cu sporuri negative s-au încadrat preponderent în categoria 0,0 - - 5‰, corespunzătoare mediei pe ţară (-1,6‰) şi celei din mediul rural al judeţului Buzău (-4,4‰). În schimb în zona de deal şi piemont s-a înregistrat cel mai mare deficit, cu o frecvenţă mare a valorilor cuprinse între -5,1‰ şi -10‰.

Tendinţa de scădere a sporului natural în această zonă este un fenomen mai vechi care s-a manifestat de-a lungul ultimelor trei decenii. Ea s-a datorat plecării definitive a populaţiei tinere şi ponderii ridicate a persoanelor vârstnice, fenomene ce s-au accentuat în prezent şi la care se adaugă şi creşterea mortalităţii.

Mişcarea migratorie s-a manifestat în ultimele decenii ca un fenomen foarte dinamic, generat de dezvoltarea economică dar şi de disparităţile ce s-au creat între diferite regiuni geografice.

Aşa cum s-a arătat, anii'70 şi începutul anilor '80 au constituit o perioadă semnificativă pentru creşterea mobilităţii teritoriale a populaţiei. Valorile plecărilor definitive în perioada 1977-1982 au fost cele mai ridicate din ultimii 30 de ani, chiar dacă privite în contextul judeţului Buzău au fost apreciate ca ponderate (v. cap. 13.2 şi fig. 13.1). Anul 1990 s-a caracterizat prin apariţia unor condiţii speciale, care au stimulat creşterea deplasărilor definitive. Ca şi în alte zone din ţară şi în oraşul Buzău s-au făcut noi angajări în unităţile economice, ce s-au dovedit ulterior nejustificate, şi au crescut posibilităţile de stabilire a domiciliului în localităţile urbane. Ca urmare, în anul 1990 s-au înregistrat valori de excepţie ale plecărilor definitive. Acestea s-au menţinut ridicate şi în următorii doi ani, ca apoi, începând din 1993 să prezinte o tendinţă de diminuare accentuată.

Un fenomen semnificativ ce apare în anul 1995 este prezenţa sporului migratoriu pozitiv (fig. 14.5). În 7 din cele 21 comune ale zonei de influenţă sosirile depăşeau plecările definitive, aspect foarte important dacă se face comparţia cu perioada 1977-1982, când nici o comună nu înregistra o asemenea situaţie. Pe de altă parte, în majoritatea comunelor, respectiv 10, deficitul migratoriu a avut valori cuprinse între 0,0‰-5,0‰, de 2-3 ori mai reduse faţă de perioada de referinţă luată în consideraţie. În unele comune deficitul este foarte redus fiind posibil ca într-o perspectivă apropiată să se realizeze un echilibru între sosiri şi plecări (Vernești 0,2‰, Costeşti 1,2‰, Săgeata 1,2‰, Măgura 1,5‰).

Cele mai mari plecări s-au produs în comuna Blăjani, care, asociate cu un deficit natural ridicat, fac din aceasta zona cu cel mai intens proces de depopulare din arealul Buzăului. Una dintre cauze este poziţia mai izolată în teritoriu datorată nu atât depărtării de oraş sau de alte centre de polarizare, cât mai ales legăturilor de transport defectuoase. La aceasta se adaugă baza economică slabă, gradul ridicat de îmbătrânire a populaţiei, un indice al mortalităţii foarte crescut.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

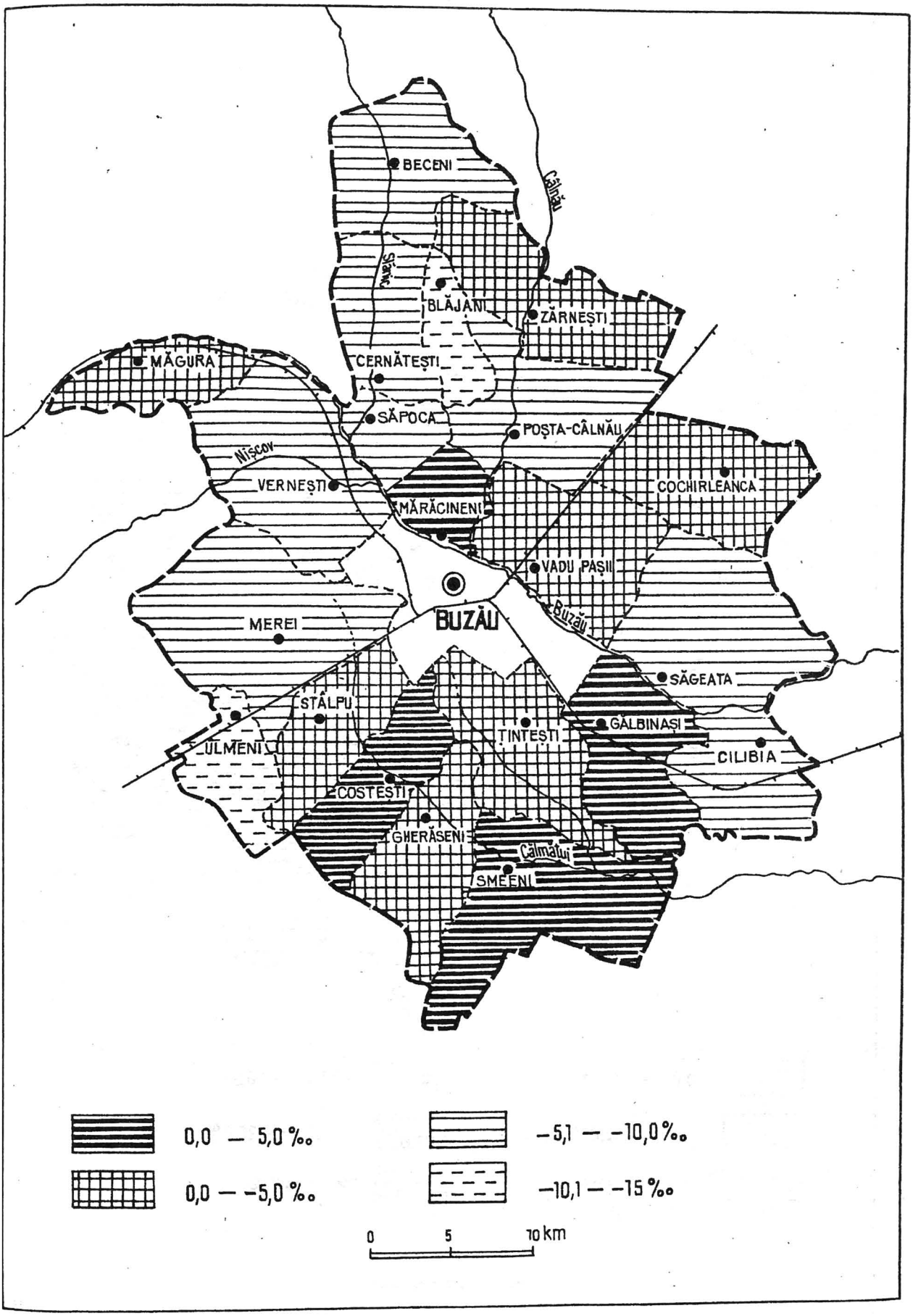

Fig. 14.4. Sporul natural (1995).

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

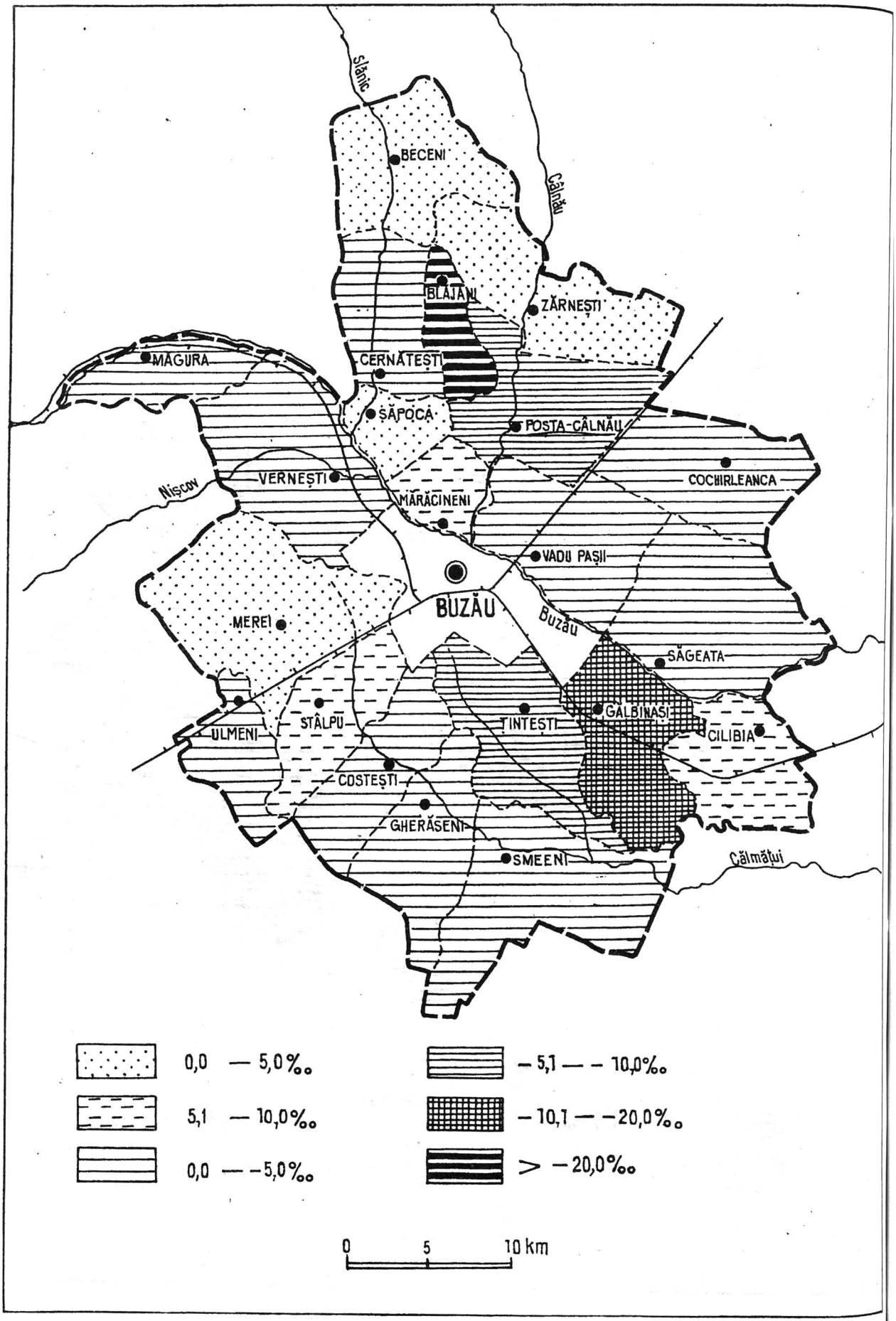

Fig. 14.5. Sporul migratoriu (1995).

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Ceea ce rămâne important este faptul că în ansamblu se manifestă o tendință de stabilizare a populației şi chiar mai mult, de transformare a spațiului analizat dintr-o zonă puternic emitentă într-una receptoare de populație. Această situație este o consecință a noilor conjuncturi apărute în economie, mai ales a disponibilizărilor de personal din sectorul productiv.

Revenirea populației în mediul rural trebuie apreciată ca un fenomen pozitiv care poate contribui la revitalizarea economică a satelor. Aceasta nu este o condiție suficientă, fiind necesară o cunoaştere aprofundată a fenomenului la nivelul țării şi elaborarea unor măsuri adecvate de susținere a activităților economice din mediul rural. Până în prezent nu s-a evidențiat existența unor asemenea preocupări. Dimpotrivă, retragerea subvențiilor pentru agricultură, sau reducerea taxelor vamale la importul unor produse, asociate cu costurile foarte ridicate ale lucrările agricole, pun sub semnul întrebării evoluția de perspectivă a acestei activități economice.

Este de menționat şi faptul că fenomenele apărute în actuala etapă de restructurare economică s-au repercutat şi asupra deplasărilor zilnice ale populației. În zona de influență a oraşului Buzău acestea s-au redus ca intensitate. Ele se mențin încă la valori semnificative în comunele apropiate, situate la 10 km de oraş, şi scad, pe măsură ce distanța creşte, spre periferia zonei.

La cauzele generale menționate se adaugă desființarea sistemului de transport organizat de întreprinderi precum şi creşterea continuă a prețurilor în transportul public.

14.4. Structura populației

14.4.1. Structura populației pe sexe şi grupe de vârstă

Schimburile produse în evoluția mişcării naturale şi a mobilității teritoriale a populației s-au reflectat şi asupra structurii populației pe sexe şi grupe de vârstă. Cea mai semnificativă modificare pusă în evidență de ultimul recensământ din anul 1992 a fost reducerea populației tinere şi creşterea celei vârstnice. Comparativ cu recensământul din anul 1977 s-a produs practic o inversare a ponderilor deținute de cele două categorii de grupe de vârstă.

În județul Buzău, situația din mediul rural a fost influențată de diminuarea continuă a natalității, astfel că în anul 1992 grupa de vârstă cuprinsă între 0 şi 14 ani reprezenta numai 17,7% din totalul populației. În schimb, populația vârstnică (60 de ani şi peste) ajunsese să depăşească 25,0%. O situație mai stabilă a înregistrat populația adultă (15-59 ani) care a deținut o pondere de 56,6% (tabelul 14.2).

Față de situația la nivel de județ, în zona de influență a oraşului Buzău apar unele diferențieri exprimate prin ponderea uşor mai ridicată a grupelor de populație tânără şi adultă şi mai redusă cu 2% a celei vârsnice.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Tabelul 14.2

Structura populației pe grupe de vârstă în județul Buzău (mediu rural) și în zona de influență la recensământul din 1992 (%)

Grupele de vârstă	0 - 14	15 - 59	60 ani și peste
Județul Buzău - mediul rural	17,7	56,6	25,5
Zona de influență urbană	18,7	58,0	23,3

Comunele limitrofe municipiului se remarcă printr-o foarte bună reprezentare a populației adulte, care ajunge să dețină 62,2% la Mărăcineni, 61,0% la Vadu Pașii și peste 58% la Verneşti, Stâlpu, Costeşti, Gherăseni, Gălbinași. Este semnificativ și faptul că în aceste comune populația tânără depășește 20,0%, iar ponderea celor vârstnici este mai redusă (15,7% la Mărăcineni, 19,1% la Vadu Pașii etc.). Astfel, este pusă încă odată în evidență influența orașului Buzău, care s-a reflectat într-o mai mare stabilitate a populației adulte, iar în cadrul ei a acelora în vârstă de procreere.

La polul opus se află comunele cu populație tânără și adultă sub media zonei și cu grad ridicat de îmbătrânire ce se apropie și chiar depășește 30%. Aceste situații sunt prezentate pe valea Slănicului (comuna Blăjani cu cel mai ridicat grad de îmbătrânire - 35,7%) pe valea Câlnăului (Zărneşti), dar și în alte părți, la Merei, Ulmeni și Săgeata.

În ceea ce privește structura pe sexe, femeile predomină, deținând 50,7% din totalul populației. În cadrul grupei de 0-14 ani ele reprezintă 49,7%, depășesc 50% (50,7%) din populația adultă și sunt preponderente în cadrul grupei vârstnice (56,7%).

Structura pe grupe de vârstă atrage atenția asupra dificultăților ce vor apărea în perspectivă în asigurarea resurselor de muncă și asupra necesităților creerii unor condiții optime care să contribuie la redresarea natalității.

14.4.2. Structura populației active

Populația activă din arealul Buzăului a cunoscut în ultimele două decenii o continuă descreştere. Dacă la recensământul din 1977 s-au înregistrat 60.523 persoane active ceea ce reprezintă 50,6% din totalul populației, la recensământul din anul 1992 numărul acestora s-a redus la 42.045 iar ponderea la 40,6%.

Cauza acestei evoluții este legată de fenomene demografice și economice deja analizate (plecările definitive ale forței de muncă, etc.) dar și de creşterea numărului de pensionari ca urmare a facilităților apărute în anii 1990 și 1991, de întrerupere a activității înainte de vârstă prevăzută de lege.

Modificări importante s-au produs și în ceea ce privește distribuția populației pe principalele ramuri de activitate, la recensământul din anul 1992 ajungându-se la o situație mult mai echilibrată comparativ cu cea existentă la recensămintele anterioare. Astfel, agricultura antrena 35,0% din populația activă a zonei, industria

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

33,5%, construcţiile 4%, sectorul terţiar 20%, iar 7,5% a reprezentat persoanele în căutarea primului loc de muncă.

Cele mai accentuate modificări au fost legate de populaţia activă antrenată în agricultură. De exemplu, dacă în anul 1977 marea majoritate a comunelor (doar cu două excepţii, Mărăcineni şi Măgura) cuprindeau peste 50,0% din populaţia activă în agricultură, unele comune mari din câmpie ajungând la 70%, în 1992 numărul acestora s-a redus la patru (Cochirleanca, Săgeata, Smeeni, în câmpie şi Blăjani în zona colinară).

De asemenea, agricultura constituie principala activitate ce atrage populaţia (40% - 50%) la Gherăseni, Ţinteşti, Cilibia şi Zărneşti (fig. 14.6).

Alte 7 comune se înscriu în jurul valorilor medii ale zonei, iar în 6 comune sunt mai mici decât aceasta. Cel mai redus număr de persoane ocupate în agricultură apare în comunele cu o bază economică proprie mai diversificată (Măgura 7,2%, Săpoca 10,3%, Beceni 14,9%) sau limitrofe oraşului Buzău (Mărăcineni 15,8%).

Populaţia plecată din agricultură s-a orientat cu precădere spre industrie, care a devenit al doilea domeniu de ocupare a forţei de muncă.

În unele situaţi, populaţia este antrenată în activitatea unităţilor economice existente în comune (Beceni, Verneşti, Măgura, Merei, Smeeni), dar în majoritatea cazurilor locul de muncă se află în alte localităţi şi în primul rând în întreprinderile industriale ale municipiului Buzău.

Cea mai numeroasă populaţie activă angajată în industrie a fost consemnată în comunele din apropierea Buzăului (Mărăcineni 43,9%, Săpoca 44,3%, Stâlpu 39,0%, Costeşti 39,0%, Vadu Paşii 37,9%), sau în cele care dispun de întreprinderi proprii (Beceni 47,2%, Verneşti 38,1%, Merei 35,4%, Măgura 34,7%). Sub valoarea medie se situează comunele din zona deluroasă: Blăjani (17,0%) şi Zărneşti (30,0%), iar în câmpie Cilibia (17,8%) Săgeata (2,9%), Smeeni (23,6%), Cochirleanca (24,5%).

Dacă luăm în consideraţie faptul că industria împreună cu construcţiile deţineau 37,5% din populaţia activă, rezultă că la recensământul din 1992 acestea depăşesc pentru prima dată populaţia activă din agricultură. Faptul pune în evidenţă schimbările intervenite în profilul economic al oraşului Buzău şi al zonei de influenţă, dar şi preferinţele populaţiei de a se îndrepta către activităţi ce pot asigura venituri mai mari decât cele obţinute în agricultură.

Activităţile de servicii au reţinut numai 20% din populaţia activă. Între acestea cele mai bine reprezentate au fost transporturile (5,7% din totalul populaţiei active), urmate de comerţ, administraţie publică învăţământ şi sănătate. În zona studiată există un important număr de persoane tinere în căutarea primului loc de muncă, care în unele situaţii atinge valori foarte mari (11,2% la Cilibia, 9,0% la Săpoca şi Măgura).

Dacă la aceasta adăugăm şi creşterea ratei şomajului, care în judeţul Buzău a fost una dintre cele mai ridicate din ţară (13,6% în anul 1995), situaţia utilizării forţei de muncă ridică noi probleme în prezent şi în perspectivă.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

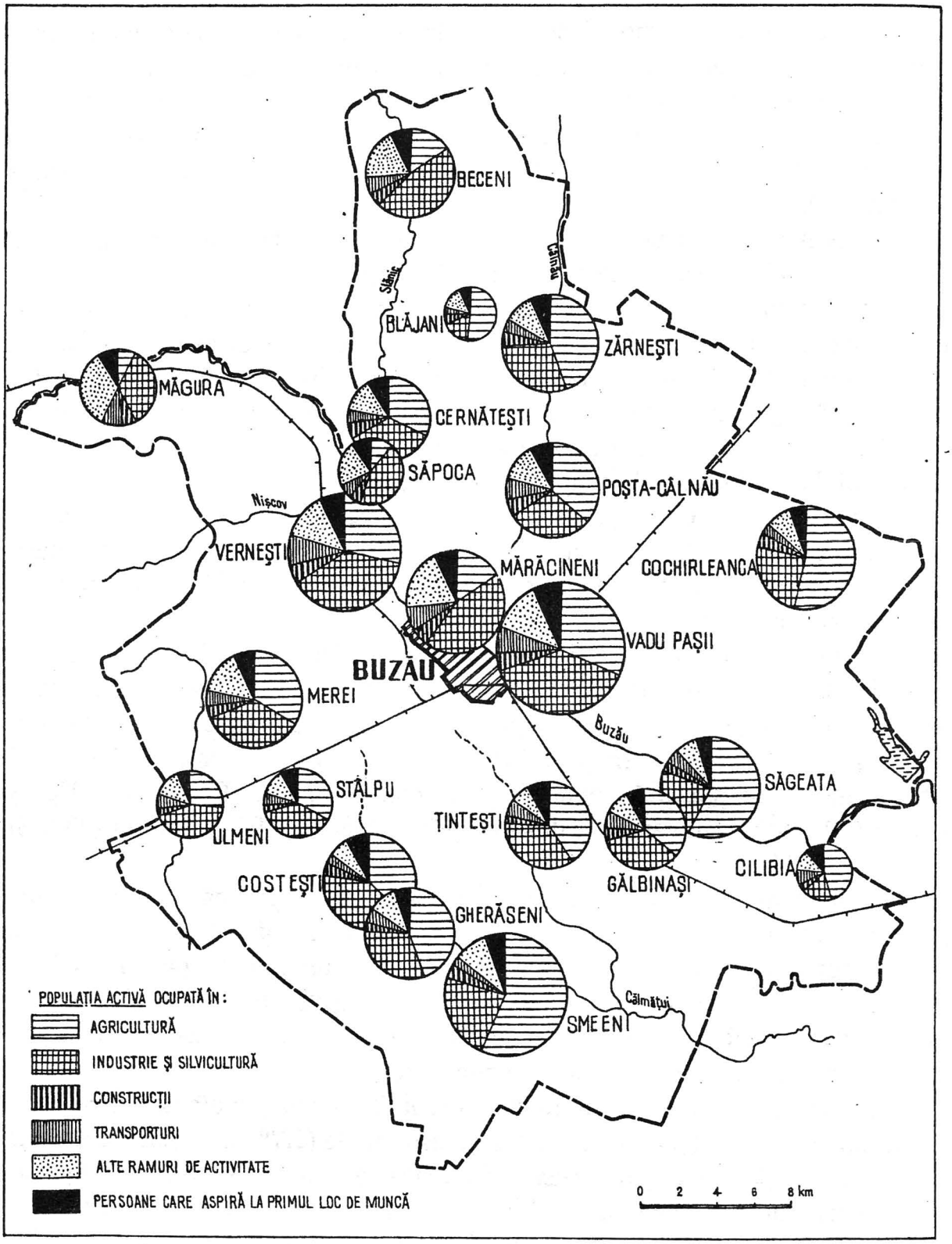

Fig.146. Structura populației active în anul 1992.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Având în vedere caracterele evoluției economice la nivelul țării și procesul de disponibilizare a forței de muncă din industrie, pentru zona studiată ar fi indicată orientarea acesteia spre activitățile din sectorul terțiar. Astfel, s-ar asigura atât noi locuri de muncă cât și îmbunătățirea serviciilor cu caracter social, cultural etc. care să ofere condiții corespunzătoare de trai populației din mediul rural.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Capitolul 15. Aşezările rurale

15.1. Geneza şi evoluţia aşezărilor

Prezenţa omului pe aceste meleaguri este atestată din cele mai vechi timpuri prin descoperirile arheologice ce au scos la iveală numeroase mărturii ale existenţei şi continuităţii populaţiei.

Neoliticul a reprezentat perioada de sedentarizare a populaţiei şi de constituire a aşezărilor cu caracter permanent ca urmare a dezvoltării unor ocupaţii noi, ca torsul, ţesutul şi mai ales olăritul, care se adaugă celor principale legate de cultivarea primitivă a pământului şi de creşterea animalelor. Dovezi ale vieţii materiale datând din această epocă au fost scoase la iveală într-un număr de 27 de localităţi grupate cu precădere în zona subcarpatică la ieşirea râului Buzău în câmpie şi pe valea Călnăului. Neoliticul este bine reprezentat pe valea Slănicului şi a Călnăului în localităţile Aldeni, Cernăteşti, Săpoca, Băeşti, Vadu Soreşti, Pruneni, Sudiţi şi Poşta Călnău precum şi la sud de valea Buzăului în Dealul Ciolanu (Cârlomăneşti), Dealul Istriţei (Săsenii Vechi, Monteoru) în zona luncilor şi a teraselor joase din nordul Buzăului (Nişcov, Cândeşti, Verneşti) şi în câmpie (Lipia, Ţinteşti, Gălbinaşi, Maxenu, Vadu Paşii). Se detaşează în mod deosebit valea Călmăţuiului, ca zonă de intensă locuire, prin frecvenţa mare a descoperirilor efectuate le Costeşti, Gherăseni, Sudiţi, Cremenea, Bălaia, Smeeni, Moisica, Sălcioara, Albeşti.

Culturile materiale Criş, Boian, Gumelniţa şi Cucuteni, caracteristice neoliticului, sunt bine reprezentate, iar în unele localităţi ele se suprapun formând complexe arheologice de o deosebită importanţă, ca la Aldeni, Băeşti, Vadu Soreşti, Monteoru şi pe valea Călmăţuiului.

În *epoca bronzului* comunităţile umane încep să locuiască în aşezări întărite, iar descoperirile de necropole, obiecte, arme şi podoabe de bronz de la Sărata-Monteoru, Cârlomăneşti, Gura Sărăţii, Aldeni, Cernăteşti, Izvorul Dulce, Gherăseni-Sudiţi etc., pun în evidenţă o intensă locuire în această zonă.

La Sărata-Monteoru, pe dealul Cetăţii, a fost descoperit un bogat complex arheologic datând din neolitic şi din epoca bronzului, pe seama căruia s-au putut defini principalele trăsături ale culturii Monteoru, cu o largă răspândire în aria subcarpaţilor de la curbură. Complexul din dealul Cetăţuia cuprinde o aşezare fortificată situată pe platoul Poiana Scoruşului, cu un şanţ de apărare spre răsărit, de unde se pătrundea dinspre câmpie. În cadrul ei colibele erau construite din frunzare din lemn cu lipitură de pământ şi podele subţiri din lemn (Mioara Turcu, 1985, p. 145). În ultima perioadă a bronzului locuinţele dispuneau şi de socluri de piatră. Este semnalată şi o construcţie mare din bolovani de râu folosită ca loc de cult sau casă tribală. În imediata apropiere existau şase cimitire de înhumaţie, dintre care trei

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

au fost distruse. Ele aparţin fazei de sfârşit a culturii Monteoru. Înhumaţii erau înmormântaţi chircîţi, cu un inventar variat bazat pe ceramică, coliere, brăţări, inele de buclă, inele de deget din bronz, săgeţi din silex şi os, perle din sticlă de formă rotundă sau stelară. Incineraţia s-a folosit numai pentru copii.

Epoca fierului este dominată de geto-daci care se vor individualiza tot mai mult în cadrul marii familii a tracilor. Prima perioadă (Hallstatt) este pusă în evidenţă de uneltele şi armele de fier, precum şi de vasele de lut lucrate la roată descoperite la Sărata-Monteoru, Izvorul Dulce, Săsenii Noi, Cârlomăneşti, Poşta Câlnău, Costeşti, Gherăseni, Moisica.

Începând cu cea de a doua vârstă a fierului, La Tène, descoperirile arheologice evidenţiază o puternică dezvoltare a meşteşugurilor şi un progres marcat al metalurgiei fierului. Ea corespunde cu perioada de cristalizare şi maturizare a culturii geto-dacilor, de formare a primului stat unitar dac sub conducerea lui Burebista. În cadrul aşezărilor ce datează din această epocă se detaşează cele fortificate cu caracter de cetate cunoscute sub denumirea de "Davae" cum sunt cele descoperite la Cârlomăneşti, Cândeşti şi Cernăteşti.

Dava de la Cârlomăneşti, cunoscută de Alexandru Odobescu încă din anul 1871, purta numele de "Movila cu cetate" de la gura Nişcovului. Primele cercetări sistematice au început în anul 1967, fiind reluate în perioada 1972-1979 când a fost pusă în evidenţă cetatea dacică datată între mijlocul secolului II î.e.n. şi mijlocul secolului I î.e.n. şi "plastica de tip Cârlomăneşti" reprezentată prin statuete zoomorfe şi antropomorfe şi un fragment de vas pe care este redat un bust uman asupra căruia s-a emis ipoteza că l-ar reprezenta pe regele Burebista.

Începuturile erei noastre sunt marcate de evenimente importante legate de cucerirea Daciei de către romani şi formarea poporului român. Aşezările din zona Buzăului continuă să se dezvolte în contact direct cu civilizaţia romană, descoperirile arheologice punând în evidenţă elemente materiale aparţinând *culturii Carpice* specifică secolelor II şi III e.n. (la Nişcov, Zoreşti şi Izvoru Dulcce). O foarte largă răspândire a avut în secolele II-IV e.n. *cultura Sântana de Mureş.* Purtătorii acestei culturi se ocupau cu agricultura, creşterea vitelor, olăritul, prelucrarea osului şi a cornului, metalurgia fierului şi a metalelor preţioase. Locuinţele de suprafaţă sau semiîngropate erau grupate în aşezări neîntărite situate de-a lungul apelor pe coastele şi malurile apărate natural. Printre numeroasele descoperiri (la Băeşti, Cernăteşti, Nenciu, Focşănei, Gura Câlnăului, Spătaru, Ţinteşti, Maxenu, etc.) se remarcă obiectele de podoabă din aur găsite în mormintele de la Gherăseni şi Poşta Câlnău, şi mai ales tezaurul de podoabe de la Aldeni care dovedeşte măiestria deosebită dobândită în prelucrarea metalelor şi confirmă existenţa unui centru meşteşugăresc în zona Buzăului.

În secolele V-VII e.n. *cultura Ipoteşti-Cândeşti* a fost pusă în evidenţă la Nişcov, Cândeşti, Sărata-Monteoru, Izvorul Dulce, iar pentru secolele VIII-XI *cultura Dridu* este prezentă în zona subcarpatică şi pe valea Călmăţuiului dovedind

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

continuitatea populaţiei pe acest teritoriu în ciuda condiţiilor grele create de năvălirile populaţiilor migratoare.

În secolele XII-XIV ţinutul Buzăului apare ca o veritabilă punte de legătură între cele trei provincii româneşti. În anul 1234 Papa se plângea că "falşii (ortodocşii) episcopi de Buzău" îi ademenesc pe locuitorii din sud-estul Transilvaniei. Istoricii au avansat ipoteza că dezvoltarea economică şi socială ar fi făcut posibilă existenţa unei formaţiuni prestatale de-a lungul râului Buzău alcătuind o "Ţară a Buzăului".

Cercetările arheologice au devedit incontestabil permanenţa populaţiei şi continuitatea locuirii zonei Buzăului din cele mai îndepărtate vremuri precum, intensitatea deosebită a acestui fenomen exprimată prin frecvenţa mare în teritoriu a urmelor materiale legate de existenţa vechilor asezări.

Cercetările efectuate până la această dată în judeţul Buzău au pus în evidenţă constituirea unui areal larg în jurul oraşului care se detaşează de celelalte zone prin numărul mare al descoperirilor arheologice. În cadrul lui se remarcă în mod deosebit zona deluroasă ce a oferit cele mai bune condiţii de locuire şi de adăpost şi care de altfel se integrează în marele areal al subcarpaţilor de Curbură, caracterizat prin descoperiri de o inestimabilă valoare cum este şi cea a tezaurului de la Pietroasa.

O a doua zonă cu vestigii arheologice însemnate o constituie valea Călmăţuiului.

Perioada formării statelor feudale găseşte pe teritoriul judeţului Buzău o populaţie românescâ numeroasă. Începând cu secolele XIV şi XV documentele scrise aduc informaţii tot mai precise asupra aşezărilor omeneşti referindu-se şi la principalele ocupaţii ale locuitorilor. Astfel, Cernăteşti apare menţionat în a doua jumătate a secolului al XV-lea ca sat cu o recunoscută specializare viticolă (fig. 15.1).

Secolele al XV-lea şi al XVI-lea reprezintă o etapă importantă în fomarea satelor strâns legată de creşterea numerică a populaţiei. "Saturarea demografică" sau "suprapopularea unui sat" a însemnat, în condiţiile economice şi sociale de atunci, scăderea capacităţii de alimentare a unui anumit teritoriu şi strămutarea locuitorilor pe un alt loc ce oferea condiţii mai bune de trai (Matei D. Vlad, 1973, p. 18). Fenomenul caracteristic care s-a produs în această perioadă, continuat şi în secolele următoare, a fost cel de roire a satelor, aşezările nou create fiind strâns legate de satul-matcă. Un sat s-a împărţit cu vremea în mai multe, aparţinând boierului, răzeşilor sau unei mânăstiri. Specific acestui fenomen este faptul că noile sate s-au înmulţit "pe loc" în limitele hotarelor satului stup sau matcă, având loc un proces de sciziparitate.

Până la sfârşitul secolului al XVI-lea sunt atestate în zona studiată un număr de 36 de sate ceea ce reprezintă peste o treime din cele 96 existente în întregul ţinut al Buzăului după cercetătorul Ion Donat (1956, p. 75-97). Ele sunt situate cu precădere în zona subcarpatică şi piemontană detaşându-se printre arealele cu cea mai intensă locuire în cadrul Ţării Româneşti şi ocupând locul trei după arealul Târgu Jiu unde s-au consemnat 116 aşezări şi Baia de Aramă cu 103 aşezări.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

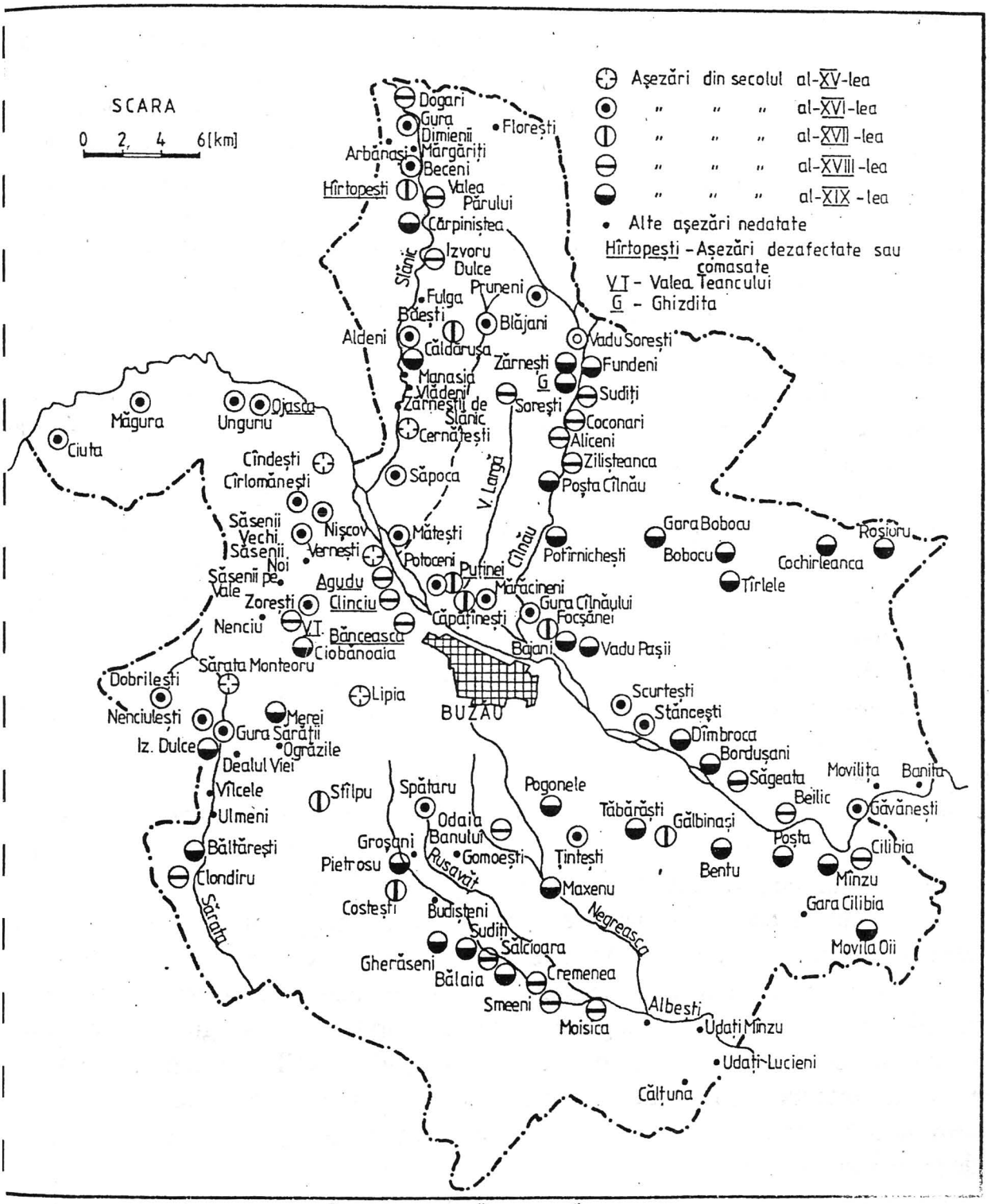

Fig. 15.1. VECHIMEA AȘEZĂRILOR DUPĂ ATESTĂRILE DOCUMENTARE

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Creşterea numerică a satelor este legată de procesul generat de dezvoltarea economică şi de lărgirea relaţiilor de schimb. Cultura viţei de vie capătă o extindere deosebită ca urmare a condiţiilor favorabile dar şi datorită veniturilor obţinute de marii feudali, vânzarea vinului nefiind supusă monopolului turcesc. Se extinde cultura pomilor fructiferi şi capătă o importanţă tot mai mare cultura grâului, acesta devenind principalul produs solicitat de Imperiul otoman. Creşterea animalelor şi a albinăritului constituie de asemenea ocupaţii importante ale locuitorilor, produsele obţinute fiind foarte solicitate în relaţiile de schimb. Printre satele a căror existenţă datează din acest secol de numără Măgura, Unguriu, Ciuta, Măteşti, Potoceni şi Mărăcineni pe valea Buzăului, Beceni, Aldeni şi Săpoca pe Slănic, Pruneni şi Vadu Soreşti, în bazinul Câlnăului, etc.

Secolul al XVII-lea înregistrează creşterea în continuare a suprafeţelor destinate viticulturii care apare pe harta Stolnicului C. Cantacuzino la Cernăteşti, Săpoca şi Buzău, precum şi a celor ocupate de cereale, grâul fiind tot mai mult solicitat pe piaţa internă şi externă. Cerinţele tot mai mari au dus la înăsprirea fără precedent a exploatării ţăranului şi la frecventa părăsire a satelor şi moşiilor în căutarea altor locuri mai bune. Măsurile de înrobire prin legarea de glie nu au potut stăvili mişcările de populaţie iar "spargerea" satelor a devenit un fenomen foarte frecvent în acest secol. Ca urmare s-a căutat atragerea populaţiei din alte locuri pentru repopularea satelor părăsite crescând astfel curentele de imigraţie dinspre Transilvania. Fenomenul populării are în acest secol un caracter foarte complex iar numărul de sate noi apărute este relativ mai redus comparativ cu etapa precedentă. Unele dintre ele au dispărut ulterior (Hârtopeşti, Putinei, etc), altele se menţin şi în prezent (Băeşti, Căpăţâneşti, Focşănei, etc.).

În secolul al XVIII-lea producţia agricolă continuă să sporească, iar creşterea animalelor să reprezinte o ramură de bază a economiei. Se dezvoltă şi o serie de meşteşuguri legate de prelucrarea pieilor şi a lânii documentele vremii consemnând un mare număr de pive şi dârste în bazinul mijlociu al Buzăului.

Condiţiile sociale şi istorice sunt la fel de nefavorabile ţărănimii ca şi perioadele anterioare, menţinându-se fenomenele cu privire la deplasările populaţiei.

Un element nou apare în legătură cu creşterea numărului aşezărilor stabile în câmpie, zonă cu densitate demografică scăzută ca urmare şi a nesiguranţei create de desele invazii ale turcilor. Cu toate acestea secolul al XVIII-lea reprezintă prima etapă importantă în popularea câmpiei, noile sate fiind intemeiate de populaţia provenită din zona dealurilor şi a depresiunilor subcarpatice, sau cu elemente venite de peste Carpaţi.

Văile Buzăului şi Călmăţuiului au oferit cele mai bune condiţii de locuire, constituind adevărate artere de pătrundere în câmpie.

În această perioadă sunt atestate documentar aşezările Clinciu, Agudu şi Bănceasca din nord-vestul oraşului Buzău, situate pe dreapta râului, iar pe malul stâng satele Stănceşti, Săgeata şi Beilic. Pe valea Călmăţuiului apar ca aşezări noi: Odaia Banului, Cremenea, Smeeni, Moisica şi Sălcioara, la care am putea adăuga o serie de sate de vârstă nedeterminată dar în mod cert anterioare secolului

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

al XIX-lea, (după B. Iorgulescu 1892), cum sunt Gomoeşti, Grosani, Budişteni, Pietrosu. Tot din această perioadă datează şi satul Cilibia.

În zona subcarpatică continuă să apară o nouă generaţie de sate pe valea Slănicului (Dogari, Valea Părului, Izvoru Dulce, etc.) şi a Câlnăului unde se remarcă tendinţa de înaintare a satelor spre zona mai deschisă la contactul cu câmpia (Zilişteanca, Coconari şi Aliceni acesta din urmă purtând şi denumirea de Slobozia, ceea ce indică originea lui ca sat întemeiat pentru asigurarea forţei de muncă pe marile proprietăţi).

Se poate aprecia că pînă la sfârşitul secolului al XVII-lea reţeaua de aşezări din zona subcarpatică s-a definitivat în cea mai mare parte, structura de bază menţinându-se pînă în zilele noastre. În câmpie apare un număr relativ însemnat de aşezări noi, dar ritmul este mai lent datorită condiţiilor istorice nefavorabile legate în special de conflictele armate în cadrul războaielor ruso-turce. Aşezările situate în zona de câmpie au fost cele mai expuse iar unele dintre ele distruse în totalitate. Aşa a fost, de exemplu, cazul satului Scurteşti (Pârjolul) incendiat şi ars complet, a cărui populaţie s-a refugiat în alte localităţi revenind abia la începutul secolului următor, refăcând satul şi întemeind altele în apropiere.

De-a lungul secolelor locuitorii au fost adeseori nevoiţi să-şi părăsească satele, dar este semnificativ că niciodată nu a fost vorba de abandonarea lor şi că odată cu ivirea unor condiţii mai prielnice aceştia au revenit la vechile vetre. Este de precizat că, în procesul de refacere a satelor au fost implicaţi atât vechii locuitori dar şi populaţia provenită din alte zone. Important rămâne faptul că în acest mod s-a asigurat continuitatea şi permanenţa aşezărilor omeneşti, fenomen ce exprimă legăturile indisolubile stabilite de-a lungul timpului între populaţia din zona Buzăului şi mediul geografic în cadrul căruia şi-a desfăşurat existenţa.

În secolul al XIX-lea se continuă procesul de formare a noilor aşezări, nota caracteristică fiind dată de înaintarea progresivă în zona de câmpie. Popularea câmpiei a fost stimulată într-o primă etapă de noile posibilităţi economice pe care le oferă câmpia ca urmare a Tratatului de la Adrianopol (1829), care a însemnat pentru Ţările Române liberalizarea comerţului cu grâne şi o nouă perspectivă economică avantajoasă.

Pe harta rusă din 1835 sunt consemnate în zona studiată un număr de 65 de sate dintre care 11 reprezintă aşezări noi, pentru prima dată atestate documentar, majoritatea situate în câmpie (Bentu, Gălbinaşi, Mânzu, Movila Oii, etc.). Harta rusă se numără printre primele documente importante care permite aprecierea mărimii aşezărilor după numărul de gospodării. În zona subcarpatică satele sunt mai numeroase dar după numărul de gospodării predomină cele cu 30-60 de gospodării, pe care le-am putea califica drept mijlocii în condiţiile epocii respective, şi sunt frecvente satele mici cu 20 de gospodării. Situaţia se explică prin asocierea ţărănimii majoritatea fiind sate de clăcaşi. Singurul mai mare cu 92 de gospodării este satul de moşneni Blăjani, iar pe valea Buzăului se remarcă satele Unguriu (103 gospodării) şi Măgura (18 gospodării).

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Satele situate la ieşirea râului Buzău în câmpie au beneficiat pe de o parte de o poziţie avantajoasă, iar pe de altă parte de apropierea de oraşul Buzău. Acestea sunt şi cele mai mari după numărul de gospodării. Astfel satul Cândeşti avea 134 de gospodării, Verneşti - 100, Lipia de Jos - 160, Lipia de Sus - 126, Gura Nişcovului - 81. În zona de câmpie ca sate mari sunt consemnate Stâlpu cu 131 gospodării. Albeşti cu 80 şi Smeeni cu 67 de gospodării.

Dacă avem în vedere că în oraşul Buzău erau 572 de gospodării şi că numai în cele cinci sate mari menţionate din apropiere existau peste 600 de gospodării rezultă că zona din jurul oraşului a reprezentat un spaţiu geografic de deosebită concentrare a populaţiei.

În a doua jumătate a secolului apariţia noilor aşezări este în bună măsură determinată şi de reforma agrară din 1864, cei împroprietăriţi cu acest prilej formând satele cunoscute sub denumirea de "sate de însurăţei". Aşa sunt satele Vadu Paşii, Dâmbroca, Câlnău-Gârbovi şi Câlnău-Găvanele, incluse ulterior la satul Potârnicheşti, Bobocul şi Roşioru din comuna Cochirleanca. Noii împroprietăriţi proveneau de regulă din aceeaşi zonă geografică mai ales din satele situate la contactul dintre munte şi subcarpaţi. Astfel, satul Vadu Paşii a purtat şi denumirea de Brăeşti, după locul de origine al locuitorilor, iar Vadu-Nou, inclus ulterior la Vadu Paşii, se numea şi "Bâscenii" locuitorii săi fiind veniţi de pe valea râului Bâsca.

Luând în considerare localităţile consemnate în "Dicţionarul geografic al judeţului Buzău" de către Basil Iorgulescu, rezultă că la sfârşitul secolului al XIX-lea reţeaua aşezărilor rurale din zona de influenţă a oraşului Buzău căpătase configuraţia actuală şi cuprindea marea majoritate a satelor care se regăsesc şi în prezent. Numărul lor îl depăşea chiar pe cel actual datorită prezenţei a numeroase sate "de roire", care aveau să se unească mai târziu cu satul de origine: Cândeştii de Sus şi Cândeştii de Jos, Fundeni şi Fundenii de la drumul Bogdanului, Bobocu şi Bobocu-Siliştea, Potocenii de Sus şi Potocenii de Jos, Becenii de Sus şi Becenii de Jos, etc. Primele, majoritatea însoţite de apelativul "de sus", reprezintă satul matcă, iar cele cu apelativul "de jos" sunt satele "roite". De asemenea, Săsenii Noi şi Săsenii pe Vale au fost întemeiate de locuitorii din Săsenii Vechi, iar satul Băjani cu locuitori de pe valea Câlnăului (de altfel şi toponimul cu semnificaţia de "sat de băjenari" indică proveniența populaţiei din alte locuri).

În secolul al XX-lea reţeaua de aşezări nu a suferit modificări semnificative. Abia în 1964 s-au luat măsuri de schimbare a denumirii unor sate. Dar cele mai importante transformări s-au produs ca urmare a reorganizării administrativ-teritoriale din anul 1968. La data respectivă, în zona studiată reţeaua de aşezări era alcătuită din 147 de sate. Măsurile de reorganizare au afectat un număr de 36 de localităţi, care au fost desfiinţate prin comasarea sau prin includerea unora mai mici în sate mai mari şi cu un potenţial economic mai ridicat. În general, aceste comasări au corespuns unor realităţi teritoriale, multe sate ajungând în dezvoltarea lor să se unească (Potocenii de Sus şi Potocenii de Jos, Cândeşti de Sus şi Cândeşti de Jos, etc.)

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

15.2. Mărimea aşezărilor

Mărimea aşezărilor constituie o expresie a modului de adaptare a colectivităţilor umane la condiţiile naturale şi istorice, precum şi a nivelului de dezvoltare economică.

Având în vedere trăsăturile caracteristice ale regiunii studiate, în analiza evoluţiei aşezărilor după mărime am luat în consideraţie următoarele categorii: aşezări foarte mici (sub 250 de locuitori), mici (între 251 şi 500 de locuitori), mijlocii (între 501 şi 1.000 de locuitori), mari (între 1.000 şi 2.000 de locuitori) şi foarte mari (peste 2.000 de locuitori).

În anul 1912 satele foarte mici, mici şi mijlocii predominau reprezentând 3/4 din numărul total al aşezărilor (fig. 15.2). În zona subcarpatică aşezările au beneficiat de condiţiile favorabile de localizare de pe valea Slănicului, a Câlnăului, valea Buzăului şi din Dealul Istriţa. Foarte frecvent însă cadrul natural a avut un rol limitativ în evoluţia vetrelor de sat. Mărimea satelor a fost legată şi de caracterul activităţilor economice (pomicultură, viticultură şi creşterea animalelor) care au generat o distribuţie specifică a proprietăţilor şi un anumit tip de relaţii între vatră şi moşie. Nevoia de a fi cât mai aproape de terenurile agricole explică în bună parte dispersarea populaţiei într-un număr mai mare de sate dar de mărimi mai reduse.

Este semnificativă situaţia de pe valea Slănicului unde între Săpoca şi Dogari, pe o distanţă de numai 25 de km s-au constituit 15 aşezări, dintre care mai mult de jumătate (8 sate) erau mici şi foarte mici.

În zonele cu viticultură dezvoltată apar două situaţii diferite. Pe valea Câlnăului aşezările sunt bine grupate şi predomină cele mijlocii şi mari, ceea ce corespunde specificului viticol. În schimb, o situaţie mai puţin caracteristică zonelor viticole apare în partea estică a dealului Istriţa. Aici aşezările sunt mult mai dispersate în teritoriu, iar jumătate dintre ele erau sate mici şi foarte mici. Este totuşi necesar de remarcat că principala comună din zonă, Merei, era cea mai mare, ca număr de sate şi ca număr de locuitori, din zona studiată.

O zonă de atracţie a populaţiei, bine individualizată, a constituit-o valea Buzăului. Condiţiile de habitat favorabile, activitatea economică mai diversificată etc. au dus la dezvoltarea unor aşezări mijlocii şi mari atât în sectorul subcarpatic cât şi în câmpie.

Zona de câmpie cu aşezări mai noi s-a caracterizat prin prezenţa dominantă a aşezărilor mijlocii şi mari. De altfel, aici sunt situate şi singurele sate foarte mari din zona studiată (Smeeni, Gherăseni, Lipia).

În anul 1992, după o evoluţie ce s-a extins pe o perioadă de 80 de ani, reţeaua de aşezări prezintă un echilibru mai mare între principalele categorii de sate după mărime (mici, mijlocii, mari) (tabelul 15.1).

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

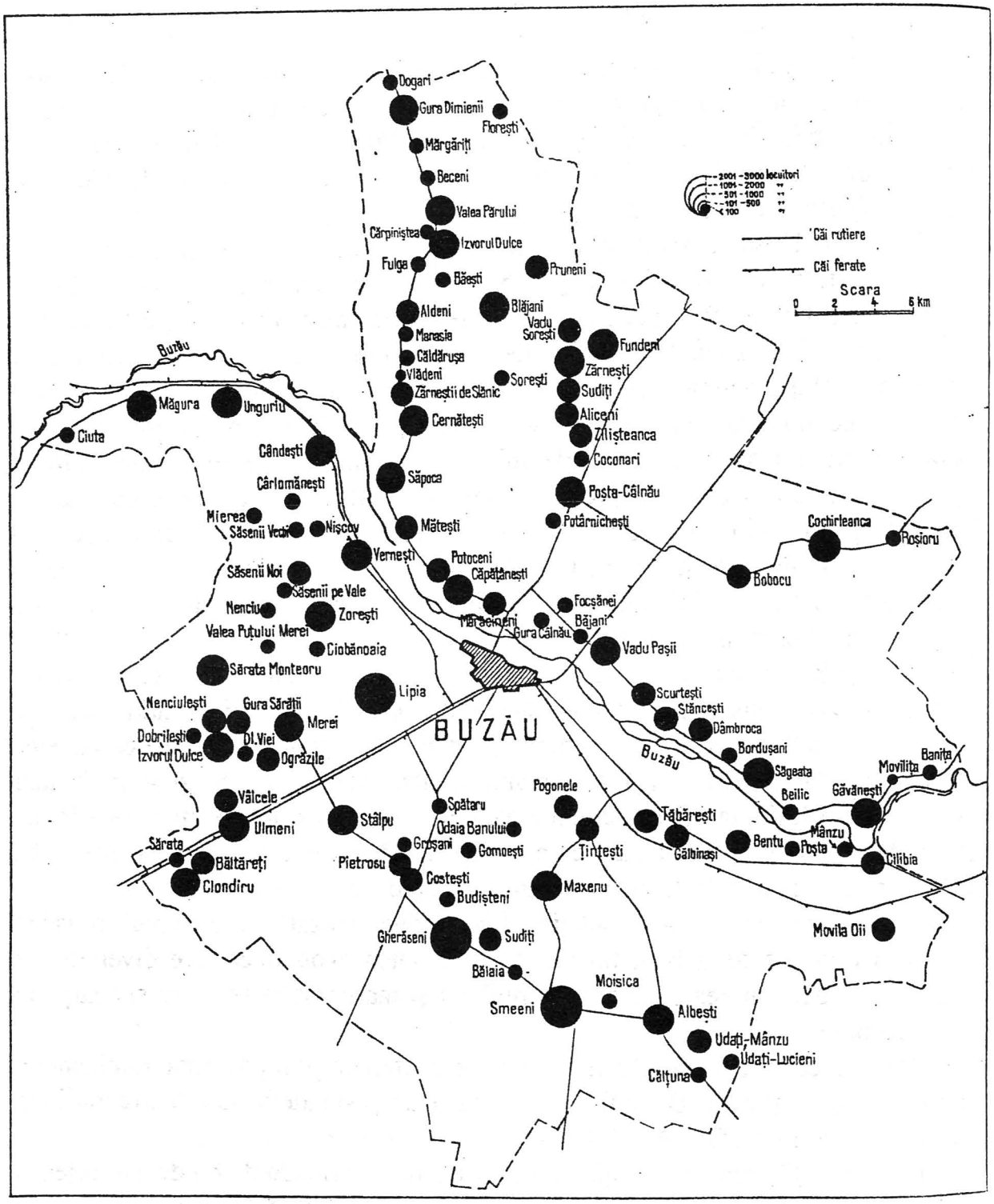

Fig. 15.2. Mărimea satelor după numărul de locuitori în anul 1912

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Tabelul 15.1

Gruparea aşezărilor după mărime în anul 1992

Categoria de mărime	Număr de aşezări	Ponderea în numărul total	Populaţia locuitori	Ponderea în totalul populaţiei
Sub 250 locuitori	16	14,4	1.627	1,6%
Între 251 şi 500 locuitori	30	27,1	11.671	11,3%
Între 501 şi 1.000 locuitori	25	22,5	18.407	17,8%
Între 1.001 şi 2.000 locuitori	27	24,3	37.278	36,1%
Peste 2.000 locuitori	13	11,7	34.322	33,2%
Total	111	100%	103.305	100%

Unele sate s-au dezvoltat evoluând într-o categorie de mărime superioară, cea mai mare creştere producându-se în cadrul categoriei de aşezări foarte mari care cuprinde un număr de 13 localităţi (faţă de 3 în anul 1912).

Cu toate că satele cu mai puţin de 1.000 de locuitori continuă să predomine numeric (71) ele deţin numai 30,7% din populaţia zonei. În schimb cele 40 sate mari şi foarte mari grupează 69,3% din populaţie.

Satele din prima categorie (sub 1.000 de locuitori) au avut o evoluţie dificilă fiind marcate de descreşterea sau stagnarea populaţiei (fig. 15.3)

Satele care sunt în prezent mari şi foarte mari au fost cele mai dinamice ca urmare a dezvoltării lor economice.

În profil teritorial, la recensământul din 1992, s-au conturat mai multe situaţii diferenţiate.

- Pe valea Slănicului au predominat fenomenele de descreştere şi stagnare; chiar şi satele cu evoluţie pozitivă au avut creşteri valorice reduse menţinându-se în aceeaşi categorie de mărime.

- Pe valea Călnăului satul Fundeni a fost singurul care a avut o creştere semnificativă.

- În partea centrală a Culmii Blăjani satele au înregistrat un proces accentuat de depopulare.

- În arealul Istriţei şi al depresiunii Nişcov depopularea a căpătat un caracter generalizat, de altfel, în concordaţă cu evoluţia negativă a fenomenelor demografice manifestate în zonă în ultimul timp şi prezentate anterior (cap. 14.). Cauzele s-ar datora numărului mare de aşezări mici şi mijlocii cu capacitate economică redusă dar şi situaţiilor nefavorabile ce au afectat viticultura în ultimii ani. De altfel, şi celelalte comune din Culmea Istriţei prezintă tendinţa de depopulare (Pietroasele, Breaza, Năeni). Este un fenomen recent şi nespecific zonelor viticole ceea ce justifică presupunerea că această evoluţie are la bază cauze mult mai complexe.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

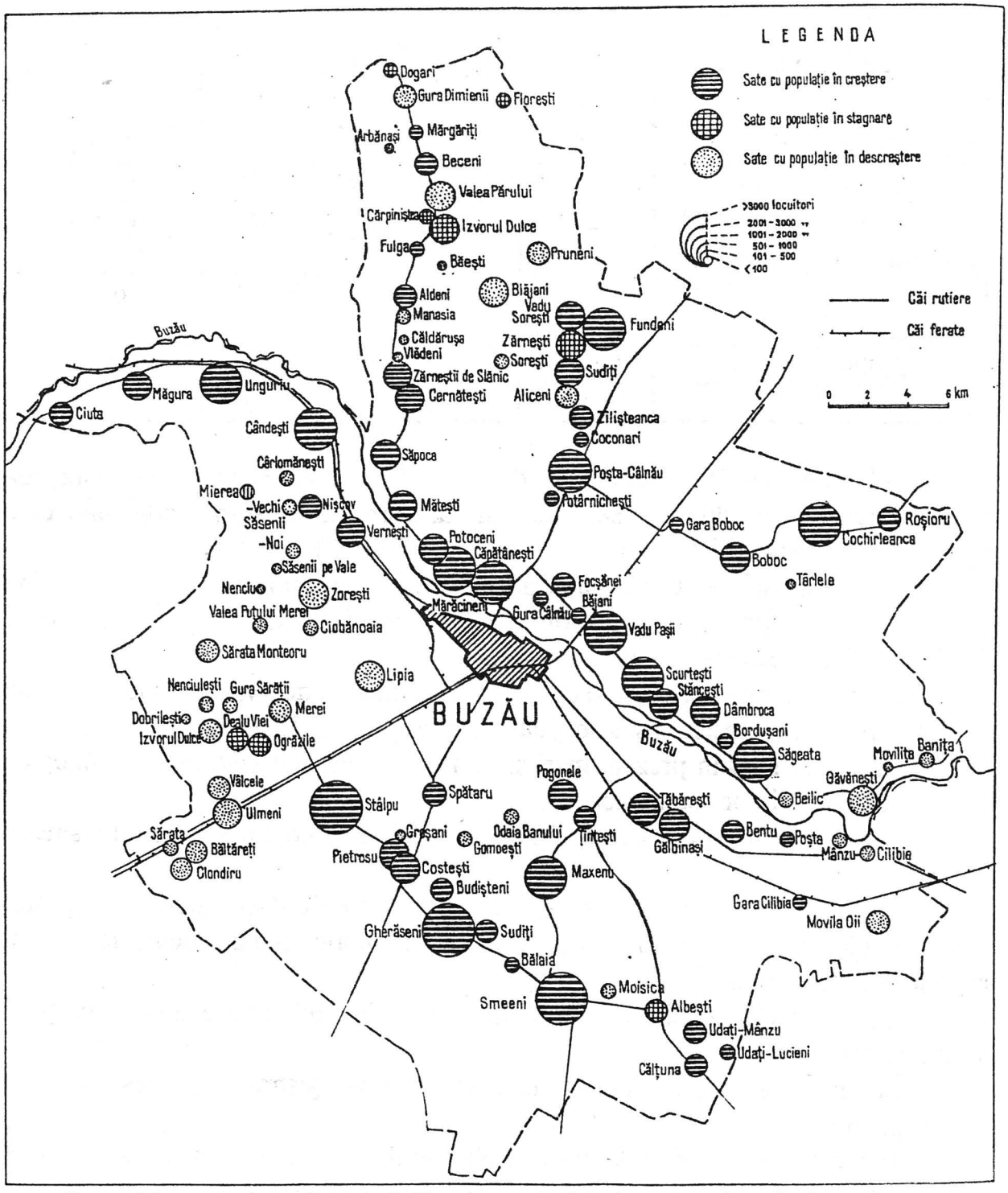

Fig.15.3 . Mărimea satelor după numărul de locuitori în anul 1992 şi tipurile de sate după evoluţia demografică din

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

- Aşezările de pe valea Buzăului au avut cea mai dinamică evoluţie, reţeaua actuală fiind dominată de prezenţa satelor mari şi foarte mari.

- Aşezările din zona de câmpie de la nord şi sud de valea Buzăului, au avut, de asemenea, o evoluţie ascendentă remarcându-se mai ales localităţile Stâlpu, Gheräseni şi Smeeni ce depăşesc 3.000 de locuitori fiind cele mai mari din întreaga zonă cercetată.

Ca urmare, în zona subcarpatică reţeaua de aşezări continuă să fie dominată de prezenţa aşezărilor foarte mici, mici şi mijlocii cu tendinţa de scădere, stagnare sau cu creşteri foarte reduse.

Evoluţia în perspectivă va depinde de capacitatea de adaptare a populaţiei la noile condiţii economice. O cale de redresare ar putea fi susţinerea economică şi dezvoltarea localităţilor mari, mai reduse numeric, care să devină centre de dinamizare a activităţii dintr-un anumit spaţiu rural.

În câmpie, inclusiv valea Buzăului, cea mai mare frecvenţă o au aşezările mijlocii, mari şi foarte mari care pe ansamblul perioadei dintre anii 1912 şi 1992 s-au încadrat în categoria satelor cu populaţie în creştere. Aceasta s-a datorat aportului de populaţie din zona subcarpatică, stabilită de-a lungul timpului în zonele în care deţineau proprietăţi (Cochirleanca, Cilibia, Smeeni); o altă cauză a fost legată de caracterul mai diversificat şi mai dinamic al agriculturii la care s-au adăugat şi creşterea economică şi a influenţei oraşului Buzău.

15.3. Tipurile morfostructurale de aşezări

Specificul activităţilor agricole şi diversitatea cadrului natural s-au reflectat în evoluţia teritorială a satelor generând o varietate de tipuri după forma vetrei, textură şi modul de grupare a gospodăriilor.

Văile râurilor au oferit cele mai bune condiţii de localizare a vetrelor de sat, în special în zonele înalte. Această situaţie este caracteristică şi pentru zona deluroasă din spaţiul cercetat, unde apar situaţii specifice în funcţie de aspectele morfologice ale văilor principalelor râuri.

Astfel valea Slănicului se caracterizează, în sectorul studiat, prin extensiunea mai mare a teraselor, mai ales la sud de Gura Dimienii, reprezentate prin două terase aluviale şi 1-2 terase de luncă, bine reprezentate în buclele de meandru (M. Ielenici, 1978, p. 129). În unele sectoare podurile acestora pot ajunge la lăţimi de 300-500 m. De asemenea, albia se lărgeşte treptat ajungând în sud la 150 m. Un alt element îl reprezintă caracterul meandrat al râului Slănic, care se accentuează între Beceni şi Săpoca ajungând la un indice cu valoarea 1,8. Această prezentare mai amănunţită a fost necesară deoarece într-adevăr localizarea vetrelor de sat pe valea Slănicului reflectă foarte sugestiv condiţiile locale.

Astfel satele s-au dezvoltat alternativ de-o parte şi de alta a râului, mai ales pe latura concavă a meandrelor unde valea are o extensiune mai mare (fig. 15.4).

Satele mari (Săpoca, Cernăteşti, Zărneştii de Slănic, Izvorul Dulce, Valea Părului) au beneficiat de prezenţa umerilor de terasă, cu poduri care au permis dezvoltarea vetrelor cu formă alungită. Evoluţia economică şi creşterea populaţiei au

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

impus şi extensiunea teritorială care s-a realizat prin construirea noilor gospodării pe versanţii din apropiere. Această parte reprezintă zona mai nouă a satelor. Ca urmare satele mari au o formă predominant alungită dar se remarcă şi prin dezvoltarea semnificativă în lăţime.

Textura are un caracter combinat cu reţea de drumuri alungite şi mai regulate în zona veche şi cu o textură dezordonată pe versant.

O caracteristică importantă este dată de structura gospodăriilor care sunt bine grupate în vatra satului prezentând un grad de răsfirare mult mai redus comparativ cu alte zone din subcarpaţi.

Spre deosebire de acestea, satele mici au centre de formă neregulată şi gospodăriile mult mai distanţate.

Valea Slănicului apare ca o zonă cu un grad ridicat de umanizare în care satele se prezintă într-o succesiune continuă asemănătoare cu cea întâlnită în subcarpaţii Olteniei.

O situaţie asemănătoare apare şi pe valea Câlnăului, cu deosebirea că malurile abrupte, cu înălţimi de 10-15m, au impus concentrarea vetrelor pe terasele situate pe stânga râului (fig. 15.5).

Excepţie face satul Zărneşti care s-a dezvoltat pe pantele estice ale Culmii Blăjani prezentând formă poligonală şi o textură neregulată.

Pe valea Buzăului, terasele a patra şi a treia, cu podul bine dezvoltat şi cu resurse de apă de calitate, au constituit suportul teritorial pe care s-au dezvoltat satele Unguriu, Măgura şi Ciuta. Forma vetrelor are un caracter complex, fiind alcătuite dintr-o parte alungită de-a lungul şoselei şi cu extensiune mare şi o altă parte situată în partea centrală unde vatra urcă pe versantul nordic al dealului Ciolanu, prezentând o formă poligonală şi o textură neregulată. Spre deosebire de acestea satul Cândeşti, dezvoltat pe terasa a doua, a beneficiat de extensiunea mare a acesteia. Vatra, de formă poligonală şi textură dezordonată, se caracterzează prin ponderea ridicată a terenurilor cultivate şi printr-un grad mai accentuat de dispersie a gospodăriilor.

În Dealul Istriţei, pantele mai mari, gradul de fragmentare mai ridicat şi văile înguste au creat condiţii de habitat mai puţin favorabile. Aşezările situate pe valea Sărata şi pe afluenţi sunt în general mici şi corespund tipului de sat caracteristic zonei subcarpatice cu forme areolare şi structură răsfirată mult mai pronunţată. Chiar şi satul Sărata-Monteoru, situat în depresiunea omonimă, nu a evoluat spre un tip de vatră aglutinată având o fizionomie alungită.

În zona colinară există şi alte situaţii, cu structură tipic răsfirată cum sunt: satul Soreşti din Culmea Blăjani dezvoltat pe interfluviu (fig. 15.6), satul Săseni pe Vale de pe versantul estic al Istriţei situat la limita superioară a zonei de glacis (fig. 15.7), satele Săsenii Vechi, Cârlomăneşti etc.

În câmpie, văile Buzăului şi Călmăţuiului au constituit principalele artere de atragere a populaţiei, satele prezentând o succesiune aproape neîntreruptă de-a lungul acestor râuri.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Fig. 15.4

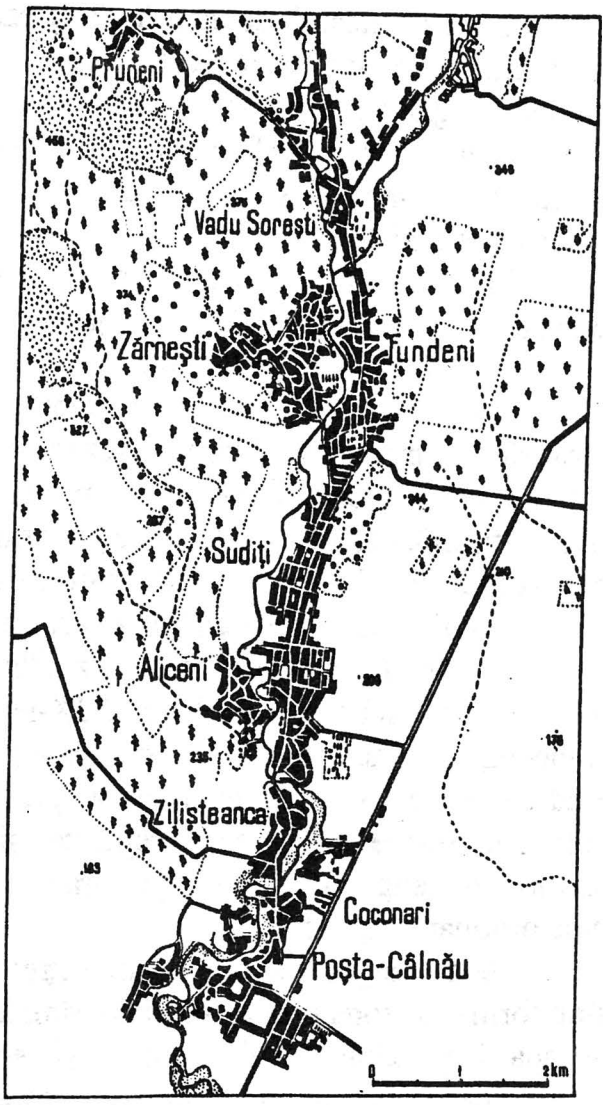

Fig. 15.5

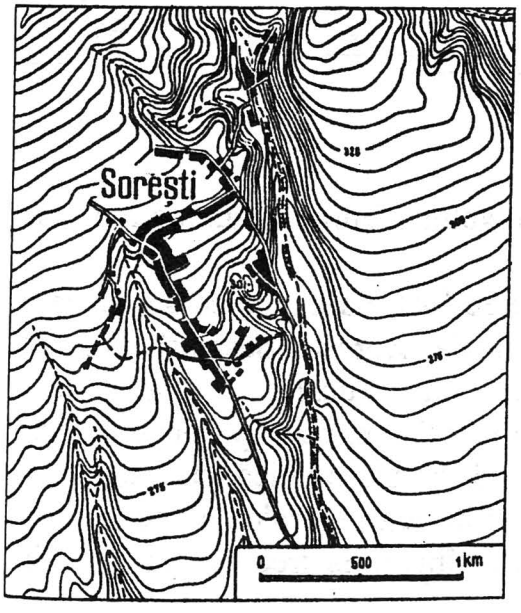

Fig. 15.6

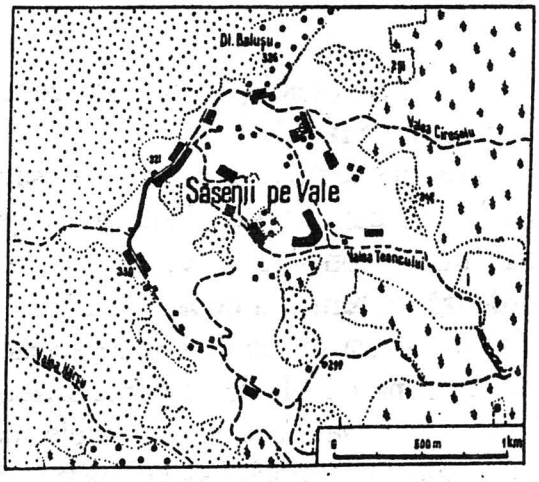

Fig. 15.7

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

O rețea destul de densă de așezări s-a dezvoltat și în Câmpia Buzău-Călmățui, favorizată de resursele bogate de apă existente în pânza freatică, dar și în câmpia de glacis, de această dată un rol important avându-l dezvoltarea viticulturii.

Cea mai redusă frecvență în teritoriu a satelor este caracteristică Câmpiei Râmnicului, mai ales la est de valea Călnăului unde aceasta prezintă și o extensiune mai mare.

Printre cauzele care au determinat această situație se pot enumera lipsa unor cursuri de apă permanentă, distanța mare față de cele mai importante drumuri și prezența în apropiere a altor zone cu grad mai ridicat de atractivitate.

Localizarea și fizionomia vetrelor prezintă diferențieri bine exprimate în teritoriu în funcție de vechimea așezărilor.

Astfel, așezările vechi, cum sunt Verneşti (fig. 15.8), Lipia, Spătaru, Scurteşti, Stănceşti (fig. 15.9) etc., prezintă o textură neregulată, specifică satelor cu evoluție îndelungată și celor care s-au extins prin înglobarea altora mai mici (fenomen bine pus în evidență în cazul satelor Scurteşti și Stănceşti).

În schimb, satele care s-au dezvoltat în mod deosebit în secolul al XIX-lea (Smeeni, Gherăseni, Cochirleanca, Vadu Pașii etc.) se caracterizează prin vetre cu forme poligonale regulate și textură rectangulară, cu o rețea stradală bine ordonată (fig. 15.10).

De-a lungul Călmățuiului vetrele s-au format în zona propriu-zisă de câmpie ce aparține Bărăganului Central și se extind până în dreptul abruptului care delimitează câmpia de vale.

O situație asemănătoare apare și în cazul satului Vadu Pașii în raport cu valea Buzăului.

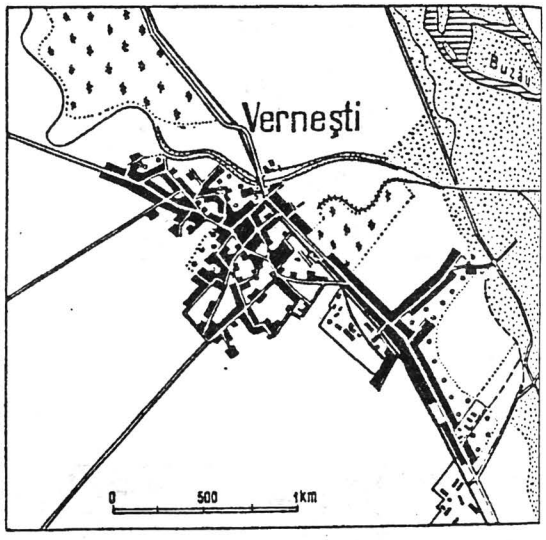

Fig. 15.8

Satele Scurteşti și Stănceşti coboară sub nivelul Câmpiei Râmnicului mult mai aproape de râul Buzău.

Trebuie semnalată și prezența satelor cu vetre foarte alungite ce bordează pe latura estică câmpia de glacis a Istriței (Ciobănoaia, Zoreşti, Săsenii). Ele sunt situate într-o zonă de inflexiune a pantei, pe un pod cu desfășurare largă ce se racordează cu terasa a doua a Buzăului. Această localizare, mai apropiată de baza glacisului, a fost influențată și de accesul mai bun la pânza freatică, cunoscut fiind faptul că zona de glacis se caracterizează prin infiltrarea puternică a apei la mari adâncimi. Cu toate acestea în satele menționate se întâmplă frecvent ca în verile secetoase apa din fântâni să coboare la 50 m.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

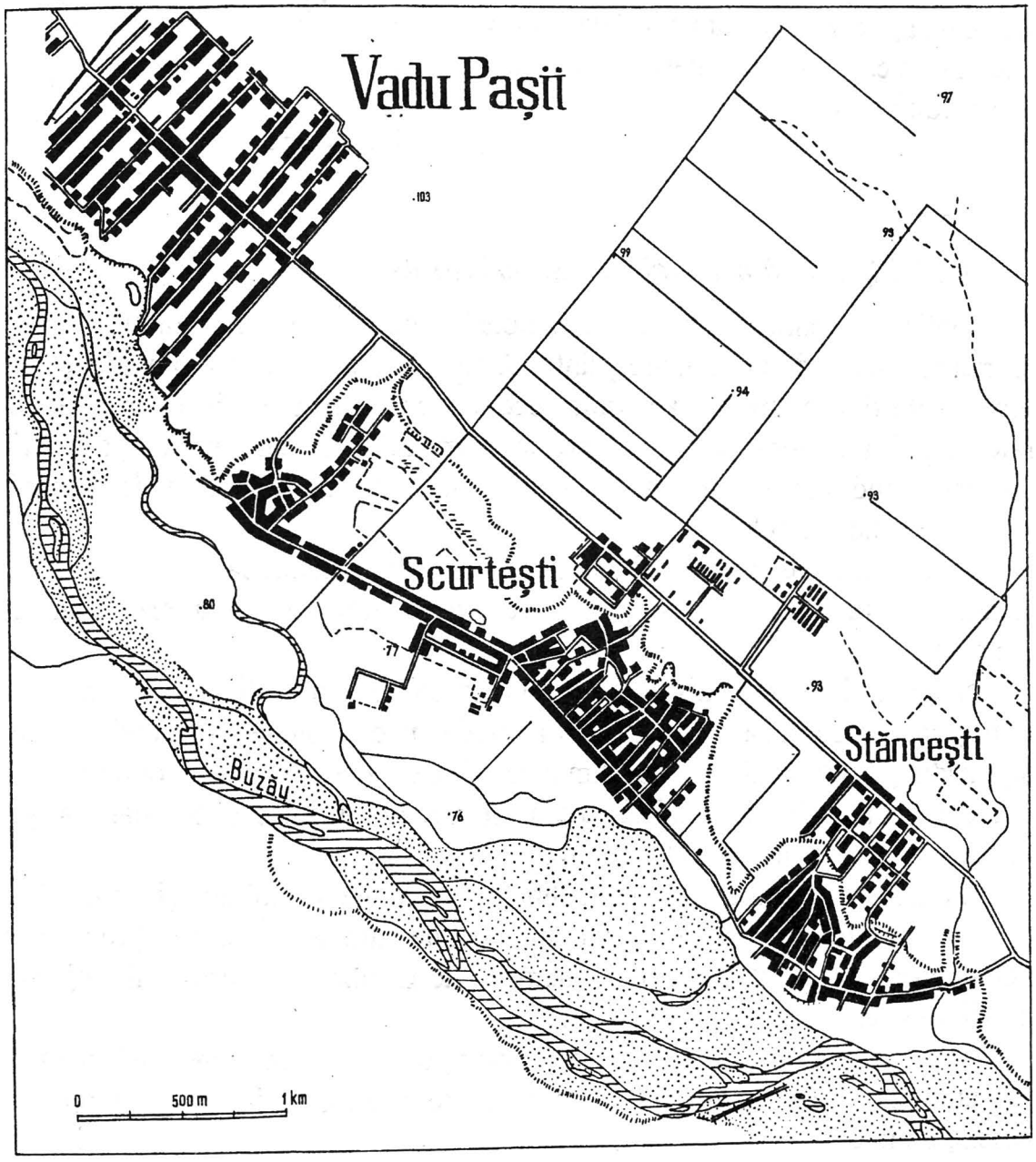

Fig. 15.9

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Mărimea şi fizionomia satului, corelate cu nivelul de dezvoltare economică, constituie elemente importante în evaluarea perspectivelor de dezvoltare şi a oportunităţii măsurilor de amenajare teritorială.

Este evident că satele mari cu economie dezvoltată şi cu o structură teritorială închegată oferă şi cele mai bune condiţii de aplicare eficientă a măsurilor de modernizare ca şi de dezvoltare a lucrărilor tehnico-edilitare etc.

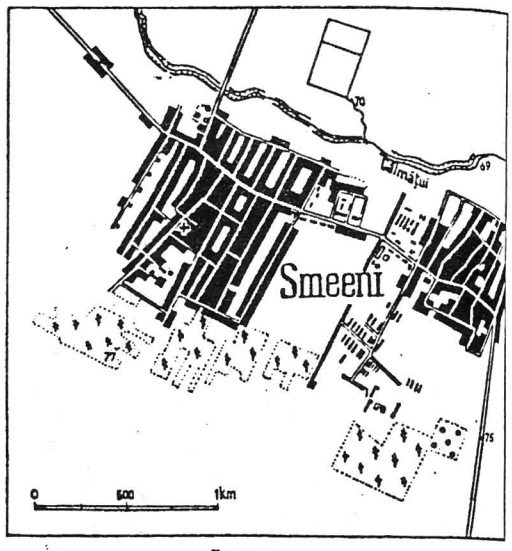

Fig.15.10

15.4. Tipurile funcţionale de aşezări rurale

Definirea caracteristicilor funcţionale constituie una dintre cele mai importante direcţii de investigare ştiinţifică ce urmăreşte să pună în evidenţă profilul şi nivelul de dezvoltare ale activităţii economice desfăşurate în cadrul aşezărilor rurale. Tipul funcţional este o expresie a modului în care populaţia a ştiut să valorifice condiţiile de mediu, a capacităţii sale de adaptare la schimbările economice generale şi locale.

În contextul economic al ultimelor decenii, activitatea aşezărilor din zona studiată, bazată tradiţional pe practicarea agriculturii, a trecut prin transformări importante.

Schimbări semnificative s-au produs în câmpie, prin diversificarea culturilor, construirea complexelor de creştere a animalelor, dezvoltarea sistemelor de irigaţii etc. Producţia agricolă a fost stimulată şi de prezenţa unei populaţii tot mai numeroase, mai ales în mediul urban, respectiv oraşul Buzău, care a generat creşterea cererii de produse alimentare.

Condiţiile naturale din zona colinară favorabile viticulturii şi pomiculturii au făcut ca acestea să se menţină în vechile areale. Îmbunătăţirea soiurilor, diversificarea structurilor livezilor, lucrările de combatere a eroziunii solurilor, au constribuit la creşterea productivităţii.

Industria, la rândul ei, a devenit o componentă tot mai prezentă în satele din zona studiată, chiar dacă, în cele mai multe cazuri, activităţile au un caracter restrâns, de interes local.

De asemenea, nu se poate omite faptul că schimbări importante s-au produs în domeniul activităţilor social-culturale sau chiar în aspectul edilitar.

Ca urmare satele au trecut printr-un proces de transformare care a condus la întărirea activităţilor economice şi la diversificarea funcţională.

Pentru stabilirea tipurilor funcţionale de aşezări rurale s-au avut în vedere structura socio-profesională a populaţiei active, valoarea şi structura producţiei

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

agricole, raportul dintre valoarea producției agricole şi cea a activităților cu caracter industrial, volumul deplasărilor zilnice pentru muncă spre alte localități.

În zona studiată au fost delimitate trei mari tipuri funcționale de aşezări rurale.

A. Aşezări rurale cu funcții predominant agricole

Aceasta este categoria cea mai extinsă şi mai diversificată. Populația antrenată în agricultură reprezintă frecvent între 40% şi 50% din populația activă iar valoarea producției agricole o depăşeşte pe cea a producției industriale.

În cadrul acestei categorii se disting mai multe subtipuri.

a. *Aşezări agricole de cultură a cerealelor, a plantelor pentru industrializare şi de creştere a animalelor.* Alături de culturile de grâu şi porumb un loc important îl deţin suprafeţele ocupate de floarea soarelui şi sfeclă de zahăr. Creşterea animalelor s-a dezvoltat în complexe mari specializate, al căror efectiv s-a redus substanţial în ultimii ani, dar există preocuparea de redresare a situaţiei. În această categorie intră majoritatea localităților din Câmpia Buzăului şi de pe valea Călmăţuiului: Cilibia, Poşta, Mânzu, Maxenu, Pogoanele, Gălbinaşi, Spătaru, Pietrosu, Budişteni, Bălaia, Moisica, Udaţi-Mânzu, Udaţi-Lucieni.

b. *Aşezări cu profil agricol complex* situate în zona de tranziţie de la deal la câmpie. Ele întrunesc caracteristicile tipului precedent la care se adaugă şi o importantă funcţie viticolă legată de terenurile deţinute în zona de deal.

Este cazul comunei Poşta Câlnău cu satele sale de pe valea Câlnăului (Zilişteanca, Aliceni, Sudiţi) şi a comunei Ulmeni cu moşia extinsă atât în zona de glacis a Istriţei ocupată de plantaţii viticole cât şi în Câmpia Sărata.

De asemenea, foarte caracteristică este situaţia satelor de pe latura estică a glacisului Istriţei, Ciobănoaia, Zoreşti, Săsenii Noi, care prin forma lor alungită pe direcţia nord-sud pun în evidenţă această dublă orientare economică, spre deal şi spre câmpie.

c. *Aşezări cu agricultură intensivă de tip preorăşenesc.* Sunt aşezări situate în câmpie cu profil caracteristic acestei zone la care se asociază activităţi specifice legate de aprovizionarea oraşului Buzău. Legumicultura, care este o ocupaţie tradiţională pe valea Buzăului, a căpătat o amploare deosebită multe localităţi fiind chiar specializate pe anumite categorii de culturi. Satele sunt situate pe stânga râului şi la distanţe reduse de oraş: Căpăţâneşti, Potoceni, Mărăcineni, Vadu Paşii, Stăneşti, Dâmbroca, Săgeata etc.

Profilul preorăşenesc este completat şi de dezvoltarea creşterii animalelor, la Mărăcineni remarcându-se numărul mare de păsări, iar Vadu Paşii fiind un important furnizor de lapte etc.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Şi în satele situate în câmpia propriu-zisă, apropierea de oraş a influenţat dezvoltarea legumiculturii pe terenuri irigate, în sere şi solarii, şi a creşterii animalelor pentru lapte sau carne în complexe specializate (Stâlpu, Ţinteşti, Gherăseni, Costeşti, Lipia).

Specifică pentru satele acestui subtip este prezenţa gospodăriilor individuale bine organizate şi care, de fapt, furnizează cele mai mari cantităţi de produse provenite din creşterea animalelor (păsări, ouă, lapte etc.).

Este de subliniat că aceste localităţi generează şi cele mai mari fluxuri de forţă de muncă spre Buzău având şi o importantă funcţie rezidenţială (de cazare a forţei de muncă).

d. *Aşezări cu profil pomi-viticol, de creştere a animalelor şi cultura cerealelor* sunt specifice zonei colinare, în cazul de faţă având o frecvenţă mare în bazinul Slănicului (Blăjani, Cernăteşti, Zărneştii de Slănic, Izvorul Dulce, Valea Părului etc.).

e. *Aşezări cu profil pomicol şi de creştere a animalelor* sunt mai puţine la număr, dar unele dintre ele prezintă un grad ridicat de specializare, cel mai reprezentativ fiind satul Cândeşti.

f. *Aşezări viticole* sunt printre cele mai vechi din zonă. În unele areale viticultura repezintă principala ocupaţie putând fi considerată o monocultură. Este cazul satelor situate în zona Istriţei pentru care de-a lungul unei îndelungate istorii această activitate a constituit un factor de atracţie şi stabilitate a populaţiei. Dar aşa cum s-a arătat, în contextul actual, viticultura singură, neasociată cu alte activităţi, nu mai are capacitatea de a reţine populaţia. În această situaţie se află satele: Merei, Nenciu, Gura Sărăţii, Dealul Viei, Nenciuleşti etc.

O perspectivă mai bună o au satele viticole de pe valea Călnăului (Zărneşti, Fundeni, Vadu Soreşti) ca rezultat al diversificării activităţii agricole, prin extinderea culturii cerealelor şi a creşterii animalelor.

B. Aşezări rurale cu funcţii mixte

a. *Aşezări agro-industriale*. În acest subtip se încadrează patru localităţi cu particularităţi distincte. În satul Beceni agricultura cu productivitate redusă (pomicultura, creşterea animalelor) este depăşită substanţial de industrie care deţine 47% din populaţie activă şi realizează cea mai mare parte din valoarea totală a producţiei. Industria este reprezentată mai ales prin cea textilă şi alimentară.

În schimb, în localitatea Verneşti sunt bine dezvoltate ambele funcţii. În industrie, veniturile cele mai importante se obţin din prelucrarea lemnului şi din valorificarea viţei de vie într-un mare centru specializat. Venituri mari se realizează şi din agricultură unde, alături de cultura cerealelor, a viticulturii, se practică pe

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

suprafeţe mari şi legumicultura, care se extinde pe 120 ha de terenuri irigate situate pe terasa inferioară şi în lunca Buzăului.

O situaţie deosebită caracterizează satele Cochirleanca şi Smeeni iar încadrarea lor în acest subtip funcţional necesită o discuţie mai amplă. În primul rând acestea sunt sate mari, situate în cele mai importante areale de cultură a cerealelor din zona studiată, cu producţie agricolă diversificată şi ridicată din punct de vedere valoric. Populaţia din agricultură depăşeşte 50% din populaţia activă. Indiscutabil sunt sate specifice marilor zone de câmpie cu funcţiuni agricole.

În al doilea rând, în aceste sate cu populaţie numeroasă industria locală este bine dezvoltată (morărit şi panificaţie, materiale de construcţie etc.) dar un loc important îl deţin şi unele unităţi a căror activitate depăşeşte interesul local. Este vorba despre exploatarea gazelor naturale la Cochirleanca şi industria de prelucrare a lânii la Smeeni. Faptul că valoarea producţiei industriale o depăşeşte de 2-3 ori pe cea realizată în agricultură a impus luarea în considerare a industriei ca o componentă la fel de importantă în definirea tipului funcţional.

b. *Aşezări agro-industriale şi de servicii.* În acest subtip se înscriu trei localităţi: Săpoca, Măgura şi Unguriu. Populaţia activă din agricultură reprezintă circa 10%, în industrie între 35% şi 45%, iar în sectorul terţiar 30% - 40%, fiind cele mai ridicate valori din întreaga zonă. În industrie şi servicii ponderea ridicată rezultă din antrenarea populaţiei în unităţile proprii din aceste localităţi, dar şi în alte centre (Buzău, Berca, Pârscov).

Spre deosebire de Măgura şi Unguriu unde agricultura este slab reprezentată, Săpoca corespunde cel mai bine tipului de aşezare cu funcţiuni mixte, profilul agricol fiind bine conturat. De altfel, Săpoca este una din aşezările viticole bine cunoscute din zonă.

C. Aşezări rurale cu funcţii speciale

Cea mai importantă aşezare în care funcţia specială este reprezentată prin activitatea turistică este Sărata-Monteoru. Resursele de care dispune şi amenajările existente au făcut din aceasta o staţiune balneo-climaterică de tradiţie şi bine valorificată în spaţiul zonei de influenţă a oraşului Buzău.

Există şi localităţi cu amenajări turistice limitate, dar care pot constitui o premisă favorabilă pentru dezvoltarea în perspectivă. Este cazul satului Ciuta, care dispune de un motel, sau al satului Arbănaşi unde funcţionează o tabără şcolară bine valorificată, mai ales în cadrul judeţului.

* *
*

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Spre deosebire de lucrările de specialitate care se referă la spații geografice mult mai extinse, până la cele care cuprind întreg teritoriul țării, și care în mod obiectiv ajung la un grad ridicat de sinteză și de generalizare a tipurilor funcționale, studiul de față a pus un accent mai mare și pe latura analitică. Aceasta, deoarece fiecare așezare rurală constituie o individualitate geografică complexă prin evoluție, mărime, poziție geografică și funcțiuni economice. De altfel, orice măsură de transformare și amenajare a spațiului rural trebuie să ia în considerare fiecare localitate în parte și particularitățile sale de dezvoltare.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Capitolul 16. Economia

16.1. Agricultura

16.1.1. Considerații istorice. Caracterizare generală

Teritoriul corespunzător zonei de influență a orașului Buzău, cu toate că se extinde pe o suprafață relativ redusă, prezintă o mare varietate a condițiilor naturale. Acestea au generat o serie de particularități în evoluția agriculturii și în conturarea unor diferențieri în repartiția spațială. De asemenea, și condițiile social-economice specifice fiecărei perioade istorice au exercitat o influență importantă asupra economiei agricole determinând schimbări în structură, în modul de utilizare a terenurilor și în modalitățile de practicare a lucrărilor agricole.

Zona deluroasă, din spațiul studiat, a constituit din cele mai vechi timpuri unul dintre arealele de mare concentrare a populației, specifice zonei subcarpatice din sudul țării, element ce explică și dezvoltarea deosebită a agriculturii. Documentele istorice din secolul al XVI-lea pun în evidență acest fapt prin frecvența cu care sunt consemnate prezența viilor în "dealul Verneștilor", "al Zoreștilor", la Sărata sau în bazinul Câlnăului, a albinăritului sau creșterea animalelor. În secolele următoare s-au extins suprafețele ocupate de pomi fructiferi și cele arabile, producția vegetală căpătând în timp o pondere tot mai mare în structura producției agricole. Astfel, profilul actual de zonă viti-pomicolă și de creștere a animalelor constituie o continuare și o perpetuare a unui tip de agricultură cu veche tradiție.

În schimb, utilizarea agricolă a câmpiei a cunoscut o evoluție mult diferită. Timp de secole această zonă a reprezentat domeniul de pendulare al turmelor aflate în transhumanță între regiunile înalte și bălțile Dunării. În estul Câmpiei Române spațiul cuprins între dealuri și valea Ialomiței s-a remarcat prin frecvența mare a drumurilor de transhumanță. Acestea aveau o orientare convergentă, principalul centru de întâlnire fiind Slobozia. Hărțile din 1790, 1835 și 1857 au consemnat prezența de-a lungul drumurilor a numeroase elemente de umanizare cum sunt fântânile, crucile, bordeiele etc. Astfel, s-a pus în evidență existența unei tendințe continue de adaptare a populației la condițiile câmpiei care avea să faciliteze intensificarea procesului de populare și extinderea culturilor agricole, fenomene ce s-au impus mai ales din a doua jumătate a secolului al XIX-lea.

Cu toate că transhumanța a fost considerată ca cea mai reprezentativă activitate desfășurată vreme îndelungată în spațiul câmpiei, trebuie subliniat că această zonă nu a fost lipsită în totalitate de practicarea culturilor agricole.

Încă din secolele XV și XVI târgul Buzău, împreună cu așezările din apropiere (Verneşti, Potoceni, Mărăcineni etc.), au constituit un areal în care practicarea grădinăritului devenise foarte răspândită. De asemenea, suprafețe întinse erau ocupate de cultura cerealelor, fapt confirmat și de prezența numeroaselor mori

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

situate în dreptul târgului Buzău mai ales pe Iazul Morilor, canal ce deriva din râul Buzău.

Aşa cum se ştie, transformările social-economice din secolul al XIX au impulsionat în mod deosebit şi dezvoltarea agriculturii. Ca urmare, înaintarea arăturilor în zona de stepă şi silvostepă şi extinderea lor până la utilizarea integrală a câmpiei a constituit un proces rapid care s-a definitivat la sfârşitul secolului al XIX- lea şi începutul secolului al XX-lea. Profilul agricol al acestei zone, de cultură a cerealelor şi de creştere extensivă a animalelor pe păşuni naturale, s-a menţinut pe tot parcursul perioadei corespunzătoare primei jumătăţi a secolului al XX-lea.

După anul 1960 au intervenit transformări importante. Acestea s-au concretizat în diversificarea modului de utilizare a terenurilor prin introducerea culturilor de floarea soarelui şi a celor de sfeclă de zahăr, în importanţa mai mare acordată sectorului zootehnic, prin construirea de complexe specializate, dar şi în preocupările privind aplicarea unor măsuri agrotehnice care să contribuie la creşterea eficienţei activităţilor din agricultură.

Comparativ cu perioadele anterioare, agricultura a căpătat un caracter intensiv fiind stimulată şi de alţi factori, cum ar fi creşterea populaţiei urbane şi dezvoltarea industriei alimentare.

Începând cu anul 1990 evoluţia agriculturii se înscrie pe noi coordonate, generate de condiţiile economice diferite ce caracterizează în prezent economia ţării. După o tendinţă de reducere a producţiei agricole, înregistrată în domeniul culturilor de câmp şi în zootehnice în ultimii ani a avut loc o relansare a activităţii. Aceasta a cuprins în special cultura plantelor, producţia vegetală ajungând chiar să o depăşească pe cea din anul 1990. În schimb, creşterea animalelor continuă să fie şi în prezent un sector cu multe deficienţe.

Elementul cel mai important, care a creat o nouă perspectivă în agricultură, l-a constituit retrocedarea terenurilor agricole către foştii proprietari.

Revenirea la sistemul de proprietate privată a permis reaşezarea agriculturii pe noi baze de structură organizatorică. În locul fostelor C.A.P.-uri, în zona studiată funcţionează în prezent 37 de Asociaţii agricole cu personalitate juridică constituite pe baza liberei opţiuni de asociere (este de subliniat că judeţul Buzău se situează între zonele cu cel mai rapid ritm de constituire a asociaţiilor private).

Acestea variază ca suprafaţă de la câteva sute de hectare, cele mai numeroase, până la aproape 3.000 ha (S.A. CEREANIM din comuna Smeeni).

Ele sunt specializate pe producţia vegetală şi s-au constituit atât în zona deluroasă cât şi în câmpie prezentând un profil diferenţiat (viticol, viticol-cerealier, cerealier, cerealier-legumicol etc.).

Importanţa sectorului privat a crescut continuu ajungând să realizeze aproape 80% din producţia agricolă a zonei studiate. Pentru asigurarea unei evoluţii corespunzătoare noilor cerinţe ale economiei este necesar ca iniţiativa privată să fie susţinută şi să beneficieze de un sprijin adecvat din partea statului. Numai astfel agricultura va putea să înregistreze un important salt calitativ.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

În structura organizatorică a agriculturii, sectorul de stat este reprezentat prin societăţile pe acţiuni constituite în urma restructurării fostelor I.A.S.-uri. Acestea funcţionează cu capital public sau mixt (public şi privat) şi sunt subordonate Ministerului Agriculturii.

Cea mai mare este "Romagribuz" S.A. provenită din fostul I.A.S. Buzău, "Cerbul" S.A. sau unităţile specializate în producţia de seminţe de legume, cereale şi plante tehnice ("Verseni" S.A., "Unisem" S.A. etc). Acestea îşi au sediul şi chiar unităţi de producţie în municipiul Buzău, dar îşi extind activitatea în întreaga zonă prin fermele vegetale sau complexele de creştere a animalelor pe care le deţin în numeroase comune.

16.1.2. Utilizarea şi structura terenurilor

Condiţiile naturale variate şi în acelaşi timp favorabile desfăşurării activităţilor agricole au imprimat un caracter complex modului de utilizare a fondului funciar.

Luând în considerare principalele categorii ce alcătuiesc fondul funciar (terenuri agricole, păduri, alte categorii) nota dominantă este dată de extensiunea deosebită a ternurilor cu folosinţă agricolă (fig. 16.1). În mod firesc, *terenurile agricole* au cea mai mare extensiune în câmpie, unde ajung să deţină în majoritatea cazurilor peste 90% din suprafaţa comunelor.

În zona deluroasă situaţia este mai diferenţiată. Se remarcă arealul corespunzător bazinelor hidrografice Slănic şi Câlnău cu o intensă utilizare, suprafeţele agricole reprezentând între 72% (la Blăjani) şi 84% (la Zărneşti). De asemenea, este de subliniat caracterul foarte diversificat al culturilor practicate.

În această zonă agricolă a fost favorizată de altitudinile medii mai reduse (300-350 m) şi de expoziţia sudică şi estică a unor întinse suprafeţe.

La vest de valea Buzăului, suprafeţele agricole se restrâng şi prezintă un grad ridicat de specializare (pomicultură, viticultură). În comuna Măgura acestea deţin numai 35,1% din teritoriu.

În schimb, se remarcă în această zonă, *extensiunea mare a pădurilor* pe culmile dealurilor Ciolanu şi Istriţa, ponderea lor fiind de 58,6% la Măgura, 32,1% la Vernești şi 21,0% la Merei. În Culmea Blăjani acestea apar sub forma de pâlcuri rămase din vechile păduri ce au fost defrişate de-a lungul secolelor. La ele se adaugă plantaţiile de salcâm şi pin Douglas efectuate pentru combaterea eroziunii şi care au o frecvenţă mai mare pe dreapta Slănicului, în Dealul Pâclele. Pădurile ocupă între 18% şi 20% din suprafaţa acestor comune, situate la est de valea Buzăului.

În câmpie, cu excepţia rezervaţiilor naturale (Pădurea Frasinu şi Pădurea Spătaru) şi a unei zone cu pădure de carpen şi plop ce însoţeşte valea Buzăului între Poşta şi Mânzu, caracteristică este prezenţa unor pâlcuri de arbori foarte diseminate în teritoriu.

Ponderea lor în suprafaţa comunelor variază între 1% (Cochirleanca) şi 5%-6% (Cilibia, Stâlpu).

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

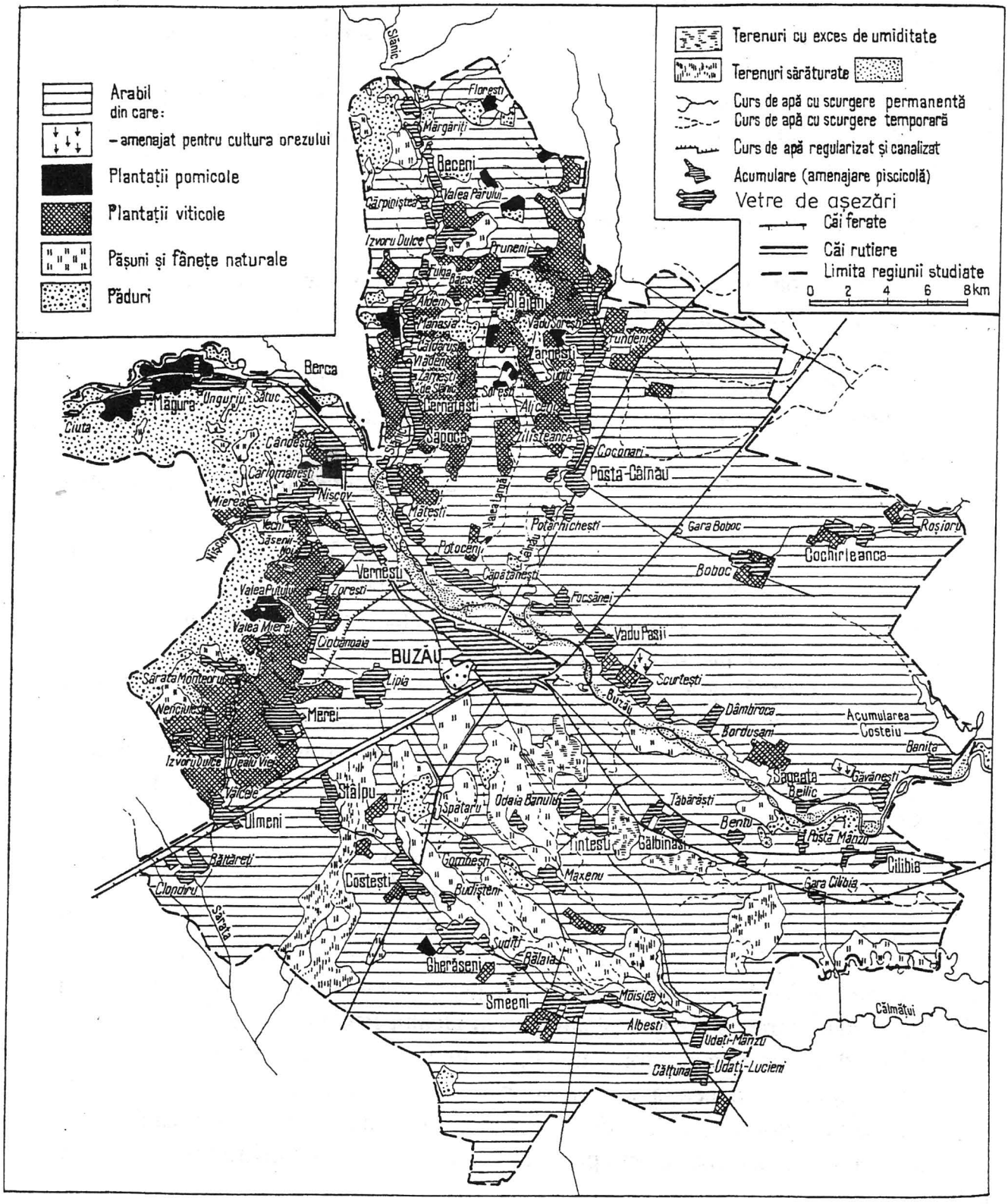

Fig.16.1. Harta utilizării actuale a fondului funciar.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Alte categorii de terenuri (aşezări, căi de comunicaţie, neproductive etc.) ocupă între 3% şi 12% din teritoriul comunelor, valorile cele mai ridicate fiind legate de extensiunea mare a terenurilor neproductive din câmpiile Sărata şi Buzău - Călmăţui.

Aşa cum s-a arătat, *terenurile agricole* constituie categoria cea mai bine reprezentată iar structura acestora pune în evidenţă specificul utilizării lor în diferite zone geografice (fig. 16.2).

Zona de deal şi cea situată la contactul cu câmpia se disting prin structura diversificată a terenurilor.

Terenurile arabile prezintă o frecvenţă ce variază de la 16,3% (Măgura) la 25% - 35% (Blăjani, Beceni, Cernăteşti) şi depăşeşte 50,0% în zonele de contact (Zărneşti, Săpoca, Verneşti, Merei).

A doua categorie importantă ca suprafaţă este cea a *păşunilor* şi *fâneţelor naturale* care ajung în unele cazuri să reprezinte în jur de 50% (Măgura, Beceni, Cernăteşti).

Este cunoscut locul important al *viticulturii*, cu o largă răspândire în zonă. Cele mai extinse terenuri viticole se situează pe teritoriul comunelor Merei, Verneşti, Zărneşti şi Blăjani. La Merei acestea deţin şi cea mai mare pondere (25,0%) în structura terenurilor agricole.

Livezile, cu o distribuţie teritorială diseminată, constituie o prezenţă semnificativă în comunele Măgura, Verneşti şi Beceni.

În câmpie se evidenţiază anumite particularităţi de utilizare existente între zonele situate la nord şi la sud de valea Buzăului. În primul caz, în Câmpia Râmnicului, este de remarcat extensiunea deosebită a *arabilului* (90% din terenul agricol la Săgeata, Cochirleanca, Vadu Paşii) în timp ce la sud de râul Buzău suprafaţa acestuia apare relativ mai restrânsă (70% - 80%) crescând în schimb importanţa păşunilor şi a fâneţelor naturale.

Prin *păşuni*, ce deţin o pondere de 20% - 30%, se valorifică terenurile sărăturate şi cu exces de umiditate slab productive, foarte răspândite în această zonă.

În vederea unei mai bune utilizări a terenurilor au fost luate o serie de *măsuri agrotehnice* ce au urmărit refacerea echilibrului natural în zonele afectate de practicarea neadecvată a unor activităţi (despăduriri, păşunat excesiv etc.) sau îmbunătăţirea calităţilor productive ale solului.

Astfel, se pot enumera lucrările complexe de combatere a eroziunii solurilor din bazinele Slănic, Călnău şi Blăjani, regularizarea văii Călmăţuiului, măsurile pedoameliorative aplicate în zonele cu terenuri slab productive, dezvoltarea irigaţiilor. Este de precizat că, spre deosebire de alte regiuni din Câmpia Buzăului, în această zonă sistemele de irigaţii au un caracter local. Cele mai întinse suprafeţe irigate sunt situate în câmpia Râmnicului (Vadu Paşii - 2.300 ha, Săgeata - 1.300 ha) şi utilizează apa pompată din râul Buzău. În alte zone de câmpie acestea variază între 100 şi 400 ha, resursele de apă provenind din stratul freatic.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

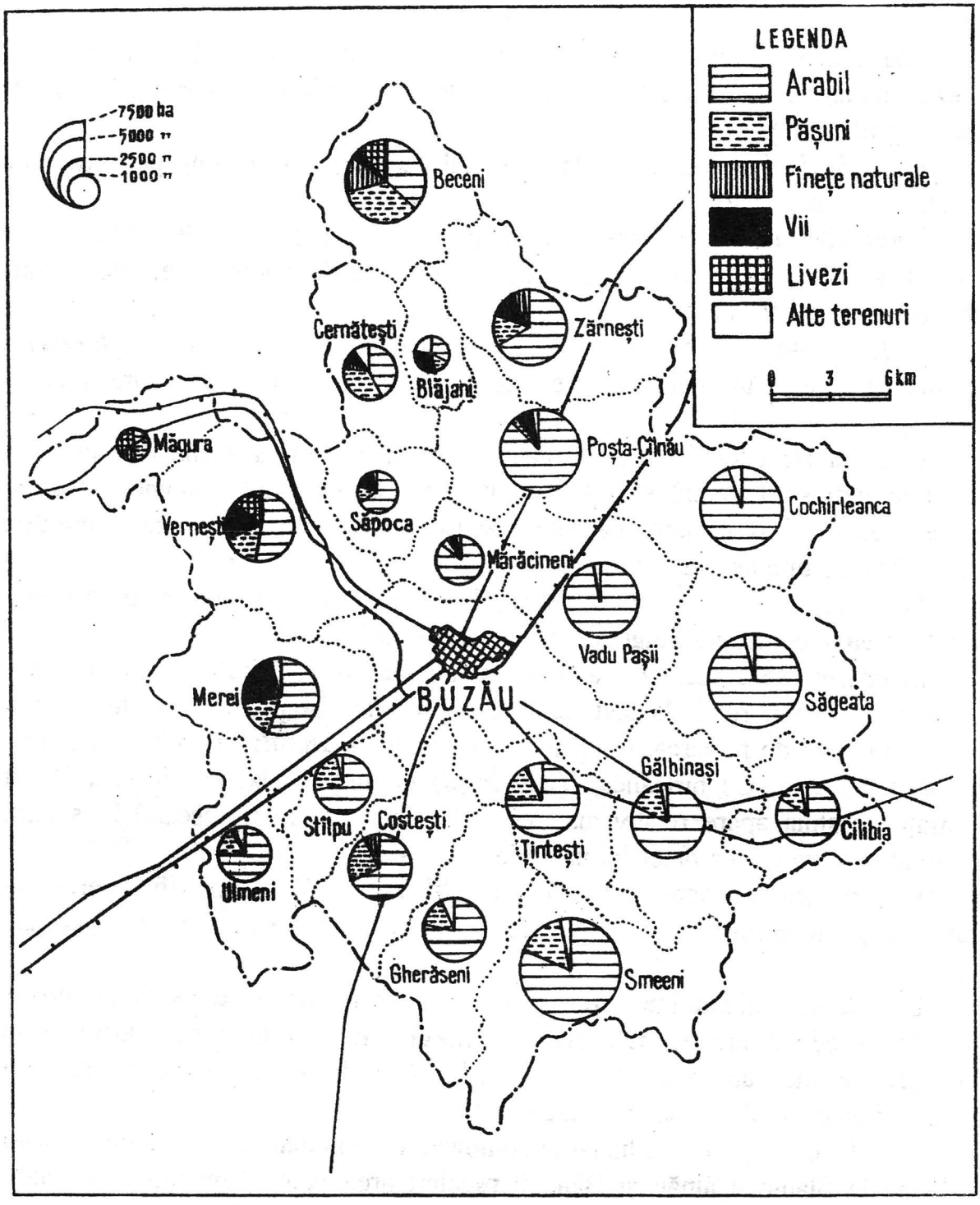

Fig.16.2. Structura terenului agricol (1995).

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

În prezent, în arealul Buzăului se concentrează 2/3 din totalul suprafeţelor irigate existente în judeţ (25.000 ha).

16.1.3. Cultura plantelor

a. *Cultura cerealelor* ocupă locul dominant în structura terenurilor arabile, deţinând ponderi de 60% - 80% în zona de deal şi 70% - 90% în câmpie.

În dealurile situate la est de valea Buzăului cultura cerealelor a fost favorizată de altitudinile reduse (300 - 400 m) expoziţia sudică, condiţii de sol şi climatice, în special regimul termic. Cu toate acestea suprafeţele ocupate cu cereale s-au redus treptat. Faptul se explică prin diversificarea modului de utilizare a terenurilor arabile, determinate de schimbarea necesităţilor de consum ale populaţiei locale şi de cerinţele pentru diferite produse ale oraşului Buzău. Extinderea suprafeţelor ocupate cu plante furajere, legume, cartofi etc. s-a făcut în special pe seama culturilor de grâu. Porumbul se menţine ca principala cereală, cu ponderi de 60%-80% din arabil.

În câmpie, zonele cele mai favorabile de cultură a cerealelor sunt situate în Câmpia Râmnicului şi în Bărăganul Central determinate de prezenţa cernoziomurilor cambice. În schimb, în Câmpiile Buzău - Călmăţui şi Sărata suprafeţele întinse ocupate de solurile hidromorfe şi halomorfe au influenţat nivelul de productivitate care este mai scăzut cu 30% până la 50% comparativ cu arealele de câmpie învecinate.

Suprafeţele ocupate *cu grâu* se înscriu în structura terenului arabil în valori asemănătoare celor specifice marilor zone cerealiere din ţară (20% - 30%). Apar însă şi unele diferenţieri.

În comunele situate în zone cu grad redus de favorabilitate (Stâlpu, Gherăseni) sau în cele cu un nivel ridicat de diversificare a culturilor (Mărăcineni, Vadu Paşii, Verneşti) grâul deţine suprafeţe mai reduse (14% - 15% din arabil).

Pe de altă parte, valorile cele mai ridicate, ce depăşesc uşor 30%, sunt specifice Câmpiei Râmnicului (Poşta Câlnău, Cochirleanca) şi Bărăganului Centrul (Smeeni).

Porumbul ocupă cele mai extinse areale şi depăşeşte substanţial suprafeţele cultivate cu grâu. În majoritatea comunelor, acestea deţine între 30% şi 40% din suprafaţa arabilă dar sunt situaţii în care valorile depăşesc 50% (Merei, Verneşti), unele dintre ele putând fi considerate chiar de excepţie (Mărăcineni şi Gherăseni - 75%, Cochirleanca - 60%).

Din suprafeţele irigate existente circa 44% sunt ocupate cu porumb.

Orzul ocupă frecvent între 5% şi 10% din arabil dar sunt şi zone în care suprafeţele pot depăşi 10% (Poşta Câlnău, Vadu Paşii, Ţinteşti).

Cultura orzului, care în trecut era bine reprezentată, este legată în special de efectivul de animale. Se cultivă pe terenuri cu exces de umiditate, în luncile joase ale cursurilor de apă, pe terenuri irigate.

b. *Leguminoasele pentru boabe* (mazărea, fasolea) au avut în trecut o dezvoltare mai mare. Producţia este utilizată pentru consumul local iar repartiţia în

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

teritoriu, este legată de condiţiile favorabile din zonele cu cernoziomuri şi soluri aluvionare, în special din lungul Buzăului.

c. *Plantele tehnice* sunt reprezentate în zonă prin floarea soarelui şi sfeclă de zahăr.

Floarea soarelui a înregistrat în ultimele două decenii o mare stabilitate a suprafeţelor cultivate, determinată de condiţiile favorabile şi de utilizarea integrală a producţiei la fabrica de ulei din Buzău. Cea mai mare extindere este caracteristică Câmpiei Râmnicului şi Bărăganului Central unde deţine între 10% şi 15% din arabil. În celelalte zone ale câmpiei aceasta scade la 5% - 10%.

În ceea ce priveşte *sfecla de zahăr*, aceasta a reprezentat o cultură bine reprezentată ce deţinea înainte de anul 1990 26% din suprafaţa ocupată de plante tehnice. Cu toate că zona oferă condiţii naturale optime şi posibilitatea de valorificare la fabrica de zahăr din Buzău, cultura sfeclei de zahăr a înregistrat o reducere deosebit de mare a suprafeţelor. În prezent, în numeroase areale de câmpie suprafeţele sunt de 2 până la 4 ori mai mici comparativ cu perioada anterioară anului 1920. Astfel, se pot da ca exemplu câteva cazuri semnificative cum sunt cele din comunele Smeeni unde s-a produs o scădere de la 600 ha la 159 ha, Poşta Câlnău de la 230 ha la 55 ha, Vadu Paşii de la 320 ha la 70 ha, etc.

Cauza principală a acestei situaţii este de natură economică, generată de preţurile reduse oferite la contractare. Există în prezent preocuparea de a reface fostele suprafeţe de cultură prin sprijinirea şi cointeresarea mai mare a producătorilor.

Dintre plantele tehnice, în zonă se mai cultivă cânepa, ale cărei suprafeţe s-au redus însă foarte mult, ocupând acum un loc nesemnificativ în structura culturilor. De asemenea, soia apare sporadic, zona neoferind cele mai bune condiţii de dezvoltare.

d. *Legumele şi cartoful* dispun de condiţii pedoclimatice favorabile ceea ce a determinat creşterea continuă a arealului de cultură. Legumicultura are o veche tradiţie în zonă şi a ocupat suprafeţe întinse în actuala vatră a oraşului. Prin dezvoltarea cartierelor Broşteni, Dorobanţi şi Micro V terenurile legumicole s-au concentrat mai mult spre valea Buzăului şi în alte areale situate la vest şi sud-est de vatra propriu-zisă, ocupând în prezent o suprafaţă de 330 ha în teritoriul administrativ al oraşului.

Evoluţia în timp s-a realizat prin extinderea acestei ocupaţii dinspre zona iniţială de concentrare constituită de vechiul târg, spre est, în aşezările situate pe stânga râului Buzău şi mai recent pe valea Călmăţuiului.

Utilizarea terenurilor pentru legumicultură a impus dezvoltarea sistemelor de irigaţii care s-au realizat cu apă din râul Buzău sau din stratul freatic de mică adâncime. În prezent întreaga suprafaţă cultivată cu legume este irigată.

S-au semnalat şi cazuri de folosire defectuoasă, cum este cel al satului Bentu, cu o importantă producţie în trecut, unde amenajările pentru orezării şi inundarea excesivă a terenului au dus în cele din urmă la scoaterea acestora din circuitul agricol.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Legumicultura a căpătat un loc tot mai important în economia zonei înregistrând o dezvoltare continuă prin diversificarea speciilor cultivate şi creşterea randamentului. Calitatea culturilor a fost asigurată prin utilizarea seminţelor selecţionate produse de Staţiunea experimentală legumicolă din Buzău.

În prezent, roşiile, ceapa (ceapa de Buzău), varza, ardeiul sau usturoiul sunt cunoscute pentru calitatea lor.

Legumele sunt utilizate pentru consumul populaţiei şi în industria alimentară (pastă de tomate, conserve). Există şi un surplus de produse care se desfac pe piaţa oraşului Ploieşti, în localităţile de pe valea Prahovei şi valea Teleajenului, la Braşov etc.

Principalele bazine legumicole sunt următoarele:

- bazinul Cândeşti - Verneşti - Mărăcineni - Săpoca situat de o parte şi de alta a văii Buzăului; se cultivă ceapă, varză, roşii, ardei şi rădăcinoase;
- bazinul Vadu Paşii - Săgeata dezvoltat pe stânga văii Buzăului alcătuit în cea mai mare parte din sere şi solarii, specializat şi în culturi extratimpurii; se cultivă mai ales roşii, ceapă şi ardei;
- bazinul Costeşti - Gherăseni - Smeeni din lungul văii Călmăţuiului specializat în cultura cepei, usturoiului şi a roşiilor.

Suprafeţe importante sunt cultivate cu legume şi în interiorul Câmpiei Buzău - Călmăţui, în comunele Gălbinaşi (80 ha) şi Ţinteşti (100 ha).

Pentru consumul local legumicultura este practicată şi pe terenurile din luncă şi pe terasele joase de pe valea Slănicului, fiind mai dezvoltată la Cernăteşti.

Cartoful prezintă importanţă prin caracterul de sezon pe care îl au soiurile de primăvară şi de toamnă. În zonă predomină cartofii timpurii care asigură o mai bună utilizare a terenului din zona periurbană, după recoltarea lor cultivându-se în continuare plante legumicole de toamnă (varză sau castraveţi) sau plante de nutreţ.

Acest sistem de culturi succesive dau agriculturii din arealul Buzăului un puternic caracter de "intensivitate".

Se disting două bazine importante:

- bazinul Mărăcineni - Vadu Paşii - Săgeata;
- bazinul Costeşti - Gherăseni - Sudiţi, situat în câmpia tabulară de la sud de Călmăţui, care se remarcă printr-o productivitate mai ridicată faţă de cel precedent.

Cultura cartofului este dezvoltată şi pe valea Slănicului, cele mai mari suprafeţe fiind în comuna Beceni.

e. *Cultura viţei de vie* se încadrează în arealul de tradiţie care bordează la exterior Subcarpaţii de Curbură. Terenurile viticole situate în zona de glacis şi pe versanţii dealului Istriţa fac parte din renumitele podgorii Dealul-Mare Istriţa, care deţine circa 7% din suprafaţa viticolă pe ţară (Geografia României, vol. II, p.358). Viile prezintă o desfăşurare foarte mare în suprafaţă, formând un adevărat masiv. Ele se extind altitudinal de la 80 m până la 350 m şi chiar 500 m pe versantul sudic, în bazinul văii Sărata, respectiv în arealul localităţilor Nenciuleşti şi Dobrileşti.

În partea estică a Culmii Istriţa viile ocupă circa 1.500 ha în comuna Merei, cca. 700 ha în comuna Verneşti, 300 ha la Ulmeni.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

La est de valea Buzăului viticultura este reprezentată printr-o serie de areale care fac legătura cu podgoria Râmnicului.

Se remarcă bazinul Slănicului, unde vița de vie deține 25,0% din suprafața terenurilor agricole la Blăjani (cca 420 ha) şi Săpoca (450 ha) şi 10,0% la Cernăteşti (270 ha). În bazinul Câlnăului suprafețele însumează 1.500 ha (Zărneşti şi Poşta Câlnău).

Se produc soiuri pentru vinuri roşii ca: Merlot, Cabernet, Sauvignon şi pentru vinuri albe: Fetească albă, Riesling etc.

Vița de vie s-a extins şi în zona de şes, ocupând suprafețe însemnate în Câmpia Râmnicului la Cochirleanca (cca 200 ha), Săgeata (160 ha), Vadu Paşii (315 ha) şi pe terenurile nisipoase de pe dreapta Călmățuiului la Smeeni (225 ha) şi Gherăseni (180 ha).

Din observațiile efectuate la Smeeni şi Moisica a reieşit că în ultimii ani nu s-au mai efectuat lucrări de întreținere corespunzătoare şi că se manifestă tendința de restrângere a acestor suprafețe şi utilizarea lor ca terenuri arabile.

Viticultura din arealul Buzăului se constituie ca una din activitățile ce dau o notă specifică economiei agricole atât prin caracterul intensiv al acestei culturi cât şi prin suprafețele importante ce totalizează 7.000 ha, respectiv 40,0% din suprafața viticolă a județului Buzău (17.800 ha). Producția de struguri (32.000 tone) reprezintă 37,6% din producția obținută în județ (cca 85.000 tone).

f. *Cultura pomilor fructiferi*, la rândul său o activitate de tradiție în zona subcarpatică, nu deține în prezent locul corespunzător condițiilor pedoclimatice favorabile de care dispune în arealul studiat. Terenurile pomicole ocupă numai 1.250 ha fiind de aproape 5 ori mai reduse față de suprafața ce revine celor viticole.

În distribuția teritorială se remarcă două areale de concentrare, pe văile Buzăului şi Slănicului (fiecare cu o suprafață de circa 550 ha), care dețin împreună circa 90,0% din suprafața pomicolă. În restul teritoriului pomii fructiferi apar în gospodăriile populației şi pe areale restrânse dispersate între alte categorii de terenuri agricole.

Structura livezilor s-a diversificat pe lângă prun, specific zonelor deluroase, extinzându-se culturile intensive de măr, cireş, vişin, etc.

Pe valea Buzăului se remarcă livezile extinse din comunele Măgura şi Verneşti. Un rol deosebit a revenit Stațiunii de Cercetări şi Producție Pomicolă din Cândeşti a cărei activitate a contribuit la diversificarea structurilor şi la dezvoltarea livezilor intensive din întreaga zonă subcarpatică a județului. Zona Cândeşti - Verneşti este specializată în cultura mărului, urmată de prun, piersici, cireşi - vişini şi caişi.

Pe valea Slănicului, cele mai extinse livezi sunt situate în comuna Beceni, iar între Aldeni şi Cărpiniştea acestea au un caracter compact şi sunt profilate pe culturile de cireşi şi vişini.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

16.1.4. Creşterea animalelor

Creşterea animalelor a fost favorizată din cele mai vechi timpuri de suprafeţele mari de păşuni şi fâneţe naturale ce acopereau câmpia şi extinderea lor în zona colinară efectuată prin defrişarea pădurilor.

Schimbările structurale petrecute în agricultură de-a lungul timpului au condus la restrângerea acestor suprafeţe în favoarea altor categorii sau ca urmare a măsurilor de refacere prin reîmpădurirea zonelor deluroase afectate de suprapăşunat.

Această evoluţie nu trebuie să ducă la concluzia că în prezent nu ar exista o bază furajeră satisfăcătoare. Dimpotrivă, păşunile şi fâneţele naturale reprezintă cea mai importantă categorie în structura terenurilor agricole din zona colinară (între 50,0% şi 60,0% la Beceni, Blăjani, Cernăteşti şi Măgura dar numai de 20% - 25% în zonele cu pregnant caracter viticol: Merei şi Zărneşti).

În câmpie acestea deţin între 15% şi 30% din terenurile agricole, cele mai mari suprafeţe fiind situate în zonele cu terenuri de slabă productivitate.

Baza furajeră este asigurată şi prin culturile de orz, lucernă, porumb şi sfeclă furajeră care îşi aduc un aport substanţial la asigurarea necesarului de hrană pentru animale.

Pentru dezvoltarea intensivă a sectorului zootehnic au fost create complexe de creştere a animalelor. În prezent, numai câteva mai funcţionează la un nivel corespunzător, altele reducându-şi substanţial capacitatea.

Între complexele care îşi menţin activitatea la un nivel mai ridicat se numără: ferma de creştere a vacilor pentru lapte de la Stâlpu, cea mai mare din zonă (1.800 bovine) şi tot aici un complex de creştere a ovinelor (8.000 ovine); la Cilibia funcţionează un alt complex pentru ovine (5.890 ovine), iar la Lipia ferma "Avis" profilată pe producţia de ouă (100.180 păsări ouătoare şi 5.870 mii ouă).

Pe de altă parte, complexele de berbecuţi fie că s-au desfiinţat (Săpoca), fie că şi-au redus mult activitatea (Udaţi).

Între societăţile private recent înfiinţate sunt şi câteva cu profil zootehnic: "Cereanim" Smeeni (bovine pentru lapte), "Natima" Săpoca (bovine pentru lapte şi porcine), "Agrostar" Gherăseni înfiinţată în 1995 cu fonduri primite de la F.M.I. (bovine pentru lapte).

În general, în cadrul complexelor numărul de animale s-a redus mult faţă de perioada anterioară anului 1990, iar cel mai mare număr de animale este deţinut de gospodăriile populaţiei.

În profil teritorial nu apar diferenţieri semnificative, cu excepţia creşterii ovinelor al căror efectiv este mult mai ridicat în unele comune situate la sud de valea Buzăului, unde şi suprafaţa păşunilor este mai mare (Smeeni, Ţinteşti, Cilibia).

16.2. Industria

Activitatea industrială s-a dezvoltat în legătură cu valorificarea resurselor din zonă şi pentru a răspunde necesităţilor de consum pe plan local pentru anumite categorii de bunuri.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Cea mai importantă ramură este *industria alimentară*. În cadrul acesteia morăritul şi panificaţia este subramura cu o largă răspândire în teritoriu constituind o activitate de veche tradiţie bine reprezentată în secolele trecute pe valea Buzăului.

O mare dezvoltare au cunoscut centrele de colectare a strugurilor şi de producţie a vinului şi băuturilor alcoolice. Printre cele mai mari centre de vinificaţie se numără cele de la Verneşti, Zărneşti şi Ulmeni. Alte centre sunt la Cernăteşti, Săpoca, Zoreşti, Merei, Izvorul Dulce etc.

Pentru conservarea fructelor funcţionează la Beceni o unitate care dispune şi de secţii de deshidratare.

Produsele lactate sunt reprezentate în special prin brânzeturi. Producţii însemnate se realizează în comunele situate la distanţe mai mari de oraşul Buzău şi care nu au posibilităţi de conservare a laptelui proaspăt (Beceni, Săgeata) sau în cele cu un efectiv ridicat de ovine (Cilibia, Smeeni etc). Se remarcă activitatea Societăţii "Agrostar" Gherăseni care produce lapte de consum, iaurt, brânzeturi, ce îşi desface produsele şi în Bucureşti şi Ploieşti.

Producerea de bunuri din sfera *industriei textile şi a confecţiilor* este legată de satisfacerea cerinţelor pe plan local (tricotaje, confecţii). Există şi ateliere de ţesut covoare (Cochirleanca, Gălbinaşi) sau pentru cusături artizanale (Pruneni).

Cele mai importante unităţi sunt, însă, "FILTESS" Beceni, care a fost constituită ca secţie a întreprinderii "Dorobanţul" Ploieşti (produce fire lână, tip lână şi ţesături) şi Întreprinderea de spălare a lânii din Smeeni. Aceasta din urmă primeşte lână din judeţul Buzău şi cele limitrofe dar şi de la distanţe mai mari, din Dobrogea, Vaslui etc.

Valorificarea materiilor prime locale a dus şi la dezvoltarea altor activităţi cum sunt dărăcitul lânii, cojocăritul, tăbăcirea pieilor.

Industria materialelor de construcţii este reprezentată prin exploatarea nisipurilor şi pietrişurilor din valea Buzăului (balastiere la Mărăcineni, Verneşti, Măgura), exploatarea calcarului şi producerea varului la Măgura, fabricarea cărămizilor şi a blocurilor ceramice.

Exploatarea şi prelucrarea lemnului au o veche tradiţie în zona subcarpatică. Acestea deţin o pondere importantă în economia locală mai ales la Măgura (exploatare, cherestea) şi la Verneşti (cherestea, mobilier).

În zona studiată există numeroase gatere şi ateliere de mic mobilier.

De asemenea, sunt de semnalat unităţile din domeniul construcţiilor de maşini (în special reparaţii) şi nu în ultimul rând cele legate de industria energetică, respectiv exploatările de petrol de la Monteoru şi Arbănaşi precum şi cele de gaz metan de la Roşioru (Cochirleanca).

Trebuie reliefat faptul că înainte de anul 1990 în câteva comune valoarea globală a producţiei industriale o depăşea pe cea din agricultură. Este cazul comunelor Măgura şi Beceni din zona colinară dar şi a unora cu agricultură diversificată şi dezvoltată situate în câmpie sau în zona de contact precum Smeeni, Cochirleanca, Verneşti.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Analiza de față pune în evidență faptul că în această zonă, cu pregnant profil agricol, activitățile cu caracter industrial au devenit o prezență tot mai frecventă în teritoriu. S-au creat astfel noi premise pentru dezvoltarea şi restructurarea economiei. Evoluția în perspectivă depinde însă de un complex de factori, de contextul economic, financiar şi legislativ național.

Într-o primă etapă, o cale de valorificare industrială a materiilor prime din zonă ar fi dezvoltarea firmelor mici şi mijlocii.

Constituirea unor asociații în care activitatea agricolă să se continue cu prelucrarea industrială ar spori mult eficiența acestora (fapt demonstrat deja în societățile private de la Gherăseni şi Smeeni).

16.3. Căile de comunicații şi transporturile

Relațiile din interiorul zonei de influență şi dintre aceasta şi municipiul Buzău se realizează în cea mai mare măsură prin utilizarea căilor de transport rutier.

Aşa cum s-a mai arătat, zona este străbătută de drumurile naționale ce leagă sudul de estul țării şi care se interferează la Buzău.

Rețeaua de drumuri județene este bine distribuită în teritoriu asigurând accesul tuturor localităților la drumurile naționale. Există şi câteva sate care, cu toate că nu se află la distanțe mari de drumurile principale, nu dispun de căi de acces corespunzătoare, fie pentru că nu sunt asfaltate fie pentru că sunt foarte deteriorate (Pruneni, Soreşti, Săsenii pe Vale, Nenciu, Odaia Banului).

Înainte de 1990 transportul rutier, organizat în cadrul Autogării Buzău, se desfăşura de-a lungul a 172 de trasee dintre care 69 aveau ca stație terminus localități situate în zona de influență iar restul se suprapuneau cu acestea şi se continuau spre alte destinații.

Numărul curselor zilnice varia de la 4 la 12, iar în cazul unor localități apropiate de oraş cu populație numeroasă navetistă ajungeau chiar la 20-30 pe zi (Lipia, Gherăseni, Stălpu).

Astfel, transportul rutier a avut un rol deosebit de important în asigurarea legăturilor dintre localitățile situate în arealul Buzăului.

În prezent, dificultățile de natură economică s-au reflectat şi asupra acestui domeniu prin reducerea numărului de curse, a deteriorării parcului de maşini etc.

În ceea ce priveşte transportul feroviar, influența sa în teritoriu se limitează la un areal mult mai restrâns.

16.4. Activitatea turistică

Potențialul turistic al zonei este limitat, singurul obiectiv turistic important constituindu-l stațiunea balneo-climaterică Sărata - Monteoru.

Situată în depresiunea omonimă, stațiunea beneficiază de un climat de cruțare cu temperaturi medii de 22^0 în luna iulie şi -3^0C în ianuarie. Media anuală a temperaturii este de 10^0C iar a precipitațiilor de 550 mm.

Dar, principalul factor terapeutic îl constituie prezența izvoarelor minerale cloruro-sodice, iodurate, magneziene şi a nămolului sapropelic sulfurat.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Ştaţiunea funcţionează încă din 1895 şi este recomandată pentru tratarea afecţiunilor reumatismale degenerative, a sistemului nervos periferic, în maladii ale aparatului digestiv.

Amenajările existente cuprind două ştranduri pentru băi reci, pavilion cu instalaţii pentru băi calde, proceduri de fizioterapie, izvoare folosite pentru cura internă.

Baza de primire este alcătuită dintr-un motel, hotel, vile, tabără, două campinguri cu căsuţe.

Staţiunea a devenit şi un centru în care se organizează manifestări cultural - sportive cum ar fi concursul de ghizi turistici, întâlniri ale asociaţiilor de tineret cu preocupări în domeniul protecţiei mediului etc.

Alte posibilităţi de agrement în arealul studiat sunt oferite de pădurile Spătaru şi Frasin, de motelul Ciuta sau motelul Merei.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

CONCLUZII

Dispoziţia armonioasă în teritoriu a marilor unităţi naturale şi potenţialul lor economic variat au constituit primele elemente care au stat la originea apariţiei şi dezvoltării aşezărilor omeneşti.

Oraş de câmpie prin localizarea fizico-geografică propriu-zisă şi oraş de interferenţă geografică prin întreaga sa existenţă şi evoluţie, Buzăul se încadrează în categoria mare de aşezări dezvoltate la contactul a două regiuni fizico-geografice,

La periferia Subcarpaţilor de Curbură, în zonele de câmpie limitrofe, s-au dezvoltat 8 oraşe între care Buzăul reprezintă localitatea cu cea mai veche atestare documentară, care pune în evidenţă statutul său de târg, de important centru de schimb. Abia peste mai bine de un secol apar cu menţiunea de târguri Ploieştiul, care a preluat activitatea târgurilor Târgşor şi Gherghiţa, şi Focşani, apărut ca urmare a decăderii Târgului Putnei.

Poziţia geografică a avut un rol determinant, în special în condiţiile specifice economiei feudale şi chiar în epoca modernă, în exercitarea şi menţinerea uneia dintre cele mai importante funcţii cu caracter urban, funcţia de schimb.

Buzăul a constituit vreme îndelungată cel mai important târg existent pe plan regional unde s-a realizat schimbul de produse provenite de pe o însemnată arie geografică grefată pe bazinul hidrografic al Buzăului, iar în sud prelungindu-se dincolo de valea Călmăţuiului.

În acelaşi timp, Buzăul a ocupat o poziţie favorabilă şi dacă îl privim într-un context mai larg situându-se şi la interferenţa unor vechi drumuri comerciale şi de transhumanţă.

Evoluţia economică în epoca modernă şi mai ales în cea contemporană pune în evidenţă tot mai mult faptul că poziţia geografică reprezintă o categorie cu caracter istoric a cărui importanţă s-a diminuat pe măsură ce sistemul economic naţional a înregistrat o dezvoltare tot mai complexă.

Buzăul a constituit unul dintre cele mai importante oraşe de la curbură situându-se pe locul al doilea după Ploieşti (atât în trecut cât şi în perioada actuală) ca mărime, din punctul de vedere al nivelului de dezvoltare a funcţiilor urbane precum şi al gradului de influenţă în teritoriu.

Totuşi, abia în ultimele trei decenii în activitatea oraşului s-au produs schimbări calitative care au generat o dezvoltare dinamică fără precedent, înscrierea pe noi direcţii de evoluţie, ca urmare a diversificării şi întăririi funcţiilor economice, social-culturale etc.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

În această perioadă dezvoltarea industriei a reprezentat principalul factor de dinamizare şi de transformare a întregii activităţi economico-sociale.

Intrarea în funcţiune a noilor întreprinderi industriale de importanţă naţională a determinat în ultimii 30 de ani creşterea de aproape 3 ori a populaţiei urbane. Ca urmare, municipiul Buzău, cu cei circa 150.000 de locuitori, se înscrie în prezent în categoria oraşelor mari ale ţării fiind situat pe locul 18 în ierarhia urbană.

În acelaşi timp, funcţia industrială a generat noi tipuri de relaţii între oraşul Buzău şi alte localităţi din ţară ceea ce a condus la creşterea gradului de integrare în sistemul economiei naţionale. Astfel, Buzăul, considerat multă vreme un centru urban de importanţă regională, din categoria celor desemnate sub titulatura de "poli de creştere", prezintă tot mai mult tendinţa de diversificare şi de extindere a legăturilor sale în teritoriul naţional. Aceste legături au fost generate, în primul rând, de întreprinderile din domeniul metalurgiei, construcţiilor de maşini, industriei chimice sau a industriei sticlei, care utilizează materii prime provenite din diferite zone geografice ale ţării.

După decembrie 1989 activitatea economică a cunoscut o scădere semnificativă legată de declinul general înregistrat la nivel naţional în actuala perioadă de tranziţie.

Cu toate că atât producţia cât şi numărul de salariaţi din industrie s-au redus, evoluţia economică actuală a municipiului Buzău indică existenţa unor posibilităţi reale de redresare. Această apreciere este justificată dacă se are în vedere faptul că nici o întreprindere importantă nu şi-a încetat activitatea şi nu figurează pe listele de restructurare. De asemenea, şase întreprinderi s-au privatizat, celelalte fiind în curs de privatizare, iar alte patru figurează pe lista primelor 50 de societăţi (din cele 500 înregistrate la nivel naţional) cotate la bursa de valori.

Această situaţie reflectă preocupările şi eforturile depuse la nivelul întreprinderilor de a se adapta noilor cerinţe ale economiei de piaţă.

În acelaşi timp, pe măsura consolidării funcţiei industriale şi a creşterii numărului de locuitori, s-au dezvoltat şi diversificat şi celelalte funcţii urbane: de învăţământ, de asistenţă sanitară, în domeniul serviciilor legate de activitatea comercială sau de transporturi, a celor de natură administrativă.

Ca urmare a acestei evoluţii s-au produs schimbări şi în structura zonelor funcţionale. Astfel, au apărut noi zone cum sunt cea industrială în sud, rezidenţială în vest sau de agrement în nord, ceea ce a dus la extinderea vetrei. De asemenea, este de remarcat că majoritatea zonelor prezintă un grad ridicat de omogenizare funcţională, element ce a determinat existenţa unor legături intense între diferite zone funcţionale, în special între cele rezidenţiale şi industriale. Este de subliniat că dispoziţia lor în teritoriu favorizează fluenţa legăturilor, care se desfăşoară în general în condiţii optime.

Oraşul Buzău are în prezent şi o altă fizionomie ca urmare a modernizării părţii centrale, a principalelor artere de circulaţie şi a dezvoltării noilor cartiere de locuinţe.

Cu toate acestea, în structura urbanistică a oraşului cartierele cu un fond locativ învechit şi cu dotări edilitare slabe deţin încă o pondere semnificativă.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

De aceea, pornind de la premisa că oraşul Buzău va reuşi să înregistreze în viitor o evoluţie ascendentă, dezvoltarea sa urbanistică ar trebui să se axeze cu prioritate pe modernizarea cartierelor cu fond locativ slab. Acest proces trebuie să se bazeze pe principii noi care să aibă în vedere conservarea elementelor de arhitectură tradiţionale care dau personalitatea oraşului.

Dezvoltarea municipiului Buzău a avut consecinţe însemnate şi asupra relaţiilor stabilite cu zonele înconjurătoare care au înregistrat noi valenţe atât din punct de vedere calitativ cât şi cantitativ.

Astfel, în jurul oraşului s-a conturat o zonă de influenţă propriu-zisă sau periurbană ce se desfăşoară pe un areal cu o rază de 30 de km şi cuprinde 111 aşezări rurale. În cadrul acestui spaţiu relaţiile dintre oraş şi zona de influenţă se disting prin diversitate, sunt permanente, având un înalt grad de continuitate în timp şi prezintă o intensitate ridicată exprimată prin valorile crescute ale indicilor cantitativi.

Fără a enumera numeroasele direcţii în care s-a manifestat influenţa oraşului Buzău este de subliniat că în zonă s-a produs diversificarea economiei agricole, dezvoltarea intensivă a unor subramuri specifice agriculturii cu caracter preorăşenesc (legumicultură, creşterea păsărilor etc.), creşterea ponderii activităţilor neagricole etc. Multe aşezări rurale au evoluat spre tipuri funcţionale mai complexe, iar unele dintre ele deţin un potenţial economic care le impun ca centre cu rol de convergenţă pe plan local (Smeeni, Beceni, Sărata-Monteoru).

În prezent, zona de influenţă se află într-un proces de restructurare a activităţii economice legat în primul rând de schimbarea sistemului de proprietate. Este pozitiv faptul că există deja 37 de asociaţii agricole cu capital privat, iar altele sunt în curs de constituire.

În general, se constată existenţa preocupării de a se adapta la noile cerinţe ale economiei de piaţă, dar evoluţia în perspectivă depinde de o multitudine de factori în primul rând de contextul economic naţional.

Oraşul Buzău şi zona sa de influenţă au cunoscut în ultimele decenii importante transfomări calitative. Chiar dacă perioada actuală de restructurare a generat o serie de dificultăţi, zona în ansamblul ei dispune de un bogat potenţial de dezvoltare exprimat în nivelul de calificare a forţei de muncă, în existenţa unor întreprinderi industriale viabile, într-o agricultură cu structuri complexe, în existenţa unei relaţii de căi de comunicaţii optime etc.

Toate acestea ar îndreptăţii o evoluţie dinamică în perspectivă, care să asigure creşterea capacităţii oraşului Buzău de a contribui la restructurarea economică a întregului judeţ şi o poziţie tot mai consolidată în sistemul economiei naţionale.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

BIBLIOGRAFIE

Badea L., Niculescu Gh., (1964), *Harta morfostructurală a Subcarpaţilor dintre Cricovul Sărat şi Slănicul Buzăului*, Studii şi cercetări geologice, geofizice, geografice (S.C.G.G.G.), t. XI, Bucureşti.

Badea L., Bălteanu D., (1977), *Terasele din valea subcarpatică a Buzăului*, S.C.G.G.G. Seria geografie, t. XXXIX, nr.2, Bucureşti.

Barbu N., Ungureanu Al., (1987), *Geografia municipiului Iaşi*, Universitatea "Alexandru Ioan Cuza", Iaşi.

Băcănaru I., Cândea Melinda (1974), *Aspecte şi tendinţe în mobilitatea teritorială a populaţiei din judeţul Buzău*, S.C.G.G.G. Seria geografie, t. XXI, nr.2, Bucureşti.

Bălteanu D., (1974), *Relaţii între curgerile de noroi şi eroziunea torenţială în modelarea versanţilor din Subcarpaţii Buzăului*, S.C.G.G.G., Seria geografie, t. XXI, nr.1, Bucureşti.

Beaujeu - Garnier Jacqueline, Chabot G., (1963), *Traité de géographie urbaine*, Armand Colin, Paris.

Bogdan Octavia, Mihai Elena, Teodoreanu Elena, (1974), *Clima Carpaţilor şi Subcarpaţilor de Curbură dintre Teleajen şi Slănicul Buzăului*, Bucureşti.

Caloianu N., (1967), *Zonele funcţionale ale oraşului Sibiu*, Analele Universităţii Bucureşti, Seria geologie-geografie, nr.1, Bucureşti.

Caloianu N., Chiţu Maria, Panaite Ludmila, (1976), *Les grandes villes de la Roumanie et leurs zones d'attraction*, Rev. roum. géol., géophys., géogr. (R.R.G.G.G.), Série géographie, t. XIX., Bucarest.

Caloianu N., Mănescu Lucreţia, Nicolae I., (1989), *Particularităţile localizării şi structurării industriei în Munţii Poiana Ruscă*, Analele Universităţii Bucureşti, anul XXXVIII.

Cândea Melinda, Erdeli G., (1981), *Consideraţii geografice asupra spaţiului urban în România*. S.C.G.G.G., Seria geografie, t. XXVIII, Bucureşti.

Chiţu Maria, (1969), *Dezvoltarea teritorială a oraşului Ploieşti*, Comunicări de geografie, vol. VIII, Bucureşti.

Ciulache S., (1977), *Rolul climatologiei în construcţia şi sistematizarea oraşelor şi comunelor*, S.C.G.G.G., Seria geografie, Universitatea din Bucureşti.

Coteţ P., (1976), *Câmpia Română*, Editura Ceres.

Cucu V., (1970), *Oraşele României*, Editura Ştiinţifică, Bucureşti.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Cucu V., Băcănaru I., (1972), *Geografia satului românesc*, Sociologia militans, vol. V, Sociologie geografică, Editura Ştiinţifică, Bucureşti.
Cucu V., (1974), *Geografie şi urbanizare*, Editura Junimea, Iaşi.
Cucu V., (1977), *Sistematizarea localităţilor şi a teritoriului din România*, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti.
Cucu V., (1995), *România. Geografie umană*, Editura "Glasul Bucovinei", Iaşi.
Cucu V., (1996), *România. Geografie economică*, Editura "Glasul Bucovinei", Iaşi.
Derruau, M., (1961), *Precis de geographie humaine*, Armand Colin, Paris.
Diculescu V., (1973), *Bresle, negustori şi meseriaşi în Ţara Românească (1830-1848)*, Editura Academiei R.S.R., Bucureşti.
Donat I., (1956), *Aşezările omeneşti din Ţara Românească în secolele XIV-XVI*, Studii, Revista de istorie nr. 6, Academia R.P.R.
Dragu Gh., (1967), *Studiul geografic al deplasării zilnice a forţei de muncă spre oraşele Făgăraş şi Victoria*, Studia Univ. "Babeş-Bolyai", Seria geologie - geografie, fasc. 2, Cluj.
Dumitrescu C. Gh., (1926), *Oraşul Buzău. Studiu monografic*, Buzău.
Erdeli G., Cândea Melinda, (1988), *Tendinţe actuale în geodemografia R.S.R.*, Terra, nr.3-4.
Erdeli G., (1996), *Podişul Mehedinţi. Geografie umană*, Editura Metropol.
Florea N., (1976), *Geochimia şi valorificarea apelor din Câmpia Română de nord - est*, Editura Academiei R.S.R., Bucureşti.
Florea N., Geanana M. (1986), *România. Harta solurilor. Sc. 1:400.000*, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti.
Ghenovici Alexandra, (1968), *Schimbări în structura funcţională a oraşului Buzău*, S.C.G.G.G., Seria geografie, t. XV, nr. 2, Bucureşti.
Giosu Veronica, (1972), *Populaţia României - studiu geografico-economic*, Rezumatul tezei de doctorat, Universitatea "Alexandru Ioan Cuza", Iaşi.
Giurescu C., (1957), *Principatele române la începutul secolului al XIX-lea*, Editura Ştiinţifică, Bucureşti.
Gottmann J., (1961), *Megalopolis*, New York.
Grigore M., Marin I., (1982), *Elemente de morfodinamică specifică în Câmpia de subsidenţă Titu-Gherghiţa-Sărata*, Buletinul Societăţii de Ştiinţe Geografice, vol. VI, Bucureşti.
Gruesc S.I., (1972), *Gruparea industrială Hunedoara - Valea Jiului. Studiu economico-geografic*, Editura Academiei R.S.R., Bucureşti.
Ianoş I., (1987), *Oraşele şi organizarea spaţiului geografic*, Editura Academiei R.S.R., Bucureşti.
Ianoş I., Tălângă C., (1994), *Oraşul şi sistemul urban românesc în condiţiile economiei de piaţă*, Institutul de Geografie, Bucureşti.
Ielenicz M., (1978), *Observaţii morfologice în bazinul Slănicului de Buzău*, Analele Universităţii Bucureşti, Seria geografie, an XXVII.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Ielenicz M., (1979), *Procese actuale în bazinul Slănicului de Buzău*, Analele Universităţii din Bucureşti.
Ielenicz M., Roşu M., (1986), *Pornituri de teren pe valea Slănicului (Buzău)*, în volumul "Cercetări geografice în judeţul Buzău", Bucureşti.
Ielenicz M., (1994), *Câmpia Buzău - Călmăţui*, Manuscris.
Ilie D.I., (1986, 1987), *Solurile din România (I, II)*, Terra, nr. 4, nr. 1.
Ionescu Gh. D., (1969), *Date privitoare la evoluţia teritorială, urbanistică şi demografică a oraşului Buzău din secolul al XV-lea până în 1944*, Studii şi articole de istorie, t. XIII, Bucureşti.
Iordan I., (1973), *Zona periurbană a Bucureştilor*, Editura Academiei R.S.R., Bucureşti.
Iorgulescu B., (1892), *Dicţionarul geografic, statistic, economic şi istoric al judeţului Buzău*, Bucureşti.
Iorgulescu B., (1890), *Harta judeţului Buzău*, Imprimerie Erhard Freres, Paris.
Labasse J., (1966), *L'organisation de l'espace. Elements de geographie volontaire*, Hermman, Paris.
Maciu V., (1976), *Buzăul istoric în secolul al XIX-lea*, Revista de istorie, t. 29, nr. 12, Editura Academiei R.S.R., Bucureşti.
Manolescu R., (1957), *Schimbul de mărfuri dintre Ţara Românească şi Braşov în prima jumătate a secolului al XVI-lea*, Studii şi materiale de istorie medie, vol. II, Editura Academiei, R.P.R.
Manolescu R., (1965), *Comerţul Ţării Româneşti şi al Moldovei cu Braşovul (secolele XIV-XVI)*, Editura Ştiinţifică, Bucureşti.
Matei D.V., (1973), *Colonizarea rurală în Ţara Românească şi Moldova (secolele XV-XVIII)*, Editura Academiei R.S.R., Bucureşti.
Mayer H.M., Kohn C.F., (1969), *Readings in urban geography*, Chicago.
Mănescu Lucreţia, (1984), *Industrial Development of the Town of Buzău*, Analele Universităţii Bucureşti, anul XXXIII.
Mănescu Lucreţia, (1985), *Observations on Population Territorial Mobility in the Buzău County*, Analele Universităţii Bucureşti, anul XXXIV.
Mănescu Lucreţia, (1986), *Types of Settlements in the Zone of Influence of the Town Buzău*, Analele universităţii Bucureşti, anul XXXV.
Mănescu Lucreţia, (1988), *Zonele funcţionale ale municipiului Buzău*, Analele Universităţii Bucureşti, anul XXXVII.
Measnicov V., Hristache I., Trebici V., (1977), *Demografia oraşelor României*, Editura Ştiinţifică, Bucureşti.
Meteş Şt., (1971), *Emigrări româneşti din Transilvania în secolele XIII-XX.*, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti.
Mihăilescu V., (1915), *Bucureştii din punct de vedere antropogeografic şi etnografic*, An. geogr. antropogeogr. 1914-1915, IV.
Mihăilescu V., (1921), *Oraşul Călăraşi*, Buletinul Societăţii Române de Geografie (B.S.R.G.), t. XL, Bucureşti.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Mihăilescu V., (1922), *Două momente din înaintarea arăturilor în Bărăgan*, B.S.R.G., t. XL, Bucureşti.

Mihăilescu V., (1924), *Aşezările omeneşti din Câmpia Română la mijlocul şi sfârşitul secolului XIX*, Analele Academiei Române, Secţiunea istorie 1924, Bucureşti.

Mihăilescu V., (1928), *Câteva observaţii asupra geografiei oraşelor*, B.S.R.G., t. XLVII, Bucureşti.

Mihăilescu V., (1941), *Oraşul ca fenomen antropogeografic*, Cercetări şi studii geografice, Seria II, vol. I, Bucureşti.

Mihăilescu V., (1966), *Dealurile şi câmpiile României*, Editura Ştiinţifică, Bucureşti.

Mihăilescu V., (1972), *Consideraţii generale asupra geografiei oraşelor*, Sociologia militans, vol. V, Sociologie geografică, Editura Ştiinţifică, Bucureşti.

Mohan Gh., Ielenicz M., Pătroescu Maria, (1986), *Rezervaţii şi monumente ale naturii*, Editura Sport-Turism, Bucureşti.

Neguţ S., (1988), *Tipologia funcţională a oraşelor din R.S.R. pe bază de metode cantitative*, Terra, nr. 3-4.

Niculescu Gh., (1974), *Subcarpaţii dintre Prahova şi Buzău - caracterizare geomorfologică*, S.C.G.G.G., Seria geografie, t. XXI, nr. 1, Bucureşti.

Oancea D.I., (1973), *Gruparea urbană Galaţi - Brăila*, Editura Academiei R.S.R., Bucureşti.

Oncescu N., (1957), *Geologia R.P.R.*, Editura Tehnică, Bucureşti.

Oţetea A., (1977), *Pătrunderea comerţului românesc în circuitul internaţional*, Editura Academiei R.S.R., Bucureşti.

Panaite Ludmila, (1969), *Zonele funcţionale ale oraşului Braşov*, Comunicări de geografie, vol. VIII, Bucureşti.

Pătroescu Nardin Maria, (1996), *Subcarpaţii dintre Râmnicu Sărat şi Buzău. Potenţial ecologic şi exploatare biologică*, Editura Carro.

Petrescu-Burloiu I., (1945), *Zonele economice ale oraşului Buzău*, Revista geografică, an. I (1944), fasc. I-III.

Petrescu-Burloiu I., (1971), *Cercetări geografice asupra evoluţiei aşezărilor din Subcarpaţii Buzăului*, Geografia judeţului Buzău şi a împrejurimilor, vol. I.

Petrescu-Burloiu I., (1977), *Subcarpaţii Buzăului. Relaţii geografice om-natură*. Editura Litera, Bucureşti.

Popescu C., (1979), *Studiul geografic al populaţiei şi aşezărilor din zona subcarpatică şi montană dintre Buzău şi Teleajen*, C.M.U., Bucureşti.

Popescu C., Vasile I., (1978), *Aspecte antropice negative în zona subcarpatică din judeţele Buzău, Prahova şi Dâmboviţa*, Analele Universităţii Bucureşti.

Popescu Dida, (1970), *Observaţii geomorfologice preliminare asupra teraselor din Subcarpaţii cuprinşi între valea Buzăului şi valea Slănicului de Buzău*, Analele Universităţii Bucureşti, Seria geografie, an XXI.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Popescu Dida (1971), *Geomorfologia depresiunii Nişcov*, Geografia judeţului Buzău şi a împrejurimilor, vol. I.

Popovici I., Crângu Aurora, Mănescu Lucreţia, (1971), *Tipuri funcţionale de aşezări rurale şi suburbane din judeţul Prahova*, Terra, nr. 3.

Popovici I., Mihail Maria, (1980), *România, geografie economică*, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti.

Popovici I., Crângu Aurora, Mănescu Lucreţia, (1982), *Aspecte privind dezvoltarea industriei româneşti pe ansamblul naţional şi în profil teritorial*, Terra XIV (XXXIV), nr. 1.

Posea Gr., (1967), *Glissements, méandres et voies de communications dans la vallée de Buzău*, Travaux du Symp. Intern. de Géographie Appl., Bucarest.

Posea Gr., (1968), *Glacisurile şi unele aspecte din România*, Analele Universităţii Bucureşti, Seria geologie-geografie, nr. 1.

Posea Gr., Ielenicz M., (1970), *Alunecările de teren de pe valea Buzăului*, Analele Universităţii Bucureşti, Seria geografie, an XIX.

Posea Gr., (1971), *Evoluţia văii Buzăului*, în volumul "Geografia judeţului Buzău şi a împrejurimilor", Bucureşti.

Posea Gr., Ielenicz M., (1971), *Judeţul Buzău*, Editura Academiei, Bucureşti.

Posea Gr., Popescu N., (1973), *Piemonturile din România*, în volumul "Piemonturile", C.M.U., Bucureşti.

Posea Gr., Popescu N., Ielenicz M., (1974), *Relieful României*, Editura Ştiinţifică, Bucureşti.

Posea Gr., (1980), *Pediments in Roumanie*, R.R.G.G.G., Serie géographie, t. 24, Bucarest.

Posea Gr., Badea L., (1980), *România. Harta geomorfologică, Sc. 1:400.000*, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti.

Posea Gr., (1987), *Tipuri ale reliefului major în Câmpia Română: importanţa practică*, Terra, nr. 3.

Posea Gr., (1997), *O regiune de dezvoltare durabilă (Culoarul Buzăului şi Curbura Carpaţilor)*, în volumul "Comunicări de geografie", Editura Universităţii Bucureşti.

Pricăjan A., (1961), *Cercetări hidrogeologice în ţinutul de câmpie dintre Buzău şi Ialomiţa*, Com. Geol., St. Tehn. Econ., seria E, Hidrogeologie, 5.

Rădulescu N. Al., (1944), *Zonele de aprovizionare apropiată a unor oraşe din sudul României*, Revista geogr. I.G.G.R., an I, Bucureşti.

Rădulescu N. Al., Velcea I., Petrescu N., (1968), *Geografia agriculturii României*, Editura Ştiinţifică, Bucureşti.

Roşu Al., (1980), *Geografia fizică a României*, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti.

Rusenescu Constanţa, Mănescu Lucreţia, (1986), *Structura urbană actuală şi de perspectivă a judeţului Buzău*, în volumul "Cercetări geografice asupra mediului înconjurător în judeţul Buzău", Universitatea Bucureşti.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Sandu Gh., (1984), *Solurile saline şi alcaline din R.S. România. Ameliorarea lor*, Editura Ceres, Bucureşti.

Susan Aurelia, (1972), *Municipiul Oradea. Studiu de geografie urbană*, Rezumatul tezei de doctorat, C.M.U., Bucureşti.

Şandru I., Cucu V., Poghirc P., (1961), *Contributions géographiques à la classification des villes de la Roumanie*, Analele Universităţii "Alexandru Ioan Cuza", t. VII, fasc. 2, Iaşi.

Şandru I., Ungureanu Al., (1967), *Quelques traits géographiques de l'evolution des villes de la R.S. Roumanie*, Analele Şt. Univ. Iaşi, secţiunea II-b, vol. XIII.

Ştefănescu Ioana, (1972), *Subcarpaţii dintre Şuşiţa-Zăbrăut şi Buzău. Studiu geografico-economic*, Editura Academiei R.S.R., Bucureşti.

Ştefănescu Ş., (1974), *Demografia, dimensiune a istoriei*, Editura Facla.

Trebici V., Hristache I., (1986), *Demografia teritorială a României*, Editura Academiei R.S.R., Bucureşti.

Tufescu V., (1941), *Târguşoarele din Moldova şi importanţa lor economică*, B.S.R.G., vol. LX.

Tufescu V., (1966), *Subcarpaţii şi depresiunile marginale ale Transilvaniei*, Editura Ştiinţifică, Bucureşti.

Tufescu V., (1974), *România*, Editura Ştiinţifică, Bucureşti.

Turcu Mioara, (1985), *Itinerare arheologice în Muntenia*, Editura Sport - Turism, Bucureşti.

Ujvari I., (1972), *Geografia apelor României*, Editura Şiinţifică, Bucureşti.

Ungureanu Al., (1973), *Unele observaţii asupra structurii populaţiei oraşelor din Moldova după originea geografică*, Analele Şt. Univ. Iaşi, secţiunea II-c, vol. XIX.

Ungureanu Al., (1980), *Oraşele din Moldova. Studiu de geografie economică*, Editura Academiei R.S.R., Bucureşti.

Vâlsan G., (1912), *O fază în popularea ţărilor româneşti (cu prilejul unei hărţi statistice descoperită în ultimul timp)*, B.S.R.G., t. XXXIII.

Vâlsan G. (1915), *Câmpia Română*. B.S.R.G., t. XXXVI.

Velcea I. (1964), *Ţara Oaşului. Studiu de geografie regională*, Editura Academiei R.S.R., Bucureşti.

Velcea I., Popovici I., Vişan Gh., (1983), *Harta utilizării terenurilor în R.S. România, Sc. 1:400.000*, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti.

Velcea Valeria, Savu Al., (1972), Geografia Carpaţilor şi Subcarpaţilor, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti.

Vişan Gh., Cârstea A., (1978), *Câmpia Râmnicului. Consideraţii geomorfologice*, Studii de geografie., Bucureşti.

Vlad Sorina, (1977), *Cent ans de viticulture roumaine*, R.R.G.G.G. - Série géographie, t. 21, Bucarest.

Zagoriţ G.M., (1915), *Evoluţia istorică a târgurilor şi oraşelor dintre Buzău, Târgovişte şi Bucureşti*, Anuar de geografie şi antropogeografie, Bucureşti.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

* * * (1974), *Anuarul demografic al R. S. România, 1974*, Direcţia Centrală de Statistică, Comisia Naţională de Demografie, Bucureşti.
* * * (1966 - 1989), *Anuarul statistic al R. S. România*, Direcţia Centrală de Statistică, Bucureşti.
* * * (1990 - 1996), *Anuarul statistic al României*, Comisia Naţională pentru Statistică, Bucureşti.
* * * (1979), *Atlas geografic şi istoric. Judeţul Buzău.*
* * * (1980), *Buzău. Monografie*. Editura Sport - Turism, Bucureşti.
* * * (1976), *Călători străini despre ţările române, vol. VII*, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti.
* * * (1986), *Cercetări geografice asupra mediului înconjurător în judeţul Buzău*, Universitatea din Bucureşti.
* * * (1973), *Din geografia judeţului Buzău, vol. II*, Buzău.
* * * *Documente privind Istoria României, veacul XVI, B, Ţara Românească, vol. I, 1951; vol. II, 1951; vol. III, 1952; vol. IV, 1952; vol. V, 1953, vol. VI, 1953*, Editura Academiei R.P.R., Bucureşti.
* * * (1953), *Documente privind Istoria României, veacul XII, XIV şi XV, B, Ţara Românească*, Editura Academiei, R.P.R., Bucureşti.
* * * (1982), *Enciclopedia geografică a României*, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti.
* * * (1983), *Geografia României; vol. I*, Editura Academiei R.S.R., Bucureşti.
* * * (1984), *Geografia României; vol. II*, Editura Academiei R.S.R., Bucureşti.
* * * (1992), *Geografia României; vol. IV*, Editura Academiei Române, Bucureşti.
* * * (1971), *Geografia oraşului Buzău şi a împrejurimilor*, Bucureşti.
* * * *Istoria României; vol. I, 1960; vol. II, 1962; vol. III, 1964*, Editura Academiei R.P.R., Bucureşti.
* * * (1899), *Marele dicţionar geografic al României, vol. II*, Bucureşti.
* * * (1943), *Monografia judeţului Buzău*, Buzău.
* * * (1938 - 1941), *Recensământul general al populaţiei României din 29 decembrie 1930, vol. I-X*, Institutul Central de Statistică, Bucureşti.
* * * (1948), *Recensământul populaţiei din 25 ianuarie 1948*, Bucureşti.
* * * (1956, 1960), *Recensământul populaţiei din 21 februarie 1956, vol. I, II*, Bucureşti.
* * * (1969), *Recensământul populaţiei şi locuinţelor din 15 martie 1966, vol. I-IV*, Direcţia Centrală de Statistică, Bucureşti.
* * * (1980), *Recensământul populaţiei şi al locuinţelor din 5 ianuarie 1977, I-II*, Direcţia Centrală de Statistică.
* * * *Recensământul populaţiei din 5 ianuarie 1992*, Comisia Naţională pentru Statistică.

VERIFICAT 2017

VERIFICAT 2017

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Tiparul s-a executat sub c-da nr. 572/1999,
la Tipografia Editurii Universității din București

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro